

॥ अस्य पुस्तकस्यानुक्रमणिका ॥

- १ श्रीरूपजिन स्तवनमाप्रभु सायें प्रीति करवानु लक्षण दर्शाव्यु ठे १
- २ श्रीयजित नाथना स्तवनमा कारणकार्यजावनी साधनता देखाडी ठे ५
- ३ श्रीसजवजिनना स्तवनमध्ये सिद्धतारूप कार्यनु कारण केवारे प्र
गटे ठे ? इत्यादि अनेक वातोनी निर्णय कखो ठे १४
- ४ श्रीयजिनदनजिनना स्तवनमा ठ इव्यनु एक बीजा इव्यथी
निश्चय नयने मत्तें न मजबु इत्यादिलक्षण वताव्यां ठे १९
- ५ श्रीसुमतिजिनना स्तवनमध्ये नित्यता, एकता, अस्तित्वादिक ध
र्मोनु स्वरूप तथा सत्तजग्यादिनु स्वरूप कखु ठे २५
- ६ श्रीपद्मप्रजजिनना स्तवनमध्ये निमित्तकारणनी कारणता ठ
र्शावता नैगमादिक नयें करी प्रभुदर्शननी सिद्धता दर्शावी ठे ३५
- ७ श्रीसुपार्श्वजिनना स्तवनमध्ये प्रभुना जूदा जूदा गुणोना लक्षण,
तथा कया गुणने कया गुणनु सहाय ठे इत्यादि वातो दर्शावी ठे ४०
- ८ श्रीवज्रप्रजजिनना स्तवनमध्ये जिनसेवनाना चार निक्षेपामा
इयनिक्षेपाना आगमथी तथा नोआगमथी वे चेद करी तेमा
नोआगम इयनिक्षेपाना इशरीरादि त्रण चेदनां लक्षण तेमज
जाव निक्षेपाना चेद, तथा नैगमादि सात नयें करी थपवाद
जावसेवना, थने वळण जावसेवनानु स्वरूप कखु ठे ४८
- ९ श्री सुविदिनाथना स्तवनमध्ये प्रभुना आत्मसमाधिआदिक
गुणना लक्षण, अनेक सुकियो सहित देखाडया ठे ५८
- १० श्रीशीतजनाथना स्तवनमध्ये सिद्धना धनिजाप्य, धननिजाप्य
पर्याय तथा इय, इयना गुणादिकनु थत्पग्रहत्वादि कखु ठे ६४
- ११ श्रीश्रेयासजिनना स्तवनमा ज्ञानादिक गुणानी त्रिजगीयो करी ठे ७२
- १२ श्रीरासुपूज्यस्वामीना स्तवनमध्ये इयपूजा ते जावनु कारण ठे,
ते जावनिक्षेपे पूजा प्रशस्त, तथा शुद्ध, ए रीतें घे प्रचारनी वणें
वी ठे तेमां प्रशस्त रागना लक्षण पण दर्शाव्यां ठे ७९
- १३ श्रीविमलनाथना स्तवनमा अस्तित्ता नास्तिताना लक्षण कख्या ठे ८५

- ૧૪ શ્રીઅનતનાથજીના સ્તવનમા પ્રત્યુમુદાદોષાચી જે રીત સાધક જીવની યાત્રા સમરાય છે, તેનું સ્વરૂપ સચિત્તર કહ્યું છે ૫૯
- ૧૫ શ્રીઅર્મનાથજીના સ્તવનમધ્યે હ્રદયના સામાન્યસ્વનાવ તથા પ્રિ' એવ સ્વનાવના લક્ષણ સહિત જેઠ કહી દેખાડ્યા છે ૯૨
- ૧૬ શ્રીશાંતિનાથજીના સ્તવનમધ્યે શ્રીપ્રત્યુની સ્થાપનાને નૈગમાદિક સાત નય પૂર્વક કહીને પઠી એ સ્થાપના મોહસાધનનું નિમિત્ત કારણ છે, તે પણ નૈગમાદિક સાત નયેં કરી દેખાડીને નામ અને સ્થાપના એ બે નિદેશનો ઉપકાર દર્શાવ્યો છે ૧૦૦
- ૧૭ શ્રીકૃષ્ણનાથજીના સ્તવનમા પ્રત્યુની દેશનાના વર્ણનને પ્રસંગે અર્પિતાનર્પિત નયનું સ્વરૂપ તથા સત્તજગીના સક્રિયાદેશિ, વિક્રિયાદેશિ જાગા સહિત અનેક પ્રકારની સત્તજગીઝ કરી દેખાડી છે ૧૦૬
- ૧૮ શ્રીઅરનાથજીના સ્તવનમા ઉપાદાન તથા નિમિત્ત કારણના જેઠ સહિત અનેક પ્રકારે કરી લક્ષણ વતાવ્યા છે, તથા કારણ જે છે તે કર્તાનું કયું થાય છે, એનું સમાધાન કયું છે તથા જૂદા જૂદા કાર્યને વિષે ઉપાદાનાદિક ચાર કારણ કરી દેખાડ્યા છે ૧૧૩
- ૧૯ શ્રીમલ્લિનાથજીના સ્તવનમા કર્તાદિક ઠ કારકને સાધકતા વા ધરતાદિ જૂદા જૂદા કાર્યને વિષે કર્તાપણે દેખાડ્યા છે ૧૨૨
- ૨૦ શ્રીમુનિસુવ્રતસ્વામીજીના સ્તવનમા નિમિત્ત કારણના પુષ્ટ તથા અપુષ્ટ મતી બે જેઠના સ્વરૂપ કરીને પઠી પુષ્ટ નિમિત્તને ગ્રહણ કરનારો જીવ, પોતાનું સિદ્ધતારૂપ કાર્ય નીપજાવવાને ક્રિયા કરે, તેવારેં કર્તાદિક ઠ કારક કેવી રીતેં હોય ? તે દેખાડ્યા છે ૧૩૦
- ૨૧ શ્રીનમિનાથના સ્તવનમા પ્રત્યુસેવનાને મેઘની ઉપમા આપી છે ૧૩૬
- ૨૨ શ્રીનેમિનાથજીના સ્તવનમા રાજિમતીજીયેં પ્રત્યુ ઉપર કામરૂપ અશુદ્ધ રાગ ટાલી શ્રીઅરિહતપણારૂપ પ્રશસ્તરાગ કર્યો, તે કહ્યો છે ૧૪૦
- ૨૩ શ્રીપાર્શ્વનાથજીના સ્તવનમા પરિણતિ તથા પ્રવૃત્તિનું એકપણું દર્શાવી પઠી શુદ્ધતા, એકતા અને સીદ્ધતાના અર્થે કહ્યા છે ૧૪૪
- ૨૪ શ્રીમહાવીર સ્વામીના સ્તવનમધ્યેં સત્તાર પાર પામવાને વિનંતિ કરી છે ૧૪૯
- ૨૫ કલ્પશરૂપસ્તવનમધ્યેં કર્તાયેં પોતાની ગુરુપરપરાદિક કહી છે ૧૫૩
- ૨૬ શ્રીદેવચંડીકૃત સીમધરાદિક વિહરમાનજિનના વીશ સ્તવનો છે ૧૫૬

॥ ॐ श्रीवर्द्धमानाय नम ॥ श्रीगौतमाय नम ॥

॥ अथ ॥

श्रीदेवचंजकीकृत श्रीआदिनाथप्रमुख चोवीश तीर्थकरनी
स्तवनागीत चोवीशनो बालावबोध सहित प्रारंभ करिये ठैये

तत्र प्रथम पीठिका

ए सत्तारी जीव, देवतत्त्व, गुरुतत्त्व, धर्मतत्त्वनी जूजें अनादिनो सत्तारचक्र
मांहे नमी रह्यो ठे, शरीर इन्द्रियसुख परिग्रह तेने हितकारी मान्या ठे, अने पो
तानु आत्मस्वरूप, अन्तानदमय विसारी मूक्यु ठे, ते सत्तारतोज नथी, पण
सद्गी पचेंद्रियपणु पामीने, जो पोतानो शुद्धधर्म तथा शुद्ध धर्मेना कारण सेवे
नहीं, तो आत्मा स्यात् स्वसपदा केम पामे ? तेमाटे उपकारी, जगत्हितकारी,
श्रीवीतराग, परमात्मा, परमपुरुषोत्तम, एवा श्रीअरिहत्तनी स्तवना तथा सेवना
करवी, पण राग विना प्रभुनी सेवना थाय नहीं, ते कारणथी प्रथम श्रीरूपचढे
वजीनी स्तवना करता श्रीवीतराग उपर प्रीति करवी, ते रीत कहे ठे प्रथम धर्म
ना चार आचरण कहा ठे १ प्रीति, २ जक्ति, ३ वचन, ४ अक्षय तेमा प्रथम
प्रीतिनु लक्षण, षोडशकटीकाथी जाणु “ यत्रानुष्ठातु आदरप्रयत्नातिशयो
स्ति प्रीतिश्च अनिरुचिरुपाहित उद्योगम्या सा तथा नवति कर्तुं अनुष्ठातु ओ
पाणां त्यागेन च तत्काले यच्च करोति तदेकमात्रनिष्ठतया तत्प्रीत्यनुष्ठानं ज्ञेय
मिति ” जिहा आचरण करवा वाजानु अति आदर सहित उद्यमनु अतिशय
पणु होय, ते प्रीति जाणुवी, ते प्रीतिना जिहास जिना चाले नहीं, माटे तेहना
रुचि अजिज्ञापी जीवे बीजां सर्व कार्य तजीने तेहज करवु तथा तिहाज एक
निष्ठा प्रतीति करवी, तेने प्रीतिअनुष्ठान जाणु ॥ इति नावार्थ ॥ ते प्रीति स
सारी जावथी सर्व जीवोने ठे, पण ते पञ्चटारीने गुणीथी करवी, ते कहे ठे

॥ अथ प्रथम श्रीऊपजजिन स्तवन ॥

॥ निड्डी वेरण दुइ रही ॥ ए देशी ॥

ऊपज जिणदशु प्रीतडी, किम कोजे दो कटो चतुर विचार ॥ प्रभुजी
जइ अलगा वश्या, तिहा किणे नवि हो कोइ वचन उच्चार ॥ १ ॥

अर्थ - श्रीनाचिकुजवरनी चार्या, श्रीमरुदेवी स्वामिणीनी कुह्निने त्रिपे उत्पन्न थईने जेणे थडार कोडा कोडी सागरोपम सुधी, निर्वोण मार्गनु विन्न हनु ते निवाद्यु, एवा श्री रूपनदेव प्रथम तीयेकर, रागदेष रहितताथी जिन कहिये, तथा उपकारसपदा, थने अतिशयसपदाये करि विराजमान ताथी जिणठ कहिये तेनाथी प्रीतिविलास करवानो अर्थी नव्य जीव, मो क्हाजिजापी विचारे ठे जे, नीरागी रूपन पुरुषोत्तम साथे जी रीतें प्रीति कीजें ? एवीतरागथी प्रीति, माहारा आत्माये पहेजा किवार अनुजवी नथी, ते परमेश्वरथी प्रीतिनो अर्थी प्रीतिनी चाज अजाणतो पूठे ठे जे हे चतुर माह्या ज्ञानी आचार्यादिक पुरुषो ! अथवा पोतानो आत्मा ते जा तें चतुर ठे, तेहने पूठे ठे, के ते प्रीतिनो विचार कहो जे नजीक होय, तेथी प्रीति वने, पण प्रभुजी तो सर्व रीतें अलग रहा ठे प्रथम इव्यथी हुं अशुद्धपरिणतिविजावकर्मानुयायी, पुज्जनावनोगी, तेथी अशुद्ध इव्य दु, थने श्रीनगवान् तो शुद्धपरिणामी, सकल निरावर्णस्वजायी, नि कर्मा, अनत अक्षयज्ञानादिस्वगुणजोगी, तेथी शुद्धइव्य ठे बीजु क्षेत्रे करी दु स सार क्षेत्री, शरीरावगाही दु, थने श्रीरूपनप्रभु तो लोकातक्षेत्रे रहा ठे, अश रीरी, स्वप्रदेशावगाही ठे, तेथी क्षेत्रे करी निन्न ठेयें तेमज त्रीजु काजें पण निन्न ठेयें थने जावथी हु रागी, देपी, तथा थडार पापस्थानकें नखो दु, थने श्रीदेवाधिदेव तो नीरागी, सर्वपापस्थानरहित ठे, माटे श्रीप्रभुजी, हमणा तो सर्व रीतें मुखी वेगला वसे ठे वजी अलगाने पण वचनादि के मजियें, पण श्रीरूपनदेव सिद्ध थया, तिहा सिद्ध थवस्यामां कोई वच ननु उचारयु नथी, त्यारें प्रीति केम कराय ? ॥ इति गायार्थ ॥ १ ॥

कागल पण पढोचे नहीं, नवि पढोचे हो तिहा को परधान ॥

जे पढोचे ते तुम समो, नवि जाखे हो कोईनु व्यवधान ॥ ऊ० ॥ ७ ॥

अर्थ - तथा एक बीजो पण प्रीतिकरवानो उपाय ठे, जे कागल वढे प्रीति थाय ठे, पण मिळने त्रिपे कागल पण पढोचे नहीं तथा कागल नहीं पढो चे तो कोई माणस मूकीये, पण तिहा सिद्धावस्थाने त्रिपे कोई प्रधान प ण पढोचे नहीं, के जेनी साथे गिनति कहावियें इहा कोई जीवने सशय वपजे के रत्नत्रयी थाराधीने थनेरु जीव, मोह जाय ठे, तो कोई न प

होंचे एम केम कहो ठो? ते उपर कहे ठे, जे तिहां सिद्धावस्थाने विपे जे पद्दो
चे ते तुम समो, तुम जेवो. प्रद्युतामय, वीतराग, अयोगी, असंगी, सकलज्ञा
यक, पण वचनरहित, एटले अर्थात् ते पण परमपूज्य ते कोइनु व्यवधा
न कहेता आतरो जेद कहे नहों, माटे प्रीतिना अण उपाय माहेजो कोई
उपाय दोस्तो नथी, तेमाटे श्रीगुणादिदेव साथे प्रीति केम करियें?॥इति॥२॥

प्रीति करे ते रागीया, जिनवरजी हो तमें तो वीतराग ॥ प्री
तडी जेह अरागीथी, जेलवी ते हो लोकोत्तर मार्ग ॥३॥

अर्थ - हवे वली कहे ठे के सतारी जीव मुज सरिखा तथा सम्यग्दृष्टि
प्रमुख पण जे श्रीसर्वज्ञ त्रैलोक्यीतलकथो प्रीति करवा चाहे, तेतो रागी
राग सहित ठे, अने हे जिनवरजी! तुमे तो वीतराग ठो, रागरहित ठो, रा
गीने अनेक रीतें रीऊयें, पण जे पोतें रागी नहों, ते केम रीऊ पावे?
इहा कोई जीव कहेजो जे ते वारें वीतरागी प्रीति न करवी? तिहा कहे
ठे जे अरागी राग रहित तेहथी जे प्रीति जेजववी, तेतो लोकोत्तर मार्ग
ठे, एटले एम जाणवु जे रागीथी रागी थाय ते मले, पण कोई रागाश जे
मध्ये नथी तेहथी प्रीति करवी, ते लोकोत्तर मार्ग जाणवो, एटले अरागीथी
राग करवो, ते अति आश्चर्य जाणवु ॥ इति तृतीय गाथार्थ ॥ ३ ॥

प्रीति अनादिनी विप जरी, ते रीते हो करवा मुज जाव ॥
करवी निविप प्रीतडी, किण जातें हो कहे वने वनाव ॥४॥

अर्थ - हवे सतारी जीव मध्ये प्रीतिनी परिणति अनादिनी ठे, परंतु ते
पुजनना वर्ण, गंध, रस, स्पर्श, मनोऽसंयोग उपर इष्टता ठे, ते प्रीति अ
प्रशस्त ठे नवा कर्मना वधनु कारण ठे, तेथी ए अनादिनी प्रीति, विप
जरी ठे, जेम ऐश्वर्यादिक देखीने पुज्ज अष्टवृत्ता उपर जे इष्टता ते राग,
विषमय ठे, ते राग, स्वजन, दुःख, परिग्रह वपर ठे, ते रीतें प्रद्युती तुम
उपर राग करवानो मारो जाव ठे, पण ते राग कामनो नहों ममकार
कुजाचारें जे अरिहत् उपर राग, ते मोक्षमार्गमा नहों ज्यामाटे जे मम
कारे काण राग करतो नथी? एराग, सत्तारहेतु ठे ॥ उक्त च ॥ जो अपस
ठो रागी, वहुइ सत्तारजमण परिवारी ॥ विषयाइसु सवणाइसु, इच्छा पुग

लाईसु ॥१॥ अने श्रीअरिहत्तयी जे राग करवो ते प्रशस्त करवो, तेजुं लक्षण कहे ठे नाणाईसु गुणोसु, अरिहत्ताईसु धम्मरूवेसु ॥ धम्मोवगरणताद्धम्मी, एसु धम्मंजं जो य गुणरागो ॥२॥ सो सुपसवो रागो, धम्म सयोग कारणो गुणदो ॥ पढम कायवो सो, पत्तगुणोखवई तं सव ॥३॥ तेमाटे अरिहत्त उपर राग कर वो, ते निर्विप करवो, जेमा विषयानिलापपणुं नही, वणादिकनी रीज नही, तथा इह लोक, परलोक, इडियसुखानिलाप नही, प्रभुना ज्ञानादिक गुण ठे ते मने थापे, एवी अविजापा नही एक अरूपी, अज, अविनाशी, अक त्रिम, शुद्धज्ञानादिक गुण सकल व्यक्त थया, स्वरूपनांगी स्वरूपमणी, स्वरूपा श्रित, एवा गुणनो राग एकलो गुण प्रगट करवा वास्ते करवो तं राग, नि विप जाणवो, ते निर्विप प्रीति करवानी मुज्जमा तो शक्ति नथी, तेमाटे हरे एवनाव केम वने ? हे उपकारी पुरुषो ! ते तमे कहो ॥ इति चतुर्यगाथार्य ॥४॥

॥ प्रीति अनती परथकी, जे तोडे हो ते जोडे एह ॥

परम पुरुषयी रागता, एकत्वता हो दाखी गुणगेह ॥ऊ०॥५॥

अर्थ - हवे चतुर पुरुष, उपाय कहे ठे प्रीति केहता राग अनतो पर थकी एटले पुज्जनावयी अथवा शरीरी जीवथी ठे ते सर्व जे जीव तोडे कहे ता टाले, ते जीव ए गुणो अरिहत्तादिकथी प्रीति जोडे, एटले सर्व परजावथी राग तजे, ते गुणी राग करी शके तिहा कोई पुरुषो जे गुणी अरिहत्तादिकथी गुणो मले, पण राग तो पापस्थानक ठे, ते शामाटे करिये ? तिहा कहे ठे, जे परम पुरुष, वीतरागथी रागता कहेता रागीपणु ते पण गुणनु घर कसु ठे, अने श्रीअरिहत्तादिकथी गुणो एकत्वध्याने मज्जवु, ते पण गुणनु गेह कसु ठे, तेमाटे प्रथम श्री अरिहत्त उपर राग करवो, तेहीज वीतरागतानु कारण ठे ॥ इति पचमगाथार्य ॥ ५ ॥

॥ प्रभुजीने अवलवतां, निज प्रभुता हो प्रगटे गुणरास ॥

देवचज्जनी सेवना, आपे मुज हो अविचल सुखवास ॥ऊ०॥६॥

अर्थ - ए रीते प्रभुजीने अवलवतां कहेता आश्रयता निज कहेता पो तानी प्रभुता अनतगुणपर्यायरूप प्रगटे, निरावरण थाए, गुणनो राशि समूह, सर्व व्यक्त थाय, तेमाटे देव जे चारनिकायना देवता थयया नरदेवादिक

માહે ચડમા સમાન શ્રીઅરિહત દેવ, તેહની સેવના નક્તિ, ઇચ્છથી તથા જા
વથી કરવી, તે આપે કહેતા દે, મુને અવિચજ સુખ, અવ્યાવાધ સુખ, તે
હનો વાસ કહેતા રહેવુ, એટલે જાવાર્ય એ જે, શ્રીપરમાત્મા, પરમપુરુષોત્તમ
અરિહંતની સેવના અસયમ આશ્રવત્યાગ, સયમ સવરૂપપરિણમન, તે સે
વના કહિયે ॥ ઝક ચ ॥ આણાકારી નત્તો, આણા ઠેઈંઈ સો અનત્તોત્તી
॥ ઇતિ ॥ તથા અરિહંત પ્રહુ પોતેં તો પોતાની સેવનાના અર્થીં નથી, પણ
સર્વે જીવોને સ્વદિત કરવા વાસ્તે એહીજ કરવુ છે, અને અરિહત આજ્ઞા તે
કોઈનો દુકમ મનાવવો નથી, પણ શ્રીઅરિહત દેવે કેવલ જ્ઞાને વીતુ, જે
સર્વે જીવોને પોતાનાં જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, તે પરમાનંદહેતુ છે, તેમાટે જે
રીતે જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર નીપજે, તે માર્ગે ઉપદેશ્યો, તે પ્રમાણે વર્તેવુ તે
અરિહંતની સેવના કરતાનિશ્ચય મોક્ષપદ, સર્વે ઝત્તમ જીવ પામે, માટે પ્રહુજીની
સેવા, તે અવિચજ સુખ આપે, તે કારણેં સર્વેનચ્ચ જીવેં સકલ સસાર કાર્ય
તજી સર્વે પરજાવથી નિસ્પદ્ધી ઈર્ષ્યે, એક પરમોપકારી, તત્ત્વોપદેશી, ધર્મના
ચક, શ્રીઅરિહંતદેવની સેવના કરવી ॥૬॥ ઇતિ શ્રીરૂપનજિનસ્તવનં સમાપ્ત ॥

॥ અથ દ્વિતીય શ્રીઅજિતજિનસ્તવન ॥

॥ દેહો ગતિ ટેવની રે ॥ એ દેશી ॥

જ્ઞાનાદિક ગુણસપદા રે, તુજ અનત અપાર ॥ તે સાનલતાં

ઝપની રે, રુચિ તેણે પાર ઝનાર ॥ અજિત જિન તારજો રે ॥

તારજો ટીન દયાલ, અજિત જિન તારજો રે ॥ ૧ ॥

અર્થ - હવે શ્રીઅજિતનાથ સ્વામીની સ્તવના કરે છે. કારણ કાર્યજાવની
સાધનતા દેખાહે છે, જે કારણ મજ્ઞે, તે કાર્ય નીપજે, તે કારણના વે ખેદ
છે એક નિમિત્ત કારણ, વીહુ ઉપાદાન કારણ, પણ ઉપાદાન કારણની
કારણતા નિમિત્ત મત્ત્યાં પ્રગટે, તે નિમિત્ત કારણની ઉપદતાયેં યાય, અને
મોક્ષતુ નિમિત્ત કારણ, શ્રીદેવતત્ત્વ છે, તે કારણે કાર્ય નિપજે, તે પરિપાટી
દેખાહે છે, સકલ પચાસ્તિકાપ ગુણપર્વાયાદિ વિગ્રોપ ધર્મ, પ્રત્યક્ષ જ્ઞાતન,
ત્રિકાજ્ઞાપ્રોધ, તે કેવલ જ્ઞાન તથા સકલ સામાન્યગ્રાહક તે કેવલ દર્શ
ન અને સ્વરૂપ એકત્વ તે પરમ ચારિત્ર, વલી થરૂપી અવ્યાવાધ પ્રમુખ ગુ
ણની સપદા, હે પ્રહુજી ! તુજ કહેતા તુમારે અનત છે, અપાર છે, જેયકી

અનેક જીવ આત્મા સાધ્યાવલગ્રી તથા સાધનપરિણતિ થયા વિના મોક્ષાર્થ નિપજાવ્યા વિના હજી સસારમા નમતા દીસે છે, તેમાટે કર્તા જે આત્મા તે જો મોક્ષસાધનરૂપ પ્રયોગ કહેતાં વ્યાપાર કરે, તો સિદ્ધતારૂપકાર્ય નિપજે ॥ ૬તિ ॥ દ્વિતીયગાથાર્થ ॥ ૨ ॥

કાર્ય સિદ્ધિ કર્તા વસુ રે, લહિ કારણસયોગ ॥ નિજ
પદ કારક પ્રજ્ઞ મલ્યા રે, દોષ નિમિત્તહ જોગ ॥ અ૦ ॥ ૩ ॥

અર્થ -માટે કાર્યસિદ્ધતાની નિષ્પત્તિ તે કર્તાને હાથ છે, જેમ ઢમરૂપ કારણ તેને જો કર્તા ઘટરૂપ કાર્ય કરવાને પ્રવર્તાવે તો ઘટરૂપ કાર્ય કરે, અને તેજ ઢમ જો ઘટધ્વસને પ્રવર્તાવે તો ઘટધ્વસ કરે, તે માટે નિમિત્તની પ્રવૃત્તિ તે કર્તા જો તે કાર્ય કરવાને પ્રવર્તાવે તો કાર્ય કરે, માટે કાર્યની સિદ્ધિ તે કર્તાને હાથ છે, પણ કારણનિમિત્તાદિક તેનો સયોગ મલ્યા કાર્ય નિપજે, એ પદ્ધતિ છે માટે કોઈ સસારી આત્મા નિજ કહેતા પોતાનું આત્મિક પદ પરમાનંદ મહોદયરૂપ તેહનો કારક કહેતા કરવાવત તેને મોક્ષના પુષ્ટકારણ પ્રજ્ઞા શ્રી અરિહત મલ્યા થકા અવશ્ય નિમિત્તનો જોગ થાય, એટલે જે જીવ સસારથી ઝનગ્યો મોક્ષાનિલાપી થયો, તે મોક્ષના નિમિત્ત શ્રી તીર્થંકર દેવ પામીને, હર્ષનો જોગ આસ્વાદન પામે ઘણો વિલાસ ડપજે કાર્યાર્થી કારણની પુષ્ટતા વાઝે, એ નીતિ છે ૬તિ ॥ ૩ ॥

અજકુલગત કેશરી લહે રે, નિજપદ સિદ્ધિ નિહાલ ॥
તિમ પ્રજ્ઞજક્તે નવિ લહે રે, આતમશક્તિ સજાલ ॥ અ૦ ॥ ૪ ॥

અર્થ -તે ડપર દૃષ્ટાંત કહે છે જેમ કોઈ કેસરી સિદ્ધિ જન્મકાલથી વકરના ટોલામાં વધ્યો છે તો તે એમ જાણે જે વકરાનો ટોલો તેજ માહેરુ કુટવ છે, ત્યાં કિવારે વીજો સિદ્ધિ થાયે, તેવારે વકરા સર્વ નાસે, અને પોતે પણ નાસે, એમ કરતા કિવારે સિદ્ધનો આકાર દેહીને પોતા સામુ જીવે, ત્યારે તે પોતાનો સમાન આકાર જોઈને વિચારે જે એહનુને મારુ તો જીવ્યપણુ દીસે છે, ને હુ પણ સિદ્ધિ હુ, પઠી નિર્જય થાય એ રીતે અજ કેતા વકરાના કુજ કેતા ટોળામાહેં ગત કેતા રહ્યાં જે સિદ્ધિ, તે સિદ્ધિપણુ જૂલી ગયા, તે વીજાસિદ્ધિ દેહીને પોતાનું સિદ્ધિપણુ સજારે, તિમ કહેતા તે રીતે પ્રજ્ઞની શક્તિ કર

ता नव्यजीव लहे कहेता पामे पोतानी आत्मशक्तिनी सनाल कहेता उज
खाण पामे, जे पीतराग देव देखीने तेनी नक्ति करता तथा सेवता थकां उपजे,
जे उस्तुस्वरूपसत्ताधर्म हु पण बीनराग नि कर्मा शुद्धस्वरूपी हु, ए पण प
हेजा ससारी जीवइव्य हुता, पठो सिद्ध थया तेम हु पण प्रथमथी स
मारी हु, पण जो साधु, तो सिद्धरूप थाउ ए सर्व उजखाण, प्रभुसेवना
करता निपजे ॥ ४ ॥ इति चतुर्थ गायार्थ ॥

कारण पद कर्तापणे रे, करी आरोप अनेद ॥ निज
पदअर्था प्रभुथकीरे, करे अनेक उमेद ॥ अ० ॥ ५ ॥

अर्थ - तेवार कोई केहेगे जे अरिहत देव तो अन्य जीवना मोक्षकर्ता
नथी, तो श्या वास्ते अरिहतादेव पास मोक्ष मागो गो? तेने उत्तर कहे ठे,
के कारणपद जे अरिहतादिक ते अतिपुष्टालवन ठे, माटे जे कारण तेने
ज अनेदकर्तापणें आरोप करीने निज कहेता पोतानु पद जे शुद्ध सिद्धता,
तेहनो अर्था जे नव्य जीव, ते प्रभु श्रीतीर्थकर देवथी अनेक सम्पत्त्वादि
क गुणनी उमेद कहेता आशा करे, जे हे प्रभुजी । मुजने मोक्षनां कारण तथा
मोक्ष तमे आपो एटले निमित्त कारणने कर्तापणे आरोप करी स्तुति करी ॥ ५ ॥

एहवा परमात्म प्रभु रे, परमानंद स्वरूप ॥ स्यादा
दसत्ता रमी रे, अमल अखन अनूप ॥ अ० ॥ ६ ॥

अर्थ - हे जे निमित्त पामीने उपादान समरे, पलटण पामे, ते रीत
कहे ठे, अथवा प्रभु परमात्मा तेहनु स्वरूप कहे ठे आत्मा सर्व त्रण प्रका
रना ठे, एक बहिरात्मा, बीजो अंतरात्मा, बीजो परमात्मा, तिहा जे श
रीरादिक उदैकनावकर्मजनितने आत्मपणे गणे, ते बहिरात्मा कहिये,
अने जे शरीरादिक उदैकनावथी आत्मा अखख्यात प्रदेशी, चेतनालक्षण
ज्ञानादि अनंतगुण पर्याय सहित थरूपी निन्न एटले आत्मा थरूपी, श
रीर रूपी, आत्मा सहज अरुत्रिम, शरीर सयोगी रुत्रिम, तेमाटे कर्मयोगे
शरीरादिमध्ये रह्यो, पण निन्न ठे एहवो जेदज्ञानवत समकित गुणगणायी
मांमी क्षीणमोह गुणगणाना चरम समय पर्यंत अंतरात्मा जाणयो, तथा ज्ञा
नावरणी, दर्शनावरणी, मोहनी, अंतराय, ए चार कर्म क्य गया केवलज्ञानी ते

સયોગી અને અયોગી કેવળી તથા અષ્ટકર્મમુક્ત નિદાત્મા, તે પરમાત્મા જા
 ન્યો, એટલે શ્રીવ્રજિતનાથ અરિહત એજૂતનયે પરમાત્મા છે પ્રભુ છે, સર્વ
 નિદ્યસ્તુગતે પોતાના ગુણપર્યાયરૂપ સપદાના પ્રભુ છે કોઈ ક્ષ્ય અન્યક્ષ્ય
 નુ સ્વામી હોયજ નહીં, જ્યાં સુધી જે ક્ષ્યના ચિત્તનમાહે પણ પરક્ષ્યનુસ્વા
 મિપણ ને ત્યાં સુધી તે ક્ષ્ય શુદ્ધ નહીં, તેમાટે શ્રીવ્રજિત અરિહત પોતા
 ના સ્વનાયના પ્રભુ છે, અને વત્તમ જીવ પોતાને કર્મવશ પડ્યા માહ મુજબ
 જાણી, પોતાને સ્વ સમાન ગણે, અને અમોહી સ્વામીન થયા તેહને પ્રભુ
 કહે, અને અમોહીને અવજગ્યા પોતે સ્વસપદાના વળી આય, માટે જેહના
 કારણપણાથી પાતાનુ પ્રભુત્વપણુ પામીય, તેહને પ્રભુ કહીય, સ્ત્રીયે, જ
 ગતમાર પુત્રના સપાંગે જે સુખ કહેવાય ને તેતો આગપમાત્ર ને, એટલે
 જાતે સુખ નથી ॥ એક ચ વિગતવાચકે ॥ જતોચિય પચમ્, મોમ્મ સુદ
 નંદિ હુ મ્મમેય ॥ તપ્પદિયાર વિનત, તા પુત્રપતિ હુમ્મતિ ॥ ૧ ॥ ઢે સૌમ્ય
 'પ્રનાસક્ષાપાવજોસ્તનેન' એ સર્વે દૃશ્યમાન ત સુખ નથી જે કાઠ એ સસાર
 માહે, સ્વગચ્છનશ્રગા નયોગથી વપનાં જે સુખ, તે સર્વે ક્ષલજ છે, વિષ
 યની વન્મુસ્તાથી વપની જે અરતિ, તેહના એ પ્રતિકાર ને એટલે કુમ્મ
 તેનેજ તત્ત્વના અનાળપણાથી, મુમ્મહુ મ્મરૂપ જેદે પેદાપુ છે, પણ જાત એક
 જ કુમ્મરૂપ છે ॥ યયા ॥ દનોર ॥ આન્મુસ્તમાત્રમમાદયતિ પ્રતિષ્ઠા, કિંદનાતિ
 લગ્નપગ્નિાનનટુનિગેય ॥ નાતિશ્રમાપગમનાય યથા અમાય, રાજ્યે સદસ્ત
 વૃત્તદનમિગતપત્રમ્ ॥ ૨ ॥ જે પુષ્પકન તે સર્વે તત્ત્વથી કુમ્મરૂપ ને ॥ એક ચ ॥
 વિષયસુદ કુમ્મ ચિય, કુમ્મપદિશ્રામ્ નિગમત્ર ॥ ત સુદ્ધમુચારાડ, ન વ
 યારો વિણા નં ॥ ૩ ॥ વિષયમુખ તે તત્ત્વથી કુમ્મજ ને નમ ગમીતે કાચપાન
 ઢેદન દાનાદિ વિશિન્માની પર જિત જામે ને પણ કુમ્મવણુ ઠન ન, માત્ર
 વચ્ચારે મુખ જામે ને, અને જે વચ્ચાર તે તપ્પ પામ્યાયિય સુખ નહીં
 સુખ તે મુદ્ધ આમાને નિષ્પગ્નિ મ્યાનારિહ નિ પ્રતિષ્ઠામ્પ આમિહ
 આનંદ ને, તેન મુખ ને, તથા જ્ઞાતાનો વદ્ય, તે પણ કુમ્મ, અજ્ઞાતાનો
 વદ્ય તે પણ કુમ્મ, કારણ કે જ્ઞાના તે કર્મને, અને કર્મના વિપાર તે ગુણ
 રોધક છે, મગુણનો રોધ તેટલે મુખ કાળ રહે ? ॥ એક ચ ॥ માપાનાય
 હુમ્મં, સતિગ્મિય મુદ્ધ જડ તેણ ॥ નેશ્ચિય મુદ્ધક, મુદ્ધ નેશ્ચિયા જા
 વા ॥ ૬તિ ॥ ૪ ॥ તેમાટે સમાર સર્વે કુમ્મરૂપ ને, અને સર્વે પરનાયના નં

गधी रहित, स्वाभाविक जे आनन्द, तेने परमानन्द कहीये, ते परमानन्द, श्रीअजितनाथनु स्वरूप ठे, जीवादि पद इव्य ठे तेमध्ये पचास्तिकाय ते प रमार्ये इव्य ठे तथा ठो काल ते उपचारइव्य ठे एचर्चा, विज्ञेपावश्यक तथा धर्मसग्रहणी मध्येथी जोवी तेमध्ये एक एक इव्यने विपे अनता गुण अनता पर्याय ठे, ते अनेकता जाणवी, अने एकइव्यने विपे एक समयें स्वान्नित्य स्यादनित्य स्यात् एक स्यात् अनेक, स्यात् अस्ति स्यात् नास्ति, स्यात् निन्न स्यात् अनिन्न, स्यात् वक्तव्य स्यात् अवक्तव्य ए सर्व स्वना य, समकालें वर्तता पामीये ठीये एटला धर्म समकालें जेमाहें वरते, ते धर्मनी अनत प्रवृत्तिने स्याद्वाढ कहियें ॥ स्यात् इति पद अनेकातोद्योतक ए हवी स्याद्वाढमयी जे आत्मानी गुणपर्यायरूप सत्ता ठे, तेना रसी कहे ता रसीया ठो, एटले स्याद्वाढमयी आत्मसत्ता, तेहेना जोगी ठो, तथा अम ल कहेता कर्ममज रहित ठो, अखम केहता किवारें खमन पामो, अनुप कहेता जेहनी उपमा नथी, एहवा प्रभु देखीने माहारे लाज थयो ॥ ६ ॥

आरोपित सुख भ्रम टट्यो रे, नास्यो अव्याबाध ॥

समरघु अनिलापीपणु रे, कर्ता साधन साध्य ॥ अ० ॥ ७ ॥

अर्थ - एहवा प्रभुजी आत्मानन्द जोगी, आत्मस्वरूप रमणी, तत्त्वविला सी तेमने जोडने माहरे अनादि काजनु इडियसुखने विपे जे सुखनु नासन ते आरोपितसुखभ्रम हतो, ते टट्यो अने अव्याबाध, आत्मिकआनन्द सुख ते नास्यु जिहा सुवि विषय सुख उपर सुखबुद्धि हतो, तिहा सुवि विषय सुखनो अनिज्ञाप हतो ते हवे तो सर्वविषय रहित, अव्याबाध सु खी श्री प्रभुजी दीठा तेथी ते जव्य जीवने पण सुख, ते अव्याबाध ठे एहवा निर्धार घया तेवारें अनिज्ञाप पण अव्यानाध सुखनो थयो, माटे अनिलापीप णु समखु, तेवारें स्वरूपानुवायी थयो, एटला काल सुधी विषयसुखने अनिज्ञा पें, आत्मा विषयसुखनो कर्ता हतो ते जिवारें एहने अव्याबाध सुखनो अनि लाप थयो, तेवार कर्ता पण अव्याबाध सुखनो थयो, एटले कर्तापणु स मखु, जे जेहवा कार्यनो कर्ता थाय, ते साधन पण तेहवाज मेजवे, अने सा ध्य पण तेहाज होय, एटले आत्मा सुवि साध्य, विषयसुखनु हतु, तेथी साधन पण विषयसुखना मेजवतो हतो, हवे प्रभु श्री अजितनाथ निर्विकारी

दीडा, तेपां ते थव्यावाय सुख साध्य थयो, एटले साव्य सावन समखु॥३॥

ग्राहकता स्वामित्वता रे, व्यापक जोक्ताचाय ॥ कारणता
कारजदशा रे, सकल ग्रह्यु निज जाव ॥ अ० ॥ ८ ॥

अर्थ—एटला काज सुत्रि ए जीव विषयसुखनो ग्राहक हतो, हवे
शुद्ध श्रव्याग्राह सुखी परमेश्वर देखीने ए जीव, श्रव्यावाय सुखनो ग्राहक
थयो, एटला काज सुत्रि जूजनो वालो विषयसुखनां हेतु जे वन, स्त्री, व
स्त्र, आभारादिक परजाव, तेनु सामिपणु करतो होता, हवे ज्ञानादिक
अनंत गुण संपदाना स्वामी श्री वेगामिदेव देखीने ए जीवने पण अनंत
ज्ञानादिक संपदाना सामिपणु थयु, एटले ग्राहकचाय तथा स्वामित्वचा
गममगो एटला काज सुत्रि ए आत्मा विषयादिक परजावमध्ये व्यापक होता
ते हवे आत्मानंद मध्ये तथा तेना सावनमध्ये व्यापक थयो, तथा श्र
नादि कान सुत्री परजावनो जोक्ता हतो, हवे परमप्रभु स्वजावजोगी देखी
ने, ए पण स्वजावनो जोक्ता थयो, एटले व्यापकता तथा जोक्तापणु सम
गुं एटला काज सुत्रि हुने पट्यो ए आत्मा, सत्तारमां थाव कर्मरूप उपा
श्रिनु उपादान कारण होता, हवे शुद्ध स्वरूपी, नि कर्मां, तत्त्वयेव देखीने पो
ताना शुद्ध स्वरूपनु उपादान कारण थया, एटला काज सुत्रि ए आत्मा श्रा
व कर्म रूप कार्यना कर्ता होता, हवे परमदेवनी श्रद्धा पामीने सररनिक्करा
रूप कार्यनो कर्ता थया, माटे हे परमेश्वर ! हे जगदाशर ! हे दीनय्यो ! तुमारे
अनुपायो मारी चेतना प्रवृत्ती, तेथी कारण तथा कार्य इत्यादि बीजी पण
अनंती आत्मगति, ते सर्वे स्मरणा लागी, एटले सर्वे आत्मानां शकें आत्म
चाय ग्रहा अने परजाय तनया मांझा ॥ ८ ॥ इति अष्टम गायार्थ ॥

श्रद्धा जामन गमणना रे, टानाटिक परिणाम ॥ सकल
थया मत्ता गमी रे, जिनयग दरिमण पाम ॥ अ० ॥ ९ ॥

अर्थ—एटला कान सुत्रि उदक पुण्य प्रवृत्ति तेनो विराड जे ज्ञानवेद
नी प्रभुन गुणगोत्र तत्त्वविनुम तेना ग्राह जीवने मीठा जागता दना,
तेथी ते पुण्या उदपने मुख्य माननो रता, ते रजे पत्नी श्रद्धा थड ज श्र
व्यावर नि रमं वर, तेथीन मात साव्य उ, तथा जे रम्युनी यथार्थनातु

ज्ञान ययु, ते जातन केतां जाणपणं ते पण समसु, अने रमण जे पुज्जना
 यणादिहमा दनु, ते सर्वस्वरूपनु रमण ययु, तथा १ दान, २ लान, ३ जो
 ग, ४ उपजोग, ५ जीर्ण ६ पाचनो कृपापद्म ते, णट्ठा काज सुधि दान
 पुज्जनो दतो, लान पण पुज्जनो मानतो दतो, तथा जोगपण पुज्जनो,
 उपजोग पण संसारमां पुज्जनो दतो, अने जीर्ण पण दानजीर्ण ते पुज्जन
 घटण वधन प्रमुग्ध अत करणपणे प्रवर्ततो दतो ते सर्व मन्नापणं पाताना
 जीरद्वयना मृनयमे दानानि अनत गुणपर्याय रूप तेना रमीया यया,
 णट्ठे पुज्जानुयायिता तजीने, णुद्ध मरणापुपायी यया, णट्ठे मरणा
 ते मात्तारा धर्म, णट्ठोश्रद्धा यड, अने मरुण जे पाताना जागर्निदरा त सा
 वे, णट्ठु जातन ययु, तथा रमण ते, आत्मधर्म दमादिशमी ययु, अने
 मदपाररूप ते दानगुण, गुणप्रागुन्नायरूप ते लान, जाग मरुणना यया
 उपजाग मरुपर्यायनो, जीर्ण ते पणित जीर्ण यड्ठे, सवर हेतु निर्दग्गय
 ययो ते सर्व ते पीतरागदेर । हे जिनवर ! तमा दर्शन पामेने णट्ठे प्र
 दीते मात्तारा णट्ठा गुण समसा ॥ ९ ॥ इति नवम माध्याय ॥

तेण निचामक मादणो रे, येद्य गोप आधार ॥

दययड मुख मागरु रे, जाय धर्म दातार ॥ अण॥ १० ॥

अर्थ - तेमाटे रे प्रभु ! तमे सत्तारसमुद्धानो पार पमाटनार एव जे चा
 रिद्रर्मरूप फराज, तेने चावदाने निचामर समान दा नया तत्त्वधर्म
 पणे पाने पणिलया तेथी द्धयदिया तथा जावदियाची रहित दो, अने प
 रम अदिमर धर्मेना कपणेशर दो, माटे मादण दा, तथा आत्मदययड
 ता रूप जावरा तेनी नम्यरु हात, दर्शन, दग्गिरूप जावदिय्या तेने
 दयादरात रेद्य दा, तथा जावची दानादिगुण अने द्धयदी दराय रूप
 जावनी रहा रम्याने परम माप दा, यती जयददवीनारे जमनाप्राणीना
 नेने प्रभु तमे आधार दा सर्वदयमे ने द्धमा समान पोलना मरणा मरणा
 एतया रे श्री अजितनाथ परमेश्वर तमे जावधर्मे जीरद्वयने निर प्यादररणी
 रया दो समदर हात, मरुद दर्शन मरुद दग्गिरूप जावधर्म तेना दाता
 रे दा णट्ठे रे प्रभु ! तुम दीने जावधर्म रे ना, तम जावधर्मेना परमेश्वर दा
 सर्वजीने जाव धर्मेना दाता दा ॥ १० ॥ इति श्री अजितजिनस्तवन ॥

॥ અથ તૃતીય શ્રીસત્ત્વજિન સ્તવન પ્રાર્ત્ન ॥

॥ ધણરા ઢોલા ॥ એ દેશી ॥

શ્રીસત્ત્વ જિનરાજજીરે, તાઢરુ અકલ સ્વરૂપા ॥ જિનવર પૂજો ॥
સ્વપરપ્રકાશક દિનમણિરે, સમતા રસનો ચૂપ ॥ જિ૦ ॥ ૧ ॥ પૂજો
પૂજોરે નવિક જન પૂજો, ઢારે પ્રત્ન પૂજ્યા પરમાનદ ॥ જિ૦ ॥

અર્થ - હવે શ્રીસત્ત્વનાથ જિન કહેતા શ્રુતકેવલી અવધિજ્ઞાની, મન પ
ર્યવજ્ઞાની પ્રમુખમાહે રાજા સમાન, એવા હે સત્ત્વ પ્રત્ન' તાઢરુ કહેતા તમા
રુ અકલ કહેતા કોઈથી કલાય નહીં એહવુ સ્વરૂપ છે, એહવા જિનવરને પૂજો
અહો નબ્યો' તમે એહવા પરમ પૂજ્ય પરમેશ્વરને પૂજો, વજી પ્રત્ન કેહવા છે? જે
સ્વ કેતા પોતાનો ધર્મ અને પર કેતા ધર્મોસ્તિકાયાદિકનો ધર્મ, તેને પ્રકાશવાને
દિનમણિ કહેતા સૂર્ય જેવા છે? તથા સમતા જે સર્વને વિષે રાગ દ્વેષ રહિતપણુ,
તેહના ચૂપ કેતા રાજા છે, એહવા તત્ત્વપ્રકાશક, અરિહતને પૂજો, વારવાર
પૂજો નવિક કેતા મોહ્યોગ મોહ્કરુચિ જીવ, તમે પૂજો, એ સ્વરૂપનોગી, નિર્મ
લાનદમયી, અજ, અવિનાશી, અદ્ય, અણાહારી, અશરીરી, અનતજ્ઞાનમયી,
અનતદર્શનમયી, શુદ્ધસ્વરૂપી, દેવતત્ત્વને પૂજ્યા પરમાનદ થાય જે પુરુષયોગથી
સુખ ડપજે, તે ડપચારસુખ માટે તે પરમાનદ નહીં, અને જે આત્માનુ
સદ્ગજ અવિનાશી, અપ્રયાસી, સ્વરૂપનુ સુખ અવ્યાવાયરૂપ તેને પરમાન
દ કહીયે, તે સુખ, અરિહત દેવને પૂજ્યા પામીજ યદ્યપિ અરિહત દેવ, કોઈ
અન્ય જીવના અવ્યાયાયાદિ ગુણના કર્તા નથી, પણ જે નયજીવ, પોતા
નુ શુદ્ધપારિણામિક પરમસિદ્ધતા સ્વરૂપ સાધ્ય કરીને ચીતરાગ પરમાત્માને
સેવે, અવજયે, તે નિયમા પોતાનુ તત્ત્વ પ્રગટ કરે, નિયામિક કારણ માટે, એ
હથી સ્વરૂપ પ્રગટ થાય એમજ વારબુ ॥ ૧ ॥ ડતિ પ્રથમ ગાયાર્થે ॥

અવિસવાદ નિમિત્ત ડે રે, જગત જતુ સુખકાજ ॥ જિ૦ ॥

દેતુ સત્ય વહુમાનયીરે, જિન સેવ્યા શિવરાજ ॥ જિ૦ ॥ ૨ ॥

અર્થ - વજી હે પ્રત્નજી' તમે અવિસવાદિ કેતા વિસવાદ જે નિર્ગર
નહીં તે, અને તમે નિશ્ચય નિર્ધાર કાર્યને કરા, માટે અવિસવાદનિમિત્ત

तृतीय श्रीसत्त्वजिन स्तवन

१५

कारण गो॥ निमित्त जडण ॥ कार्यानिवृत्तत्वे सति कर्तृत्वाऽप्यापारउत्त्वे सति हे
 तुर्निमित्तमिति ॥ माटे हे प्रभु ! तुम जगत्ना जीव तेना ध्यात्मिक सुखरूप
 कार्य निपजाववाने प्रधान निमित्त गोजी माटे हेतु केता कारण ते सत्य
 केता नाबु तेने बहुमान केता माहामोडमण्ये सेवता जे मुज सरिखो
 मोहवज पड्यो वृष्णायें ग्रन्थो, पुजजनो रागो, अतयममयी, मिथ्यात्व नू
 त्यो जाव, ते निराधार अग्रण एहवो हु, तेने श्रीतीर्थकर देव, परम तत्त्व
 मय, ब्रैजाक्योपकारी, जेना नामयी परम कल्याण धाय, एहवा परमेश्वर
 ना बाग मज्या, माटे मारे ए वेजा ए घडी, धन्य एम अतल्यात प्रवेगं नि
 कर्मा, निस्तगी स्वल्पजोगी देवतत्त्वबु बहुमान करतो थका जे जिन केता
 बीनरागने सेवे, ते जीव परम कल्याणमयी पातें धाय इहा सत्य पड वेने
 जोडबु हेतु सत्य ते अरिहत देव धापणा मोठरूप कार्यना हेतु ठे, तेतु
 सत्य केता तात्र बहुमान करबु, एटले इह लोक, परजाक, इडिय सुखनी
 धागता टाजीने अतुत वर्ण, गय सत्यानातिशय, वचनातिशय, प्रातिहार्य
 प्रमुख सर्व शुद्ध बहुमान कारण माटे बहुमान करवा योग्य ठे, ते इयबहुमा
 न पण जे अरिहतना शुद्धज्ञानादि गुण अतताबु सकजपुजनातीतपणानु प
 रम अरूपी अतींद्रियपणानु बहुमान ते सत्यबहुमान कहिए एटले जिनशा
 मनमध्ये १ नाम, २ धापना, ३ इय, ए त्रण निदेषा ते कारण ठे अने चो
 था जावनिदेषा ते कार्यवस्तु ठे, माटे जिहा सुधी प्रभुना अनिशयादिकना
 योगि विरूप तिहा सुधि इयबहुमान ठे, अने जे दर्शनगुण प्रभुनाबु नाम
 न घयाधी तत्त्वप्राग्भावाबु जे बहुमान, ते जावबहुमान कहिए अने नामा
 दिक त्रण निदेषा ते जावना कर्ता ठे, अथवा जावानिनाशी ठे, ता ते पण
 सत्यबहुमान जाणबु ते मयबहुमानची जे जिनमेवना तेज प्रभुनी आदा
 ये परजाव त्याग सनाव ग्रहण करता शिवनिरूपइय जे विरूपणु, ते
 राज पामीयें एटले तातात्मिक शिव ते उपकारी अत्पराजी अने मान्यता
 रूप ठे, माटे जे नि र्मापणे सर्वस्वरूप प्राग्भावा, ते निरुपचरित, अयि
 नाशी शिव कहिए ॥ १ ॥ इति द्वितीय गायार्थ ॥

उपादान आतम महीरे, पुटालरन देव ॥ जि० ॥

उपादान कारणपणे रे, प्रगट करे प्रभु मेव ॥ जि० ॥ ३ ॥

અર્થ -હવે આત્મનિષ્પત્તિવિષે ઉપાદાન કારણ તો મૂળ છે, તો પણ નિમિત્ત કારણ વિશેષ છે, તે દેખાડે છે જે કારણ, તેજ કાર્યપણે અન્ને પરિણમે તે ઉપાદાન કારણ જાણવું, અને જે કર્તાના વ્યાપારે કાર્યને નિપ જાવવાનું સહકારી થાય, તેને નિમિત્ત કારણ કહિયે. એ નિમિત્તકારણ, તે કાર્યથી નિર્ણય હોય. હા કોઈ પૂછે જે ઉપાદાન કારણમાં તથા નિમિત્તકારણમાં જે કારણ ધર્મ છે, તે વસ્તુમાં ઠતો પર્યાય છે કે અઠતો ઉપજે છે? તેને ઉત્તર કહે છે જે કારણ પર્યાય વસ્તુ ધર્મ હોય તો સિદ્ધ જગવાનમાં પણ ઉપાદાન કારણ પામ્યો જોડ્યે? તેતો નથી દેખાતું, કેમ જે સિદ્ધમાં કારણપણું હોય તો કાઠું કાર્યપણું નિપજાવ્યું જોડ્યે તે કાર્ય તો સંપૂર્ણ નિપજું છે તથા નિગોદાવસ્થાવિષે પણ ઉપાદાન કારણ માનવું પડે, તે પણ સનવતું નથી, કેમ જે નિગોદાવસ્થામાં ઉપાદાન કારણ માનિયે, તો આત્મનિર્ધિરૂપ કાર્ય પણ થવું જોડ્યે તે કેમ? જે કારણ, તે નિયમા કાર્ય કરે, અને કારણકાલ, કાર્યકાલ, તે નિયમા અન્ને છે, તે વિશેષાવશ્યકમાં મતિજ્ઞાનાધિકારથી જોડે તેમાટે કારણપર્યાય તે ઉત્પન્ન છે, તે કાર્ય સંપૂર્ણ થયે કારણતાનો અન્નાવ છે, અને જેની સાદિ હોય તેનોજ અન્ન થાય, માટે કારણ પર્યાય તે સાદિ સાત છે, હા કોઈ કહેશે જે ઉત્પન્નપર્યાય તે કેવારે ઉપનો? ત્યાં કહે છે, કે જે વારે કર્તા કાર્યરુચિ થાય, તેવારે કારણતા ઉપજે, એટલે જન્ય તથા અન્ય સર્વે જીવ સંપૂર્ણ સિદ્ધતાના ઉપાદાન છે, પણ સર્વે સિદ્ધતા નિપજાવતા નથી, શ્યા માટે? જે કારણપણું નથી, જો કારણપણું પ્રગટે, તો કાર્ય નિપજે, માટે સર્વે આત્મા પોત પોતાના ગુણપ્રાગ્જ્ઞાવરૂપ સિદ્ધતા કાર્યના ઉપાદાન અવશ્ય છે, પણ શ્રી જિનચરદેવ શુદ્ધતત્ત્વને અવજનવને કારણતા નિપજાવે, માટે પુષ્ટ કહેતા નિયામકી મોટું આજીવન અરિહત દેવ છે, જેમાટે સાજીવન વિના આત્મા અનાદિ દોષથી નિવૃત્તિને તત્ત્વને આશ્રી શકે નહિ, માટે અરિહત દેવનો તીર્થંકર નામકર્મનો વિપાક, તેહથી ઉપનાં સમવસરણાદિ જે આશ્ચર્ય, તેને આજીવ્યા સસારી જીવ પોતાનો આત્મધર્મ નજીરુ કરે, તો જગત્ જીવના આધાર શ્રી તીર્થંકરની સ્વરૂપસ પઢાને આજીવ્યા થકા આત્મધર્મ અવશ્ય નિપજે, માટે અરિહત દેવ, તે જન્ય જીવને પોતાની શુદ્ધસત્તા પ્રાગ્જ્ઞાપે કરતા મુખ્ય આજીવન છે, હવે શ્રીગીતરાગદેવ પુષ્ટઆજીવન કેવી રીતે છે? તેનું કારણ કહે છે, જે આત્માને વિ

પેં ઉપાદાનપણુ થનાદિનુ ઠે પણ તે ધ્યાત્મતિલ્કારુપ કાર્યને કરતું નથી
જા માટે ? જે ઉપાદાન કારણપણુ થયું નથી, તે શ્રી જિનચર ચીતરાગની જે
સેવના, તે ઉપાદાન કારણપણુ પ્રાપ્ત કરે છે, એટલે ઘરિહત દેવની ઇચ્છ
જાવથી નક્તિ કરતા સત્તારી ધ્યાત્મા, મોહનો સાધક થાય, તેમાટે શ્રીનગ
દયાજ, કર્મરાગના જાવચંચ, મિષ્ટાત્વરૂપ અધકાર ટાલવાને સૂર્યસમાન,
મમસારરહિત, એવા ગુણી પ્રભુને સેવતા ધ્યાત્મા મોહરૂપકાર્ય નિપજાવવાનું
કારણપણુ પ્રગટ કરે, તેથી પ્રભુજી પુષ્ટાલંબન જાણવા ॥૩॥૬તિ તૃતીયગા॥

કાર્યગુણ કારણપણે રે, કારણ કાર્ય અનૂપ ॥ જિ૦ ॥ સક

લ સિદ્ધતા તાદરી રે, માદરે સાધન રૂપ ॥ જિ૦ ॥ ૪ ॥

ધર્મ — હવે થનાદિ મિષ્ટાદૃષ્ટિ જીવને શરીર, ઇન્દ્રિય, વિષય, કષાય
રૂપ કાર્ય કળતા થનતા કાલ ગયા. તે જેવારે સમ્યગ્દૃષ્ટિ ગુણ પ્રગટયો
તેવારે રત્નત્રયી જે સમ્યક્ દર્શન, સમ્યક્ જ્ઞાન સમ્યક્ ચારિત્ર, તે પોતાનું
કાર્ય જાણુ પછી શ્રીપ્રસિદ્ધ સેવના આગમશ્રવણાદિ કારણ સેવીને રત્ન
ત્રયીનો હ્યોપગમ પ્રગટ કર્યો, એટલે યથાર્થ તત્ત્વશ્રદ્ધાન, તત્ત્વરમણ, પ
રનાયતત્ત્વત્યાગરૂપ જેદરત્નત્રયી જેટલી પ્રગટી, તે પહેલાં કાર્યગુણ થયી,
પછી તેજ, જ્ઞાપિક થનેદર રત્નત્રયીરૂપ સ્વકાર્ય કરવાને કારણપણે પ્રવર્ત્તિવે,
તેવારે જે કાર્યપણે હતું, તે કારણરૂપ થાય, પછી તેહીજ કારણ રૂપ, જેદર
ત્નત્રયી તે જ્ઞાપિક જાવરૂપ કાર્યરૂપ પરિણમે, માટે જે કારણ, તેહીજ કાર્ય
થાય એ ઉપાદાન કારણ કાર્યરૂપ પદ્ધતિ કહી, હવે નિમિત્તપણે કહે
છે હે પ્રભુજી ! તમારું શુદ્ધ સ્વરૂપ તેહીજ તમારા કાર્યગુણ છે, પણ તે
જ્યે માહરુચિ જીવન કારણપણે છે, કેમકે જે ઉપાદાનને તમારા શુદ્ધ ગુ
ણ તેને કારણપણે થવજતી તમારા જેવી સત્તા પ્રગટ કરવી તે કાર્ય છે,
એટલે જે કારણ તેહીજ કરવાને સકટપે કાર્ય છે, માટે હે પ્રભુજી ! તુ
મારી સજ્જ કતા સપૂર્ણતિલ્કતા સજ્જ પ્રવેજેં નિરાવરણતા સર્વસ્વધર્મ
પ્રાગ્જાવતા તે માહરે સાધનરૂપ છે, એટલે તુમારી શુદ્ધતાનું જે સાધન
છે, તને જેવારે માહરો ધ્યાત્મા પ્રભુજીની પરમ પ્રભુતારૂપ સપદાન થવજવે,
તેવારે પરજાવત્યાગી થજ્ને, સ્વરૂપાવજતી થાય, તેવારે માહારી તિલ્કતા નિ
પજે, માટે તમારી તિલ્કતા તે માહરે સાધનરૂપ છે, તેથી હું જે મા

હરુ સ્વરૂપ પ્રગટ કરું, તે ઉપકાર તમારો છે, તેથી માહારે તો આધાર, ત્રાણ, શરણ, સર્વ હે દેવ ! તમેજ ઠો ॥ ૪ ॥ ઇતિ ચતુર્થે ગાથાર્થે ॥

એક વાર પ્રત્નુવદના રે, આગમ રીતે થાય ॥ જિ૦ ॥

કારણસત્યે કાર્યની રે, સિદ્ધિ પ્રતીત કરાય ॥ જિ૦ ॥ ૫ ॥

અર્થે - માટે શ્રીશ્રિહત્ત યત્નતજ્ઞાની, યત્નતદર્શની, શુદ્ધચારિત્રી, અપિકારી, અકપાયી, સ્વરૂપજોગી, સ્વરૂપરમણી, સ્વરૂપવિલાસી, ત્રૈલોક્યપૂજ્ય, ત્રૈલોક્યઉપકારી, ચાલતા નાવસૂર્ય, કર્મરોગના માહાવૈદ્ય, પરમેશ્વર, પરમોપકારી, તેને એકવાર પણ જે રીતે આગમ કહેતા નિઃશતમા કહ્યું છે, તે રીતે જો વદન થાય, એટલે અનુપાન વર્જીને ગુણવદ્ધુમાને, અનુતતા આશ્ચર્યતા, તદ્વિરહકાતરતાયે જો થાય, તો માહારુ મોક્ષરૂપ કાર્ય નિપજે, એહવી પ્રતીત કરાય, શા માટે ? જે કારણસત્તે કહેતા ઠતે કારણે અથવા કારણ સત્યે કાર્યની સિદ્ધિ એટલે નિષ્પત્તિની પ્રતીત કરાય, અને કાર્ય પણ નિપજે, એટલે શ્રીપ્રત્નુ પરમાત્માને વિધિએ વદના કરતા ઉપાદાન જે આત્મા, તે ગુણાનુયાયી થયો, તો નિમિત્ત તથા ઉપાદાન બેહુ કારણ સાચા મન્યાયકી કાર્ય પણ સાચું નિપજે, જેમ સ્ત્રી, ધન, વિપયાદિક અશુદ્ધ નિમિત્ત મળે તેવારે આત્મા અશુદ્ધ ઉપાદાની થાય તેથી સત્તાર અશુદ્ધતારૂપ, કાર્ય નિપજે છે, તો શ્રીવીતરાગ શુદ્ધ નિમિત્ત મળેથી ઉપાદાન જે આત્મા તે શુદ્ધપરિણામી થાય તેથી શુદ્ધ સિદ્ધતારૂપ કાર્ય નિપજેજી, અનાદિકાલ સત્તારમાં જ મતાં ન થાવ્યું એહવું શ્રિહત્ત વદ્ધુમાન તે જો એકવાર થાયે, તો કાર્ય નિપજવાની પ્રતીતિ થાય ॥ ૫ ॥ ઇતિ પચમ ગાથાર્થે ॥

પ્રત્નુપણે પ્રત્નુ ઝંલસી રે, અમલ વિમલ ગુણગેહ ॥ જિ૦ ॥

સાધ્યદૃષ્ટિ સાધકપણે રે, વડે ધન્ય નર તેહ ॥ જિ૦ ॥ ૬ ॥

અર્થે - હવે શુદ્ધસત્તા પરિણામિપણે સત્તાર તથા પરજીવની સિદ્ધિના અર્થકર્તા અને સેવ્યા સિદ્ધિ પ્રગટે, વજી અમલ કહેતા રાગ વેપાદિ આવરણાદિ મગ્નથી ગૂંચ, વિમલ કહેતા નાવ અન્યજતાવત, ગુણગેહ કહેતાં જ્ઞાનાદિ ગુણના ઘર, એવી રીતે પ્રત્નુ જે રૂપ છે, તેને ઝંલસીને સાધ્યદૃષ્ટિ એટલે પોતાનો આત્મા પરમાનંદ રૂપ છે, તેની સર્વ સંપદા પ્રગટાવવા રૂપ

साध्य नजरमां राखीने एटले तत्त्वकार्यं थाजवनी यझे साधकपणे कहे
ता पोते साधक यझे, जे पोताना ज्ञानादिक गुण कृपोपशमी ठे, ते सर्व
गुण निर्मज करवारूप कार्य करवापणे प्रवर्त्तावता जे छुद्धानदी, परम
ज्ञानी निर्मोही देवने वादे, नमस्कार करे, ते नर धन्य, कृतपुण्य जाणवा
॥ उक्त च ॥ जे गुण तिलोप नाहो, जतिप्रर प्ररिएण हीयेण ॥ वदति न
मसति, ते धन्ना ते कयद्या य ॥ ६ ॥ इति पठ्ठायाय ॥

जन्म कृनारथ तेहनो रे, दिवस सफल पण तास ॥ जि० ॥

जगत शरण जिन चरणने रे, वढे धरीय उज्जास ॥ जि० ॥ ७ ॥

अर्थ - ते जीवनो जन्म कृतार्थ जाणवो, वजी ते दिवस पण तेहवोज स
फल जाणवा जगत्ता जीय, मोहे मुंज्याने, नव श्रद्धा मध्ये पड्याने, मिथ्याते
जुटाताने, परमशरण त्राण थाधार जूत एहवा श्रीजिन कहेता वीतरागना
चरणने जे उज्जास केहता हर्ष धरीने वदे, कहेता वादे, तेनो जन्म कृतार्थ ॥ ७ ॥

निज सत्ता निज जावथी रे, गुण अन्नतनु ठाण ॥ जि० ॥

देवचंद्र जिनराजजी रे, शुद्ध सिद्ध सुखखाण ॥ जि० ॥ ८ ॥

अर्थ - ते प्रभु निज कहेता पोतानी सत्ता अन्नतगुण पर्याय रूप ते निज
जावथी कहेता पोताने नाव सजावेथी थया ठे, एहवा जे गुणज्ञानादिक अन्नत
तेनु ठाण कहेता ठेकाणु ठे. सर्वदेवमां चंद्रमा समान जिनराज, ते कहेता ठे?
शुद्ध सिद्ध कहेता निष्पन्न गुणनी खाणु ठे ॥ ८ ॥ इति सत्तवजिनस्तवन ॥ २ ॥

॥ अथ चतुर्थ श्रीअग्निनन्दनजिनस्तवन ॥

॥ ब्रह्मचर्यपद पूजीय ॥ ९ वेणी ॥

क्यु जाणु क्यु वनी आवशे, अग्निनन्दन रसरीति दो मित्त ॥

पुजल अनुजव त्यागथी, करवी जसु परतीन दो मित्त ॥ क्युं ॥ १ ॥

अर्थ - हवे श्रीअग्निनन्दन प्रभुनी स्तुति कहे ठे कोई जय्य जीने श्री
वीतरागदेवथी एकत्वपणे मज्जवाचु मन थपु पण प्रभुजीने मनगानी श्रुति
पोतामा अण देसतो विचारे ठे, जे एहवा परमोन्मद दयतत्त्वथी केम ॥

લાય? તેનો વિરહવત થકો બોલે છે જે એ પ્રજ્ઞાથી જાણીએ કેમ બની આવશે? તે પરમ વલ્લભથી મલવાનું મન છે, પણ મલનું હૃદય દેખીને બોલે છે, જે હે પ્રજ્ઞ! શ્રી અન્નિનદન વેવ! તુમથી માહરે જાણીએ કેમ બની આવશે? અન્નિનદન કહેતા સવર રાજાના પુત્ર, સિદ્ધાર્થ રાણીના કુદિયે ત્વન્ન, ગર્ભે આવ્યાથી જિહ્વા સુધી ગર્ભે રહ્યા, તિહ્વા સુધી નિત્ય ૬૬ આવીને સુખપ્રજ્ઞા પૂઠી, તેથી અન્નિનદન એવું નામ થયું. અથવા અતિ સમસ્ત પણે આનંદમયી તેથી અન્નિનદન નામ આપ્યું, તે પ્રજ્ઞથી રસ કહેતા રસીજી એકલતા રીતિ કેમ બને? પુજનના વર્ણ, ગદ્ય, રસ, ફરસનો અનુભવ કહેતા જોગવડું, તેહના ત્યાગથી કરચી, જેહની પ્રતીતિ એટલે સર્વપુજનનો અનાદિનો અશુદ્ધજોગ તજીને જોગારે જે વચ્ચે તેવારે તેને પ્રજ્ઞથી મજિ શકવાની પ્રતીતિ થાય, પણ પુજનજોગીને તે શુદ્ધતત્ત્વથી એકલતા ન થાય, જે સ્વરૂપજોગી થયો, તેહને એસરીત બની, એવી પ્રતીતિ થાય, માટે પોતાના આત્માને કહે છે, જે હે મિત્ર! એ કાર્ય કેમ બનશે? તે તું વિચારી જો ॥ ૧ ॥ સ્તિ પ્રથમ ગાયાર્થ ॥

પરમાત્મ પરમેસરુ, વસ્તુગતે તે અલિપ્ત હો મિત્ર ॥ ૭૪૪

૭૪૪ મલે નહિ, નાવે તે અન્ય અવ્યાપ્ત હો મિત્ર ॥ ૭૪૫ ॥ ૨ ॥

અર્થ - પ્રજ્ઞ તો નિ કર્મા કેવલી પરમાત્મા છે, તથા પરમ કહેતા. ઋષ્ટા ઈશ્વર છે, એટલે અસંખ્યાત પ્રદેશો પારિણામિકપણે રહ્યા જે અનંતા ગુણપર્ણી, તેહના ઈશ્વર અથવા સર્વપ્રકાર સ્વાધીન, નિર્દોષી તેથી પરમેશ્વર, કહેવા છે? જે વસ્તુગતે કહેતા મૂળવસ્તુધર્મે અલિપ્ત છે, એટલે સર્વ જીવદ્રવ્ય શુદ્ધસગ્રહનયે અલિપ્ત છે, પણ કોઈ અન્યદ્રવ્ય તથા રાગાદિ અશુદ્ધ પરિણતિથી લેપાય નહીં, અને અન્નિનદન પ્રજ્ઞ તો સર્વનયે શિશુદ્ધ થયા છે, ટકોત્કરણન્યાર્થે પ્રાગ્જ્ઞાવધર્મા થયા છે, તે સર્વરીતે પરથી અલિપ્ત છે, એટલે જે લેપાય, તે મલે, પણ જે લેપાય નહીં, તે કેમ મલે? હવે તુ દ્રવ્ય છે, તેના નામ કહે છે? અસંખ્યાત પ્રદેશી, લોકપ્રમાણ, અરૂપી, અક્રિય, અચેતન, તથા જીર અને પુજા એ વેદ્ય, ગતિપરિણામી છે તેને ગતિનો નહાયો થાય, તે ધર્માન્તિકાય દ્રવ્ય જાણુ ૨ અસંખ્યાત પ્રદેશી, લોકપ્રમાણ, અરૂપી, અચેતન, અક્રિય, સ્થિતિપરિણામી એટલે જે જીવપુજનને સ્થિર રહેવાનું સહાય થાપે, તે અધર્માન્તિકાય, ૩ અનંતપ્રદે

शी लोकालोकप्रमाण, अरूपी, अचेतन, अक्रिय, अने सर्वे इव्यना पोतें अथ
गाहक परिणामी, तेने अथगाहनातु हेतु, ते आकाशास्तिकायइव्य, ४ पु
ज्जपरमाणु, अतता रूपी, अचेतन, सक्रिय, पूर्णगलनधर्ममयी, १ वर्ण,
२ गंध, ३ रस, ४ स्पर्शपुक्त एक एक परमाणु, एहवा अनेत परमाणु ते
सर्वलोकमाहे जाणवा, पण लोकथी बाहेर नहों, ते पुज्जास्तिकायइव्य,
७ चेतनारूप, १ ज्ञान, २ दर्शन ३ चारित्र, ४ तप, ५ वीर्य, ६ उप
योग, लक्षण तथा अरूपी, स्वभावानु कर्ता, असख्यात प्रदेशी, एहवु
एक जीवइव्य, तेहवा अतता जीव, ते जीवास्तिकायइव्य कहिये, ए पांच
इव्यने प्रदेशानो सवध ठे, माटे अस्तिकाय कहिये ६ तथा ठहु अग्रदेशी,
अरूपी, वर्तनारूप, निश्चयनयथी पचास्तिकापनी वर्तनारूप अने व्यव
हारे उपचारथी ज्वातिश्चक्रे चारे श्रोत्राया, ते कालइव्य, ए ठ इव्यना
नाम क्हा तेमा १ धर्मास्तिकाय, २ अधर्मास्तिकाय, ३ आकाशास्तिकाय,
४ काल, ए चार इव्य, अपरिणामी कोइथी मित्रे नहों अने १ जीव, २ पुज्ज,
ए वे इव्य परिणामी, एटले अन्यइव्यथी मले तेमाहे पुज्जइव्य माहोमा
हे सवधपण पामे, अने परानुयायी हेतुपणे परिणम्यो जे जीव, तेने प्रदेशो
कर्मपणे वज्जे, पण एक जीवथी बीजो जीव मले नहों, अने पुज्जन तो
सत्तारी जीवथी मले, पण माहारा अग्निनंदन परमेश्वर तो सिद्ध यथा ठे,
मिष्यात्वादिक हेतुथी मुक्त यथा ठे, तेने पुज्जन लागी शके नहों, ए स्वरूप
ठे, माटे इव्यथी इव्य मले नहों, एटले शुद्ध जीव ते अशुद्ध जीवथी मले
नहों बीजु पण मृज्जनये कोइ इव्य कोइ इव्यथी मले नहों, ते इव्ये तो
मज्जु नथी तथापि रुदाचित् जावें मले तो पण जाव कहता वस्तुनी मूलपरि
णति प्रवृत्तिरप तेथी अन्यजीव तथा अन्य पुज्जननु अव्याप्तपणु ठे, एट
से व्यापे नहों जे परव्यापकता ते उपायिथी ठे, अने प्रभु श्रीअग्निनंदन
देवना जावधर्म ते परम निर्मज्ज यथो ठे, सर्वस्वभावने अनुयायी यथो ठे,
एटले कर्ता, नाता, ग्राहकता व्यापकता, आधारता, रमणता, अयस्था
नता, इत्यादिक सर्व स्वस्वरूपपणे निपना ठे, ते केन अन्यइव्यने व्यापे ? ते
थी प्रभुजीना १ इव्य २ क्षेत्र, ३ कान ४ जाव, सर्व शुद्धधर्मी ठे, ए इ
व्यादि चारनु स्वरूप लागे ठे ॥ गाथा ॥ दध गुणसमुदाय, रिक्त उगाह
वटणा काजो ॥ गुणपजाय पयची, जावो निश्च वगुधम्मो तो ॥ १ ॥

इति आगमवचनात् ॥ गुणपर्यायनो समुदाय ते इव्य, तथा प्रदेशावगाहना ते क्षेत्र, अने उत्पाद, व्ययनी वर्तना, ते काल, तथा इव्यना पोतपोताना गुणपर्यायनी प्रवर्ति ते जाव, एम इव्यादि चारनी परिणति ते वस्तुधर्म ठे, माटे ते प्रचु केम मले ? ॥ २ ॥ इति द्वितीय गायार्थ ॥

शुद्ध मरूप सनातनो, निर्मल जे निस्सग हो मित्त ॥ आत्मा विनूति परिणम्यो, न करे ते परसग हो मित्त ॥ क्यु० ॥ ३ ॥

अर्थ - वली श्रीवीतरागदेव कहेवा ठे ? शुद्ध कहेता सर्वदोषरहित, एहवु स्वरूप जेहनु सनातनो कहेता नित्य ठे, यद्यपि पर्यायें अनित्य ठे, पण इहा कूटस्थ नित्यताये नित्य ठे, निर्मज्जानावरणादि मज्ज रहित, वली निस्सग कहेता सर्व सग रहित, जेहना अस्सख्यातप्रदेशमव्ये इव्यथी कोइ परमाणु मात्र रह्यो नथी, अने जावथी जेहनी परिणतिमाहे रागी द्वेषीपणे काइ अन्यनाव नथी, एहवो निस्सग ठे ते परमेश्वर, वली आत्मविनूति कहेता पोतानी सपदा शुद्धस्यादादरूप, अतत, अज, अविनाशी, अखन, स्वधर्म परिणम्यो ठे, एहवो जे परमेश्वर ते पर कहेता बीजा इव्यनो सग एटले सवध करे नहीं, एटले सत्ताये जीवइव्य परसगी नथी, विजावे परसगी थयो ठे, पण जे सम्यक् रत्नत्रयी रूप साधनपणे परिणमीने शुद्धरूप थया ते कोई रीते परना सग करे नहीं, तो एहगा प्रचुथी केम मज्जाओ ? माटे हे प्रचु ! तुमने मट्या विना मुजने सुख केम थाओ ? ॥ ३ ॥ इति तृतीय गायार्थ ॥

पण जाणु आगम वले, मिलवु तुम प्रचु साथ हो मित्त ॥ प्रचु तो स्वसपत्तिमयी, शुद्ध स्वरूपनो नाथ हो मित्त ॥ क्यु० ॥ ४ ॥

अर्थ - एम विचारता उपयोग आब्यो ते कहे ठे, के पणजाणु आगमवलें कहेता जे आगममाह कहु, ते गुरुमुख सानट्ठु तेना वज्रयकी जाणु बु, जे हे जयजीर ! प्रचुथी वीतराग साथे आपणन मनबु ठे, जेहने गरज होय ते मले, एटले पातानी सपदा प्रगट करवाना रुचिव त मजे प्रचु तो स्व कहेता पोतानी सपत्ति जे स्वक्षेत्र अस्सख्यात स्व प्रदेशविषे व्यापकपणे रह्या जे अततज्ञानादिक गुण, ते सपदामयी ठे,

शुद्ध स्वरूपनो नाथ केहेतां धणी ठे, माटे निष्पन्नपरमानन्दनोगी शुद्ध
स्वरूपी ते कोऽपि मझे नहीं ॥ ४ ॥ इति चतुर्थगाथायै ॥

परपरिणामिकता अत्रे, जे तुज पुज्जलयोग हो मित्त ॥ जड

चल जगनी एउनो, न घटे तुजने जाग हो मित्त ॥ क्यु ॥ ७ ॥

अर्थ - हवे काई पुढो जे सर्वइयमांहे परपी मज्जानी शक्ति नथी,
तो साधकनु जीवइय पण. वस्तुधर्म शुद्ध ठे, तेने प्रभुपी मज्जनु, ते प
ए तेनी सत्तामा ता नथी, नो हवे केवी रीतें मिसे^१ त्यां कहे ठे जे अनादि
अतीतकाज ए सत्तारी जीवनु आत्मिक सुख सर्व अवरणु अने जोगधर्म,
दूषोपशमी ठे, ते काईक जागव्यो जोऽप्ये, ते स्वरूपने अण पामवे. पुज्ज
ना वर्ण, गंध, रस. फरस. ते अजोग्य ठे, तेने जोगवतो थको परनोगी थ
यां परपरिणामी थया, ए परपरिणामिकतानी चाल ते अनादिनी टेव ठे
एटले कत्तां परनो, जोका परनो, रमण परने विपे, ग्राहक परनो, एम स
र्व. परजावमवि थयो ठे इहा कोई पुढो जे शुद्ध इयधर्मा, ते परप
रिणामी केम थाय^२ तेने कहे ठे जे पुज्जना योगें पुज्जनावजवी चेतना थइ,
एटले कहे ठे जे हे जीव^३ पुज्जने योगें जे तारी परपरिणामिकता ते
अनादिनी अशुद्धता विजातीयपणे ठे, दोषरूप ठे, अने आत्माने सर्व
अपटित ठे, केम जे पुज्ज ते जड ठे, तथा चज कहेतां विनाशी ठे
जगतुनी एव ठे, त पुज्ज इय इय ध्रुव ठे, अने पर्याये अध्रुव ठे,
वर्णादिक, स्वयादिक पर्याय सर्व पजटे ठे, अने सर्व सत्तारी एकेका
जीवे एकेको पुज्जपरमाणु, तेने शरीरपणे, जायापणे, मनपणे, आहारपणे,
अनती वार लइ लइने मूक्यो ठे, ते माटे ए पुज्ज ते सर्व, जीवोनी एव ठे
अने जीवइय ते स्वरूपजागी ठे, माटे हे चेतन^४ तुने ए पुज्जनो जोग घटतो
नथी, केम जे हम केवारं कचरामा चाव घाले नहीं ॥ ५ ॥ इति पंचम गाथायै ॥

शुद्धनिमिती प्रभु ग्रहो, करी अशुद्ध पर हेय हो मित्त ॥

आत्मा लगी गुण लही, सहु साधकनो ध्येय हो मित्त ॥ क्यु ॥ ६ ॥

अर्थ - माटे परनोगीपण अशुद्ध निमित्त जे पुज्जादिक, तेने तजीने
शुद्ध, नि कर्मा, पूर्णानंदरूप प्रभुने अवजवो, एटले ए आत्माने विपे परा

નુયાયિતાપણુ છે, તે ટાલવાને માટે પ્રથમ અશુદ્ધાલબન તજીને અરિહતા લબની થવુ,તેથી શુદ્ધનિમિત્તી જે નિમિત્ત નિયામકી કારણ છે,તે પ્રચુને નજો, સેવો,પણ સર્વ પરવસ્તુ અશુદ્ધ તે હેય કહેતા તજગારૂપ કરીને એટલે સર્વ પરજાવ ત્યાગ કરીને પ્રચુને નજો તે પ્રચુ કેહેવા છે ? જે આત્માલબી કેહે તાં સર્વપણે પોતાની આત્માને અવલગ્યા છે, એટલે પોતાનાઆત્માને વિપેજ તન્મય થયા છે, વલી શ્રીગીતરાગતત્ત્વ કેહેવુ છે ? સર્વમોહને નિપજાવનારા સાધક એહવા જે સમ્યગ્દષ્ટિ, દેશવિરતિ, સર્વ પ્રિરતિ, શ્રેણિના વાસી, ધ્યાનારૂઢ જીવો તેને ધ્યેય છે,એટલે સર્વ આત્માને શ્રી સિદ્ધ પરમાત્મા ધ્યેય છે આન વે પ્રકારનુ છે, એક સાલબન, વીજુ નિરાજબન તેમા જે અરિહતસિદ્ધનુ તત્ત્વ સ્વરૂપ અવલબીને ધ્યાન કરવુ, તે સાલબન આન છે તેણે શ્રીઅન્નિનદન પ્રચુ સર્વને ધ્યાયવા યોગ્ય છે ॥ ૬ ॥ ઇતિ પઠ્ઠ ગાથાર્થ ॥

જિમ જિનવર આલબને, વધે સધે એક તાન હો મિત્ત ॥
તેમ તેમ આત્માલબની,ગ્રહે સ્વરૂપ નિદાન હો મિત્ત ॥ ક્યુ૦ ॥ ૭ ॥

અર્થ -જમ કરતા જેમ જેમ સાધક જે થાપણો જીય, તે શ્રીજિનવરદેવ ની તત્ત્વપ્રચુતાને આજબને વધે, કેહેતા સર્વદુષોપશમી ચેતના વીર્ય રમણ અરિહતની શુદ્ધતામા તન્મયપણે થાય, એકતાન કેહેતા એકત્વ પણુ સર્વ નિપજે એટલે સકલપરજાવથી ટલીને એકનિષ્પન્ન પરમાત્માને સ્વરૂપે ચેત ના વ્યાપ્ત થાય, તેમ તેમ એ સાધક જીય, પોતાનો આત્મા કાર્યરૂપ તે હેના સ્વરૂપને આજંચે, વપાદાનસ્મરણ ચિત્તન ધ્યાનરૂપ થાય, તેવારે એ ક સ્વરૂપનુ નિદાન કહેતાં મૂલકારણ ગ્રહે, અગીકાર કરે ॥ ઇતિ ॥ ૭ ॥

સ્વસ્વરૂપ એકત્વતા, સાધે પૂર્ણાનંદ હો મિત્ત ॥ રમે જો
ગવે આતમા, રત્નત્રયી ગુણવૃદ્ધ હો મિત્ત ॥ ક્યુ૦ ॥ ૮ ॥

અર્થ -તે જેવારે સ્વસ્વરૂપેકાગ્રતા જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રરૂપ ગ્રહે, તે વારે પરિણામિક પરમતત્ત્વને વિષે એકત્વતા શુદ્ધસ્વરૂપરમણ, શુદ્ધસ્વરૂપ જોગી થાય, તેથી સધે કહેતા નિપજે, પૂર્ણાનંદ કહેતા સપૂર્ણ, આત્મતિક, એકાંતિક, અનતાતિશય, અવાધક, કેવજનિરાગ્રાધ, દયાધીન આત્મમુલ્ય નિપજે, પઠી એ આત્મા પોતાની રત્નત્રયી આદિક ગુણવૃદ્ધને વિષે રમે, તેહ

નેજ જોગવે, તન્મય તદ્વિલાસી, સ્વનાવધાનદી થકા રહે, સાદિ ધનતો
કાન સ્વપરિણામિક પ્રગટપણે વર્તે ॥ ૬ ॥ ઇતિ અષ્ટમ ગાથાર્થ ॥

અગ્નિનંદન અવલંબને, પરમાનંદ વિલાસ હો મિત્ત ॥ દેવચંદ્ર
પ્રજુ મેવના, કરી અનુજવ અન્યાસ હો મિત્ત ॥ ક્યુ ૦ ॥ ૯ ॥

અર્થ - એ રીતે શ્રી અગ્નિનંદન પ્રજુને અવલંબને પરમાનંદનો વિલાસ થા
ય સર્વદેવમાહે ચંદ્રમા સમાન જે અસ્થિત દેવ તેહની સેવના અથવા સ્તુ
તિકર્તાનું નામ પણ દેવચંદ્ર તેમણે પોતાને નિબોધને હે દેવચંદ્રપ્રજુ ! તમારી
સેવના કરે, પણ અનુજવના અન્યાસથી એટલે અનુજવપુક કરે એહીજ
ધ્યાન્મા નિપજાવવાનું પરમ કારણ છે, માટે એહને સેવો, આદરો ॥ ૯ ॥ ઇતિ ॥

॥ અથ પચમ શ્રી સુમતિજિન સ્તવન ॥

॥ કઢલાની દેશી ॥

અહો શ્રી સુમતિ જિન શુદ્ધતા તાહરી, સ્વગુણ પર્યાય
પરિણામરામી ॥ નિત્યતા એકતા અસ્તિતા ઇતર ચુત,
જોગ્યજોગી થકો પ્રજુ અકામી ॥ અ ૦ ॥ ૧ ॥

અર્થ - અહો ઇતિ આજ્યે હે શ્રી સુમતિજિન ! પાંચમા પરમેશ્વર ! તાહરી શુ
દ્ધતા આશ્ચર્ય રૂપ છે, ને શુદ્ધતા કેહરી છે ? સ્વ કેતા પાતાના ગુણ જ્ઞાનાદિ
તથા પર્યાય તે ? ૧ દ્વિપર્યાય, ૨ ગુણપર્યાય, ૩ દ્વિવ્યવજનપર્યાય ૪ ગુણ
વ્યવજનપર્યાય, ૫ સ્વજાવપર્યાય તથા સ્વાજાગિરુપર્મ ત ગુણ કહિય, અને
ક્રમજાવિ તે પર્યાય કહિયે તથા શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રે ॥ ગાથા ॥ ગુણ
ણામાસર્વે દશ એકાદશિયા ગુણા ॥ લક્ષણ પચગણ તુ, ઝનર્વ નિ
સ્તિયા ત્રે ॥ ૧ ॥ એહરી સ્વગુણપર્યાયરૂપ તપનામધ્યે રમી રહ્યા વો, પર
જાવથી નિવર્ત્તાને પાતાને ધર્મે રમ્યા તા વગી તે શુદ્ધતા કેહરી છે ? જે
નિત્યતા, તદ્જાવ્ય નિત્ય તે નિત્યતા, તથા એકતા, તથા અસ્તિતા, ઇતર
કહેતા વીના જોડ અનિત્યતા, અનેકતા નાસ્તિતા એટલા ધર્મમયી છે જે
નિત્ય તેહીન અનિત્ય, જે એક તેહીન અનેક, જે અસ્તિ તેહીજ નાસ્તિ, માટે
આશ્ચર્ય રૂપ છે, વગી કેહરો છે ? જોગ્ય જે પાતાના ગુણ પર્યાય, તેહનો જો
ગી છે, તો પણ થકામી એટલે સ્વરૂપના જાગી થરા પણ કામના (વાઠ

ના) વિના જોગવે છે. માટે શકામી છે, એટલે સ્વદ્દેવથી વેગજો જે પુજા લના પળે, ગય રસ, ફરમનો જોગ, તે ગાઠવો પડે, તેને કામના કહિયેં, પણ તેનો જોગી આત્મા નથી, આત્મા તો જ્ઞાનાદિક ગુણ જે સ્વદ્દેવથી પદ પળે પ્રગટજોગ તેજના જોગી છે, તે જોગવતા કામના ન જોડ્યે, માટે કામના વિના જોગી છે. એ શ્વચરજ જાણવું ॥૧૧॥ ઇતિ પ્રથમ ગાયાર્થ ॥

ઠપજે વ્યય લહે તદ્દવિ તેજવો રહે, ગુણ પ્રમુખ વહુ
લતા તદ્દવિ પિંખી ॥ આત્મજાવે રહે અપરતા નવિ
ગ્રહે, લોક પ્રદેશ મિત પણ અસમી ॥ અ૦ ॥ ૭ ॥

અર્થ - રૂપે નિત્યતાદિક ધર્મે કહિ સમજાવે છે સર્વેશ્વર છે, તેમધ્યે રાજ તે ઉપચાર શ્વ્ય છે, તથા ધર્માસ્તિકાયાદિ પાંચ શ્વ્ય અસ્તિકાયા છે, તેમાં ૧ ધર્માસ્તિકાયા, ૨ અમાસ્તિકાયા, ૩ આકાશસ્તિકાયા એ પ્રણ પદેશ શ્વ્ય છે જીવ અનતા શ્વ્ય છે, પુજા અનતા શ્વ્ય છે, શ્વ્ય તુ અશુભજીવપર્યાયનુ પદગુણ દાનિ વૃદ્ધિરૂપ ચક્ર એતુ જતાપર્તની પર વર્તે, તે અશ્વ્ય, જેતુ ચક્ર નિત્ર પડયુ તે નિત્રશ્વ્ય, તે સર્વેશ્વર, ઉત્પાદ, વ્યય, ધ્રુવયુક્ત છે, તેમાટે નિત્યાનિત્ય છે ॥ વક્ત્ર ચ વિશેષાવશ્યકના પ્યે ॥ તે જહ જીવો નામો, તે નાસા દાઝ સઘમા નશ્ત્રિ ॥ જ સો વપ્પાયશ્વય, ધ્રુવ ધર્માણત વક્ત્રાઈ ॥ ૧ ॥ પુન ॥ સર્વિય પશ્મમય, ઉપ્પયશ્ નાસ એય નિત્ર ચ ॥ અય ચેવય સુટ્ટુ રકવય મારાઈ સપ્પાયા ॥ ૨ ॥ ડહાં પુ નિનો સમૃદ્ધ, માદ્દાનાપ્યથી જાણજા અમ જીવના નિત્યાનિત્ય સ્વનાય છે તે રહે છે, અનિત્યપર્યાય વપજે છે, પુરિપર્યાય વ્યય થાય છે, યથા એક પ્રદેશે અશુભજીવપર્યાય અનત ગુણા છે, બીજે પ્રદેશે તેથી અનતના ગદ્દીન છે, ત્રીજે પ્રદેશ અમગ્યાત ગુણ વપતો છે, ચાથે પ્રદેશ મગ્યાત ગુણ વૃદ્ધિ છે, અમ અમગ્યાત વિજગ છે, તે પ્રતિમમય પરાપર્તરૂપ છે, તેજિદાં નનતગુણ નિદાં અમગ્યાત ગુણ થાય, તેથી જે પ્રદેશે અનત ગુણવાળુ ટલ્યુ, તે વ્યય થયો અને અમગ્યાતવાળાનુ ટવજતુ થયુ, તે ઉત્પાદ થયા, તથા અશુ ર જતુ નન વળે રહ્યા, તે ધ્રુવ જાણવો તેના કવનુ જાણવું, એ જ્ઞાનના અર્થ છે, તે જ્ઞેયને વનટયે જા જ્ઞાન નિત્ય ગાય ના વળાય નદા જેમાટે વિવ દ્વિત મમદન રિયે કેવન જ્ઞાન અનત અનીન ધર્મે યથા, તેન જાણે, વર્તમાને

अनता धर्म ठे तेने जाणे तथा अनागत अनता याज्ञे ते पण जाणे, य
 यपि घया ठे यज्ञे ए धर्म, झेयना ठे पण त सर्वेने जाणवानो धर्म, ज्ञान
 मोहे ठे अने परहेयने जाणगणणे ज्ञान परानुयायी यातु नथी “ विप
 यनेदात् विपयिणोपि चेद झेयनेदात् ज्ञानचेद , पुन ज्ञान यावतोहि ज्ञे
 यस्य पर्यायास्तावतस्तदवनासत्त्वेनाभ्याप्येष्टयाति बृहद्भाष्ये ” तथा
 जे ज्ञान वत्तेमानपणे जाणतो तेहने अतीतपणे जाणे, अने जे आनागत
 तेहने वत्तेमान पणे जाणे, ए ज्ञानना पर्याय नासनवेत्तादिक ते सर्वे ए
 वी रीते पजटे, तेथी पूर्वपर्यायनो व्यय, उत्तरपर्यायनो उत्पाद, अने ज्ञा
 नपणे ध्रुव, एम दर्शन, चारित्र, सर्वे गुण जाणवा, माटे हे श्रीसुमतिनाथ
 प्रभु ! तमारी बुद्धता केहवी ठे ? जे समय उपजे, ते समयेंज व्यय
 पामे ठे, अने तद्वि कहेता ता पण तेहवो रहे केता मूलध्रुवधर्म न
 मूके, एटले उपजे, विणसे, ते अनित्यता, अने भुव रहे, ते नित्यता ए वे
 स्वभाव कहा तथा एरु आत्माने रिपे ज्ञानगुण, दर्शनगुण, चारित्र
 गुण, वीर्यगुण, दानगुण, लानगुण, जोगगुण, अरूपीगुण, अगुरुजघुगु
 ण, अश्रव्यावायगुण इत्यादिक अनता गुण ठे, ते सर्वे गुण निन्न निन्न
 ठे, तेथी अनेकता ठे, तथा ते सर्वेगुण समुदायरूप ठे, पण केगारे निन्नक्षेत्री
 न थाय, ते अनत गुणपर्यायनो एकार्पेम एहमा आत्मा ठे, माटे एकरूप
 ठा, वजी प्रभुजी तमे केहवा ठो ? जे स्वइय्य, स्वक्षेत्र, स्वकाज, स्वभाव
 पणे अस्ति ठा, ते अस्तिभाव काइ वारे टलतो नथी, तेणे हे प्रभु ! तमें
 आत्मनावें रहो ठा, पण कोइ वारे अपर केता बीजा इय्यना जाव केता
 धर्म लेता नथी, माटे स्यात्प्रतिपणे ठो, पाताना धर्म रहो ठो, पर
 इय्यना धर्म न्यात्नास्तिपणे ठे, ते कोइवारे तेमें ते पणे परिणमता
 नथी, माटे स्यात्प्रतिनास्तिरूप ठो हवे इहा सप्तजगी उपजे, ते कहे ठे
 १ स्वइय्य ते पाताना गुण अने पर्यायना समुदाय तथा स्वक्षेत्र, ते
 पाताना अगुरुजघु स्वभाव, विनागीरुत २ सख्यातप्रदेशें, स्वकाज ते उ
 त्पाद व्ययरूप प्रवर्तना स्वभाव ते अनता ज्ञानना पर्याय, अनता दर्श
 नना पर्याय, अनता चारित्रना पर्याय, अनता अगुरुनघु पर्याय, तेणें स्या
 त् अस्ति ए पहेजो जागो यमो १ परइय्य, परक्षेत्र, परकाज, परभाव पणे
 न्यात्नास्ति ए बीजा जागा २ तथा अस्ति, नास्ति, एवे वस्तुधर्म रहा ठे,

माटे स्यात् अस्ति, स्यात् नास्ति. ए त्रीनो जांगो ययो ४ एहो धर्म एकर
स्वमा एक समर ते अथवा वस्तुम ये अनता धर्म वचने गोचर नहीं ए
हवा अकव्य ते तेथी स्यात् कयचित् पणे अकव्य ए चाया जागा
यवा ए ते अकव्य पणु अस्ति धर्मनु पण ते माटे स्यात् अस्ति अकव्य
ए पाचमो जांगो यवा ६ ते अकव्य पणु नास्ति धर्मनु पण ते, ते माटे
स्यात् नास्ति अकव्य ए ठो जांगो ७ एहवा वस्तु धर्म समुदाय पर्यायपणे
स्यात् अस्ति नास्ति युगपत् अकव्य ए पदार्थ धर्म ते, ए सातमो जागा यवा
८ सामान्य सत्तजगी कही, तेमज नित्य तथा अतित्यनी सत्तजगी, एक थ
नेहनी सत्तजगी, अकव्य तथा अकव्यनी सत्तजगी, तथा गुणपर्यायनी स
त्तजगी तथा इत्यास्तिक पर्यायास्तिकनी सत्तजगी एम अनती सत्तजगी व
स्तुम ते, ते सत्तजगीये सरी पदार्थ पोताना सजानन पाटता नयी, ते
सागणे रे प्रजुनी' तुम अस्ति नास्ति पणे ठो, स्वधर्म पणे ग्हा ठो, परधर्म ग्रहण
करता नयी वही रे प्रजु' तम केटेया ना ? ताके चउद राजजोरुना जेटजा
आसागप्रदेश ते, तेटजा तमारा आत्मप्रदेश ते, पण त असरस्यातप्रदेश
नु ते मरुप पटगुण अनित्यरूप, अगम्यगुणपर्यायना तत्तमवाग, ति
तागणणे रदुनु अथवा अथवा परज्ञानादि गुणानु अगम्यान कत्र, ह्योपज
म वाचे कार्यव्याग तत्तमना, तटनु स्वरूप, कम्मपयडीयि यागम्यान
अस्ति तथा वृत्तवृत्तनायमये सयमश्रितिश्रितार्या जाणजा, त
या अस्तिनाये मरिगुणनी सामान्यता, परंतु अगुणापुणपर्यायनु तारतम्य
पदा नु तथा प्रत्यक्ष धर्म, अथवा मरिगुण पर्याय तुयश्रितार्या अगम्याप्रदेश
पणे रेहेवा न पण साऽ वाग जुग सजानता नयी, माट अगम्य ना एट
ते अगम्याता प्रदेश अथवा नु, पण निन्न थाय नरी, ते आश्रय
जाणु ॥ २ ॥ इति द्वितीय गायार्थ ॥

कार्यसागणणे प्रणमे तटवी श्रुत, कार्यजेदे करे पण अजेदी ॥ १ ॥
तुंता अग्निमे नय्यता नवि रमे, मरुलवेता अरों पण अंरदी ॥ ३ ॥

अर्थ - एही असागप्रदेश धर्म रदु ते जीवइयने गिने जेटजा गु
ण ते ते परे पोतानु सारे रों ते, अथवा अगम्यप्रदेश कारण तेरीत का
र्य वाद न एव रदु प्रदेश न पुंरिज्ञान कारण पश्चात्तान् कार्य, एता न

માત્રીનો મત છે, જા કારણકાજ. કાર્યકાજ નિવ્ર હોય, તો કારણકાજ
 વિનાજે તદનતર કાર્યકાજે કારણ વિના કાર્યોત્પત્તિ થાય, અને કારણ વિ
 ના કાર્ય માનતા અનેક દાય થાય. તેગર ઘટે પટ કાર્ય થાય, પટે ઘટકા
 ર્થ થાય, માટે કારણ વિના કાર્ય નથી એટલે કારણનાવ, તથા કાર્યનાવ, એ
 વે એક સમયે છે, એ જોનની શ્રદ્ધા છે, શ્રીગોપાયશ્વરુમધ્યે ઘણુ વચ્ચાણુ છે,
 જા વાલ્ય ઉત્પન્ન કારણ કાર્યપિંચે એક કાજતા છે, તો સહજ શ્રદ્ધાત્રિમ
 કારણ કાર્યતા એકસમયેજ હાય. તેમાટે જીવનો કેવજ્ઞાન ગુણ, તે ગિગે
 પ નાવ સર્વે જાણે છે, તિહા સર્વેજુ જાણુ. તે કાર્ય છે, અને જ્ઞાનગુણ,
 જાણનારીતે પ્રગટે ત કારણ છે. તેહજ સમય કારણ કાર્યપણે પરિણમે છે
 અને જ્ઞાનગુણ પણે સદા ધ્રુવ છે, તેમ કેવલ દર્શનાદિ ગુણ અનતા છે, તે સર્વે
 એ રીત પરિણમે છે, કારણતા વ્યય, તિહાજ કાર્યતા ઉત્પાદ, કાર્યતાત્રય
 તિહાજ કારણતાઉત્પાદ, એમ સર્વે હ્યન રિપે ઉત્પાદવ્યયધર્મે છે. જ્ઞા કોઈ
 ક્ષત છે જે ઉત્પાદવ્યય સ્વત નથી પરપ્રત્યયથી છે એમ કહે છે તેની નૃન છે, જે
 પરપ્રત્યયી ધર્મ તે લક્ષણ ન થાય લક્ષણ તે સ્વધર્મનુન થાય, તિહા શ્રીશ્વેતા
 વર ગણી તત્ત્વાર્પટીસાકારની સાલ્ય લખે છે ॥ અથ એ વ્યાચદપતે વ્યયોન્ના
 વા ન સતા વ્યામ્ સિંહુ પરપ્રત્યયાક્ષાપેતેડવાહકસન્નિધાનાયનાવુત્પાદવ્ય
 યાગિતિ તથા કથમગાસાપાઝડગાહકાનાયાત્ અર્ધવૈગત્ત ચ મતાનક્ષણ
 જક્ષણમ્ય સાધ્યાઽવ્યાપિનં ચેપ્યતે સ્થિત્યુત્પાદવ્યયત્રયમિતિ શ્રત્રોચ્યતે ય એ
 ય મહાત્માનસ્તરંપતિ સવુદ્ધિરજ્ઞેન પદાર્થસ્વરૂપ તેડ્ર નિપુણતરમનુયોન
 યા રચમેતત્ રપ નુ રિચ્છતાપરિણામેન સર્વેસ્તૂનામુત્પાદાદિત્રયમિષ્ટા
 મ પ્રયોગપરિણત્યા જીરણુત્તનાનામિથ તાવદસ્મદર્શનમવિરુદ્ધિત્વક્રિતમન્નાય
 અસ્મહનાર્પાતિગુણમેઝ ચ નાપ્યશરણાણુચ્યતે ॥ એ વચન જોઈ શ્રદ્ધા ય
 પાર્પેરલી માટે સ પ્રતુતી' તમારા ગુણ, કાર્યપણે પરિણમે છે, તેથી ઉત્પા
 દ વ્યય ઇ અને ગુણના અનાય પતા નથી તે ધ્રુવધર્મ છે. તેથી ન્યાનિ
 ત્વ ન્યાત્થનિય એ સ્વરૂપ ઇ, તે અચરિજ જેહુ છે. વની જીરહ્યમધ્યે
 જેટલા ગુણ છે તે સર્વજિનપણે પાતાનુ કાર્ય કર છે. તેમાં જ્ઞાન તે જાણ
 ચારૂપ કાર્ય કરે છે, દર્શન તે દેખવારૂપ કાર્ય કરે છે. સમયેત ન નિ
 શાંરકાર્ય કરે છે. શાંરિત તે પિરતામ્પ કાર્ય કરે છે. સમયેત ન નિ
 યોણે કાર્ય કરે છે એમ સર્વે ગુણ પાતાના કાર્યના કરતાં છે, ત્યો કાર્યન

હે કહેતા હુદા હુદા પળે કરે તે વસ્તુમા અનેકતા સ્વનાય છે, તેથી જેદ સ્વનાય છે, પણ તે કાર્યધર્મનું કારણ કોઈ હવ્યે તથા ક્ષેત્રે જૂઝ થતું નથી. તેથી અજેદરૂપ છે જેમ સૂવર્ણમય્યે પીતતા, ગુરુતા, સ્તિગ્ધતા, એ કાર્યજેદે ત્રણ ધર્મ પામીય છેયે, પરતુ કેગારે નિન્ન થાતા નથી. તિમ જીવના અનત ગુણ નિન્ન નિન્ન કાર્ય કરે છે, પરતુ વસ્તુધર્મે નિન્ન નથી કાર્ય તો સર્વજેદ કહેતાં નિન્નપણે કરે છે, પણ અજેદી કહેતા જેદરહિત છે વગી પ્રતિસમય કર્તૃતાપણે પરિણમે છે, એટલે પચાસ્તિકાયમય્યે ચાર અસ્તિકાય તે અર્ક્તા છે, અનંત એક જીવસ્તિકાય સતંત્રરક્તા છે, તે સ્વાધીનપણે કારણાગ્રજીવી ચડ રાધેને નિપજાયે, તે કર્તા, તથા જેમ પરકાર્ય ઘટ, તેના કર્તા કુનકાર તેમ જ્ઞાનાદિ કાર્યના કર્તા જીવ છે, માટે કર્તૃતાપણે પરિણમે છે પણ કાંઈ ન થયપણે નથી રમતા, એટલે જે પ્રતિસમય પચાયન કરે, પણ કાંઈ નવો નથી, પરતા અસ્તિધર્મ છે, તમજ રહે છે, ગજી સરુજ કહેતા સર્વ હવ્ય ઠ તેહના ગુણપર્યાય સ્વનાય, તેના ઉત્પાદરૂપ, વ્યયરૂપ, ધુરૂપ, અતીત અનાગત વર્તમાન કાળ સર્વ ત્રણે કાળના વેત્તા કહેતાં જાણ ઠા, એ સર્વને જાણા ઠા, પણ અજેદી કહેતા પુરુષ, સ્ત્રી, નપુમનરૂપ પદ રહિત ઠા, માટે વેત્તા થતા પણ વચનધર્મે અજેદી ઠા, એ અચરિત જાણતું ॥૨॥ ઇતિ તૃતીય ગાયાર્થે ॥

શુદ્ધતા બુદ્ધતા દેવપરમાત્મતા, મહજ નિજ જ્ઞાનજોગી અજોગી ॥ સ્વ પર ઉપયોગી તાદાન્મ્યમત્તા રમી, શક્તિ પ્રયુજતો ન પ્રયોગી ॥ અઠા ॥ ૪

અર્થ - ગજી શુદ્ધતા તે સરુનપુરુષરૂપ સરુરતા રહિત, બુદ્ધતા કરેતાં જેના જ્ઞાનદર્શનરૂપ સપુર્ણગાયરૂપ ઠા, દેવ કહેતા પાતાનું દેયરૂપ તળે દિવ્યનિ કહેતા રમણજ્ઞાન તે દેવ રહિય, પરમાત્મતા કહેતાં પાતાના આત્મા જ્ઞાનાગુણાદિધર્મથી રહિત ઝ, માટે પરમાત્માપણુ સપૂર્ણ જાગરા ઠો, પરમાત્મનિષ્પત્તિ ને આત્મા, તે જાગ પામ્યા ઠા, ગજી સરુજ કહેતાં સ્વનાય ના અરુપિન એના નિન્ન કહેતા પાતાના જાગ તે જ્ઞાનાદિ અનતધર્મે તેજના જોગી કહેતાં જાગ આસ્વાદનવન ઠા, વગી કહેતા ઠા ? ક અયાગી કરેતાં મ ન વચન કાવારૂપ યોગ તેથી રહિત ઠો, અને જ્યાપગમી ચીર, તેજને ચ જ્ઞાનપણે વર્તે, તે યોગ કહિય, નિદ્રા નાનાગમી, શરીરગમી, તથા મના વાંટા, તે નિદ્રા અચરુનરેતુ છે, તે હવ્યયાગ કહિય, અને જ અચરુન માદક

વીર્યપરિણામ તે પહેજો પરિણમન વીજો અવલગ્ન, ત્રીજો ગ્રહણરૂપ, એ ગ્રણ શક્તિને જાવયોગ કહિયે. એહુ જો યોગપરિણમન, તેથી રહિત ઠો, કારણ કે યોગ જે છે તે આશ્રવ છે અને સિદ્ધ આત્મા તો સપૂર્ણ સગરમયી છે વલી પ્રજ્ઞી તમે કહેવા ઠો ? જે સ્વ કહેતા પોતાનું આત્મતત્ત્વ પણ તેહના ઉપ યોગી કહેતા જાણ તથા પર આત્મા તે વીજા અનતા જીવ તથા સર્વ પુજન. તથા ધર્મ, અધર્મ, આકાશ અને કાલ. તે સર્વના જાણ ઠો એટલે સ્વ તથા પર એ વેના જાણ પણ તાદાત્મ્ય કહેતા તન્મયપણે રહ્યો જે પોતાનો સત્તાધર્મ. તેહના રસી કહેતા રસીયા ઠો આસ્વાદી ઠો, એટલે જાણગ સ્વ પર વેના ઠો પણ જોગી એક આત્મધર્મનાજ ઠો, હા કોઈ કહેશે જે જાણગ વેના છે તો જોગી વેના કેમ નથી ? તેને કહેવું જે પરજાવમધ્યે જોગધર્મ ન થી. માટે આત્મા પરજાવનો જોગ નથી સ્વજોગીજ છે. પરદેવે રહ્યા જે ધર્મ તે જોગવાય નહીં સ્વદેવે ધર્મ જોગવાય વલી પ્રજ્ઞ તમારી અનતી શક્તિ છે, તે સર્કર્મા જીવની સર્વ શક્તિ દગાળી છે, અને તમે સાધ્ય સાધક જાવ કરીને સર્વ કર્મપમ્લને દલવે કરીને સર્વ શક્તિ પ્રગટ કરો ઠો અને તે સર્વ શક્તિની નિજ નિજ પ્રવૃત્તિ છે તે સર્વ શક્તિને પ્રયુજતા ઠો, એટલે સર્વ કર્તૃત્વ, જોગત્વ, જ્ઞાયકત્વ પારિણામિકત્વ, ગ્રાહકત્વ, આધરત્વાદિ શક્તિ પ્રવર્તે છે. પણ કોઈ શક્તિ અણ પ્રવર્તી રહેતી નથી. તથાપિ ન પ્રયોગી કહેતાં શક્તિ પ્રવર્તવિતાં કોઈ જાતિનો પ્રયોગ કહેતા પ્રયાસ વ્યયમવિકૃત્પ કરવો પડતો નથી. એટલે સર્વશક્તિ સદેજે પ્રવર્તે છે ॥ ૪ ॥ ઇતિ ચતુર્થગાથાર્થ ॥

વસ્તુ નિજ પરિણતે સર્વપરિણામકી, એટલે કોઈ પ્રજ્ઞતા ન પામે ॥ કરે જાણે રમે અનુજવે તે પ્રજ્ઞ, તત્ત્વસામિત્વ શુચિ તત્ત્વ ધામે ॥ અળ ॥ ૫ ॥

અર્થ—હવે ૧ નિત્ય, ૨ અનિત્ય, ૩ એક ૪ અનેક, ૫ અસ્તિ, ૬ નાસ્તિ, ૭ જ્ઞેદ, ૮ અજ્ઞેદ ઇત્યાદિક, અનતધર્મ પ્રભુર્મા છે તે માટે પરમેશ્વર પણ છે તેની ઝંજલાણ કરવાને કહે છે જે નિત્યાનિત્યાદિક ધર્મ તો સર્વ હ્યમા છે એટલે વસ્તુ કેતા જીવાદિ પદાર્થ તે નિજ પરિણતિયે કેતા પોતાની મ્યાદાદ પરિણતિયે સર્વ કેતા સમસ્ત હ્ય પરિણામિકી કેતા પરિણામી છે એટલે નિત્યાનિત્યાદિક ધર્મપણે સર્વ હ્ય પરિણામી છે, પણ તેથી

કોઈ પરમેશ્વરપણુ ન પામે, સર્વ ડ્વ્ય સાચારણ ધર્મી માટે એમા શી અપ્રિકાડ ?
 એટલે કેતા એથી, કોઈ કેતા હરેક ડ્વ્ય, તે પ્રસુતા કેતા મોટાડ પણુ, ન પામે
 કેતા પામે નહી, તો કેમ પામે ? તે કહે છે કરે કેતા પોતાના ધર્મને ક
 કર્તાપણે કરે, એટલે વીજા અજીવાદિ પાચ ડ્વ્ય તે સર્વ ઉત્પાદ વ્યવધુપણે
 પરિણમે છે, પણ તે કર્તા નથી, અને જીવડ્વ્ય કર્તા છે, તે શા માટે ? જે વીજા
 સર્વ ડ્વ્યના ધર્મ પ્રતિપ્રદેશે છે, અને તે પ્રદેશે પ્રદેશે પ્રવતે છે પણ એક પ્રદેશને
 વીજા પ્રદેશનુ સહાય એમ એકતુ પ્રવર્તન નથી, અને જીવડ્વ્યને પ્રદેશે પ્રદેશે
 ધર્મ અનતા છે, અને તે તે પ્રદેશે રહ્યા પ્રવૃત્તિ કરે છે પણ તે સર્વ પ્રદેશ
 સમુદાય મલીને એકવી પ્રવૃત્તિ છે, માટે જીવડ્વ્ય કર્તા છે, તેથી સ્વસ્વધર્મ
 ને કરે છે, એ કર્તાપણુ તે ઈશ્વરતા છે, તથા અજીવડ્વ્યમધ્યે પણ અનતા
 ગુણ અનતા પર્યાય છે, પણ તે ડ્વ્ય પોતાના ગુણને જાણતા નથી, અને
 આત્મા જ્ઞાનાદિક અનતા આત્મગુણ તથા અનતા પરડ્વ્ય તેથી અનતગુ
 ણા પરગુણ, તે સર્વને જાણે છે, માટે જાણવણુ તે અસાચારણ ધર્મ છે તથા
 સ્વચારિત્રગુણે કરી આત્મા પોતાના ગુણને પિપે રમે છે, અને અજીવડ્વ્ય તે
 સ્વધર્મે રમી શકતા નથી, તથા આત્મા સ્વચાર્યધર્મને નોગે છે, તેથી સ્વરૂપા
 નુનવી છે, માટે જે કર્તા હોય તે જાક્તા હોય, પણ જે કર્તા નથી, તે નો
 ક્તા નથી, તેથી અનુજવધર્મ, તે આત્માને પિપેજ છે, માટે જે કર્તા, જે જ્ઞા
 તા, જે ચારિત્રી, જે નોક્તા તે પ્રસુ કેતા તેને પરમેશ્વર જાણવો એટલે દર્શના
 તરી પરમેશ્વરને અકર્તા કહે છે તે પણ મિથ્યા છે, કેમ જે પરમેશ્વર નિ ક
 માં તે સ્વચાર્યના કર્તા સ્વચાર્યના જાક્તા છે હરે એમ કહેતા સસારી તથા
 સિદ્ધ સર્વ જીવ પરમેશ્વરપણુ પામે ? તે ઉપર કહે છે તત્ત્વ કેતાં વસ્તુનો સૂ
 લધર્મ, સ્વામિત્વ કહેતા તેનુ સ્વામિપણુ તે પરમેશ્વર પણુ શુચિ કહેતા પ
 વિત્ર કર્મ રહિત નિર્મલ તત્ત્વ સિદ્ધતાનુ ધામ કહેતા ઘર તે નિષ્પન્ન સિદ્ધા
 વધ્યા તેજ પરમેશ્વર પણુ છે, વાકી સર્વસસારી જીવ, સત્તાયે પરમગુણી છે
 પણ જેના ગુણ પ્રગટ થયા, તે પૂજ્ય જાણવા માટે શ્રીયગાવિજયજી ઉપા
 ધ્યાયે કહ્યુ છે ॥ ગાથા ॥ જે જે અંગે ને નિરુપારિકપણુ તે તે કહીયે ને ધર્મ ॥
 સમ્યગ્દૃષ્ટિ ને ગુણગાણાયકી, જાવ લહે શિવધર્મ ॥ ૧ ॥ માટે જે પરમ પુ
 જ્ય તે સિદ્ધ છે ॥ ૫ ॥ ઇતિ પચમ ગાથાર્થ ॥

પચમ શ્રીમુમતિજિન સ્તવન

જીવ નવિ પુગ્ગલી નૈયપુગ્ગલ કદા, પુગ્ગલાધાર નહીં તામ રંગી ॥ પ
ર તણો ઇંગ નહિ અપર એશ્વર્યતા, વસ્તુધર્મે કદા ન પરમંગી ॥ અ૦ ॥ ૬

અર્થ - એ જોનો જે મૂન ધર્મ છે. તે શ્રીમુમતિનાથ અગ્નિતને નિપજ્યો
ઠે તે કહે છે જે જીવ નવિ પુગ્ગલી કહેતાં જીવ ત્યાં ગારે પુજનો નથી
અનતો કાન નસાગરસ્થાયે પુજનથી એવો રહ્યા, પણ કેમકે પુજનરૂપ
થયો નહીં તથા જીવ તે પુજનનો આધાર નથી. કારણ જે કૃત્રીક્રિયા તા આ
કાશ છે. ધર્મ અર્થ, જીવ, પુજન. ૮ સર્વ આકાશદ્વિય મધ્યે રહ્યા છે પણ
જીવના પ્રદેશો પુજનનું રહેલું. તે જીવની જાગૃત્યશુદ્ધતાથી થયું છે, કેમ જેમ
વસંતારી જીવાને જોગ તથા વપજોગ ગુણનો સદા કાન રૂપાપગમ પામીય
પણ સ્વજોગની પ્રગટતા નથી તેથી પરજોગી થયા છે ચીયાંતરાયના કૃપા
પશમ સદા પામીયે, તે ચીયે પણ પરાનુયાયી થયું, તથા કર્તા, ગ્રાહકતા,
વ્યાપરતા જોતાપણ સદા નિરાવરણ છે, અને કાર્ય, ગ્રાહ્ય, વ્યાપ્ય જોગ,
અવરણા છે, તથા પુજનગ્રાહ્ય, પુજનાનુયાયી પ્રવૃત્તિ તે કાર્ય પુજનજોગપણે તેજ
ના વર્ણાદિકમાં વ્યાપક થયો, પુજનને ગ્રહે છે પછી જેને જાગવ્યો, તેની નહાં
જાગવે, એટલે પુજનનો રુચિ તે કરી પુજાને ગ્રહે, તથા જાગવે, તેથી આ
ત્મપ્રદેશો પુજન રહ્યા છે, આત્મપ્રદેશ તે સ્વગુણપયાયનું ક્ષેત્ર છે પણ પર
પુજનદ્વિયનું ક્ષેત્ર નથી. તથા મૂજવસ્તુધર્મે પુજનના રંગી નથી સવર્મના આ
સાદન વિના એ પુજનનો રંગી થયો છે, પણ વસ્તુરિત વિચારતાં એને પુજાથી
થયો સંબંધ છે? વલી આત્મા પરજાવના સામી નથી, પરજાવે એની એશ્વર્યતા
કહેતાં વકુરાં નથી, એટલે વસ્તુધર્મે કદા કહેતાં કોઈ વેલા પરવસ્તુનો સંગી
નથી, જીવદ્વિયનો સત્તાધર્મ એવો છે, માટે માહારો મુમતિનાથ પરમેશ્વર
શુદ્ધ, તે પુજનનો આધાર તથા રાગો કેમ હોય? સર્વપુજજાતીત છે ॥ ૬ ॥

સમ્રાટે નહીં આપે નહીં પરજાણી, નવિ કરે આદરે ન પર રાસે ॥ શુદ્ધ
સ્વાઘાટ નિજજાવ જોગી જિકે, તેજ પરજાવને કેમ ચાસે ॥ અ૦ ॥ ૭

અર્થ - વલી મુમતિનાથ પરમાત્મા કહેવા છે? જે પરજાણી કહેતાં પરવસ્તુ
જાણી માહારાપણે સમ્રાટે નહીં, તે પરવસ્તુ કાંઈ બીજાને આપે નહીં, પરવસ્તુન
ને નહીં, પરવસ્તુને આદરે નહીં, પરવસ્તુને પરિગ્રહ ધનપણે રાસે નહીં, એ

शुद्धिद्वयना धर्म ठे तथा शुद्ध कहेता निदोष स्यादाद कहेता अनतधर्मा
त्मक निज कहेता पोतानो, नाव कहेता धर्म, अनत ज्ञान दर्शनादिक, तेहना
जे जागी आस्थादी एटले स्वनाग्यना जे नोगी थया, ते परनाथ जे राग द्वेषा
कि अथवा पुजनपणादिक, तेहेने निष्पन्नपरमात्मा केम चाखे कहेता आ
स्थादे? माटे परमात्मा ते परनाथने चाखे नहीं, स्वरूपनोगीज होय ॥७॥ इति

तादृशी शब्दना जास आश्चर्यथी, उपजे रुचि तेणे तत्त्व ईहे ॥ तत्त्व
गती अथो दोषथी पुनर्ग्या, दोषत्यागे ठले तत्त्व लीहे ॥ अ० ॥ ८॥

धर्म - धर्म साधन धर्म कहे ठे तिहा श्रीसुमतिनाथ पोतें मुक्त करी ठत
अथ यथा ते परजीवनी मुक्तिना कर्ता नहीं, तो शा वास्ते साधो ठे? नमो
ठो? त्या केरे ठे जे तादृशी कहेता हे प्रभु! तुमारी शुद्धता, नि कर्मता, अन
नगुणप्रगटना, ते प्रभु जेगारें नामन कहेता जाणपणु थाय, ते जेम जेम
गणी पावणा करे, तेम तेम गुणनु जासन थाय तेथी आश्चर्यता उपजे,
अथ प्रभुनु द्या! अण लासगत पद्वय्य अण काण परावृत्ति सन्नि
एक समये जाणे, तेमन अथा प्रभुनु दर्शा! अथा प्रभुनु चारित्र! सहज
पुन अर्था! अथा परमानंद! इत्यादिक आश्चर्यथी आश्चर्य उपजे,
तेथी पोताने तेदृशी परमात्मा दया निपज्जायानी रुचि उपजे, ईहा उपजे
पत्री ते मोहद्वारि जीव विचार ने कपार महारा आत्मा कर्मरहित थाय?
कपारें महारा शुद्ध पाणिनामिहनाथ प्रगटे? कपारें मादरा गुण दु जोग
दु? अने अनता जीवानी ए जे पुनन वने तजी पाताना धर्म दु कपार
जागरीग? एदवी रुचि वरने पत्री त रुचिगत जीव तराणी ईहा करता हा
माटे त नम जम तजानी ईहा कर, तेम तेम तराणा ग प्रगटे जम जे
म तराणा गी थाय, तेम नम गग, द्वेष, अद्वेष पापम्यानादि दाखवी व
नने कहेता निजने, तेम टने केदना ते पणे पणिम, तरा पीड, कहता तरा
माटे एतज स्वभावपणिनामी थाय ए सर्व कार्य प्रभुप्रयें अरनर्था थाय ॥८॥

शुद्धमाने अथो साधनायन साधो, स्यामिप्रनिष्ठे
मना आगये! आत्मनिष्पनि तेम साधना नवि
दके, रन्तु ज्ञाने आत्मन समाये ॥ अ० ॥ ९॥

अर्थ - ए रीतें पारिणामिकपणे समस्यो ए आत्मा, शुद्ध मोक्षसाधनमा गे वष्यो साध्य जे पोतानो परमात्मनाय, तेदना साधननो उपाय सध्या थको स्वामी जे श्री सुमति जिन, तेदने प्रतिवर्षे केहेना तेदना जेवो पोतानो सत्ता ते तेने आराधे, कहेतां निपजारे, प्रभुनी जेरी सत्ता प्रगट करे, नि कर्मा निर्मज्ज शुद्धानंद पद नोंगरे, पठी आत्मा जेम जेम निष्पत्ति केहेतां नि पजे तेम तेम साधना केहेतां कारणपणु टके नहों, एटले जेम कार्य निपजे, तेम कारणता टले, कार्यान्वयो कारण ठे, कारण काइ वस्तुधर्म नथी, जे व स्तु कार्पेने सन्मुख थाय, ते कारणपणे परिणमे, जेम कार्य निपजे, तेम तेनी कारणता ध्यात पामे, एम आत्मनिर्द्ध साधनता नरि टके, जेवारें वस्तु क हेतां जीवपदार्थ, वसतरीरोतें सपूर्ण आत्मा पोतानी समाधि परमानंद पा मे, तेवारें कारणता रहे नहीं, सिद्धपणे वस्तुना मूलधर्म प्रगटे, तेवारें सा धनपणु रहे नहीं ॥ ९ ॥ इति नवम गाथाय ॥

माहरी शुद्ध सत्तातणी पूर्णता, तेदना हेतु प्रभु
तुही साचो ॥ देवचजे स्तव्यो मुनि गुणें अनुज
व्यो, तत्त्वजक्ते जविक सकलराच्यो ॥ अष्ट ॥ १० ॥

अर्थ - माटे हे प्रभुनी ! माहरी शुद्ध निर्मज्ज आत्मगता, तेदनी पूर्णता कहेतां सपूर्णता तेदना हेतु कहेतां निमित्त कारण हे प्रभु तुहीन साचो ठो, तमारा जेवा शुद्धदेवतु निमित्त पास्या विना माहारा निर्मन मोक्ष के म निपजे ? सर्व जीवनी एहीज परिणति ठे, जे निमित्तावजयी थइ, उपादा नावजवी थाय, देव जे चार निकायना, तेदनां चइमासमान वडेरा तेणे सध्या, तथा मुनि जे निर्गुण मोक्षानिजापी तेणें अनुजव्यो, तेदना गुणभु आत्मादन कणु, एदवा जे अरिहत्त देव, तेनी तत्त्वरूप जे जकि, एटले व स्तुगत गुणनी बहुमानता, तेना उपर सर्वआत्मा अर्थी जीवो तमे राचा, मग्र थाउ ॥ १० ॥ इति दशम गाथाय ॥ इति श्री सुमतिजिन स्तवन ॥

॥ अथ पष्ठ श्री पद्मप्रज्जिन स्तवन ॥

॥ हु तुज थागल शी कहु केसरिया लाल ॥ ए देशी ॥
श्रीपद्मप्रज्ज जिन गुणनिधि रे लाल, जगतारक

જગદીશ રે ॥ વાલેસર ॥ જિન ડપગારથકી લહે
 રે લાલ, જવિજન સિદ્ધિ જગીશ રે ॥ વા૦ ॥ ૧ ॥
 તુઝ દરિસણ મુઝ વાલ્હો રે લાલ, દરિસણ શુદ્ધ પ
 વિત્ત રે ॥ વા૦ ॥ દરિસણ શબ્દ નયે કરે રે લાલ,
 સગ્રહ એવજૂત રે ॥ વા૦ ॥ તુ૦ ॥ ૨ ॥ એ આકળી ॥

અર્થ - હવે શ્રી પદ્મપ્રનજોના નિમિત્ત કારણની કારણતા યથાર્થરૂપે સ્ત્રવે
 ઠે શ્રીપદ્મપ્રન ગુણના નિધાન ઠે, જગતારક કહેતા જગત્ત્રેણિપે મોહ્યાર્થી જીવ
 તેહના તારક ઠે, ગુણાધિક ઠે, તેમાટે જગત્ના ઈશ કહેતા સ્વામી વડેરા ઠે,
 જિન ડપગારથી લહે કહેતા પામે, જ્યજીવ સિદ્ધિ કહેતા મોહ્યરૂપ જ
 ગીશ કહેતા સપદા પામે, હે પ્રભુ ! તાહરા દર્શનમા કારણરૂપ તાહરી મુઝા
 તુ જે દેખવુ, તે વલ્લુપ કારણરૂપે તાહારુ દર્શન કહેતા શાસન, ડપાદાન
 કારણપણે દર્શન કેતા સમ્યક્ત્વ તે મુજને વાલ્હો કેતા ડટ ઠે, હે પ્રભુ ! તા
 હરુ દર્શન જે સમ્યક્ત્વતત્ત્વરુચિરૂપ તે શુદ્ધ ઠે, પવિત્ર ઠે, જો આત્માને સ્વરૂપ
 નિર્ધાર, સ્વરૂપ રુચિરૂપ પ્રગટયો, તો આત્મા મોહમલ્લથી રહિત થાય, માટે
 પરમ પવિત્ર ઠે ॥ ઠક ચ ॥ સમ્મતેણ સુદ્ધો, સચ્ચસુ કિચ્છો હવડ સિયહેક ॥
 સવરબુઢી તહ નિ, ડજરા ય ધમ્મમૂલ ચ સમ્મત ॥ ૧ ॥ મૂઝ દાર પડ્છાણ,
 આહારો જાયણ નિહિ ॥ હુસુક સાવિધમ્મસ્સ, સમ્મત પરિકિત્તિય ॥ ૨ ॥
 વજી દર્શન કહેતા હે પ્રભુજો ! તાહરુ દેખવુ અથવા શુદ્ધશ્રદ્ધા તે જે જી
 વ, શબ્દનયે કરે, તે જીવનો જે સગ્રહનય તે એવજૂત થાય એટલે જાવાર્થ
 એ ઠે જે સર્વજીવસગ્રહ નયે સિદ્ધ સમાન ઠે, તે જેવારે પાતાના સર્વ આ
 વરણક્ય કરી સપૂર્ણસિદ્ધ થાય, તેવારે એવજૂતનય સિદ્ધ કહિયે તે માટે
 સગ્રહ તે એવજૂત થાય, હા નયતુ સ્વરૂપ સક્ષેપે કહિયે ઠેયે “ સત્તાગ્રાહી
 સગ્રહ ” વસ્તુની સત્તાને ગ્રહે, તે સગ્રહનય કહિયે અને વસ્તુના નામપદ્ધનો જે
 અર્થ, તેપણે પરિણમ્યો, વેદ્ય સવેદ્યપદે જાવનિક્ષેપે તે શબ્દનય કહિયે વલી
 સરૂપર્યાયપરિણામિકતારૂપ પ્રગટપણે સપૂર્ણ વસ્તુ, તે એવજૂત નય કહિયે
 એટલે તાહરુ દર્શન જે દેખવુ તે અતરંગ અરિહતના સ્વરૂપનાસન આસ્વા
 દન સહિત પ્રભુતાનુ અવજાકન તે શબ્દનયે પ્રભુનુ દેખવુ થયુ ૧ યાગની
 ચપલતા, તથા ડપયોગ અન્યકાર્યના, માત્ર એકતુ ચક્રુડિયે કરી પશુમુશ

नु जोबु, ते नैगमनय प्रभु दीग ३ वदन, नमन, आशातना वर्जन पणे जे
 प्रभुमुझा तथा प्रभुना शरीरनुं देखबु, ते व्यवहारनय प्रभु दीग ४ योग
 तथा विकल्परूप उपयोग प्रभुना गुणनो, अने सर्वइडियें प्रभुने जोये,
 स्तवे, एकाग्र करे, चपलता मटावे, तथा हर्षसहित प्रशस्तरागनी मुख्यतायें
 जोये स्तवे, ते कृच्छ्रसूत्रनयें प्रभु दीग ५ अतरग परिणाम परिणति चेत
 नानु आकर्षण तथा श्रीवीतरागनी वीतरागताये योग सर्व प्रभुमुझा, तथा
 प्रभुनु शरीर तिहा वलगा अतरग आत्मसत्ता प्रगट करवारूप साध्यरुचि थयो
 थरु प्रभुतानु तत्त्वसपदारूप अवलोकन ते शब्दनय प्रभुजो दीग ए रीतें
 श्रीप्रभुचिने देखे, ते नियमा स्वसत्ता प्रगट करे, माटे ए निमित्त कारणरूप
 प्रभुदर्शन जाणबु एम सम्यक्त्वना पण नय कगीने शब्दनये जे शुद्ध अ
 दारूप समकित ते सत्तारी जीवनी सत्ता प्राग्नावबु कारण ठे ॥ १ ॥ २ ॥
 वोजे वृद्ध अनतता रे लाल, पसरे चूजल योग रे ॥वा०॥ तिम सु
 ऊ आतम सपदा रे लाल, प्रगटे प्रभु सयोग रे ॥वा०॥ तु० ॥ ३ ॥
 अर्थ - हवे कारणकार्य नाव कहे ठे जेम बीन होय तेमा थनता वृद्ध
 उपजवानी ठती ठे, पण नू कहेता माटीमा नाखे, तथा जल कहेता पाणी
 सींचे, एवो सयोग मजे, तेगारें ऊगे, एटले माटी तथा पाणीना सयोगें वधे,
 ए रीत ठे, तेम उपादानरूप ते निमित्तकारण विना प्रगटे नहीं ए रीतें
 माहारी आत्मसपदा यद्यपि सत्तारूपें ठती ठे पण जेगार प्रभु श्रीगीतरा
 देव शुद्धस्वरूपीनो याग मजे, तेगारें प्रगटे, एटले ते आज्ञा तत्त्वने आ
 वने बने, तो ते निपजे, एम महारे आत्मापि सत्ता सर्व ठे पण श्री
 रिहत रूप निमित्त मजे, तेगारें सिद्धि नीपजे ॥३॥ इति तृतीय गायार्थ ॥
 गतजनु कारज रुचि रे लाल, माधे उडयें जाण रे ॥वा०॥ चिदान
 सुविलासता रे लाल, बाधे जिनवर जाण रे ॥वा०॥ तु० ॥ ४ ॥
 अर्थ - सर्व जगत्वासी जीव आहार, निषय, परिग्रह, मेनगरूप का
 रुचि कहेता अजिनायो ठे, एटले पांत पोताना कार्य करवा रूप परि
 सर्व जीगने ठे पण सूर्य उद्योतरूप निमित्त पास्या विना कार्य क
 ठे नहीं सूर्य उद्योतरूप निमित्तकारण पामे, तेगारें सर्वजाव कार्य

કરવા લાગે, એ રીત પ્રગટ દેશાય છે, તેમ માહારી આત્મા ચિદ્ કહેતા જ્ઞાન, આનંદ કહેતા અવ્યાવાધમુખ અથવા સરુજજ્ઞેય જ્ઞાયકતા રૂપ જે જ્ઞાન તેહનો જે આનંદ, તેને ચિદાનંદ કહિયે, તેની સુવિજાસતા કહેતા શુદ્ધપણે વિજ્ઞાસ એટલે જોગવડુ, તે આત્માનંદ જોગીપણુ તે યદ્યપિ સત્તાનેવિષે ઠહુ છે, તો પણ જેવારે શ્રીજિનરાજનો વર કહેતા પ્રધાન અનુષ્ઠાનદોષ, તથા આકાશ દોષ, તથા અર્થાપત્તિદોષ રહિત વ્યાન કરિયે, તેવારે આત્માનંદ પ્રગટે, ડ પાદાન છે પણ હે પ્રજુ ! તમારા જેવું નિમિત્ત મજે પ્રગટ થાય માટે માહારે પ્રજુસમાન વપકારી કોઈ નહીં, તે કારણે હે પરમેશ્વર ! તારુ દર્શન મને વાલુ છે, જે અનતા જવ જમતા ન પામ્યો તે જો મજે, તો મારુ અતરગનુ અનતુ અનતુ અનંતા કાલનુ ઢરિઈ જાય ॥ વક્ત ચ ॥ નૂન ન મોહતિમિરાવૃત્તલોચનેન, પૂર્વ વિનો સરુદપિ પ્રવિલોકિતોઽસિ ॥ મર્માવિયો વિધુરયતિ હિ મામનર્થા પ્રોચતુપ્રવધગતય કથમન્યથેતે ॥ ૧ ॥ એટલે પ્રજુ દર્શન ડર્જન છે, તે તેહની પ્રાપ્તિના અર્થો જે જીવ, તેને ઇષ્ટ હોય ॥૪॥

લઙ્ઘિ સિદ્ધ મત્રાક્ષરે રે લાલ, ડપજે સાધક સગ રે ॥વા૦॥ સહજ અધ્યાતમ તત્ત્વતા રે લાલ, પ્રગટે તત્ત્વીરગ રે ॥વા૦॥ તુ૦ ॥ ૫ ॥

અર્થ - ચલી દૃષ્ટાત કહે છે જેમ આકાશગમન પ્રમુખ લઙ્ઘિયો તેની જે સિદ્ધિ તે વિદ્યાશક્તિ મત્રાક્ષરમા છે, પણ તે તેહના ઉત્તર સાધક મજે, તેવા રે નીપજે, તેમ સહજ સ્વનાવરૂપ જે અધ્યાત્મ કહેતા આત્માથી તન્મયપણે રહી, જે સ્યાદાદરૂપ જ્ઞાનદર્શનાદિક આત્મિકપરિણતિરૂપ તત્ત્વતા, તે યદ્યપિ વસ્તુર્થે આત્માન વિષે ઠતી છે, પણ જેવારે નિષ્પન્નતત્ત્વી શુદ્ધ નિર્મજ, નિરાવરણ, આત્મસ્વરૂપજોગી, આત્મરમણી, આત્માશ્રયી અસંખ્યાત પ્રદેશ પુજ્જસશ્લેષરહિત, એવા શુદ્ધદેવને આજીવને એક રગ કરે, તેવારે જ્ઞાના વરણાદિ કર્મથી રહિત નિરાવરણરૂપ પ્રગટ જાવનુ ઠતાપણુ નીપજે ॥ ૫ ॥

લોહ ધાતુ કાચન હુયે રે લાલ, પારસ ફરસન પામિ રે ॥વા૦॥ પ્રગટે અધ્યાતમદશા રે લાલ, વ્યક્તગુણી ગુણગ્રામ રે ॥વા૦॥ તુ૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ - જીજો દૃષ્ટાત કહે છે લોહધાતુમધ્યે કાચન કહેતાં સુવર્ણ ચવાની સત્તા છે, તો પણ પારસ પાદાણ પ્રમુખ વાત્ત નિમિત્ત પામીને પોતાનું સોના

पण लहे ठे तेम नव्य जीरनी पण शुद्ध आत्मिकदशा यद्यपि सत्तारूपे
 ठे, पण व्यक्त कहेता प्रगट कर्मावरण रहित जे गुणी अरिहत तेहना गुणया
 म करतां, स्मरण करता आपणो आत्मा गुणानुयायी यई सपूर्ण गुणोप
 णुं पामे, तेवारें सत्ता प्रगटे इहा कोई पूछो जे निमित्त विनाज सिद्धपणु
 केम न पामे ? तेने उत्तर कहे ठे जे आत्मा आनादिनो पुज्जरूप परनिमित्त
 पामीने वधपद्धति करे ठे ते जो पुज्जरूप परनिमित्त मृके तो मुक्त थाय,
 ते पुज्जरूप परनिमित्त तो अरिहतरूप शुद्ध निमित्तने अवलम्ब्या विना टले
 नहो माटे श्री वीतरागदेवरूप शुद्ध निमित्त पामेथी, आपणु तत्त्व प्रगटे॥६
 आत्मसिद्धि कारज जणी रे लाल, सहज नियामक हेतु रे ॥ वा० ॥ ना
 मादिक जिनराजना रे लाल, नवसागरमादे सेतु रे ॥ वा० ॥ तु० ॥ ७ ॥
 अर्थ - तेमाटे आत्मसिद्धिरूप जे कार्य, ते करवाने सहज अकृत्रिम
 नियामक केता निर्धार हेतु केतां कारण जे श्री वीतराग देव तेने पामीने
 निभें नव्य जीरने मोहनीपजे, ए निर्धार थयो नामादि केतां नामनिक्षेपा
 दि ते अरिहत एहबु नाम तेने अवणें, उच्चारणें, स्मरणें करी पण अनेक जीव
 गुणावजंबी यई समकित प्रमुख गुण पामीने सिद्ध थया तथा श्री अरिहत
 नी स्थापना जे मुझ समतानी समुझ, विषयविकार रहित, अतिशयसंपन्न,
 एवी जिनस्थापना देखी योग थनं गुणीने अवजबें सगुणावजंबी यई अ
 नेक जीव सिद्धि पाम्या, तथा श्री परम प्रभुनो इयनिक्षेपो ते प्रचरतां
 शरीरधारी जिनराज, तेहना विहार उपदेश समवसरण देखी अनुत्तताने
 अवजंबी, गुणावनरी यई अनेक जीव स्वधर्मसंपदावरी सिद्धि पाम्या तथा
 अरिहतनो जावनिक्षेपो ते अरिहत इयना गुण जे केजज्ञानादि तथा प
 र्याय ते अयुरुजघुतादि तेहनी अनत परिणतिशु जे जासन, अध्यान तथा र
 मण केता पोतातु तत्त्व तेने अवलंबतां अनेक जीव मोहुरूप लक्ष्मी पा
 म्या, माटे ए श्री अरिहतना जे नामादि चार निक्षेपा ठे, ते नयरूप माहा
 मुझमध्ये सेतु केतां मोहोटी पाज समान ठे माटे प्रभुना नामादि चार
 निक्षेपाने अवलंबीने आत्मसिद्धि करवी ॥८॥ इति सप्तम गाथार्थ ॥
 प्रज्ञन इडिय यागनो रे लाल, रक्तवर्ण गुण राय रे ॥ वा० ॥ देव
 र वृद्धे स्तव्यो रे लाल, आप अवर्ण अकाय रे ॥ वा० ॥ तु० ॥ ८ ॥

અર્થે -વલી શ્રીપદ્મપ્રજ સ્વામીનુ રક્તગર્ણ શરીર તે સામા જીવનાં ડિય તથા યોગનુ સ્થાનન ઢે, ંટલે ડિયો વર્ણાધિકને અગલગીને રહે માટે પ્રજી રાતે વર્ણે ઢે, ગુણગાનીર્ણાધિક તેહના રાજા ઢે, ઢેવ જે ઢર્મ ઢેવ તે સાધુ,નરઢેવ તે ચક્રવર્તી, જાવઢેવ તે જવનપતિ પ્રમુખ, તેહમા ચડમા સમાન, વલી ડ્ઙ ગણધરાધિક તેહના વૃદ કહેતા સમૂહ, તેણે સ્ત્રીયા, પળ પ્રજી કેહવા ઢે ? અવર્ણ ઢે, અગધ, અરસ, અફરસ, અહવા અકાય ઢે શરીર રહિત ઢે, ંટલે જાવકર્મ, ડ્ઙ્યકર્મ, નોકર્મરહિત ઢે સકલ પુજ્ઞાતીત ઢે, અહવા શ્રીપદ્મપ્રજ ઢેવ તે મને આચારનૂત ઢે, પરમશરણ ઢે, ંના નિમિત્તે પરમ પદ નીપજે ॥૬॥ ડિતિ અષ્ટમ ગાથાર્થે ॥ ડિતિ પદ્મ પદ્મપ્રજજિનસ્તવન સપૂર્ણે ॥

॥ અથ સપ્તમ શ્રી સુપાર્શ્વજિનસ્તવન ॥

હવે શ્રીસુપાર્શ્વ પ્રજીને સહજધર્મરૂપ તત્ત્વ સપદાપણે સ્તવે ઢે જગત્ના જીવ પુજ્ઞાનઢી ઢે, તે નવા પુજ્ઞને લેવે કરી આનંદ પામે ઢે, પળ ને પુજ્ઞ લસયોગજન્યમુખ, તથા ડ્ઙ સ્વ, તે આત્મહિત નહીં વિજાવ ઢે માટે અને જે આત્માનુ સહજ મુખ તે આત્મધર્મ ઢે, ંરીતેં આગમમધ્યે ંપઢેશ ઢે, તે કહે ઢે જે આત્માના અનતા ગુણ ઢે, તે ગુણગુણનુ મુખ જુઢ જુઢ ઢે, અને ંક અવ્યાવાધ મુખરૂપ આત્મધર્મ જુઢો ઢે, ંક અહીંઆવ્યા ઢે તથા આત્માના જ્ઞાન ઢર્શનરૂપ ગુણ, તે મૂલગુણ ઢે, અને વોર્ણાધિક સર્વ તે ગુણની પ્રવૃત્તિરૂપ ઢર્મ ઢે ંક ંવી પળ વ્યારયા ઢે અને ૧ જ્ઞાન, ૨ ઢર્શન, ૩ ચારિત્ર, ૪ ઢાન, ૫ લાજ, ૬ જોગ, ૭ ંપજોગ ડ્ઙ્યાધિક અનત ગુણ આત્માને વિપે ઢે, તથા વિજોપાવશ્યકમાહે કહ્યુ ઢે

હ્યાધિક સમ્યક્ત્વ કેવલજ્ઞાન કેવલઢર્શન સિઢ્ઙ્ઙાનિ પુન સિઢ્ઙાવસ્થા યામપિ જવતિ । અન્યે તુ ઢાનાઢિલઢ્ઙિપજ્ઙચક ચારિત્રસિઢ્ઙ્યાપીઘ્ઙિતિ ત ઢાવરણસ્ય સત્રાપ્યનાવાત્ આવરણાઢ્ઙાવેપિ ચ તઢસત્ત્વે ક્ષીણ મોહાઢિપ્ઙ્ઙવિ તઢસત્ત્વપ્રસગાત્ તતસ્તન્મતે ચારિત્રાઢીના સિઢ્ઙાવસ્થાયામપિ સન્નાવ પુનસ્ત્ત્વાર્થે પુનરપ્યાઢિયઢ્ઙ્ઙ કુર્વન્ જ્ઞાપયતિ ॥ અત્રાઢ્ઙનન્તયર્માત્મકતયાઢ્ઙશ્ઙ્યા પ્રસ્તારયિતુ સર્વે ઢર્મા પ્રતિપઢમપ્રવચનકેન તુ પુસા યથા સજવમાયોજની યા ક્રિયાવત્ત્વ પર્યાયોપયોગિતા પ્રઢેશાષ્ટકનિશ્ચલતા ંવ પ્રકારા સન્તિ જુયા

स । अपि समुच्चये । एव प्रकारा अनादिपारिणामिका नवन्ति जीवस्य जाया ।
 इहां जीवने विपे अनता धर्म छुदा छुदा कहा, तथा रत्नाकरावतारिकामध्ये
 सप्तजग्यधिकारे । नन्वेकस्मिन् जीवादौ प्रतिवस्तुन्यनतधर्मात्मकत्वेनानतधर्म
 वत्त्वमेव । स्यादादरत्नाकरे । एकत्र वस्तुन्येकेकधर्मपर्यायानुयोगवशादविरो
 धेन व्यस्तयो समस्तयोअविधिनिपेधयो स्यात्काराकित सप्तधा वाक्प्रयोग
 सप्तजगीति । नन्वेकस्मिन् जीवादिवस्तुन्यनताविधीयमाननिषिध्यमानानाना
 धर्मा स्यादादीनां नवेयु । वाच्येयता यत्तत्वादाचकेयताया ततोविरुद्धैव
 सप्तजगीति ब्रुवाण निरस्यति । एकत्र वस्तुनि विधीयमाननिषिध्यमानानतध
 र्माऽन्युपगमेनानतजगी प्रशातैव सप्तजगीति न चेतसि निधेयमिति अत्र
 हेतुमाह ॥ विधिनिपेधप्रकारापेक्षया प्रतिपर्यायवस्तुन्यनतानामपि सप्तज
 गीनामेव सप्तजगदिति तथाप्येकैकपर्यायमाश्रित्य विधिनिपेधविकल्पान्या न्य
 स्तसप्तमस्तान्या सप्तैव जग्य सप्तवति न पुनरनतास्तत्कथमनतजगीप्रसंगा
 दिसंगतत्व सप्तजग्या समुद्राव्यते कुतस्तस्तथैव जगा सप्तवतीत्यत्राहु ।
 प्रतिपर्यायं प्रतिपद्य तु पर्यनुयोगाना सप्तानामेव सप्तजगदिति अनतधर्मापे
 क्षया सप्तजगीनामानत्य यदा याति तदजिमतमेव ॥
 एतले वस्तुविपे धर्म अनता ठे इहा कोइ कहे जे धर्म तथा गुणवस्तु
 जुदी ठे, ते थजाण ठे, केम के नाम जेद थराजेदपणु तो शब्दादिक नय
 सर्व माने ठे, घटकुजादिकोने विपे एक वस्तुना समयीपर्यायमा पण नाम
 जेदे जेद कहे ठे, ए रीतें गुणशब्द तथा धर्मशब्दनो जेदार्थ ठे, पण विशेष
 रीतें गुण थने धर्म ए वेहु एकज ठे, श्रीविशेषावश्यके “जह सो विसेस ध
 र्मो, चयण तह मया किरिया” इहा चेतनागुणने धर्म कही वोजाव्यो ठे
 मो, चयण तह मया किरिया” इहा चेतनागुणने धर्म कही वोजाव्यो ठे
 वली जायने विपे । आह ननु गुणस्वजावयोर्जेदएव तदजेदनिवचनधर्मजे
 नावात् ॥ इत्यादि ॥ हवे जेद गुणना जाखीजें, तिहां अस्तिकता लहि
 जी ॥ ए पाठ इव्यगुणपर्यायना रासमा यशोविजयजी उपाध्यायें पण
 अस्तिकता धर्मेने गुण कही वोजाव्यो ठे वनीतिज्ञातमा पण उपयोगादि
 थव्यावाध तथा थवनेयादिक थनेक गुण कहा ठे, तथा तत्त्वार्थमा
 न आत्मा निष्क्रिय तथा द्वायिकतम्यक्त्ववीर्यसिद्धत्वदर्शनज्ञानैरात्वंति
 सयुक्तोनिर्द्वेनापि सुखेन तथाऽस्तिकायत्वगुणवत्त्वानादित्वासरूपेयप्र
 त्वनित्यत्वादय सत्येव जीवस्य

યદ્યપિ જગત્તી સૂત્રમા સિદ્ધને અવીર્યાં તથા અચારિત્રીયા કહ્યા છે, તેતો કરણરૂપ ચલવીર્યની અપેક્ષાએ કહ્યા, પણ તેહીજ શ્રીઅનુયોગદ્વાર મા દ્વાયિકલલિય અધિકારે તથા પન્નવણાસૂત્રમા વીર્ય તે જીવલક્ષણ છે, એમ કહ્યું છે તથા ચારિત્ર પ્રવૃત્તિરૂપની ના છે, પણ સ્થિરતારૂપચારિત્ર તે તો જીવનુ સ્વજલ્કણ છે, તે ઉત્તરાવ્યયનના અવચાવીગમા અવ્યયનથી જોવું, તથા વસુદેવહિંમમધ્યે, વલી શ્રીપાલચરિત્રમધ્યે સિદ્ધસ્તુતિ અધિકારે કહ્યું છે ॥ ગાથા ॥ જે એત ગુણા હુગુણા, ફગતીત ગુણા ય અહ્વ અષ્ટ ગુણા ॥ સિદ્ધાણત ચઝકા, તે સિદ્ધા દિતુ મે સિદ્ધિ ॥ ૧ ॥ તથા વૃહત્કન્પનો પ્યે ॥ દ્વેણ જીવદ્વ, સસ્વાતીતપદે સમોગાદ ॥ કાલે અણાણિહણા, નાવેણાણાશ્યા એતા ॥ ૧ ॥

એમ ડ્વ્યાર્ણવ તથા આત્મીમાસાદિક અનેક અથોમા કહ્યું છે, માટે અત્માની જેવારે જેદવ્યાખ્યા કરિયે, તેવારે ગુણ અનતા એક એક ગુણને વિષે અવિજાગ અનતા, એક એક અવિજાગને વિષે અનતા પર્યાય, એકમ્મપયડી ને વિષે વ્યાખ્યા દેશાય છે અને તેજ અવિજાગ તથા પર્યાયનુ એકપણ પણ શ્રીજગવત્તીની ટીકામા દેશાય છે અને સક્ષેપ વ્યાખ્યાએ ગુણપર્યાય વેળે એક પર્યાયાત્મિક કહી બોજાવ્યા છે, એમ મતિવિત્રમ ટાલીને શ્રદ્ધા રાખવી હજી શ્રીઅરિહત ડ્વ્યને વિજેપે જોલેલાવવા નિમિત્તે ગુણગુણની જુદી જુદી વ્યાખ્યા જણાવવા માટે તથા પોતાની સત્તાની રુચિ પ્રગટ કરવા માટે ગુણ ગુણનો જુદો જુદો ધર્મ કહી સ્તવના કરિયે ટેયે એ પ્રશસ્તિ થઈ

॥ હો સુદર તપ સરિહુ જગ કોઈ નહીં ॥ એ દેશી ॥

શ્રી સુપાસ આનદમે, ગુણ અનતનો કદ હો ॥ જિન જી ॥

જ્ઞાનાનદે પૂરણો, પવિત્ર ચારિત્રાનદ હો ॥ જિનાશ્રીના ॥ ૧ ॥

અર્થ - શ્રી સુપાર્થપ્રભુ આનદમયો છે શુદ્ધઆનદ તે એને વિષે છે, જેમાહે પરનો જેજ નથી, સરૂપ સુખ છે, વલી સુપાર્થપ્રભુ કેહવા છે? કે ગુણ જે સહજાવી અથવા 'ડ્વ્યાશ્રિતા નિર્ગુણાગુણ' એટલે ડ્વ્ય જે સમુદાય તેહને આશ્રિ રહ્યા તે ગુણ, પણ તેમા અન્ય ગુણપણ નહીં, ગુણમધ્યે તો પર્યાય છે ॥ સર્વે સપક્કાગ ગુણા ઇતિ કટપનાપ્યવચનાત્ ॥ તથા અપક્કાવે જાણણા નહિ ઇતિ આવશ્યકનિર્યુક્તિવચનાત્ ॥ માટે ગુણને વિષે પર્યાય છે, પણ ગુણને વિષે

अन्य गुण नहीं श्रीनयचक्रमा कहे थे जे गुणने विषे अन्यगुण पणुं होय तो गुण ते इव्यपणु पामे, तेमाटे गुण ते निर्गुण थे, एटले सुपाम प्रहुरूप इव्य थे ते ज्ञानादिक अनत गुणना कहे थे एटले मृज थे. तिहा ज्ञान जे आत्मानो विज्ञेपावबोधरूप सकज विज्ञेप धर्म गुणपर्याय, तेहनी अनती परिणति तेहनो ज्ञायक नित्यानित्यादिक अनत धर्मनु ज्ञायकत्व, वेनृत्व, अगुरुजघुत्व, अनतपर्यायनो पिम, ते ज्ञानगुण ते जोमाजोरु सकज प्रत्य हरूप सर्वप्रदेगनिराकरणरूप तेहने आनंदे करी पावनो रहेता पवित्र थे, पूर्य थे वजी कपाय तथा पुनन फज आगारूप दोपरहित एवु सरूप स्थिरतारूप जे चारित्र, अनतपर्यायात्मक, अरुपायता, अवेदता, अनगता, परमहमा, परममार्दव, परमआर्यव, परमनिर्जोन्नतारूप, सरूप एकत्वरूप चारित्रधर्म, अतत्त्वातप्रदेगें ध्यापकपणे रह्यो थे, तेहनो आनंद, हे श्रीसु पात प्रभु ! ताहारे विषे थे, एटले चारित्रानंदमयी ठा, ते माटे पवित्र निर्मज ठो ॥ १ ॥ इति प्रथम गाथाय ॥

सररूप विण नाथ ठो, जव्य विना धनवंत हो ॥ जि० ॥ कर्ता पद किरिया विना, सत अजेय अनत हो ॥ जि० ॥ श्री० ॥ २ ॥

अर्थ - वजी ते प्रभु ! तमें सररूप विना नाथ रहेता धणी ठा, एटले को ई अन्य जीवनी तथा अन्यइव्यनी गत्वराजी रागता नहीं, केम जे सररूप पणु करहु, ए तमारो धर्म नहीं, माटे कोईना तमें रह्यु नहीं, पण गर ए आण आपातरूप ठो, मोहना हेतु ठो. तेपी नाथ ठो वनी इव्य जे धन, वजन, परिजन, गण, मदिरादि, सर्व परिग्रहत रन्ति ठा ता पण ज्ञानादि स्वगुण पर्यायरूप अनतु धन, श्रीप्रभुनी पामें थे, माटे धनयत ठो, वनी हे प्रभु ! तमारो विषे कर्ता पद, रहेता कर्ता पणु थे, पण गम न परितर्पणादिक क्रिया विना कर्ता ठो एटले धीनाने कर्तापणु ते शिवाय को होय थे. अने तमें तो अक्रिय टतां गमनपरितर्पणादिक क्रिया विना पण कर्ता ठो, मुक्तआत्मानि किय एम तरजार्थटीहानी कहु थे 'वनी हे प्रभुनी ! तमें सत ठा वनम ठा, तनररिणाम ररित ठो, अजेय रहेता रागद्वेष प रीतह वैरीय फरो अजेय ठो. वजी कोई काजे रिणमा नहीं, माटे अनत ठो, अथवा अनतपर्याय माटे अनत ठा ॥ २ ॥ इति द्वितीय गाथाय ॥

અગમ અગોચર અમર તુ, અન્વય રૂઢિ સમૂહ હો ॥ જિ૦ ॥
વર્ણ ગય રસ ફરસ વિણુ, નિજનોક્તા ગુણવ્યૂહ હો ॥ જિ૦ ॥ ૩ ॥

અર્થ—વજી હે પ્રભુ ! તમારુ સ્વરૂપ તુઘ્ઘ જ્ઞાની જાણી શકે નહીં, માટે અગમ ઠો વજી હે પ્રભુ ! તમે હૃદયગોચર નથી, માટે અગોચર ઠો વજી શ્રાણુ કર્મના ક્ષયયકી પ્રાણવિયોગ થાય, તેને મરણ કહિયે, તે તમ પ્રાણ તથા મરણ રહિત ઠો, માટે હે પ્રભુ ! તમે અમર ઠો, વજી હે પ્રભુ ! તમે અન્વય કહેતાં જે સહજના વ્યાપક પોતાના જ્ઞાપકાદિક ગુણ, તેની પ્રવૃત્તિ સહિત જે જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, વીર્યાદિક ગુણ, તે અન્વયી ગુણ કહિયે, તેહીન રૂઢિ કહેતાં સપદા તેહના સમૂહ ઠો, અંને કષાયાદિ દોષને ટલવે કરી જે અરુચાયાદિક ગુણ ઉપના, તે વ્યતિરેક ગુણ કહિયે, તથા સતિ સદ્નાયો ણ્ટને જે ઠટે પામિયે, તે અન્વયી ગુણ કહિયે, તેહના સમૂહ ઠો વજી વર્ણ, ગય, રસ, ફરસ, તે પુજનયર્મ ઠે, તેથી તમે રહિત ઠા, અંને નિજ કહેતાં પાતા નો જે સ્વરૂપધર્મ, તેહના નોક્તા ઠો, ગુણના વ્યૂહ કહેતાં સમૂહ ઠો ॥ ૩ ॥ ઇતિ ॥

અઢાય દાન અર્પિતના, લાજ અયત્ને જોગ હો ॥ જિન૦ ॥ વીર્ય શક્તિ અપ્રયાસતા, શુદ્ધ સ્વગુણ ઉપજોગ હો ॥ જિ૦ ॥ શ્રી૦ ॥ ૪ ॥

અર્થ—વજી હ પ્રભુજી ! તમારા અનતા ગુણની પ્રવૃત્તિ કેવી રીતે ઠે ? તે કહ ઠે વીર્યગુણ તે સર્વગુણને સહકાર દિયે ઠે તેમ જ્ઞાન ગુણના ઉપયોગ વિના વીર્ય જુગી શકે નહીં, તેથી વીર્યને સહાય જ્ઞાનગુણનુ ઠે, તથા જ્ઞાનના રમણ તે ચાત્રિનુ સહાય ઠે, અંને પરમણ ન કર, તે ચારિત્રને જ્ઞાનનુ સહાય ઠે એમ એક ગુણને અનત ગુણનુ સહાય ઠે હો જે ગુણ સહાય દિયે ઠે, તેનો આત્માના ગુણમા દાનધર્મ ઠે, એમ હે પ્રભુજી ! તમ પ્રતિમ મય અનત સ્વગુણમહાયરૂપ દાન ત અનતુ દો ઠા, પણ કારણ ક્ષય પામા નહીં વીના જગત્રૂમા દાનના આપનાર કેટલે કાચે ક્ષય થડ જાય અન તમે માદિ અનંત કાજ સમાર્પન પણે સ્વગુણરૂપ પાત્રન અનતુ દાન અદ્ય વપણે દો ઠે, પણ કેવારે શીઘ્ર ન યાડ માટે અદ્ય થઈ દાન આપા ઠા એટલો દાનગુણ તમારે વિષે ઠ, અંને જે ગુણને જ ગુણની સહાયરૂપ શક્તિ નો પ્રાપ્તિ ને પાત્ર ઠે, વીજાને જે વિંતરે, તે લાન થાય તે પણ નિર્વાર નહીં,

धने हे प्रभुजी ! तमारे विषे चित्तना विक-परूप जे जानार्थोपणु ते नथी,ता पण जान धनतो ठे, माटे अणचित्ता जानना धणी ठो, एहवो जानगुण ठे वली हे प्रभुजी ! तमें पोताना पर्यायने प्रतिसमयें नोगवो ठो, पण प्रयास विना नोगवो ठो, माटे तमें यत्नविना प्रयत्नविना नोगमयी ठो, जीवना सर्व गुणनो जे प्रवृत्ति तेनु सहाय जे वीर्य,ते धनतु धन्यसहाय विना फुरी रहु ठे,पण ते वीर्यनी फुरणा, विना प्रयासें एटले उद्यम विना वीर्य फुरे ठे, वली शुद्ध स्वगुण केता स्वानाविक जे स्वगुण तेहना उपनोग ठे,ए पांच अंतरायनी प्रकृतिना द्रव्य थयाची पांच गुण प्रगट्या ठे,एटले हे प्रभुजी ! तम ने स्वरूपतुं दान, स्वरूपनो जान, स्वपर्यायनो नोग, स्वगुणनो उपनोग, स्व सर्वपरिणति सहकार शक्ति, ते वीर्य, एरीतें धर्म प्रगट थया ठे ॥४॥इति॥

एकातिक आत्यतिको, सहज अकृत स्वाधीन हो ॥ जि० ॥ निरुपचरित निर्द्वंद्व सुख, अन्य अहेतुक पीन हो ॥ जि० ॥ श्री० ॥ ५

धर्थ -वली हे प्रभुजी ! तमने जे सुख प्रगट्यां ठे, ते सुख केहवां ठे ? जे एकातिक केतां एकतुं सुख, जे पाठो डख पामे नहीं, वली आत्यतिको केतां जेथी वीहें वधारे सुख कोइ नथी,एटले सर्वथी अधिक ते पण सहज केतां स्वभावतु अकृत केतां अणकीधु पण कोइनु करेलु नहीं, वली ते पोताने स्वाधीन पोतानें वश पण पराधीन नहीं. वली निरुपचरित केतां जे उपचाररूप नहीं, अठता धारोपने उपचार कहियें, ते ए सुखमां काइ उपचारपणु नथी, सत्तारमां शातावेदनीनु सुख, ते उपचरित सुख ठे, कैम के शातामध्ये सुखधर्म नथी पण अज्ञान नूलें,सत्तारी आत्मा, सुख माने ठे, पण वढेरा एने सुख कहेता नथी जे सत्तारानिनदी मोहें मृद,परमार्थने अजाणता विषयगृह थरा इडियवेहजनित विषयसुखने सुख माने ठे, ते जातें सुख नहीं ॥ यत ॥ वित्तयमुह डख चिय, डख पडियारउ ति गधव ॥ तं सुयमुग्धाराउ, न उवपारा विणा तव ॥ १ ॥ इति विजोषार श्यके ॥ तथा शातानो उदय, ते पण स्वधर्मरोधक ठे, धने पुनन कर्मनो विपाक ठे माटे ते सुख नहीं ॥ सायासायं डक्कं, तविरहमि य मुह जवनेण ॥ देहिदिपेतु डक्क, सुख देहिदिया जायो ॥ इति ॥१॥ एम ओदयिक सुख,ते सुख नहीं, धने जे तिद्धनिरुपम धनत आत्मस्वभाव प्राग्भाव नोवापण

તેજ સુખ જાણવું વળી નિર્દેશ કહેતા જેમાહે અન્ય જીવ તથા અજીવ ૬
અન્યનો સયોગ નહીં, એટલે પરવસ્તુનો જેજ નથી કદાપિ પરવસ્તુનું કારણ
પામીને ઓપવું હોય ? તિહા કહે છે જે તે નિઃસુખ કહેવું છે, કે અન્ય કેતાં
વીજા ૬વ્યનું હેતુપણું જેમા નથી વળી પીન કેતા પુટ છે, પ્રવજ છે, માટે
શ્રીસુપાર્થજિનનું જે આત્મિક સુખ તે માહાનંદ છે ॥ ૫ ॥ ઇતિ પચમ૦ ॥

એક પ્રદેશે તાહરે, અવ્યાવાધ સમાય હો ॥ જિ૦ ॥ તસુ પર્યાય
અવિનાગતા, સર્વાકાશ ન માય હો ॥ જિ૦ ॥ શ્રી૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ -વળી હે પ્રજી ! તમારા આત્માના એક પ્રદેશને વિષે અનંત ગુણ, અન
ત પર્યાય છે, તેમાહે હે પ્રજી ! તાહારે એકપ્રદેશ જે અવ્યાવાધ ગુણ સમાઈ
રહ્યો છે, તે અનંતો છે, તે અવ્યાવાધ સુખના પર્યાય તેના અવિનાગ તે કેવ
લીની બુદ્ધિયે જેહના એક સમના વે સમ ન થાય, તેને અવિનાગ કહિયે, તે
અવિનાગ લોક તથા અજોકાકાશના એકેકા પ્રદેશો એકેકો સુખનો અવિ
નાગ રાખિયે, તો પણ સર્વાકાશ કહેતા લોક અલોક રૂપ સર્વ આકાશમાં
સમાય નહીં, એટલે આકાશના પ્રદેશથી પણ તમારે એકપ્રદેશો રહ્યું જે અ
વ્યાવાધ સુખ, તેના અવિનાગ અનંત ગુણ છે ॥ યત ॥ સિત્તાં જાવધર્મા
અણતગુણા ॥ ઇતિ ॥ સદા ક્ષેત્રધર્મથી જાવધર્મ અનંત ગુણ છે ॥ ૬ ॥ ઇતિ ॥

એમ અનંત ગુણનો ધણી, ગુણ ગુણનો આનંદ હો ॥ જિ૦ ॥ જોગ
રમણ આસ્વાદયુત, પ્રજી તુ પરમાનંદ હો ॥ જિ૦ ॥ શ્રી૦ ॥ ૭ ॥

અર્થ -એમ કેતા એ રીતે હે પ્રજી ! તમે અનંત ગુણના ધણી થો, જ્ઞાન,
દર્શન, ચારિત્ર, ધીર્ય, અવ્યાવાધ, અમૃતતા, અગુસ્ત્રધુ, દાન, લાજ, જોગ,
વપજોગ, કર્તા, જોક્તા, પારિણામિફતા, અચજ, અવિનાશી, અનંત, અન,
અનાશ્રયી, અશરીરી, અણાહારી, અયોગી, અલેશી, અપેદી, અકપાયી, અમ
સ્વપ્રદેશી, અચજ, અક્રિય, શુદ્ધસત્તાપ્રાગ્જ્ઞાનરૂપ, નિત્ય, અનિત્ય, એક,
અનેક, સત્, અસત્, જેદ, અજેદ, જ્યત્ય, અજ્યત્ય, સામાન્ય, વિશેષ
૬અદિ અનંત ગુણ પર્યાયરૂપ ધર્મના ધણી થો તે ગુણ ગુણનો સુદો સુદો
આનંદ છે, તિહાં દૃષ્ટાંત કહે છે જેમ સતારી જીવને ધનનું સુખ નિમ્ન છે,
રૂપનું સુખ નિમ્ન, જોજનનું સુખ નિમ્ન, દેસવાનું સુખ નિમ્ન, રથાનકનું

सुख निन्न ठे. तेम तिद्ध आत्माने पण गुण गुणतु सुख निन्न निन्न ठे, तेथी अनतो अनत रीतें आनंद ठे, एतजा सर्व गुणनो आनंद ठे, तेमर्वनो नोग पण ठे, केम के नोगव्या रिता आनंद थतो नथी एतजे अनता गुण ना आनदनो नाग अनता ठे, तेमज ते सर्व गुणने रिपे अनतु रमण पण ठे तेम अनतो आस्वाद पण ठे, केम के अनता गुणने आस्वादीने नोगी थयो थको आनदने विजते ठे, माटे अनतो आस्वाद पण ठे, तेथी हे प्रभु ! तमें परमानंद ठो इहा गुणगुणीनो अनेद उपचार बोझाव्यो, जे परमानंदमयी तेहीज परमानंद. एहवा परम देव ठो ॥७॥ इति सप्तम गाथार्थ ॥

अव्यावाध रुचि थई, साथे अव्यावाध हो ॥ जि० ॥ देवचंड
पद ते जहे, परमानंद समाध हो ॥ जि० ॥ श्री० ॥ ८ ॥

अर्थ:-एहवा परमानंदरूप अव्यावाध सुख श्रीपरमात्मप्रभुने विपे ठे. ते में निर्धार करयो, तेवारें जाणुं के जेबु अव्यावाध सुख श्रीसुपार्श्व प्रभुने विपे ठे, एहबुज सुख माहारे रिपे पण ठे, एहबु जाणपण प्रगट्यु, तेथी नव्य जीउने उपयोग थाव्यो, जे हु पण ज्ञानादि अनत गुणी हु, हवेमाहारो शुद्धानंद नोग केवारें प्रगटे ? एहवा उपयोगें जे जीव ज्येष्ठ महिनामां जेम वपैया तृपानुर थइने वरसादने अजिजाप वरते, तेनी परें जे नीव, अव्यावाध सुखनो रुचि अजिजापी थइने पुज्जसयोगजन्य जे सुख तेतो विपनरूप समान आत्मस्वरूपना घातक जाणीने तेथी वजग्यो थको एउ आत्मानंद केवार प्रगटे ? एवो थको वत्ते, पठी तेहना साधक जे मुनिराज तेना चरण सेवता वदासीन थइने साथे, केता निपजावे, आत्मिक अव्यावाध सुख प्रत्ये एतजे वत्तम जीव म्यादाद आगम श्रवण करी, पाच था श्रवथी त्रिस्मी शुद्धसयमी थइ, देहनिस्पृही थको मोहने साथे ॥ उक्त च ॥ यत् ॥ पचासव विरत्ता, वित्तथ विस्तृता समाहि सपत्ता ॥ राग दोष विमुक्ता, मुणिलो साहति परमउ ॥ १ ॥ आठस्त खीणमाण, सुण्याणवियोगेजि जे समाहिपया ॥ भावय दहृवयावि हु, मुणिलो साहति परमउ ॥ २ ॥ एह वा मुनिराज त्रिकाल विषयना थवाठक, तत्त्वगवेदी, तत्त्ववर्तिथा, तत्त्वानंद रुचि, पोतातु तत्त्व, थनादिहु कर्मसगें दवाणु ते प्रगट करवा माटे सकज पुज्जनजावथी विरक्त थइने जे आत्मा निपजावे ठे, ते जीव, निमित्तावलज

ની યજ્ઞ સ્વરૂપાવજવન કરતા સ્વરૂપમધ્યે એકત્વ પામીને કૃપકથ્રેણિ થારો હળ કરી ઘનયાતિ કર્મ સ્પાધીને સયોગી કેવલી યજ્ઞ, પઠી શૈલેશીકરણ કરી નિ કર્મા યજ્ઞને દેવ જે ધર્મદેવ મુનિરાજ, તેમાહે ચડ્મા સમાન એહવુ થ રિહત પદ તેને તે જીવ પામે, જેમા પરમાનંદની સમાપ્તિ છે, યજ્ઞને સક્રમાંહ પ યજ્ઞસ્થા તે મહાયાપિ છે, માટે નિરાવરણ નિ કર્માવસ્થા તે પરમ સમાપ્તિરૂપ છે, તે યજ્ઞસ્થા શ્રીસુપાર્થ પરમાત્માને યજ્ઞવજ્રતા જીવ પામે, માટે શ્રીસુપાર્થ પ્રત્યુત્તરી સદા સેવના કરવી એહીજ આધાર, ત્રાણ, શરણ છે ॥ ૬ ॥

॥ अथ अष्टम श्री चक्षुप्रज्जनस्तवनं ॥

॥ श्री भेषांस जिन अतरजामी ॥ ए देशी ॥

શ્રીચણ્ડપ્રજ્ઞ જિનપદ સેરા, દેવાયે જે દલિયાજી ॥ આતમગુ
ણ અનૂજવથી મલિયા, તે જવજવથી ટલિયાજી ॥ શ્રી૦॥૧॥

थयै - हरे श्रीचङ्गन जगवान्नी स्तवना कहे ठे थने सेवना पण
 उंनखाये ठे, ते श्रीचङ्गननामा आत्मा प्रभुनी पद केता चरणनी सेवा
 थयगा अरिहत पदनी सेवना तेहनी जे हेरा केतां चाज रीत, तेहमां जे
 हजिया केता तेरी टेरे पड्या ठे, तेहने प्रभुसेवन रिता कान जाय नहीं,
 जेहने अस्मात् प्रदेग श्रीप्रभु परमात्मा परमपूज्यनु आराध्यपणु ठे, ते
 जीव आत्मा चेतनाजगुण अस्मात् प्रदेग स्वधर्मना कर्ता, स्वधर्मना
 जोका, पोताना गुण ज्ञानदर्शनादिक, तेहना अनुनय केतां नोगवबु, तेह
 यी मड्या ठे, एटजे आत्मगुणनोगी थया ठे, तेज जीव जय केता चार ग
 तिरूप समार तेहना जे जय, जन्म मरण स्वरूपसोयक कर्माग्नीनतारूप,
 तेहयी टट्या ठे, एटने यथार्थ रीतें जे परमात्माने सेवे, ते अथय्य असमारी
 थाय तेमाटे टजगा पाय्य थया ते टट्या ए न्यायें, हर्षनु वयन ठे, जा
 कारण मजे, तो कार्य नीपजे तेम उत्तम जीव अग्निहत सयन परिणम्या
 प्रभु मड्याना हर्ष समार समुझने गोपदसमान माने ठे ॥१॥ इति प्रथम॥

अथमेव बंदन नमनादिक, अर्चन बली गुणग्रामो जी ॥ जाय
अनेद व्यापानी इंदा, परजायें नि कामो जी ॥ श्री० ॥ ७ ॥

अथ ॥ ते मेरुना चार प्रसारनी ठे १ नाममेरुना, २ स्थापनामेरुना,

३ इव्यसेवना, ४ जावसेवना तेमा नाम तथा स्थापना, ए वे सेवना तो सु
गम ठे अने इव्य निक्षेपाना वे जेद ठे एक आगमधी इव्यनिक्षेपो, अने
बीजो नोआगमधी इव्यनिक्षेपो, तिहां जे आगमधी इव्यनिक्षेपो, तेतो जे
सेवनापदनो अर्थ विधि जाणो, पण ते कालें ते अर्थनो उपयोग नथी, ते
आगमधी इव्यनिक्षेपो कहिये । अणुवर्गो दह । इति अनुयोग द्वारवचनात्
हवे बीजो नोआगमधी इव्यनिक्षेपो, तेहना बली त्रण जेद ठे एक कश
रीर, बीजु नव्यशरीर, बीजु तद्व्यतिरिक्त शरीर तिहां जे जे सेवना ना
वरूपें परिणम्या ह्ता, पण प्राणमुक्त थया, तेहना शरीर, ने कशरीर इव्य
निक्षेपे ठे, ए पहेजो जेद. तथा जे जीव ह्मणां तो सेवनापणे परिणम्या नथी.
पण अनागत कालें जावसेवनापणे परिणमजो, ते नव्यशरीर इव्यनिक्षेपो
कहिये. ए सर्वे इव्यनिक्षेपो ते नैगमनयने मते ठे, ते बीजो जेद तथा जे
सेवनानी प्रवृत्ति अतरग जावसेवनाने कारणपणे वरते, ते तद्व्यतिरिक्त
इव्यनिक्षेपे सेवना कहिये, ए बीजो जेद कह्यो

तेमाहे जे यागनी वदन नमनादिक प्रवृत्ति, ते व्यवहारनयें इव्यसेवना.
अने जे अतरग विकल्पें बहुमानादिक, ते कृजुसुत्रनयें इव्यसेवना ए रीतें
इव्यसेवनानु स्वरूप कहु, एटले जे अरिहतना चार निक्षेपरूप कारण द
टिगाचर, श्रवणगोचर, स्मरणगोचरपण पामीने जे जीव वदन, करजोडन,
नमन, मस्तक नमावबु, इत्यादिक अच्युष्टान अजजि, आधीनतादिकरण,
चदन पुष्पादिक करीने, अर्चन, बली गुणग्राम जे मुखयी मधुर ध्वनियें गुण
कहेवा, ते इव्यसेवा जाणवी, अने जे आत्मा सत्तार पराङ्मुख अरिहतना
गुणनु अत्यंत बहुमान, असख्यात प्रदेवें अरिहतनी अरिहततानु आश्च
र्य, अद्भुतता, तथा अरिहतनिमित्तना विरह अहमता, अने अरिहत ईहा
रूप परिणाम तेथी अजेदपणे थवानी जावपणे निपजाववानी ईहा, ते इव्य
सेवा लेखे ठे, परंतु जावरुचिपणा बिना इव्यप्रवृत्ति ते बालजोना समान
ठे, तेमाटे ईहा कह्यो जे जाव तेथी अजेद थवानी ईहा सहित जे सेवा
ते इव्यसेवा जाणवी, इव्यप्रवृत्ति बिना एरुजा जावधर्मेने पण तत्कार्यटीका
मा आचार्यें साधन कहु ठे तथा सम्मतिप्रये । चरण करण प्यहाणा,
सत्समय परसमय मुक्कवावारा ॥ चरणकरणस्त सार, नडि य सुद्ध न या
णति ॥ १ ॥ नाणाहि उवरतर, हीणोवि हु पवपण पनावतो ॥ नयडुक

र करंतो, सुष्ठुवि अष्पागमो पुरितो ॥ २ ॥ इत्यादिक वचनं नावधर्म ते मु
ख्य ठे इव्य पिना पण नाव ते गुणकारी ठे, पण नाव साव्यरुचि विना
एकजु इव्य ते कामनुं नथी, ए परपरा ठे वजी परनाव जे आत्मधर्मथी
अन्य पुण्यवध शुचकर्मनो विपाक तेहनी कामना अनिलापा विना जे इव्य
सेवना, ते कामनी जाणवी ॥ २ ॥ इति द्वितीय गायार्थ ॥

नावसेव अपवादे नैगम, प्रचुगुणने संकटपें जी ॥ संग्रह
सत्ता तुल्यारोपे, जेदाज्जेद विकल्पे जी ॥ श्री० ॥ ३ ॥

अर्थ ॥ हवे नावनिक्षेपाना वे जेद ठे, ते कहे ठे एक आगम नावनिक्षे
पो, बीजो नोआगम नावनिक्षेपो तिहा नावसेवनाना पदना अर्थने जा
णतो थको तेवा उपयोगे प्रवृत्ते, ते पुरुषने आगमथी नावसेवना कहिए,
ए आधाराधेयनो अजेद ग्रही, निक्षेपो कस्यो, तथा जे जीव नावसेवना
ये परिणम्या, तेहनी जक्ति, साधना, परिणति, ते नोआगमथी नावसेवना
कहिये इहां मूल वस्तुधर्म विचारता आत्मइव्यने विषे सेव्यसेवक नाव
नथी, सत्ताये सर्वइव्य समान ठे, अने कोइ इव्य कोईनो धर्म लेता तथा
देता नथी, पण जे ससारी जीव ते अनादिनो अठार पापस्थानकें परिण
म्यो, विजावजावितथको कर्ममयी थईने, ससारी पुज्जनो निखारी तत्त्व
नो चूक्यो, मोहने वदीखाने दुखमयी थयो ठे, ते जेवारे स्वरूपने पामे,
तेवारें सिद्ध परमेश्वर थाय तेतो श्री अरिहत्त नि कर्मा तत्त्वजोगीने पूज्य
पणे अविलंबतां नीपजे, माटे स्वकार्य करवाने जे परमात्मा निष्पन्न सि
द्ध तेहने निमित्त कारणपणे अवजबीने अतरगपरिणतिथी सेवे, ते जिहा
सुधी एनी शुद्धसत्ता सपूर्ण पदें न थाय, तिहा सुधी ए सेवक अने सपूर्ण
सुधानदमयी थया, ते सेव्य जाणवा, ए निमित्तावलबी सेवा, ते अपवाद
सेवा, अने ते सेवा करता पोतानु साध्य निपजावबु, ते उत्तर्ग सेवा कहि
यें ॥ उक्त च ॥ उक्तोसो वस्तुगो, जस्त सपुष्प ममजसन्नावो ॥ अववाठ
तस्ताहण, तबुडिकरो अणोगविहो ॥ इति ॥ १ ॥

जे जेहनो उत्कृष्टो सपूर्ण निर्मज निर्दोषस्वभाव थयो, जेथी आगज
बीजी अवस्था काहि नहीं, ते उत्तर्ग कहियें, अने ए उत्तर्गने निपजाववा
माटे कारणरूप जे मार्ग अगीकार करवो, ते अपवाद कहियें इहां सेवा

मध्ये जे आत्मसाधन थपु, ते उल्लेख अने ते आत्मसाधन निपजाववा ने जे कारण थपिजव्या जोडण, ते सर्व थपवादे जाणवु तेमा थरिहत नी सेवना ते आत्मसाधननु कारण ठे, तेथी ए थपवाद सेवना ठे, ते सात नये करी सात चेदे ठे, ते सात नयनु सहेपे स्वरूप बतावे ठे.

१ अनेके गमा सकळपारोपाशाश्रयाद्या यत्र स नैगम । जिहा अनेक नामादिक गमा ग्रहवाये तथा सकळे, धारोपे, अने अशे पण वस्तुने माने, ते नैगमनय कहिये.

२ सगृह्णाति वस्तुसत्तात्मक सामान्यं स सग्रह । जे सर्वने सग्रहे, सर्वतु ग्रहण करे, वस्तुनी ठती सामान्यपणे ग्रहे, ते सग्रहनय कहिये

३ सग्रहगृहीतं अर्थविशेषेण विनजतीति व्यवहार । सग्रहनये ग्रह जे सामान्य, तेहने अश अशनेदे खुड खुड वेहेचे, ते व्यवहारनय कहिये

४ ऋक्ष अतीतानागतवक्तृत्वपरिहारेण ऋक्ष सरल वर्तमान सूत्रयतीति ऋक्षसूत्र । जे ऋक्ष सरल वर्तमान थवस्थाने ग्रहे, अतीत अनागत नी वक्तव्यताने लेवे नाहि, ते ऋक्षसूत्रनय कहिये

५ शब्दार्थरूप तत्त्वधर्मरूपपरिणति इति शब्द । प्रकृति प्रत्ययादि क व्याकरण व्युत्पत्ति ए सिद्ध थयेजो शब्द, तेहमा जे पर्यायार्थ बोले, ते प णे परिणमे, वस्तुने वस्तु माने तत्त्वार्थवृत्तौ शब्दवशादर्थप्रतिपत्तिरिति शब्दनयश्च शब्दानुरूप अर्थमिच्छति । ते शब्दनय कहिये

६ सम्यक् प्रकारेणार्थपर्यायवचनपर्यायता सकलजिन्न वचन निन्ननि न्नार्थत्वेन तत्समुदायपुके ग्राहक इति समनिरुद्धनय । जे वस्तुना विद्य मान पर्याय तथा जे नामना यावत् वचनपर्याय ठे, ते सर्व शब्दे निन्न ठे यथा घट कुन इत्यादि. जे शब्दे निन्न तेहनो अर्थ पण तद्भाववरूपपणे निन्न ठे, ते सर्व वचनपर्यायरूपपरिणमती वस्तुने वस्तुपणे ग्रहे, ते सम निरुद्धनय कहिये

७ सर्वे अर्थपर्याये स्वक्रियाकार्यपूर्णत्वेन एव यथार्थतया जूत एव जूत ॥ सर्वे अर्थपर्याय अनता ते स्वधर्मे सपूर्ण पोतानी क्रिया कार्यपूर्ण जे वस्तुनो धर्म ठे, ते तेम सपूर्णपणे थयो, ते एवजून नय कहिये

८ हा श्रीजिनजड्गणिहृमाश्रमणे १ नैगम, २ सग्रह, ३ व्यवहार, ४ ऋक्ष सूत्र ए चार नयने इव्यार्थिकपणे इव्यनिहेपे मान्या ठे, अने शब्दादिक त्रण

નયને પર્યાયાર્થરૂપણે જાવનિક્ષેપે માન્યા છે તથા સિદ્ધમેન દિવાકરેં શ્રા
દિના ત્રણ નયને દ્વ્યાર્થરૂપણે કહ્યા છે, તથા ક્ષુદ્રસૂત્રાદિક ચાર નયને
જાવપણે કહ્યા છે, તેનો આશય કહે છે જે, વસ્તુની અવસ્થા ત્રણ છે,
૧ પ્રવૃત્તિ, ૨ સકટપ, ૩ પરિણતિ, એ ત્રણ જેદ છે તેમા જે યોગબ્યાપાર
સકટપ, તે ચેતનાના યોગ સહિત મનના વિકલ્પ, તેને શ્રીજિનનદ્ગણિક
માશ્રમણ પ્રવૃત્તિધર્મ કહે છે તથા સકટપધર્મને ઝડેક મિશ્રપણા માટે દ્વ્ય
નિક્ષેપે કહે છે, અને માત્ર એક પરિણતિ ધર્મને જાવનિક્ષેપો કહ્યો છે

અને સિદ્ધસેનદિવાકરે વિકલ્પ તે ચેતના માટે જાવનય ગવેવ્યો છે, અને
પ્રવૃત્તિની સીમ, વ્યવહારનય છે, અને સકટપ તે ક્ષુદ્રસૂત્રનય છે, તથા એક
વચનપર્યાયરૂપ પરિણતિ તે શબ્દનય છે, અને સકલ વચન પર્યાયરૂપ પરિણતિ
તે સમનિરૂઢનય છે, તથા વચન પર્યાય અર્થ પર્યાય રૂપ સપૂર્ણ તે એવજૂત
નય છે, માટે એ શબ્દાદિક ત્રણ તે વિદ્યુદનય છે, જાવધર્મમધ્યે મુખ્યજાવ
ને ઊત્તર ઊત્તર સૂક્ષ્મતાના ગ્રાહક છે, એ રીતે નયનો અધિકાર સદ્ધેપે ક
હ્યો હવે એ સાતે નયે કરી અપવાદ જાવસેવનાના સાત જેદ કહે છે

૧ શ્રીઅરિહતરૂપ સ્વજાતિ અન્યદ્વ્ય તેહના સ્વરૂપને ચિંતવે જે જે
તનાનો અશ પ્રસૂના ગુણને અનુયાયી સકટપ પહેજા કેવારેં ન થયો હતો,
તે સકટપવિપયાદિકથી નિવારીને પ્રસૂગુણે જોડ્યો, એ નિમિત્તાવલંબી પણા
માટે અપવાદ અત્તરગ પરિણામ તે જાવસેવના સકટપરૂપ એક ગમે માટે નૈ
ગમનયેં અપવાદ જાવસેવના જાણવી એ આત્મસિદ્ધિ નીપજાવવાનું કારણ છે

૨ શ્રી અરિહતદેવની નિષ્પન્ન અસરખ્યાત પ્રદેશે નિરાવરણ સર્વ સ્વશ
ક્તિને ચિંતવે પોતાની સત્તા પણ તેહવી વિચારે, ઝનયનો તુઝારોપ કરે,
અને અણનિપનાનો પશ્ચાત્તાપ કરે, નિપનાનું પરમાત્મધર્મનું વદુ માન
કરે, તથા જેદ કહેતા દ્વ્યથી, ક્ષેત્રથી, કાલથી, જાવથી, શ્રીપ્રસૂજી તથા
માહુર દ્વ્યનિન્ન છે, અને સત્તાસાધર્મે અજેદ છે, એહવા સાપેક્ષપણે જે
વદુમાન યુક્ત સત્તા પ્રગટ કરવાની રુચિવત એવો વિકલ્પ તે સમ્રહનય અપ
વાદ જાવ સેવના કહિયેં ॥ ૩ ॥ ઇતિ તૃતીય ગાયાર્થ

વ્યવહારે વદુમાન જ્ઞાન નિજ, ચરણે જિનગુણ રમણા જી ॥ પ્રસૂ
ગુણઆલંબી પરિણામે, ઝનુપદ વ્યાનસ્મરણા જી ॥ શ્રી૦ ॥ ૪ ॥

३ अर्थ - पोताना कृपोपशमनावि जे ज्ञान, दर्शन, चारित्र, वीर्य, तेमध्यें प्रतिसमयें शासन श्रीअरिद्वितनी शुद्धस्वरूप सपदा, केवल ज्ञानादिक अने उपकारसपदा जे वेशनाधर्मकथन, ते शुद्धउपकारीपणु ठे. तथा चोत्रीश अतिशय, पात्रीश वचनातिशय, आठ प्रातिहार्यरूप सपदा, तिहाज उपयोग राखे, अने केवारे श्रीप्रभुजीनी प्रभुता विसारे नहीं बहुमानमध्यें श्रीगीतराम ते सर्वथी अधिक मोटापणे सर्वदे, वीर्य ते जिनजकिने विपे फोरये, तथा चरण कहता चारित्र ते श्रीअरिद्वितना गुणने विपे रमण एकत्व तन्मयता पणु पामीने रहे, इहा जे कृपोपशमी आत्मगुणनी प्रवृत्ति नासनादिक ते सर्व श्रीअरिद्वित अनुयायी थऽ, ते माटे ए व्यवहार नयें अथवाद जावसेवना कहिये.

४ प्रभु श्रीपरमात्मा अयोगी अलेशी, तेना गुणने अयजंजीने आदरीने परिणाम जे अतरग आत्मइध्यनी कृपोपशमी परिणति सामान्यचक्रनाव रूप, तेमध्यें तन्मयपणे जे नहीं बीतरे, एवा स्मरणपणे तदुपयोगें रहे, ते जिहा सुरी धर्मध्यानरूपे आजरी साधे, तिहा सुधी. ब्रह्मसूत्र नयें अथवादजावसेवना कहिये ए पण आत्मसाधनरूप उत्तर्गनावसेवा तेनु कारणपणु ठे, तेथी ए अथवादसेवा कही ॥ ४ ॥ इति चतुर्थे गाथार्थे ॥

शब्दे शुक्त ध्यानारोक्षण, समजिरुद्ध गुणदशमे जी ॥ वीथ
शुक्त अविकल्प एकन्ये, एवजतते अममे जी ॥ श्री० ॥ ५ ॥

५ अर्थ - हरे श्रीप्रभुरूप शुद्धइध्यने आलवीने जे जीव जागमुनितत्वरु विषय दर्शन ज्ञान, चारित्र, ए रत्नप्रवीमयी परिणमीने जे प्रपक्त्ववितरु नम्र विचाररूप शुक्त ध्यानपणे परिणम्यो, तेवारे ए जीव शब्द नयें जावसेवनायत पयो, णटले ब्रह्मसूत्रनयमां तो प्रगस्तत्रदेक महिन अरिद्वित गुणनी इष्टतादिक परिणामने सहकारें दतो, अने जिग नदनय पयो, तिहा प्रगमानवनीनु कार्य पढे नहीं साधक जे जध्यजीव, तेदना गुण ते सर्वप्रभुगुणची एकत्व चक्षुसरूप एकवता पाम्या शुद्धध्याननी शुद्धताने परिणम्या तेवारे शब्दनय, अथवाद जाव सेवना कहिये इहा पण निमित्तपूर्वक मनाण ठे, तेमाटे अथवादें जावसेवना करी अथवा साधनपणा माटे अथवाद कहि प्रोजाव्या
६ जेवारे साधक जीव दशमे सुखसपराय गुणगण पदयो शुद्धप्या

નના પ્રથમ પાયાને અંતે આવી, પરમનિર્મલજાવ વહો, તે વેલાએ જેટલી આત્મગુણની સાધના કરતાં યોગવીર્યનો સહાયે સાધકતા થાય, તે સર્વ થ પવાઈ છે, અને ઉત્સર્ગમાર્ગે તો યોગધર્મે પણ આત્માને તજવા યોગ્ય છે, તે પણ તેકાલે સાધનારૂપ છે, તેમાટે હા કારણિક ગ્રહો, પણ સ્વરૂપમધ્યે નહીં અને જેટલું કારણરૂપ લહિયે, તે સર્વ અપવાદ છે, માટે દશમે ગુણગણે સમજિરૂઢનયે અપવાદ જાવસેવના છે, એ પણ સાધકનાં આસન છે

૭ જેવારે શુદ્ધધ્યાનને વીજે પાયે એકલવિતર્ક અપ્રવિચારરૂપે ચડયો જાવમુનિપણની નિર્વિકલ્પ સમાધિ વહો, સ્વરૂપએકત્વે પરિણમ્યો, તેવા રે સાધનાનું પૂર્ણપણ થયું તે માટે એવજૂતનય સેવના થઈ તો કોઈ પૂછે જે અયોગી ગુણગણા સુધી સાધના છે તો હા ક્ષીણમોહગુણગણે સેવનાનો એ વજૂત કેમ કહો છો ? તેને ઉત્તર કહે છે જે અયોગી સુધી તો ઉત્સર્ગસાધના છે, અને હા તો અપવાદસાધનાનો અધિકાર છે, તેથી અપવાદસાધના હા પૂરી થઈ વજી કોઈ પૂછે જે અમમ નિર્મોહ અવસ્થામા શુ અપવાદપણ છે ? તેહને ઉત્તર જે શુદ્ધ ધ્યાનનો વીજો પાયો પણ હજી સેવનાનું એક આત્મધર્મે રાખવું, તે પ્રયોગ છે હજી સયોગવીર્ય ઉદ્દેકાનુગતનું સહાય છે, તથા શ્રુતજ્ઞાનનું આજ્ઞન છે અને ક્ષયોપગમી શ્રુત તે ઉત્કૃષ્ટ ઉત્સર્ગે મૂળ આત્મિક વસ્તુધર્મે નથી અને તેહનું આજ્ઞન છે તિહા સુધી અપવાદ છે તે માટે નિર્મોહી વારમે ગુણસ્થાનકે એવજૂતનયે અપવાદે જાવસેવા જાણવી એ અપવાદ જાવ સેવનાના સાત નયે કરી સાત જેદ કહ્યા ॥૫॥ ઇતિ પચમઃ ॥

ઉત્સર્ગે સમકિતગુણ પ્રગટ્યો, નૈગમપ્રજ્ઞતા અશો જી ॥ સગ્ર
હ આતમ સત્તાલવી, મુનિપદ જાવ પ્રજાસે જી ॥ શ્રીઃ ॥ ૬ ॥

અર્થ - હવે ઉત્સર્ગમાર્ગે જાવસેનાના સાત નયે કરી સાત જેદ કહે છે હા જેટલું આત્મધર્મરૂપ સ્વકાર્ય નીપજે છે, તે ઉત્સર્ગસેવા કહિયે, એટલે કરવા યોગ્ય જે કાર્ય તે ઉત્કૃષ્ટ કરવું, પણ તેમા જેટલી કળતા હોય, તેમાટે નયજાવવા જોઈયે, તે ફલાગી દેલાહે છે

૧ જેવારે આત્માનો ગજાદિપાંચ અતિચાર રહિત ક્ષાયિક આત્મિક તત્ત્વ નિર્ધારરૂપ શુદ્ધસમકિતરૂપ ગુણ પ્રગટ્યો, તેવારે એ સાધકઆત્માનો એક અગ્ર પ્રજ્ઞતાનો ગુણ પ્રગટ્યો, તેથી આત્માનું એક અગ્ર કાર્ય થયું, તેમાટે નૈગ

मनय उत्सर्गनावसेवा थइ इहाकोइ पूठइ जे गुण निपन्यो तेने सेवा केम कहो ठो ? तेने उत्तर. जे तन्मयपणो थइ रेहबु एज सेवनानो अर्थ ठे ते इहां तन्मयपणुं थयु ठे, अथवा जो पण गुण तो प्रगटघो पण हजी आत्माना अन्नता गुणनो साधक ठे माटे अने सेवना कहो ठे जेटलुं उपादानकारण पणुं तेदलु उत्सर्गसाधन ठे, तेमाटे एने उत्सर्गनावसेवा गवेपी ठे, उक्तं च ॥ आत्ममीमांसाया ॥ उवाण उत्सर्गो । निमित्तमववाय सुखदेवोति ॥ ए टीहामध्यं ठे, तेथी उपादाननिष्पत्ति ते उत्सर्ग सेवा जाएवी. इहां आत्माना अन्नत गुण ठे, तेमांथी एक समकित गुण प्रगटघो, ते आत्मानो एक अश प्रगटघो, तेथीज ए नैगमनयें उत्सर्ग नावसेवा थइ, अने एहीज उत्सर्ग आत्मगुणप्रभुता पण प्रगटी

१ जेवारें ते नावमुनियें यद्यपि पोतानी आत्मसत्ता आवरी ठे, तो पण जे उती हती तेने निर्धार करीने नास्तनगत करी, ते हवे स्वसत्ताजवी शुद्ध धर्म मयी थया, तेहीज आत्मसत्तानास्तन रमण, एकत्वसत्तासन्मुख थको रहे, एटले ए जीव आज सुधी स्वसत्ताजवी थयो हतो नही, ते थयो एटलु उपादान समख, माटे सयहनय उत्सर्गनाव सेवा कहियें

२ जेवारें ते साधक जीउ, अग्रमन्त्रमुनिराज अवस्था पामीने उपादान कारणता सर्वस्वरूपाजवी करी, ते अवस्था आत्मानो परिणामप्रवृत्ति आहकता व्यापकता, भोक्तता, कर्तृता आदिक सर्व स्वरूपें बलगी, तेवारें अतरंग वस्तुगत जे व्यवहार, ते वस्तुस्वरूपें थयो, ते व्यवहारनय उत्सर्ग नावसेवना कहियें ए मुनिपदनो जे नाव, तेहने प्रशसे कहेतां बत्ताणे ॥६॥

ऋजुसूत्र जे श्रेणिपदस्थे, आत्मशक्ति प्रकासे जी ॥ यथा

स्वात पद शब्दस्वरूपें, शुद्धधर्म उद्भासे जी ॥ श्री॥७॥

४ अर्थ - जे आत्मा रूपकश्रेणिपदें रह्यो चर्यो पोतानी आत्मिक शक्ति प्रकासे कता प्रगट करे, तेने ऋजुसूत्रनय उत्सर्गनाव सेवना कहियें

५ जेवारें आत्मानें यथाख्यात कृत्याधिकचारित्र प्रगट थयु, तेवारें जे चारित्र सहकारी आत्मशक्ति प्रगटे शुद्ध थकपायी, थसगी, निस्पृहरूप शुद्ध धर्म उद्भास पामे, चारित्र सहकारी जे वीर्पादिक ते पण जे कथायानुयायी करता हता, ते सर्व आत्मरमणी थया, ए धर्म जेटलो उद्भास पामे, ते

સર્વગદનયે ઇત્તમે જાવમેવના જાણરી ફહા સરૂપરમણી અસહાયી થયો, તે જેટલુ અન્યથસહાયીયણુ નીવન્યુ, તેટલુ ઇત્તમેવન જાણુ ॥૭॥ ઇતિ

જાવ સયોગી અયોગીશૈલેમે, અતિમ હગ નય જાણો જી ॥ સાધ
નનાં નિજગુણ વ્યક્તિ, તેહ સેવના વસાણો જી ॥ શ્રી૦ ॥ ૮ ॥

૬ અર્થ — જે વાર એ આત્માયે સારી ધનયાતિકર્મ ક્રય કરીને અનત જ્ઞા
ન, અનત કરીને, અનંત ચારિત્ર, અનત વીર્ય, એ ચાર મોટી અનતરૂ પ્રગટ
કર્યાં ત્યાર ગુણને સરૂપ તથા સરૂપને જે બીજા વક્તવ્ય તથા અવક્તવ્ય
મનનાં માર્મગુણ પ્રગટ થયા, આત્મિક આનંદી થયા, તેવાર સમનિ
જ્ઞાનયે ઇત્તમેનામેના અર્થ

૭ ૧ કાર્યે જોગીયરૂણ કરે, આત્મપ્રવેશનો ધન કરે, અયોગીકેવળીય
ણુ ધન, ત્યાર પાત્રતાયે ઇત્તમેનામેવના જાણરી ફહા કોઈ પૂજા
ને પદ્મ માદને વિષે કમ રહેતા નથી ? તને ઉત્તર જે મુક્ત આત્મા તો
વિદ્યુ, તેને નુ કાંઈ નીજજાણુ નથી, અને અયાગીન તો વિદ્યતા નિજ
જાણરી છે, માટે જેટલુ કાર્ય અધુરું, તેટલુ સાધન કરીય અને જે સાધ
ના તે મેરા છે, માટે સાધનાના અત અયાગીકેવળી ગુણગણે છે, અને
મર્યાદાના અનંત અયાગી કરી છે, તથી ઇત્તમેનામાવના તે અયાગી
કેવળી ગુણગણે કરી, અને વિદ્યના પાત્રતા તે મુક્ત આત્મા નુ એ રીતે
સાધના ઇત્તમેના ૮ અત્તમે મેવનાના સાત નય કર્યા

દેવે એનુમરૂપ રતારે છે, તે ૮ સાધના કરતાં સાધના કરતાં જે વિગુણ
કેવળ વનાના આત્માના ગુણ તેનું વ્યક્તિ કરતાં પ્રગટવણુ તેહ મેવના કરતાં
આત્મમેવના, વસાણા કરતાં રૂપ, અને જેટલી સાધના તેટલી અપસાદ
વા જાણરી અને તે સાધના કરતા કરતાં જેટલી જેટલી નથી આત્મગતિ
પ્રગટકરી કરણતા મદિત જે આત્મગતિ પ્રગટે તે અત્તમે નામેરા જા
ણરી, અને ફહાનિવત્ર વિદ્ય અવધ્યા તે સાધુ નુ, અને જે પ્રગટકર આ
ત્મમેવના આત્મમુક્તિનાં કારણગણે થતી મેરા, તે અત્તમેનામાવના
જાણરી. જ અત્તમેનામાવના તે કાર્ય નુ, અને વિનિવાર્યી અપસાદ
અપસાદ તે કારણ નુ, એર મરૂ અપસાદના કારણ નુ એ રીતે સાધનાયે
સાધ સંદેશ ॥ ૮ ॥ ઇતિ અદ્યત્ન ગાયાર્ય ॥

कारणभाव तेह अपवादें, कार्यरूप उन्मर्गे जी ॥ आत्मभाव
ते भावडव्य पद, बाह्यप्रवृत्ति नि सर्गे जी ॥ श्री० ॥ ९ ॥

अर्थ - इहां जेटलो कारणभाव, ते सर्व अपवादें जाणवो, अने जेटलु
कार्य जे स्वगुणिष्पत्ति, तेहलो वत्सर्ग जाणवो ए वत्सर्ग तथा अपवादनां
लक्षण तथा फलावणी सर्व बृहत्कल्पनाप्यमायी तथा तेनी टीकायी विस्तार
पणें जोइ खेजो, अने जेटलो आत्मिकभावधर्म प्रगटवो, ते भावनिष्केपो
जाणवो अने जेटलु बाह्यप्रवृत्ति ते इव्यनिष्केपो जाणवो ए इव्यभावना
नि सर्गे कहेतां सहज जाणवो एहरी श्रीचङ्गप्रनजामीनी सेवायें जे हजि
या, ते आत्मधर्म संपूर्ण वरे ॥ ९ ॥ इति नवम गाथायें ॥

कारण भाव परपर सेवन, प्रगटे कारजभावो जी ॥ कारज
सिद्ध कारणता व्यय, शुचि परिणामिक भावो जी ॥ श्री० ॥ १० ॥

अर्थ - हवे कारणभाव जे श्रीअरिहतदेव तेहनी परपरायें इव्यसेवना क
रता थका भावसेवा प्रगटे, अने भावसेवायी वत्सर्गधर्म प्रगटे, अने वत्स
धर्म प्रगटवा, तेवारें पोतानु कार्य शुद्धस्वरूप अयुनवरूप प्रगटे, अने कार्य जे
शुद्ध सिद्धतारूप ते सधे केतां नीपजे, ते कार्य नीपने कारणता जे हती तेहनो
व्यय केता नाश थाय कम के कार्यनी कण्ठायें कारणता ठे, परंतु कार्य नी
पने कारणधर्म रटे नहीं, तेवारें शु रटे १ ते कहे ठे जे शुचि केता पवित्र जा
यकर्म, इव्यकर्म, नोकर्म रूप हेनुसद्भाववरूप मज रहित जे आत्मानो पारि
णामिक भाव ठे, जे पणें एनु मूल लक्षण ठे, साइव्य, सद्धेत्र, स्वकाल, स्वजा
वरूप तेपणु रहे, परमानंद, अविनाशी अविस्था वरे ॥ १० ॥ इति ॥

परमगुणी सेवन तन्मयता, निश्चय ध्याने ध्याये जी ॥ शुद्धा
तम अनुजम आस्थादि, देवचङ्ग पद पाये जी ॥ श्री० ॥ ११ ॥

अर्थ - ए रीतें परम केतां वरुष्ट गुणी जे श्रीअरिहत शुद्धदेव तेहनो
सेवा अति दुर्लभ ठे, ते पामीने तेहमाहे तन्मय अर्पने जे जीव निश्चय केता
निवारें, अथवा निश्चय केता पोताने स्वरूपध्याने एकत्वता रूपे जे ध्याये,
ते जीव, शुद्धनिष्कलरु जे आत्मा विदानंद घन, तेहनो जे अयुनय केता य
थायें ज्ञान वेद्य सवेद्य पद सहित तेहने आस्थादिने देव जे निर्मय अथवा

जवनपति प्रमुख चार निकायना, तेहमा चड्मा समान जाव उद्योत समता
 गीतजतानां कारण जे अरिहत ते रूप पदस्थानक ते प्रत्ये पांमे, एटले अहो
 नयजीगो ! जो तमें पोताना आत्मसुखना इच्छक थया ठो, अने शुद्धान
 देने गिजसो, एही अनिजापा जो तमने ठे, तो श्रीचड्प्रनस्यामो शुद्धदेव,
 अशरणना शरण, जगदाधार, जगत्जीवना परमोपकारी, मोह तिमिरना
 घस करवाने जावसूर्य जेहवा, कर्मरोगना परम वैद्य, माहा माहण, माहा
 गोप, माहानिर्यामक, माहासाथीग्राह, सम्यक् दृष्टिजीवना प्राण, वेशविरनि
 ने तो माहामत्रनी पर जपवा योग्य, साधु निर्धय जेहनी आझायें बाले
 ठे, उपाध्यायना द्वादयरूप सरोवरना हस, आचार्यजीना नाथ, गणरना
 साहात् मोहहेतु, अने म्यादाधर्मना उपवेशक, एहवा श्री अरिहंतदेव ते
 नी मेवा करो, एहज आधार ठे, ए श्रीचड्प्रननी सेवा जिहां सुखि अमारी
 सपूर्ण सिद्धता न थाय, तिहां सुखि अस्म रहेंजो, एहीज सार ठे ॥११॥

॥ अथ नवम श्री सुविधिनायजिनस्तवनं ॥

थारा महेना उपर मेह जरुसे बीजली हो लाल ॥ जरुगे० ॥ ए देगी ॥

दीगो सुविधि जिणद, समाधिरसे जरुघो हो लाल ॥ स०॥

जास्यो आत्मस्वरूप, अनादिनो बीमरघो हो लाल ॥ अ०॥

सरुल विजाव उपारि, थकी मन उमरघो हो लाल ॥ थ०॥

मत्तामावन मार्ग, जणी एसचरघो हो लाल ॥ ज० ॥ १ ॥

अर्थ — ह्वे श्री सुविधिनाय परमात्मानो स्तुति करे ठे कोइक नय जीव
 अनादिमाननां मिथ्यात्व अस्तयम कथापयाग रूप इयनाय हेतुपणे परि
 णम्यो, एकेइय सूक्ष्म वादर, तथा नेंडी, तेंडी, चौरिंडी, पंचेडीपणे अनता
 जर सुगी नयचक्रमा फरता अनेक कृदेवनी रासनायें गमित यका कुंठने
 देवगुहिएं मानतो अथवा मुदेव जे श्रीगीतग तेहने कर्तृत्व प्रमुख रा
 यें मानतो यको कोइ कानें श्रीगीतराग प्रनुनी प्रनुना दीगो नई, त केवा
 रेंक नयस्यतिना पण्ढित करी, काइक पुण्यना उदय श्रीसुविधिनाय पण्मे
 भरती मुझ दीगो, त पण अरुपी अनतपुण प्रनुना पणे अहान नामन
 गोचर यई ते श्रीअग्निवनी प्रनुना देवनीने उज्ज्वलचितं ते नयजीव श्री

वीतरागनी उपकारता पाम्यो, तेवारें ते प्रीतें हर्षथी बोले ठे, जे दीगो के ता जासनपणे प्रतीत सहित सुविधिनाथ प्रभुजी दीगो, पण ते केहवो दीगो ? जे समाधि केतां आत्मगुणनु विपरीतप्रवर्त्तन, ते उपाधि अथवा विषय कपायने अनुयायि जे प्रवर्त्तन, ते पण उपाधि, तथा जे तत्त उद्धत वक्रता परिणामादिक, सर्वविज्ञाव ते पण उपाधि तेने निवृत्ते सकलगुण स्वरूप परिणामी अथे जे आत्मगुणनी वस्तुगतें स्थिरता ते समाधि तेहनो रस्त, ते ऐ करी जग्यो केता संपूर्ण एटले परमसमाधि मयी श्रीसुविधिनाथ दीगो, ते दीगथी एक मोटो लान थयो, ते शु लान थयो ? तोके नास्यो केता जाणपणामा आव्यो, पोताना आत्मानु स्वरूप ते शुद्धिदानदलरूप जाण्य, जे अनादि अतीत कालनो विसखो नूली गयो हतो, ते श्रीप्रभु दीग जाख्युं, तेथी सकल केतां सर्व जे विज्ञाव दोष आत्मिक अशुद्धतारूप जे उपाधि तेहथकी मन केता चित्त उंसखो केतां पाठो हटयो, जे ए विज्ञाव परिणति हु नहीं, तथा विज्ञाव परिणतिनो हु कर्त्ता पण नहीं, ए मुने कर बु जोगवबु परिणमबु पटे पण नहीं, ते जेटली कृपोपशमी आत्मपरिणति ते सर्व राग द्वेष अतयमथी निवृत्तवा लागी, अने सत्ता केतां जे अन्न तणुरूप आत्मानी सत्ता तेहना साधननी रीत केता चाल (मार्ग) ते सम्यक्ज्ञान, सम्यक्दर्शन, सम्यग्चारित्ररूप जे आत्मिक कार्य, ते मार्ग न एो ए नव्यजीव परिणम्या, एटले जेथी आत्मसत्ता प्रगट थाय, ते मार्गन एो ए आत्मा सचखो केतां प्रवर्त्त्यो ॥ १ ॥ इति प्रथमगाथार्थ ॥

तुम प्रभु जाणंग रीति, सर्व जग देखता हो जाल ॥ स० ॥

निजसत्ताये शुद्ध, सद्गुने लेखता हो जाल ॥ स० ॥ पर

परिणति अद्वैत, पणे उदेखता हो जाल ॥ प० ॥ जोग्य

पणे निजशक्ति, अनंत गवेखता हो जाल ॥ अ० ॥ २ ॥

अर्थ - वजी हे प्रभुजी ! तुम जगत्प्रकात्मक तेने केवल ज्ञान, तथा के वज्रदर्शने करी देखो ठो. पण जाणंग रीतें एटले राग द्वेष रहित जे एक आत्मानो जाणंग गुण ठे, तेथी सर्वज्ञाव जाणो ठो, परंतु तेमां गुणपरिणामी वस्तुना ग्राहक नथी. अने अशुद्धपरिणामी वस्तुना द्वेषी नथी, यथा ये रीतें जगत्तना जाण ठो, कर्त्तापणु जोक्तापणु ग्राहकपणु स्वामिपणु एट

લા વાના ટાલીને અહુધિ રહિત સર્વનાવના જાણગ ઠો, વજી હે પ્રહુજી !
 તુમે કેહવા ઠો ? જે સર્વેશ્વરને પોતાના સત્તાધર્મે શુદ્ધ, નિર્દોષ, નિ સગ સે
 સ્થો ઠો, એટલે પચાસ્તિકાયમા ત્રણ અસ્તિકાય તો પરસગ વિના ઠે, અંને પુ
 જ્ઞનનુ સયોગીપણુ તે જેદસઘાતધર્મે ઠે, પણ કર્તાપણે નથી, જાતે સ્વસ
 તાને લોપતો નથી, અંને જીવને યદ્યપિ અનાદિ વિનાય ઠે, પરતુ સત્તારૂપે
 મૂળધર્મેજ ઠે, તે પ્રહુજી ! તુમે જીવપણુ મૂળસત્તાયેજ લેલ્લો ઠો, તેમાં પર
 પરિણતિ જાવઅશુદ્ધતા, જ્ઞાનાવરણાદિ કર્મે, કામક્રોડાદિક સર્વને અદેષપ
 ણે આત્મધર્મથી નિત્ર માટે ઝલેલો ઠો, તેનો આદર કરતા નથી દેવી પણ
 જે તજે, તેને ત્યાગ કહિયે, એ સમતા માટે ત્યાગ વર્ણવ્યો ઠે, કેમ કે દેવી
 પણ તો પરપરિણતિ ઠે વજી હે પ્રહુ ! તુમે જોગપણે પોતાનો જોગ જોગ્યો
 ઠો, નિજશક્તિ જે અનંતગુણપર્યાય રૂપ, પરમર્ચતન્યરૂપ, પરમાનંદરૂપ, સદ્
 જસુગ્યરૂપ, એવી જે અનંતી તત્ત્વવિલાસતા તેને જોગ્યપણે ગણો ઠો, સ્વધ
 મનોજ જોગ્ય જાણો ઠો, માટે હે સુરિત્રિ પરમેશ્વર ! તમે પરમાત્મતારૂપ
 પરમ ધર્મેના જોગી ઠા જી ॥ ૨ ॥ ઇતિ દ્વિતીય ગાયાર્થ ॥

દાનાદિક નિજ જાવ, હતા જે પરવશા હો લાલ ॥ ૬૦ ॥

તે નિજસન્મુલ જાવ, ગ્રહી લહી તુજ દશા હો લાલ ॥ ૬૧ ॥

પ્રહુનો અનુત યોગ, સરૂપ તણી રસા હો લાલ ॥ ૬૨ ॥

સે જાસે તાસ, જાસ ગુણ તુજ જિસા હો લાલ ॥ ૬૩ ॥

અર્થ - દાનાદિક આત્મધર્મે જે ક્રયાપશમી ઠે, તે સર્વે પરાનુયાયી ઠે,
 પુજ્ઞાનુયાયી ઠે, તે અનાદિ પરવશ થઈ રહ્યા ઠે, તે સર્વે, હે પ્રહુ ! તાહરી
 શુદ્ધ વીતરાગ દશા લહી કેતા પામીને તે ક્રયોપશમીના સર્વે આત્મ
 સન્તાને સન્મુલ પણે ગ્રહે, આત્માવજગની યાવ, એટલે અરિહતાવજગની
 યાવ પછી એહીન સર્વગુણ તે સમ્યક્પાવજગની યાવ, ગુણાવજગની યાવ
 અંને હે પ્રહુજી ! તાહરી યોગ કેતા રત્નત્રયીના સરૂપની રસા કેતા જૂમિકા
 તે અનુત ઠે નિર્વિરાર, નિ મહાય, નિ પ્રયત્ન, નિર્મજ, નિરતર, સકજાવલો
 ધરુ જાણવણુ તે જ્ઞાન અન યયાર્યે સર્વસાપેક્ષ અદ્વિત પણે સકજ
 પદાર્થને નિર્ગર કરતો તે દર્શન તથા નીગગ, નિશ્વજ, નિરામય, તત્ત્વક
 વિરતાપરિણામ રૂપ તે ચારિત્ર ધર્મે, એ રત્નત્રયી તે અનંત સજાવ અનંત

नवम श्री सुविधिनाथजिन स्तवन

पर्याय उत्पाद, व्यय, ध्रुव, जेदाजैद, अस्ति नास्तिरूप स्वरूपने जीये वंते
 ठे, एहवी रत्नत्रयी, हे परमेश्वर ! ताहारे विषे परिणमी ठे, तेहनी प्रतीत ते
 वासना तथा उजखाण ते जासन ते तेहने थाय, जेहने तुज केता तुमा
 रा जेवा गुण प्रगट्या होय, एटले हे नाथ ! हे सर्वज्ञ ! हे त्रैलोक्यदीपक !
 ताहरी रत्नत्रयी ते तुज समान गुणी होय, तेहनाज जासनमां थावे ॥ २ ॥

मोहादिकनी घूमि, अनादिनी उनरे हो लाल ॥ अ० ॥ अ
 मल अखम अलिप्त, स्वभावज साजरे हो लाल ॥ स्व० ॥
 तत्त्वरमण शुचि ध्यान जणी जे आदरे हो लाल ॥ ज० ॥
 ते समतारस धाम, स्वामिमुखा वरे हो लाल ॥ स्वा० ॥ ४ ॥

अर्थ - हे प्रभु ! ताहरी मुझ ते परम समतानु धाम ठे, एवी बीजा
 कोशनी न होय केम के एहवी सकज परभाव रहित परिणति, तो जेणें
 एम कछु होय, तेनेज निपजे, पण जे मोहें मुज्या परिणाम, तेहनी घूमि
 जे स्वरूप अग्राहकता, परभावग्राहकता, परभावरमणतारूप विभावता ते
 अनादि कालनी आत्माने विषे ठे,

इहा प्रश्न जे ए विभावता अनादिनी ठे, ते आत्मानो स्वपरिणाम ठे
 किंवा परपरिणाम ठे ? जो स्वपरिणाम ठे, तो विभाव शा वास्ते कहो गे ? अने
 तेहलो जीव अने पठी कर्म कहियें ? तेहने उत्तर जे आदि केतां
 हला कर्म अने पठी जीव, एम कहियें ता कर्ता विना कर्म केम सजवे ?
 पक्ष उपजे, ते माटे अनादि सहजातसयोग ठे तिहां कोइ पूठे जे उजय
 योग एकठा कहा, तो कारण कार्यनो सजध केम रहे ? तेहने उत्तर जे उ
 दान धमें एक समयमां एकठीज कार्यकारणता ठे, जेम सम्यग्दर्शन, स
 ज्ञानने ठे, तेनी परें इहां पण श्री विशेषावश्यकथी जाणुवु,
 यदुक्त ॥ गाथा ॥ नय कम्मस्स य पुब, कत्तुरजावे समुत्तवो सुत्तो ॥
 काइ पूठगे जे अनादिनो मझेजो तेनो विभोग केम थाय ? तेहने
 ॥ गाथा ॥ जह चेह कचणोवज, सयोगो णाइ सतय गउवि ॥ बुध
 भावाय, तह जागा जीव कम्माण ॥ १ ॥ इति पूज्यवाक्यात् एटले ए वि

જાવપરિણામ યદ્યપિ ધ્વનાદિનો છે, પણ પ્રકૃતિક છે, સ્વરૂપ નથી, માટે
 એનો પ્રિયોગ તે કીયો થાય તેવારેં કોઽ કહેશે જે એ પ્રિજાવજી કર્તાપિ
 ણું કેમ છે? તેને કહે છે જે આત્મા સ્વરૂપકર્તા તેહને સ્વરૂપઆવર્ણે
 પરજાવસયોગે પરકર્તાપિણુ થયુ છે, તે પ્રિજાવમોહની ધૂમિ ઝતરે, મિથ્યાત્વ
 ની જૂલ ટલે, તેવારે ધ્વમલ કેતા રાગ દેપ રહિત થયમ કેતા કેવારેં સ
 માય નહી, થલિસ કેતા પરસગના લેપરહિત એહવો પોતાનો સહજસ્વજાવ
 સાનરે, જાસન ગોચરમા આવે, યદ્યપિ કર્મેલેપાણો છે, તો પણ સ્વજાવે
 ધ્વલિસ છે, નિરામય છે, કર્મસંબધ છે પણ કર્મથી ન્યારો છે, નિ સગ છે,
 એહવો આત્મા જેવારે ઝંતલાણમા આવે, પઠી તેહજ સાધક આત્મા પો
 તાનુ તત્ત્વ જે શુદ્ધનિશ્ચયનયથી વસ્તુસ્વજાવ તેહમા રમે, ધ્વનાદિ પૌજ્ઞતિક
 અશુદ્ધવર્ણાદિરમણ તજિને, પોતાના જ્ઞાનાદિ ધ્વનતગુણમા રમે, એહજ તત્ત્વ
 ચારિત્રતા પ્રગટે, પઠી શુચિ કેતા પવિત્ર નિર્મલ ધ્વન તે પ્રથમ ધ્વરિહતાદિ
 ક ગુણીના ગુણ સ્વરૂપમા તન્મયતા રૂપ ધર્મધ્વન ધ્યાનીને પોતાના ધ્વ
 નતા પર્યાયની પરિણતિ પ્રાગ્જાવ ધ્વનુજવૈકલ્ય સત્તાગત તિરોજાવીનુ જા
 સન એકલ્વ શુદ્ધધ્વન નણી જે પુરુષ થાદરે, કેતા ધ્વગીકાર કરે, તે પુરુષ
 સર્વે વિજાવ ક્લય કરીને પરમ સમતારસના ધામ એહવા સ્વામી શ્રી જિનેશ્વ
 દેવ, તેહની મુદ્ધા પામે, એટલે વીતરાગાવસ્થા પામે, નિર્મલ પૂર્ણનિધી થાય॥૪॥

પ્રજુ ઘો ત્રિજુવન નાથ, દાસ હુ તાહરો હો લાલ ॥ દાસ ૦ ॥

કરુણાનિધિ અજિજાપ, અઘે મુજ એ સ્વરો હો લાલ ॥ અ ૦ ॥

આતમવસ્તુ સ્વજાવ, સદા મુજ સાનરો હો લાલ ॥ સ ૦ ॥

જાસન વાસન એહ, ચરણ ધ્યાને ધરો હો લાલ ॥ ચ ૦ ॥ ૫ ॥

અર્થ - હવે પ્રજુથી વિનિતિ કરી પોતાનો મનોરથ કહે છે, હે પ્રજુ!
 તમે ત્રિજુવનના નાથ ઘો, સમ્યગ્દર્શનાદિ ગુણ પમાડવાના તથા સ્વવા
 લવાના પરમ કારણ ઘો, ધ્વને હુ તમારો દાસ હુ, હા શ્રી વીતરાગનુ
 દાસપણુ તો સમકેતી, દેશવિરતિ, તથા સર્વવિરતિને પ્રિયે છે, પણ હા તો
 જડકપણાનુ ઉપચાર વચન છે, માટે હે કરુણાનિધિ! હે કરુણાના સમુદ્ધ!
 મુજને એ સ્વરો અજિજાપ છે, તે કહુ હુ, જે માહરો આત્માનો વસ્તુસ્વજાવ
 “સેણ દીદેણ હસ્તેણ વટેણ તંત્રેણ ચરસેણ પરિમનજેણ કિણ્દેણ ની

લેણ લોહીણ હાજિદેણ સુમિલેણ સુરહિણ ડુરહિણ તિત્તેણ કહુણ કસા
 ણ અવિલેણ મહુરેણ કઠકહેણ મહુણ ગુરુણ લહુણ સીણ વાહેણ
 ણિહેણ લુલેણ કાકણ રૂહેણ તપેણ ફઠીણ પુરિસેણ અનહાપરિણેસણે
 ઘવમાણવિઘતી અરૂવી સત્તા અપપસ્સ પપં નઠીસેણ સદેણ રૂવેણ ગપેણ
 કાસેણ ઇતિ આચારાગોત્ર ' તથા શુદ્ધસ્વસત્તા સ્વરૂપી, અનત જ્ઞાન, વર્ણન,
 ચારિત્ર, વીર્ય, અનત સ્વરૂપકર્તા, સ્વરૂપ જોક્તા, સ્વરૂપપરિણામી, અસત્યપ્રદે
 શી, પ્રતિપ્રદેર્થે અનતપર્યાયથી નિત્યાનિત્યાદિ અનતસ્વજાવી, સ્વકીયકાર
 ક ચક્રપરિણામીરૂપ માહારો સ્વજાવ, તે સદા નિરતર મને સાંજરો, જાસન
 માં રહો, જાસના, પ્રતીત, જાસન, જ્ઞાન, ચરણ, તેમાંહે રમણધ્યાન તેહજ
 સ્વજાવમાં તન્મયતા ધરો એ મનોરથ સદા માહારો ઠે, સાધકનારે સાધ્ય
 કરીને સિદ્ધાવસ્થાયે સિદ્ધરીતે સદા રહેજો એ અનિજાપ ઠે ॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥

પ્રજ્ઞુમુદ્ધાને યોગ, પ્રજ્ઞુ પ્રજ્ઞતા લલે દો લાલ ॥ પ્ર૦ ॥

જલ્યતણે સાધમ્ય, સ્વસર્પતિ ઝંલલે દો લાલ ॥ સ્વ૦ ॥

ઝંલલતા વહુ માન, સહિત રૂચિ પળ વધે દો લાલ ॥ મ૦ ॥

રૂચિ અનુયાયી વીર્ય, ચરણ ધારા સધે દો લાલ ॥ ચ૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ - હાં કોઈ પૂઠે જે તુ તાહારા આત્મધર્મનો રૂચિવત થયો, તેવારે
 પ્રવૃત્તીનુ શુ કામ ઠે ? તેને ઘર જો આત્મસજાવ વિસરી પરજાવરગી થ
 ઇ, એ માહારો આત્મા શરીરસંગી, ધ્યાતંગી અનંગી, કુર્જિંગી, તથા નિંગી
 પળે મમતાજિંગી પડે રહ્યો ઠે સ્વસત્તા ધર્મ વિસરી ગયા ઠે તે હવે અન
 તજ્ઞાની, પરમ યામોહી, પ્રભુની મુદ્ધા, ધાપનાનિષ્ઠેપરપ તેહનો યોગ મ
 લે, તેવારે અનતગુણ રૂપ, સર્વ જ્ઞાપક, શુદ્ધાત્મરૂપ ણી શ્રીપ્રભુની પ્ર
 મુતા તેને લલે, કેતાં ઝંલલે, તે ઝંલલ્યા પઠી જીરૂધ્વપણાના સાધર્મ
 કેતાં સરસાપણે જે સિદ્ધ થયા, તે પળ જીરૂ અને દુ પળ જીરૂ માટે ત
 સાચે સરિયા ઠેયે, ગુણપર્યાય સજાવે તુ ય ઠેયે તો જેવી સપદા શ્રી સુવિ
 ધિનાથ પરમેશ્વરને પ્રગટ પડે ઠે, તેટલીજ સપદા માહરી મનામાં પળ
 ઠે, તેથી દુ પળ તે પરમેશ્વર જેટલી સપદાનો ધણી નુ, એમ ઝંલલ્યા પઠી
 તે સપદા ઘર ઘટુમાન થાયે, તેથી તે સપદાની રૂચિ પ્રગટે, જે ણથી સ
 પદા માહારે વેચારે નીવજશે ? અને જેની રૂચિ દોષ, તેહનાં ઘડમ ધાપ,

તેવારેં વીર્યગુણનુ સ્ફુરણ તે પપ રુચિને અનુયાયી ઠે, અને જે દિગેં વીર્ય સ્ફુ
રે, તેહમાજ રમણ થાય એટલે તેહનુજ નીપજવાનુ ધ્યાચરણ થાય, એ
લે પ્રહુ દીઠે પ્રહુની પ્રહુતા નાસે, તે પ્રહુતા પોતામા જાણે, પઠી તે પ્રગટ
કરવાની રુચિ ઇપજે, તેથી રુચિનુ વીર્ય તથા ચારિત્ર જે રમણ, તે પણ તે દિ
ગેં સધે, તેવારેં તે સિદ્ધતા પ્રગટે, તેથી જિનમુદ્ધાનો યોગ તે વધુ સાધન
ઠે, એ માર્ગ કહ્યો ॥ ૬ ॥ ઇતિ પદ્ય ગાયાર્થ ॥

હ્યાયોપશમિક ગુણ સર્વ, થયા તુઝ ગુણરસી હો લાલ ॥ થ ॥
સત્તા સાધન શક્તિ, વ્યક્તતા ઝલ્લસી હો લાલ ॥ વ્ય ॥
હવે સપૂરણ સિદ્ધ, તણી શી વાર ઠે હો લાલ ॥ ત ॥
દેવચડ્ જિનરાજ, જગત આધાર ઠે હો લાલ ॥ જ ॥ ૭ ॥

અર્થ - પઠી હ્યાયોપશમિકગુણ ચેતના વીર્ય, દાનાદિ સર્વ, જેવારેં તુઝકે
તા તારા ગુણના રસી થયા, તેવારેં તે નિષ્પન્નગુણ રસી ચેતના થવાથી અ
નતગુણરૂપ સત્તા તેહનુ સાધન નિપજાવવાની આત્મશક્તિ ઢકાણી હતી,
તે વ્યક્ત કેતા પ્રગટપણે ઝલ્લસી કેતા ઝલ્લાસ પામી હવે નિમિત્ત કારણ
મલે ઇપાદાન કારણ પ્રગટે, આત્મિક રુચિ તાત્વિક, તત્વાલમ્બી થાય,
તો સપૂર્ણ અવિનાશી સિદ્ધતા નિપજતા શી વાર ઠે? એટલે પુદ્ગલારણે નિય
મા કાર્ય નિપજે, તેમાટે દેવચડ્ સ્તુતિ કર્તા, અથવા સર્વદેવમાહે ચડ્મા
સમાન તે જિનરાજ, શ્રીગીતરાગ, તે સર્વજીવના આધાર ઠે, એટલે જિનમુ
દ્ધાને આલમ્બને અનત જીવ સિદ્ધિ વચ્ચા, તેથી અરિહતાજવને સિદ્ધતા નિપ
જે, એ નિયામક ઠે, વાસ્તે અરિહતસ્મરણ, વદન, નમન, સ્તવન, ધ્યાન કરા
હે નવ્ય જીવો! તમને એહીજ આધાર ઠે ॥ ૭ ॥ ઇતિ શ્રીમુવિધિ જિનસ્ત ॥

॥ અથ દશમ શ્રીશીતલનાયજિન સ્તવન ॥

॥ આદર જીવ ક્રમાગુણ આદર ॥ એ દેશી ॥

શીતલ જિનપતિ પ્રહુતા પ્રહુની, મુઝથી કઢીય ન જાય જી ॥
અનતતા નિર્મલતા પૂર્ણતા, જ્ઞાન વિના ન જણાય જી ॥ શી ૦ ૧

अर्थ—हवे दशमा परमेश्वर श्रीशीतलनाथजानी स्तवना करे ठे श्री शीतलनाथनी अन्नत अविनीश्वर ध्यात्मिक प्रभुता ते प्रत्यक्ष तो केवजीने गम्य ठे, अने सम्पद्दृष्टि तत्त्वरुचिने तो अक्षामां ठे, ते कहे ठे हे शीतल चिनपति । तुमने कषाय, तृष्णा, नोरुषाय, तापरहित परम वीतरागता, निरुद्धता, परम परनाव अज्ञाग्यता रूप, शीतलता प्रगटी ठे अने पति केता ह्रीणमोही प्रमुखना पति तेनी प्रभुता ठकुराई अन्नत सहज सपदा ते मुज अज्ञानीपी तो कही न जाय, केम जे सिद्धना अनिजाप्य, अनजि लाप्य, सर्वपर्याय निरावरण प्रगट घषा ठे, तेमां अनजिजाप्य पर्याय श्रीके वजी जाणे, पण वचनें अगावर ठे, माटे कहि शके नहो अने अनिजाप्य पर्याय अन्नता ठे, ते पण वचननो क्रम प्रवर्तन ठे माटे, मित आउखे कहेगय नहो तिहां अन्नता जीवइय, ते एकेका इयना प्रदेश अक्षर्या ता ठे, ते बली एकेका प्रदेशें ज्ञानादि गुण अन्नता ठे, ते बली एकेका गुण ना पर्याय अन्नता ठे, तेमध्ये स्वनाव अन्नता ठे ॥ उक्त च ॥ जीवापुगल रा मया, दबपएसा य पयरा चैव ॥ योगाणताणता, त्रिसेसमहिया डवेणता ॥ १ ॥ इति ॥ तथा निर्मजता ते ए सर्वपर्याय निरावरण, नि सग, नि स्त हाय ठे अने पूर्णता केतां सर्व शक्ति प्रगट जावे पूर्ण ठे, ते सर्व केवज ज्ञान विना जणाय नहो ॥ १ ॥ इति प्रथम गायार्थ ॥

चरम जलधि जल मिणे अजलि, गति जीपे अतिवाय जी ॥

सर्व आकाश उजवे चरणें, पण प्रभुता न गणाय जी ॥ श्री० ॥ २ ॥

अर्थ—त्पां दृष्टांत जेम चरम केता ठेलो जेनी साजिक तीन रत्न, वाह्य परिशिष्टे एहवो जलधि केतां दृश्यनूरमण समुद्र तेहनु प्रयज जज, तेन कोइ अजनिचे मापी शके अथवा कोइ एहवो पण होय जे अत्यंत प्रयज काग ना मोहोटा वायरानी गते चाले, तथा कोइ अन्नता लोकाजोक मजी सर्व आकाश तेने चरणे केता पगे करी उजवे एहरो तो कोइ होय नहो, परंतु दृष्टांत मात्र दीधा ठे, जे एहवा शक्तिमत्तपी पण निष्पन्न श्रीनि-६ परमेश्वरनी जे प्रभुता ते ह्यापोपशम शक्तिवालापी गणी जाय नहो, अने श्रीशीत राग सर्वज्ञनी प्रभुता सपूर्ण ज्ञानी जाणे, परंतु ते पण वचनयोग कहि श के नहो, तेमाटे अन्नत ठे ॥ २ ॥ इति द्वितीय गायार्थ ॥

સર્વેન્દ્રિય પ્રદેશ અનતા, તેહથી ગુણપર્યાય જી ॥ તાસ વર્ગ
થી અનત ગુણ પ્રજુ, કેવલ જ્ઞાન કહાય જી ॥ શી૦ ॥ ૩ ॥

અર્થ - કહે તે અનતતા કહે છે સર્વ જીવેન્દ્રિય તથા અજીવેન્દ્રિય
અનતા છે, તેથી સર્વેન્દ્રિયના પ્રદેશ અનતા છે, તેમાં આકાશ પ્રદેશની અન
તતા અતિ મોટી છે, તેહથી વજી ગુણની અનતતા ઘણીજ મોટી છે, તેહથી
વજી પર્યાય અનત ગુણ છે, એ અગ્રિકાર અત્પ બહુલપદથી જોડે સ્ત્રેજો,
યદિ પર્યાય જે છે, તે મૂળધર્મ ગુણથી નિન્ન નથી, વસ્તુમાં પર્યાય પરિ
પાટી છે, તે પર્યાયનો સમૂહ મજી એક કાર્ય કરે, તે પ્રવૃત્તિને ગુણ કહે
છે, પરંતુ પર્યાયનીજ પ્રવૃત્તિ છે, અને દ્રવ્ય તે આધાર છે, પરંતુ સંજ્ઞા, સત્ત્વા,
લક્ષણ, કાર્યનેદે પર્યાયથી ગુણ નિન્ન છે, તે માટે ગુણની નિન્ન વ્યાખ્યા
ઠગરાખ્યનાદિ સૂત્રે છે ॥ ડક ચ ॥ દ્વાણ ય ગુણાણ ય, પક્ષગાણ નાણે
ય ॥ તાણે નાણેદિ દમિયં ॥ ઇતિ ॥ પુન ॥ ગુણાણામાસંજે દ્વઃ, એકદ્વ
મિયા ગુણા ॥ લાક્ષણ પક્ષગાણ તુ, યનં નિસ્તિયા જયે ॥ ૧ ॥ દ્રવ્યા
દિક્ષી નિન્ન વ્યાખ્યા છે, તિહાં પક્ષગાણાસૂત્રે કહ્યું છે એ સેણ જતે જીવ
અ ગુણાણ સર્વદ્વાણ સર્વપણસાણ સર્વપક્ષગાણય કયરે કયરે દિતો
અગા ગા વટુયા વા તુલ્યા વા રિસેસાદિયા વા સઘ થોગા જીવા પુગ્ગા
અણતગુણા અઠા સમયા અણતગુણા સર્વદ્વા રિસેસાદિયા સર્વપણમા અણ
તગુણા સર્વપક્ષગા અણતગુણા ॥ ઇતિ ગણત્યાક્યાત્ ॥ એટલે શ્રીવ્રજી
નો કેવલજ્ઞાનગુણ તેની અનતતા તે આગીરીતે છે કે ઇ દ્રવ્યના ગુણ પ
ર્યાય મરે અભિપણે રહ્યા છે, તે સર્વને જાણે, તથા તેની પરસ્પરતી અપે
દાયે નામિયણુ અનતુ રહ્યું છે, તે સર્વને પણ શ્રીવ્રજનો કેવલજ્ઞાનગુણ
જાણ, તથા એ સર્વથી અનત ગુણ વાની ઝીજા જાય હાય, તો તને પણ જાણે,
એમ અનતી શક્તિ છે, તેમ દર્શનની પણ તેટલીજ શક્તિ છે, તેમાંટે દ્રવ્ય
ના પ્રદેશ પર્યાય તેના વર્ગે કર્યે, તેટલે યની અનતગુણો ગુણાઘાર કરિ
યે, એટલું હે પ્રજુ' હે પરમગુણી' તમારું કેવલજ્ઞાન કરેગાય છે તે શ્રીન
મ્મતીનૂત્ર ॥ અભિપ નામ કેવલજ્ઞાન ॥ એમ કહ્યું છે ॥ ૩ ॥ ઇતિ તૃતીય ગાયાર્ય ॥

કેવલ દર્શન એમ અનતુ, એટલે સામાન્ય સ્વજાય જી ॥ સ્વપર
અનતથી વર્ગ અનતુ, સમરણ સર્વ જાય જી ॥ શી૦ ॥ ૪ ॥

અર્થ - એટલા સર્વ વિશેષ જાવ તે સર્વસામાન્ય યુક્ત છે. તે સર્વ ફેવ જ્ઞાનગમ્ય છે, અથવા સામાન્યાશ્રયી છે, જે વિશેષ તે સામાન્ય રિતા નહિ, અર્થે સામાન્ય તે વિશેષ વિના નહિ સર્વપદાર્થ સામાન્યવિશેષ રૂપ છે ॥ ન સામન્ન તત્તં નશ્ચિ, વિસેસો ચ્વપુષ્પ યા ॥ તથાચા ॥ સમતો ॥ દશ પક્કાવિ ંથ, દશ વિચ્છા ય પક્કાવા નશ્ચિ ॥ ંથ્યાયદિઃ જગા, હવઃ દવિય લક્ષણ એવ ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ તેમાટે સર્વેશ્વરને વિષે સામાન્ય ધર્મ અનતા છે, તે સર્વ ફેવલ દર્શનગુણે દેશે છે તેથી પણ અનત ગુણ સામાન્ય ધર્મને દેણી શકે એવી શક્તિ છે, તેથી એટલા પર્યાયમયી ફેવલ દર્શન ગુણ છે

અતઃ ચ વિશેષાવશ્યકે ॥ યાવતોદિ દ્વેષસ્ય પર્યાયા સ્થાવતસ્તદવનાત કલ્પેન જ્ઞાનસ્યાપ્યેષ્ટવ્યા ॥ તથા જગત્પયગે ॥ અણતા દસણપક્કાવા ઇતિ ॥ યાસ્તે ફેવલ દર્શન પણ અનતુ છે, એ દર્શન, સર્વ પદાર્થના અ સ્તિત્વ સત્ત્વ વસ્તુત્વ પ્રમેયત્વાદિ સામાન્ય શ્વ્યાસ્તિકને દેશે છે એમ ચારિ ત્ર ગુણ તે પણ અનતપર્યાયી છે, પોતાના આત્માના સર્વ પર્યાય તે સર્વસ્વ ધર્મ છે, તથા પોતાથી નિજ અનતા જીવ શ્વ તથા સર્વ અજીવ શ્વ તેહના ધર્મે તે પરધર્મ છે, એટલે સર્વસ્વધર્મમાં રમણ, પરધર્મમાં અરમણ, એ સર્વ પર્યાય ચારિત્રના છે, એટલે સ્વરૂપરમણ, પરનાવનિવૃત્તિ, એ ચારિત્રની પરિણતિ છે, અર્થે અનાદિતુ જે પરરમણીય પણ જ્ઞાણી અયુ હતુ, તે નિ વારોને સ્વશક્તિ ચેતનાવીર્યાદિકની પરિણતિ, તે પરનાવથી રોકીને સ્વરૂપ વિષે ગવેયી છે, એ સવરનાવ તે ચારિત્રની અનતતા છે તે સયમત્રેણી શ્રી વ્યવહારનાપ્તે કહી છે જે સર્વજીવથી અનત ગુણ ચારિત્રના વધાડા વિ જાગની એકવર્ગણા કરિયે, તેવી અસહ્યાતીવર્ગણાય એક સ્પર્શક થાય તેહવા અસહ્યાત સ્પર્શકે એક સયમસ્થાનક થાય તે સર્વજગત્ત્વ સયમસ્થા ન તે વળી અસહ્ય પટગુણરીતે અસહ્યપટગુણ કરતાં સર્વેત્કુપ્ત અસહ્યા તમુ સયમસ્થાન થાય એ ચારિત્રની અવિનાગિની અનતતા દેસાડી, તે મર્વે ચારિત્રગુણ હે પ્રજુ! તમારો નિરાવરણ છે, તેમાટે ચારિત્ર અનતુ છે ॥ ઇતિ ॥

જ્ય ક્ષેત્ર ને કાલ જાવ ગુણ, રાજનીતિ એ ચાર જી ॥ ત્રાસ વિના જડ ચેતન પ્રજુનો, કોઈ ન લોપે કાર જી ॥ શી ૦ ॥ ૫ ॥

અર્થ - એમ વીર્યાદિક ગુણની સ્વધર્મે અનતતા જાણવી, એવી અનત

સ્વગુણ સપદામયી ઠો, વલી હે નાથ ! હે પરમેશ્વર ! તમે જગત્મા જીવ તથા અજીવ તેહના જે ગુણ, સ્વભાવ, પર્યાય, તે સર્વ ૧ ડ્ય, ૧ હે ત્ર, ૨ કાલ, ૪ જાવ, એ રીતે ચાર પરિણમનપણે છે, અને તમારા જ્ઞાનાદિક ગુણ, તે પણ ડ્ય્યાદિક ચાર પરિણમને પરિણમે છે, અને સર્વ સ્વપરરૂપધર્મનું જાણપણું કરે છે, તે પણ ચાર પ્રકારે પરિવેદન કરે છે તે ચાર પ્રકાર કહે છે ૧ સમુદાય, તે ડ્યધર્મ જાણવો ૨ આધારતા તે ક્ષેત્રધર્મ જાણવો ૩ વર્તના ઇરાદાદ્યયરૂપજાવ, તે કાલધર્મ જાણવો, નિશ્ચે વિચારતા તો કાલ ડ્ય નિન્ન નથી, કેમ કે પચાસ્તિકાયનો વર્તના તે કાલધર્મ છે, એ તત્ત્વાર્થ તથા ધર્મસમૂહથી અને વિશેષાવશ્યકમધ્યે ઘણી ચર્ચા છે અનપેક્ષિત ડ્ય્યા સ્તિકનયે એહને ડ્ય કહ્યું છે, પરંતુ જાતે ડ્ય્યાસ્તિકપણુ એમા નથી, તેથી ડ્યની વર્તના તે કાલ, ૪ તથા ડ્યનો મૂલધર્મ તે જાવ, એ રીતે સર્વપરિણમન છે, એ શ્રી વીતરાગ નિષ્પન્નતત્ત્વી પ્રભુની રાજનીતિ ચાર પ્રકારની છે, વલી શ્રીપ્રભુની આજ્ઞા સર્વ ડ્ય માને છે, એટલે સ્તવનાપદે આરોપમાટે કહે છે, જે અન્ય રાજાની આજ્ઞા કોઈક માને, કોઈ ન માને, પણ હે પ્રભુ ! જે રીતે તમો તમારા જ્ઞાનમા જાણો ઠો તે રીતે તમારું જ્ઞાન પરિણમે છે, તે રીતે સર્વ ડ્ય પરિણમે છે, જે રીતે તમે પ્રરૂપણા કરો ઠો, તેજ રીતે સર્વ ડ્યની પરિણતિ છે, માટે તમે કોઈને કહેતા નથી, તથા કોઈને ત્રાસ કરતા નથી, નય પમાડતા નથી, પરંતુ તે તમારા જ્ઞાનની પરિણતિ લોપી ચાલતા નથી, આજ્ઞા લોપતા નથી, એહરી સહજ આજ્ઞા સમ્યગ્દષ્ટિ, દેશચિરતિ, સર્વવિરતિને દૃષ્ટ છે, માટે નિ પ્રયાસ અસન્ન આજ્ઞા છે ॥ ૬ ॥

શુદ્ધાયશ ધિર પ્રભુ ઉપયોગે, જે સમરે તુજ નામ જી ॥ અવ્યાવાધ અનતુ પામે, પરમ અમૃતસુખ ધામ જી ॥ શી૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ - હવે પ્રભુસેવાનું ફલ કહે છે જે સાધક જીવ, શુદ્ધ નિર્દૂષણ આશા કરીને ક્રુદ્ધાદિક આઠ દોષને ટાળીને એટલે ક્રુદ્ધાદિક દોષ સહિત જે કરે, તે કાર્યનો સાધક થાય નહીં, શ્રીહરિનિઃસૂરિયે કહ્યું છે ॥ શ્લોક ॥ ક્રુદ્ધો લોનરતિર્દોના, મત્સરી નયવાન્ શત ॥ અજ્ઞો નવાજિનદો ચ, નિષ્ફલા રનસાધક ॥૧॥ તથા દગ્ધાદિક દોષ રહિત તથા વિપયાનુષ્ઠાન જે સ્વલોક ફલની આશા, અને ગરલાનુષ્ઠાન જે પરજવે સ્વિપસુખની વાંછા, વલી અન્યો

જ્ય અનુષ્ઠાન તે સાધ્ય ગુણસાપેક્ષતા વિના જે કરવું, શ્યાદિ દોષ ટાળી જિન
આજ્ઞા પ્રમાણે. વિધિ સહિત, પ્રીતિ, નક્કિ, વચન, અસગરીતે તદ્દેતુ તથા
અમૃત અનુષ્ઠાને તિહાં તદ્દેતુ તે, જે એક તેહોજ સાચુ કરવાને થયે મોઢુ
નિષ્કાલગા માટે સાધન અને અમૃત તે પ્રિરુણ યોગની એકતા હર્ષસહિત ત
ન્મયપણે નિરામય સાધન એ રીતે ધિર થઈને શકાદિ ચપલતા રહિત શ્રીપ્રહુ
જીના સ્વજાતિ સ્વનાગરુણે કરી ઉપયોગ પ્રહુણે જોડીને જે નવ્યજીવ
આત્માર્થ થઈને શ્રીશીતલનાથ પરમસમતામયી પ્રહુનુ ધ્યાન કરવાને તેહ
નુ નામ સમરે કેતાં સનારે, તે જીવ અનુરૂમે ગુણીને આલવને આત્મોપા
દાની થઈને નિષ્કર્મા ધાય, તેગારે તે અનુ આધ્યાવાધ સુખ પરસગ રહિ
ત અધ્યાત્મિક સુખ પામે તે સુખ કેહવું છે ? તોરે પરમ ઝલ્લુષ અમૃત
અવિનાશી સદ્ગ જ્ઞાનનદાદિક અનત સુખનુ ધામ છે ॥ ઝલ્લુષ ચ ॥ સિવ
મયલ મરુપ મળત મલકય મઘાવાહ મણુણરાવિતિ સિદ્ધગ્ નામધેય ઠા
ણ સપનાણ ॥ તથા સમતિગ્રથે ॥ અહ સુશ્વ સપલ જગતિહર મરુવ નિ
રુવમ સદાવ સિદ્ધિસુહ ॥ અનિહ્ણ મઘાવાહ તિરિયણસાર અણુહવતિ ॥ ૧ ॥
એહવાં સુસ પામે ॥ ૬ ॥ ઇતિ પદ્ય ગાથાર્થે ॥

આણા ઈશ્વરતા નિર્નયતા, નિર્વાઙ્કતારૂપ જી ॥ જાવસ્વાધી
ન તે અવ્યય રીતે, એમ અનતગુણ ખૂપ જી ॥ શીઠ ॥ ૭ ॥

અર્થ - તથા પ્રહુતાના લિંગ આણાદિક છે, તે કહે છે બીનાની આજ્ઞા
તો સાચે તથા જયથી કોઈ માને, અને પ્રહુ શ્રીઅરિહતની આજ્ઞા તો સદેજે
કોઈ ઇચ્છા લોપતુ નથી, તથા જે લૌકિક પ્રહુનાના ધણી, તેતો પૌજનિક
માનોપેત સપદાના ધણી છે, અને શ્રીતીર્યકર તો જગદુપકારી અનત સદ્
જ સપદાના ઈશ્વર છે, તેથી ઈશ્વરતા અનુત છે બીજા રાજાદિક તો માત્ર પો
તાના સેવકોથી ન જય પામે નહીં, પરતુ પરચક્ર તથા મરણાદિ જય સહિત
છે અને માહારા પરમેશ્વર નિર્મજ્ઞાનદ કારણ શુદ્ધ દેવ તો સર્વકાલ સર્વેન
ચ રહિત છે, સ્વ અસંમ અવિનાશી સપદા પરમનિર્નયતાવત છે, તથા જ
ગત્માં ઇષ્, વૈષ્, ચક્રવર્તી, તે તુષ્ણાને વદયે ઇષ્ઠાદોષમયી છે, ઇષ્ઠાથી
સપદા અપૂર્ણ છે, અને શ્રીતીરાગ તો સ્વસપદાપૂર્ણ પ્રાગ્જ્ઞાવના જોગી છે,
તેથી સમસ્ત પરસપદાને અર્વાંઘે, માટે નિર્વઙ્કતામયી છે વતી શ્રીપ્રહુ પ

रमात्मा तेहना जे जाव केता जावयर्मे शुद्धिदानदादिक, ते सर्वस्वाधीन ठे पराधीन नथी बली ते अव्यय केतां अविनाशीपणे ध्वस्त रहित ठे एरी तें अनतगुण जे पूर्वे कहा तेना राजा ठे ॥ ४ ॥ इति सप्तम गायार्थ ॥

अव्याबाध सुख निर्मल ते तो, करणझानें न जणाय जी ॥ ते हज एहनो जाणग जोक्ता, जे तुम समगुण राय जी ॥ शी० ॥ ७ ॥

अर्थ - हे प्रभुजी ! जे अव्याबाध अतींद्रिय सुख ते अनतु स्वर्नोगीपणे तमे जोगवो ठो, ते अव्याबाध सुखनु ज्ञान केतां जाणपणु ते करण केतां इंद्रियोने आधीन जे मतिज्ञान तथा श्रुतज्ञान ठे, तेणें करी जणाय न हीं तथा अवधि मन पर्यवज्ञान ते यद्यपि इंद्रियोने आधीन नथी, तो पण ते रूपीनावना जाणग ठे, पण जीवस्वरूपने जाणी शके नहीं, जे माटे ह्यो पशम ज्ञानें अव्याबाधनु स्वरूप जाणु न जाय, पण जे जीव तुज समान गुणना राय केतां स्वामी थया, तेहज परमात्मा, ए अव्याबाध गुणनु स्वरूप जाणे, तथा जोगवे, बीजाने प्रगट नथी, केम के आत्मधर्म अतींद्रिय ठे माटे तेहना जोगी सिद्ध जगवत ठे, बीजाथी ए जोगवाय नहीं ॥ ७ ॥ इति ॥

एम अनत दानादिक निजगुण, वचनातीत पमूर जी ॥ वासन जासन जावें छलज, प्रापति तो अति दूर जी ॥ शी० ॥ ८ ॥

अर्थ - एम अनता दानादिक केतां दान, लाज, जोग, उपजोग, वीर्य, सिद्धत्व प्रमुखगुण, हे प्रभुजी ! ताहरे प्रगट ठे, ते वचनने गम्य नथी, पंदूर केतां मोहोटा ठे, एहवा आत्मगुणनी वासन केतां श्रद्धा, जासन केतां जाणपणु, ते पामबु छलज ठे, तो प्रगटपणे एहवी सिद्धता पामवी सिद्धतानी प्राप्ति थवी तेतो घणीज वेगली ठे ॥ ८ ॥ इति नवम गायार्थ ॥

सकल प्रत्यक्षपणे त्रिभुवनगुरु, जाणु तुज गुण ग्राम जी ॥ बीजु काहिं न मागु स्वामी, एहिज ठे मुज काम जी ॥ शी० ॥ ९ ॥

अर्थ - हे त्रिभुवनगुरो ! ताहरी गुणसपदा अनती ते सर्व हु प्रत्यक्षपणे जाणु एहीज मागु हु, एहीज इच्छा ठे, माहरे एहीज काम ठे, जे ताहरी सपदा ते केवजीने प्रत्यक्ष ठे, माटे केवल ज्ञान मागु हु परंतु हे प्रभुजी ! हु बीजु काहिं पण मागतो नथी ॥ ९ ॥ इति दशम गायार्थ ॥

एम अनंत प्रनुता सर्वहता, अर्चें जे प्रनु रूप जी ॥ देवचंज
प्रनुता ते पामे, परमानंद स्वरूप जी ॥ शी० ॥ ११ ॥

अर्थ - एम अनंती प्रनुनी प्रनुता, परमात्मता, सर्वप्रदेश निरावरणता,
अनंत पर्याय, निरावरणता सकलज्ञानादि गुण निरावरणता, तेने सर्वह
तो समकित गुण प्रगटे, ते प्रनुना गुणनी बहु मान सहित प्रतीत करतां
जे जीव श्रीशीतलनाथना गुणने योगें प्रनुने अर्चें, ते प्रनुने अर्चवानो अ
धिकार श्रीरायप्पसेणी सूत्रमध्यें कसु ठे.

॥ अथेगइया वदणवत्तिपाए पूणवत्तिपाए सक्कारवत्तिपाए सम्माणव
त्तिपाए सुअ सुणित्तमो वागरण पुणित्तमो अथे गइया जिणनत्तिए प
मोत्ति अथेगइया जीप मेपंति ॥ ए आजावानी टीकामां अर्थ कसो ठे,
तथा प्रनुजीनो योग न मत्ते तो प्रनुनीस्थापना ते पण प्रनु समान ठे जे
श्रीअहिहतने वांदवानु फज सूत्रें कसु ठे ॥ हिपाए सुहाए निस्मेताए अ
णुगामियत्ताए ॥ अने जिनप्रतिमाने वांदवानु फल पण एहीज आजावे
कसु ठे, तथा साधुने अधिकारे माहावत पाजवानु फल पण एहीज
कसु, एम सूत्रें अनेक अधिकार कहा ठे, तेमाटे प्रनुता रूपने पूजवानो
मोटो जान ठे, कोइ इव्वहिता देखीने नय पामे, तेणें उपयोग देवो जे
सूत्रें परजीवनी दयानु फज शातावेदनी कहा ठे, अने आपणो आत्मा
ज्ञानादिकगुणें जोडीयें, तो जावदया पाय ते मोहहेतु ठे, अने जावहिता ते
हिता ठे, तथा इव्वहिता ते जावहितानु कारण ठे, परंतु हिता नहीं
इहां श्रीनाथकारनु वचन लखे ठे ॥

एवमहिता जावो, जीव पणति नयतजिठनिहिपं ॥ सशोचदय मजीव, न
यजीव पणतितो हिता ॥ १ ॥ नन्वेव सति लोक्स्यातोव पृथिव्यादिजीव
घनत्वात् हिताऽनाव सयत्तरिपि अहितावतमिति निर्वाहपितुमशक्यमिति मा
टे पांच थावर वादरनी बहुलतायें साधुने पण आहार, वदन, विनय, चया
यज्ञादिक करतां, अहितावत केम रहे ? तथा कहे ठे जीगकुत्ते लोके अय
अयमेव जीवपात संभाव्यते जीरांध्र प्रन् कथदित्ससं न स्यादिति ? उत्तर.
न य पायवत्ति हिता, पायतोवि निष्ठिय महितो ॥ नविरलजीवमहिंसो, न य
जीव पणति तो हिता ॥ १ ॥ अहपतोवि दु हिता, इहत्तणुठं मठ अहिमरो

ઘ ॥ વાહિંતો નવિ હિસો, સુદત્તણુડં જહાં વિહ્લો ॥ ૨ ॥ નહિ ઘાતક ૬
 સ્યેતાવતા હિલ નવા ધ્રનપિ નિશ્ચયમતેન હિલ, નાપિ વિરલજીવમિત્યેત
 વન્માત્રેણાહિલ પુન ॥ અસુનો જો પરિણામો, સા હિસા સોડં વાપરનિમિત્ત ॥
 કોવિ શ્રવેલિ ક્કનવા, ક્કમ્હાણે ગિતિયા વક્ક ॥ ૧ ॥ અસુન પરિણામ હેક,
 જોવાવાહો તિતો મયા હિસા ॥ જસ્સ ડ નસો નિમિત્ત, સતોવિન તસ્સ
 સા હિસા ॥ ૨ ॥ જીય વયા અસુનપરિણામ હેતુ તદા હિસા યદિ અસુનપ
 રિણામહેતુર્ન તદા હિસા ન ઇતિ ॥ સદાદડં રડકજા, નપિય મોહસ્સ જાવ
 સુદાડં ॥ જહ તહ જીયાનાયો, ન સુદમણસોપિહિસા ॥ ઇતિ ॥

એમ આગમપ્રમાણેં ઇચ્છાહિસા તે કારણરૂપ છે, તે પ્રિયકપાયના શ્ર
 થીને હિસા છે, પરતુ જિન ગુણનુ વદુમાન કરનારને જિનપૂજા કાલેં પુ
 પ્પાદિકની હિસા તે હિસાનુ કારણ નથી, શ્રીજગવતીસૂત્રે પણ ક્રિયાને
 અપિકારે એમજ કહ્યું છે, વનસ્પતિ હળવાના પચ્ચકાણીને પૃથ્વી સ્વોદતાં થઈ
 વનસ્પતિ હળાય તો પચ્ચકાણ નાંમે નહીં, તો જિનપૂજાએ જિનસ્વરૂપ શ્ર
 વજવન કરતા આત્મગુણ નિર્મજ કરે, ગુણીને સ્મરણે અનેક ગુણી થયા
 છે, તેમાટે મુનિને અનુમોદવા યોગ્ય જિનનકિ, રાયપ્પસેણીસૂત્રે સૂર્યાને ના
 ટક કહ્યું પરતુ ગૌતમાદિક શ્રમણગણે દીધું, તે સક્કાય જેટલો લાન
 હતો, તો તે સ્થાનકેં વેળા રહ્યા, તેથી જિનનકિ તે મોહસાધન છે, એમ જે
 પ્રાણી જિનનારૂપને થર્ચે, પૂજે, તે સર્વદેયમા ચક્કમા સમાન શ્રીશ્રિહત દેય
 તેહની પ્રચુતા પૂર્ણાનંદમય સપદા પામે, એવું પરમાનંદનુ કારણ શ્રીશીતજ
 નાય પ્રચુનુ સેવન છે, તે સર્વજીય કરો, થને સ્તુતિકર્તા પણ દેવચક્ક છે,
 તેણે પ્રોતાનુ નામ પણ સૂચવ્યું, એ શીતજ પ્રચુ થનત ગુણી છે, પરતુ નક્ક
 પણાયેં જે જે ગુણ જાણ્યા, તે તે ગુણની સ્તવના કરવી ॥ ૧ ॥ ઇતિ શીતજ ॥

॥ અથ એકાદશ શ્રી શ્રેયાસજિન સ્તવન ॥

॥ પ્રાણી વાણી જિનતણી, તુમેં ધારો ચિત્ત મજાર રે ॥ એ દેશો ॥
 શ્રીશ્રેયાસ પ્રચુતણો, અતિ અનુત સહજાનંદ રે ॥ ગુણ એક
 વિધ ત્રિક પરિણમ્યો, એમ ગુણ અનતનો ચુંદ રે ॥ મુનિ ચ
 ટજિણદ અમદ દિણદ પરે, નિત્ય ટીપતો સુખકદ રે ॥ ૧ ॥

અર્થ - શ્રીશ્રેયાસ પ્રભુ પરમેશ્વર નિષ્પન્ન નિરાવરણ સત્સ્વરૂપનોગીનો અ
તિ કેતાં અત્યંત ઘટ્ટ અનુત કેતાં આશ્ચર્યકારી સહજાનંદ કેતાં અઠત્રિ

મસહજ સ્વજાવનો આનંદ છે શ્રીશ્રેયાંસપ્રભુજી તે જીમ્બ્ધ છે, સાધનરત્ન
પ્રપી પરિણમીને સિદ્ધ થયા છે, તે સિદ્ધપણે અસંખ્યાત પ્રવેશી છે, અનંત

ગુણી છે, અનંતપર્યાયી છે. તે પ્રભુનો એક એક ગુણ તે ત્રણ ત્રણ પરિણતિરૂપ
છે, સર્વેશ્વર અર્થે ક્રિયાકારીપણુ તે ગુણપરિણતિથી છે, તેમજ અસા

ધારણપણુ વિગેરેગુણની મુખ્યતાયે છે અને સાધારણ ગુણની પરિણતિ પણ
કર્તાશ્વ્યની કર્તાને હાથ છે, કર્તા કરે તો પ્રવૃત્તે, કર્તા ન કરે, તો ન પ્રવૃ

ત્તે પાંચ અકર્તા શ્વ્યની ગુણપરિણતિ સદા પરિણમે છે, એ રીત છે, અને
જીવેશ્વ્યની ગુણપરિણતિ, સિદ્ધ અવસ્થાયે સદા પ્રવર્તે છે, પણ કારક ચક્ર

ના વર્તનથી પ્રવૃત્તે છે, તેમાટે આત્મશ્વ્યના જ્ઞાનાદિક જે ગુણ છે, તે ત્રિ
વિધે પરિણમે છે એ રીતે ત્રિવિધતા તે કરણ, કાર્ય, અને ક્રિયા, તે ગુણ

ની તેહીજ ગુણમાં છે. એ ત્રણ પરિણામનો કર્તા તે આત્મા છે, તિહા ઘ
પાદાનપણે પ્રકૃષ્ટ કારણ તે કરણ અને તે કરણનું ફલ સાધ્ય તે કાર્ય

તથા તે પરચારૂપ પ્રવૃત્તિ તે ક્રિયા, કર્તાનો વ્યાપાર તે સિદ્ધઅવસ્થાયે અ
નેદરૂપ છે, જેમ જ્ઞાનગુણ તે કરણ જાણવું, અને તે જ્ઞાનગુણથી જે જ્ઞેય

મદાપોતું જ્ઞાન થાય તે એનું સાધ્ય ફલ છે માટે એ કાર્ય જાણવું તથા તે
કાર્ય જાણવાને જે જ્ઞાનની સ્ફુરણા ઇટલે પ્રવૃત્તિ તે ક્રિયા જાણવી, એ ત્રણે

અનેદ છે, એ ત્રિવિધપરિણામે પરિણમ્યા, એવા અનંતગુણના વૃદ્ધ છે, એ શ્રી
શ્રેયાંસ પ્રભુના સર્વગુણ વ્યક્તપણે સ્વકાર્યતાને કરે છે ॥ ઘટ્ટ ચ વિશેષા

વશ્યકે ॥ જ કહ્ન કારણાઈ, પથાયા વધુણા જઈ તેણ ॥ અન્નેણન્નેણ મયા,
તો કારણ કહ્ન નયણેહ્ન ॥ ૧ ॥ ઇતિ વચનાત્ ॥

એમ કારણ કાર્ય ક્રિયાની અનેદતા પણ છે, તથા નેદતા પણ છે, કા
એ અનેદતા છે સત્ત્વ, પ્રમેયત્વે અનેદતા છે, અને સજ્ઞા સત્ત્વના ભ્રુણે

નેદતા છે, માટે એવી વ્યાખ્યા છે ॥ મુનિચંદ કેતાં મુનિ જે ત્રિકાલ અવિ
પયી તત્ત્વરમણી તેમાંહે ચંદ્રમાસમાન અથવા મુનિચંદ વિણદ તે જિન

સામાન્યકેવલીમાં ચંદ્રમા સમાન, વજી અમદ કેતાં વેદીપ્યમાન વિણદ
કેતાં સૂર્ય તેની પરે દીપતું છે, તેજ જેનું તથા મુલકદ કેતાં મુલકનો સમૂહ છે

જેને એહવા શ્રીશ્રેયાસ પ્રભુ તેહના સર્વ ગુણવ્યક્તપણે સ્વકાર્યને કરે છે ॥ ૧ ॥

હવે આત્માના અનતા ગુણ છે, તેમાહે મુખ્યગુણ તે ઉપયોગ છે ॥ સદ્વાચ
જહિંઉતાગરોવ ઉત્તસ્ત ઉવવક્કા ઇતો અણગારો વચ્ચસ્ત ઇતિ ॥ તે ઉપયોગમાં
પ્રથમ જ્ઞાન ગુણ છે. માટે પ્રથમ જ્ઞાનગુણની ત્રિવિધતા કહે છે ॥ ઇતિ ॥

નિજજ્ઞાનેં કરી જ્ઞેયનો, જ્ઞાયકજ્ઞાતાપદ ઈશ રે ॥ ટેલે નિ
જદર્શન કરી, નિજ દૃઙ્યસામાન્ય જગીશ રે ॥ મુ૦ ॥ ૭ ॥

અર્થ - જોકાલોકમાં જે વર્તમાન છે, તથા અતીતકાલે હતુ, અને આગ
મિકકાલે થાશે, તે સર્વ પોતાના તથા પરના જાવપ્રમેયત્વપણા માટે તે જ્ઞે
ય છે, એટલે જાણવા યોગ્ય છે, તેહનુ જાણવુ તે આત્માના અસંખ્યાત પ્રદે
શ નિષ્ઠિત જ્ઞાનગુણ છે, તે જ્ઞાન, આત્માનો સ્વર્થ છે, સર્વવિજ્ઞેયનો જાણ
ગ છે, તેથી નિજ કેતા પોતાના જ્ઞાનગુણે કરીને જાણે એટલે જ્ઞાન તે જાણ
વારૂપ કાર્યનુ કારણ થયુ, ઉપાદાનકારણ કાર્યતા એક સમય છે, અને તે
જાણવારૂપ કાર્યની પ્રવૃત્તિ, તે વીર્યને સહકારે ક્રિયા થાય છે, જો ગુણની
પ્રવૃત્તિ વિના જાણવા રૂપ કાર્ય માનીયે, તો દર્શનોપયોગ કાલે જ્ઞાનગુણનુ
નિરાવરણપણુ ઠતુ છે, પણ ક્રિયા વિના ઉપયોગ નથી, તેમાટે કારણજૂત જ્ઞા
નેં કરી સર્વજ્ઞેયને જાણો ઠો, પોતાના જ્ઞાનગુણે કરી સર્વજ્ઞેયના જ્ઞાયક કે
તા જાણનાર ઠો, તેથી હે પ્રજુ ! તમે જાણગપણા માટે જ્ઞાતાપદના ઈશ
ઠો, સ્વામી ઠો, જ્ઞાનમયી ઠો, સર્વ જાણ ઠો, તેથી જ્ઞાતા ઠો

હવે દર્શનગુણની ત્રિવિધતા કહે છે હે પ્રજુજી ! તમે પોતાના દર્શનગુ
ણે કરીને નિજ કેતા પોતાના દૃશ્ય કેતા દેખવા યોગ્ય જે સર્વ અસ્તિકાય
ની સામાન્યતા, અસ્તિત્વ, વસ્તુત્વ, ઇચ્છ્યત્વ, પ્રમેયત્વાદિ, નિત્યત્વાનિત્યત્વા
દિ, સામાન્યપણે જે જગીશ કેતા સપદા એટલે આત્માને વિષે અનતી સત્ત્વ
ઇચ્છ્યત્વાદિ સામાન્યસપદા છે, તેને દર્શનગુણે દેલે, તે “દર્શનેન દૃશ્યજા
યાનાં દર્શન કરોતિ આત્મા” ઇહા આત્મા તે દેલણહારો દર્શનગુણે કરણ
જૂતેં દેલવા યોગ્ય જે પદાર્થ, તે સર્વને દેરો છે, એટલે દેલવુ તે કાર્ય, દર્શ
નગુણ તે કારણ, દર્શનગુણની પ્રવૃત્તિ તે ક્રિયા, દેલણહારો આત્મા તે ક
ર્તા, એ દર્શનગુણનુ ત્રિવિધ પરિણમન જાણવુ ॥ ૧ ॥ ઇતિ દ્વિતીય ગાયાર્થ ॥

નિજરમ્યે રમણ કરો, પ્રજુ ચારિત્રે રમતા રામ રે ॥ જોગ્ય
અનતને જોગવો, જોગે તેણે જોક્તા સ્વામ રે ॥ મુ૦ ॥ ૩ ॥

અર્થ —હવે ચારિત્રગુણની ત્રિવિધ પરિણતિ કહે છે હે પ્રજુજી ! હે પરમેશ્વર ! હે પરમાનંદ પૂર્ણાનંદી ! તારો અનંત આત્મધર્મ તે તમને રમ્ય છે, રમવા યોગ્ય છે, તે શુદ્ધાત્મપરિણતિરૂપ નિજરમ્યવિપે તમે રમણ કરો તો ચારિત્રગુણ કરીને એટલે ચારિત્ર ગુણ કરણે સ્વરમ્યને વિપે જે રમણ તે રૂપ કાર્ય અને ચરણગુણ પ્રવૃત્તિરૂપ ક્રિયા તેને કરો તો, તેમાટે હે પ્રજુજી ! તમે રમતા રામ તો, પોતાના સ્વરૂપમા રમતા તો, તેથી સ્વરૂપરમણી સ્વરૂપાનુભવી સ્વરૂપવિધામી તોજી ॥

હવે જોગગુણની ત્રિવિધતા કહે છે જોગ્ય કહેતાં જોગવવા યોગ્ય જે પ્રગટ આત્મસ્વરૂપ અનંતજ્ઞાનાદિ ગુણ, તેહને તમ જોગગુણે કરી જોગવો તો, તે કેમ ? જે જોગાતરાય કર્મનો ક્ષય તમને પ્રગટ થયો, તે જોગગુણ તેણે કરીને તમે પોતાની જોગ્યયોગ્ય જે અનંતાત્મ સપદા તેહને જોગવો તો, માટે હે સ્વામી ! તમે જોગા તો, જે વીજા જીવહ્યોપશમ જોગી પુજાદિ અશુદ્ધ પરિણતિને જોગવે છે તેતો અશુદ્ધજોગા છે. અને તમે શુદ્ધ જોગા તો, એટલે જોગગુણ કરણે કરીને નિજજોગાપણારૂપ કાર્યને કરો તો, જોગગુણની પ્રવૃત્તિ, તે ક્રિયાને કરવે કરીને છે અત્તા સદાવનાઈ, તે અસદાગાઝ અત્તપરિણામા ॥ ઇતિ વાક્યાત્ ॥ માટે જોગા ગુણના સ્વામી તો ॥૩॥ ઇતિ તૃતીયા ॥

દેય દાન નીન દીજતે, અતિદાતા પ્રજુ સ્વયમેવ રે ॥ પાત્ર
તુમે નિજ શક્તિના, ગ્રાહક વ્યાપકમય દેવ રે ॥ મુખ ॥ ૪ ॥

અર્થ —હવે દાનગુણ, જે દાનાંતરાય કર્મના ક્ષયથી પ્રગટયો છે માટે તે દાન ગુણ તથા લાજગુણની ત્રિવિધપરિણતિ કહે છે હે દાન તે સિદ્ધતામાં સ્વગુણના પ્રવૃત્તનને સ્વકીય ક્ષાપિક વીર્યની સદ્કારતાનુ દેવ, તે દાન અને સદ્કારતાની પ્રાપ્તિ જે ગુણને ધર્મ તે લાજ, એ રીતે દાન તથા લાજ ગુણ પ્રવૃત્ત છે, દેય કહેતા દેવા યોગ્ય જે ગુણ તેહને સદ્કાર તે દાન, તે દાન નિલ્ય કેતા સદા દીજે, તેથી હે પરમેશ્વર ! તુમે અતિ દાતા તો, અનંતગુણને સદ્કારરૂપ અનંત દાન દીધો તો, સ્વયમેવ કહેતા પાતાથી ન પાતાને આપા તો એટલે દાનગુણ તે કરણ, અને દાનગુણની પ્રવૃત્તિ તે ક્રિયા તથા સદ્કારરૂપ દાન દીધું તે કાર્ય, એ કર્મનો સ્વામી આત્મા તે દાતા છે, આત્માને એ શુદ્ધ દાન છે, તથા શુદ્ધ જ્ઞાન છે, અને જે પરજાવતું

દેવુ તથા લેવુ તેતો વિનાવ છે, તે આત્માને ઘટતો નથી, વલી હે સ્વામી ! તુ મે નિજ કહેતાં પોતાની શક્તિ અનતગુણપર્યાયરૂપ તેહના પાત્ર કેતા થા ધાર ઠો, તથા તે આત્મશક્તિના ગ્રાહક તુમે ઠો, અને એ આત્મશક્તિના વ્યાપક તન્મયતા રૂપ અવસ્થાવત પણ તમેજ ઠો ॥ ૪ ॥ ઇતિ ચતુર્થ ગાથાર્થ

પરિણામી કારજ તણો, કર્તા ગુણ કરણે નાથ રે ॥ અક્રિય
અદ્ય સ્થિતિમયી, નિકલક અનતી આથ રે ॥ મુખ ॥ ૫ ॥

અર્થ - વલી હે દેવ ! હે પરમેશ્વર ! તમારા અનેક અનિલાપ્ય તથા અનિલાપ્ય ગુણ સર્વે પ્રાગ્જાવ થયા, તેહની ત્રણ પરિણતિ કહે છે પારિણામિક પણે જે અવ્યાવાધાદિક અનતુ કાર્ય, તેહના કર્તા ઠો, ગુણરૂપકરણે કરીને એટલે ગુણ તે કરણ અને તે કરણતુ જે ફલ તે કાર્ય, તથા ગુણની પ્રવૃત્તિ તે ક્રિયા, એ કરણ, કાર્ય, ક્રિયાના કર્તા હે નાથ ! તમે ઠો, જે તુમારુ સર્વે પારિણામિકપણુ તેહના તુમેજ કર્તા ઠો, વીજા દ્વયમા કર્તાપણુ નથી, વલી હે પ્રહુજી ! તમે અક્રિય ઠો, ક્રિયા તે ચલયોગી પણે છે, અને સિદ્ધ તો અચલ છે તેથી અક્રિય ઠો, વલી હે પ્રહુજી ! તમે અદ્ય સ્થિતિ મયી ઠો, જે આઠવાની સ્થિતિ તેતો સયોગીનાવની છે, અને શ્રીસિદ્ધનગ વત તેતો સદ્ગુણી છે, તેથી અવિનાશી સ્થિતિ તુમારી છે વલી નિકલક કેતાં સર્વ કર્મરુજરુ રહિત ઠો, તથા નિરાવરણી એવી જે અનતી આથ કેતાં સપદા તેના તમે ધણી ઠો ॥ ૫ ॥ ઇતિ પચમ ગાથાર્થ ॥

પરિણામિક સત્તા તણો, આવિર્જાવ વિલાસ નિવાસ રે ॥ સદ્ગ
અકૃત્રિમ અપરાશ્રયી, નિર્વિકલ્પને નિ પ્રયાસ રે ॥ મુખ ॥ ૬ ॥

અર્થ - હવે કદાચિત્ કોઈ કહેશે જે કોઈ ગુણ અધુરો હશે ? માટે તેને પૂર્ણ તા કહી દેસાદે છે પરિણામિકપણુ તે સત્તા કહેતા ઠતો તેહનો આવિર્જાવ કહેતા પ્રગટપણુ એટલે પ્રાગ્જાવ તે અનતગુણપર્યાય નિરાવરણ સમ્પન્ન પુરુષનસગ રહિત થયે સપૂર્ણમત્તા નિરોનાવી હતી, તે પ્રગટ થઈ છે, તે પ્રાગ્જાવી સત્તાના વિજ્ઞાસના અનુનવનો હે પ્રહુજી ! તુ નિવાસ કેતાં ઘર ઠો સ્વગુણનોગી ઠો, સ્વસ્થનાવના અનુનવી ઠો, વજી હે પ્રહુ ! તુમે સદ્ગ કેતાં સ્વનાવનો જે મૂજખર્મ તેના અકૃત્રિમ તે પણ અપરાશ્રયી કેતા પરવસ્તુના

आधार बिना, ते बली निर्विकल्प केतां मनोचितना बिना, ते बली नि प्रयास केतां प्रयास उद्यम बिना जे आत्मधर्म, तेहनो अनुभव ते तमें नोगवो ठो॥६॥

प्रभु प्रभुता संचारता, गाता करतां गुणग्राम रे ॥ सेवक साधनता वरे, निजसवर परिणति पाम रे ॥ मु० ॥ ७ ॥

अर्थ—एहवा प्रभुनी सेवनानु जे फल पाय, ते कहे ठे प्रभु जे श्री श्रेयांसना निष्पन्नतत्त्व, निरामयी, निरावरणी, तेहनी प्रभुता अनतज्ञान मयी, सर्वसवरी अनतानंदरूप परमेश्वरता, असहायता, सर्वशक्ति निरावर एता, अनतपर्याय स्वकीयकार्य कर्त्तापणारूप नि कर्मता, नि सगता, प्रभुत्व, विभुत्व, आदकत्व, व्यापकत्व, आधारत्व, कारकत्व, कारणत्व, कार्यत्व, इत्यादि प्रभुता एक एक प्रदेजें अनतगुण पर्याय प्राग्जाव परिणमन रूप स्वरूपसपदाने संचारता, चित्तमां स्मरण करता, तथा गाता केता, स्वरयोगें गावता गुणनो ग्राम समूह करता थकां, मेवक तत्त्वरुचि आत्मसिद्धता नो अर्थो ते निष्पन्न परमेश्वरना बहुमानयी जीव अनादिनो बाधक, स्वरूपपराङ्मुख थइ रह्यो ठे, ते जीव साधनता ते आत्मस्वरूप निरावरण करवा रूप साधन अवस्था, उत्तमं थपवाद समर्पितथी मानी थपोगी चर्म समथ रूप गुणस्थानारोहण, दोषत्याग, गुणप्राग्जाव अधिक गुणनी रुचि, पूर्ण तत्त्वनी ईंहारूप साधनापणु पामे, ते निज कहेता पोतानी सवरपरिणति ने पामी करीने एटले प्रभुगुणवपयोगे वर्त्ततो थको चेतना गुणीना गुणने अनुपायी पाय, तेवारें स्वरूपईंहारूप दर्शनगुण परिणमे, तेथी पोतानी सवरपरिणतिने पामे, ते जीव तत्त्वताने साथे, थने साध्यरसीनी जे साथ कता ते परमानंदनु कारण ठे ॥ ७ ॥ इति सप्तम गाथार्थ ॥

प्रगटतत्त्वता ध्यावता, निजतत्त्वनो ध्याता थाय रे ॥ तत्त्व

रमण एकाग्रता, पूरणतत्त्वं एह समाय रे ॥ मु० ॥ ८ ॥

अर्थ—तेहीज जावना कहे ठे के आत्माने पोतानी जे सपदा तेता कर्म आवृत ठे, ते जासनमा थावरी छुर्जन ठे थने निष्पन्न परमेश्वरनी तत्त्वता तो प्रगट ठे, ते श्रुतोपयोगे जासनमा थावे, तेनाटे प्रगटतत्त्वरी जे श्रीअरिहत निह, तेनी निरावरण आत्मसंपदा तेने ध्यावता थकां, जीव पो

તાની સત્તાગત ઇચ્છાર્થિક પર્યાયાર્થિક તત્ત્વતાનો ધ્યાતા થાય છે, ઇચ્છા
 તુલ્યતા માટે ઇતિ ॥ એમ સ્વતત્ત્વને ધ્યાવતો તત્ત્વરમણ તથા તત્ત્વની
 અનુભૂતિ કરે, તત્ત્વ જે સ્વગુણપર્યાયરૂપ તે મધ્યે એકાગ્રતા તન્મયતા
 થાય, તેવારે એ સેવક જે શ્રેયાસ પ્રભુનો ગુણાવલગી, તેહજ પૂર્ણતત્ત્વરૂપ
 તત્ત્વની થઈ, પૂર્ણાનંદનિરાવરણ સ્વસ્વનાવની પૂર્ણતાને પામે, પોતાની પૂર્ણપ્રા
 ગ્નાવી તત્ત્વતામા સિદ્ધ બુદ્ધ થાય એહજ મોક્ષનો ઉપાય છે. આનાવના
 કહે છે, કે અનાદિ મિષ્ટાત્વ અસત્યમ કપાયયોગહેતુપરિણતિ ગૃહીતકર્મ
 પ્રિપાક ક્ષાયમાન પ્રિસસ્યૂજાત્મશક્તિમતને અનેકાત શુદ્ધાત્મસ્વરૂપનુ શ્રવ
 ણ કરવું તે પણ ડુર્જન છે, તે જીવને શ્રીજિનસેવનથી, જિનનુ સ્વરૂપ ઝંન
 સ્વાય, તેથી સ્વરૂપરુચિ વપજે પછી સ્વધર્મપણા માટે રુચિવત્ત જીવ તે
 ઇચ્છાને વર્તતો આત્મધર્મ નિપજાવે, અનુક્રમે નિર્વિકલ્પ સમાપ્તિ જગી, શુ
 દ્ધાત્મ પૂર્ણતા પામે એહીજ મોક્ષમાર્ગ છે ॥ ૭ ॥ ઇતિ અષ્ટમ ગાયાર્થ ॥

પ્રભુ દીઠે મુજ સાંજરે, પરમાત્મ પૂર્ણાનંદ રે ॥ દેવચંડ
 જિનરાજના, નિત્ય વદો પય અરવિંદ રે ॥ સુ૦ ॥ ૯ ॥

અર્થ - તે માટે પ્રભુ દીઠે એટલે પ્રભુનો સ્થાપનાનિદેષો દીઠે મુને
 સાંજરે કેતા સ્મરણમા આવે, શુ સ્મરણમા આવે? તો કે પરમાત્મા, નિદ્ધ,
 જગવાન, અચંડ, અસંગી, અજાગી, અયોગી, તેહનો પૂર્ણ અનતપર્યાયી
 ત્રિભુવનઅપિનાશી આનંદ કેતા ગુણાનંદાદિક તે સાંજરે, અને જે પ્રભુ સ્વરૂ
 પાશ્રિત ચેતના કરવી, તેહજ પોતાની આત્મા સાધવાનો પરમ ઉપાય છે,
 તે માટે દેવ જે નિર્ઘ્યાદિક તેમા ચડમાસમાન જે જિનરાજ વીતરાગ શ્રી
 શ્રેયાસ પરમેશ્વર, તેના પદરૂપ અરવિંદ કેતા કમજ તેને નિત્ય વદો, સદા
 પ્રણમો, તથા સ્તુતિરુત્તાંનુ નામ પણ વચવડ છે, તે પોતાને પણ કહે છે,
 જે શ્રીઅરિહતના ચરણ નિત્ય સેવો, અરિહતસેવન તેહજ સત્સાર મહાસમુ
 દ્ધ મોહાવર્તન અજ્ઞાનાપ્રકાર મિષ્ટાત્વકર્દમમગ્ર જીવને નિસ્તાર પાર કરવા
 નો પુટ ઉપાય છે, અરિહત આજવને અરિહત પ્રતિમાને આજવને અનત
 જીવ પૂર્ણાનંદી થયા, વગી જે યયાયે ઝંજગ્વાણે પુજાગત્તા રહિતપણે
 શ્રી અગ્નિહાનુ સેવન કરશે, તે પરમસુખ પામશે એહજ ગ્રણ ગ્રાણ
 આપાર છે ॥ ૯ ॥ ઇતિ એકાદશ શ્રીશ્રેયાસજિન સ્તવન મપૂર્ણ ॥ ૧૧ ॥

॥ પથિહો નિહાણું રે બીજા જિન તણો રે ॥ એ દેશી ॥

પૂજના તો કીજે રે વારમા જિન તણી રે, જસુ પ્રગટયો પૂજ્ય સ્વનાવ ॥
પરકૃતપૂજા રે જે ફઠે નહી રે, સાધક કારજ ઢાવ ॥ પૂ૦ ॥ ૧ ॥

અર્થ - હવે વારમા શ્રી વાસુપૂજ્ય સ્વામીની સત્વના કરે છે હે નય્ય જીવો ! તમારે જો આત્માને સુખી કરવાનું મન છે, તો વારમા નિન વીતરાગ શ્રીવાસપૂજ્ય પુરુષોત્તમની પૂજના કીજે, એટલે સકલગુણનિરાવરણ, પરમચારિત્રી, પરમજ્ઞાની, અયોગી, અનોગી, અલેશી, અસહાયી, અકપાયી, અરૂપી, શુદ્ધસ્વરૂપી જે સિદ્ધ, સકલપરનાવ અનોગી, પુન્ર લોપચારરહિત એવો પૂજ્યસ્વનાવ જેહનો પ્રગટયો છે, તેહની પૂજા કીજે, જે નક્તિના રાગી નહીં, અને દેવી નહીં, એવા સર્વજ્ઞ તેહીજ પૂજવા યોગ્ય છે ॥ ઠક ચ આત્મમીમાસાયાં ॥ દેવાગમ નનોયાન, ચામરાદિવિનૂતય ॥ માયાવિષ્વપિ દૃશ્યંતે, અત સ્ત્વમસિ નો મહાન્ ॥ ૧ ॥ સૂદર્માંત રિતદૂરાથ, પ્રત્યક્ષા કસ્યચિત્ યથા ॥ અનુ મે તત્ત્વતોજ્ઞાન, મિતિ સર્વજ્ઞશ સિતં ॥ ૨ ॥ અસતય પાહિહેરા, સઘ કમ્મ ડદયસનૂથા ॥ તેણ ન વિમ્હ ઠ મે, વિમ્હઠં વીયરાગત્તે ॥ ૧ ॥ ઇત્યાદિ ॥

વલી પ્રચ્છનુ પૂજ્યપણુ કહે છે જે પરકૃત દેવતા મનુષ્ય ગુણરાગી થકા અનેક પ્રકારની નક્તિ, પૂજા કરે છે, પરંતુ પરમેશ્વર, કોઈની પૂજા વૃઢતા વાઢતા નથી, ઇચ્છાદોષ રહિત છે, માટે પરનાવના સગ, તથા પરકૃતપૂજાને વાઢતા નથી, તે પૂજ્ય જાણવા અને સાધક જે મોક્ષના અર્થી, માર્ગાનુસારી, સમકેતી, દેશચિરતિ, સવેગપદ્ધી મુનિરાજ, તેહનું કાર્ય, જે સપૂર્ણસિદ્ધતા, તેહના દાવ કેતા ડપાય છે, તેહીજ નિમિત્ત યોગે અનત સિદ્ધ નિપિના, માટે પોતે પૂજાના અવાઢક, અને પૂજે તેહને પરમાનંદ પૂર્ણતા નિપજે ॥૧॥ ઇતિ

હવ્યથી પૂજા રે કારણ જાવનુ રે, જાવ પ્રશસ્તને શુદ્ધ ॥ પરમ
૬૪ વલ્લ્લજન ત્રિનુવન ધણી રે, વાસુપૂજ્ય સ્વયં બુદ્ધ ॥ પૂ૦ ॥ ૨ ॥

અર્થ - તે પૂજાના વે જેદ છે, એક હવ્યપૂજા, બીજી નાવપૂજા, તિહાં ન્દવણ વિલેપનાદિક જે વાહ્ય ડપચાર, યોગ સમારવાને કરિયે, તે હવ્ય પૂજા જાણવી તિહા અઢાર પાપસ્થાનક છે, તે સર્વ આત્માને હ સ્વહેતુ છે, તે

સર્વે પલટાયવાને પૂજામાં પ્રશસ્ત રાગ કરિયે, તે આત્માને તહ્નાતીયતજવાયોગ્ય
 જે કર્યે તે કર્યે નિર્હરવાની નીતિ છે, માટે જિનપૂજા તે સવર છે, તેથી અવશ્ય
 કરવા યોગ્ય છે, તેમાં વાદ્યથી જે ફૂજ. કેસર પ્રમુખની પૂજા, તે દ્વ્યરૂપ છે,
 તે નાવપૂજા જે ગુણગુણી એકત્વતા રૂપ તેહનું કારણ છે, માટે દ્વ્યનિરૂપો
 તે તેહનેજ કહિયે, કે જે નાવનું કારણ હોય હવે નાવનિરૂપે પૂજા તે વે પ્ર
 કારની છે પ્રથમપ્રશસ્તનાવનિરૂપે પૂજન, બીજું છ-નાવનિરૂપે પૂજન, તે
 હમાં નાવ તે આત્માની પરિણતિ, અને પ્રશસ્ત તે ગુણી કપર રાગ જાણવો
 ॥ ઝક ધ ॥ ગાથા ॥ અરિહતે સુવરાગો, રાગો સુમુણીસુ પવયણેસુ ય ॥ એ સુપ
 સઘો રાગો, ઇતિ વચનાત્ ॥ તથા ચઠસરણપવન્નામાં કહ્યું છે ॥ સુકયાણ રા
 ય સમુપ્પન્ન, પુત્ર પુત્રપં કુરુ કરાણો ॥ ઇતિ વચનાત્ ॥ હવે પ્રશસ્તનું સ્વરૂપ
 નિલે છે તેમાં જે વિષય પરિચ્છે ઉપર રાગ છે, તેથી તો કર્મવધ ઉપજે,
 અને અનુક્રપા તે જ્ઞાતાવેદનીની હેતુ છે, તેથી સર્વનિર્ગુણી જીવ ઉપર પણ
 છે, તથા ગુણી ઉપર અનુક્રપા કરવી, તે નિદામા રહેવા યોગ્ય છે ॥ ઝક ધ
 આવશ્યકે ॥ સુહિંસુ અ હિંસુ અ, જા મે અસજાંસુ અણુકપા ॥ રાગેણ
 વ દોષેણ ધ, તં નિદે તં ધ ગિરિહામિ ॥ ૧ ॥ ઇતિ વાક્યાત્ ॥ તથા જે અ
 રિહતાદિ પંચ પરમેષ્ઠી અને આગમ, સાધાર્મિક ઉપર પદ્ધતાત વિના ગુણી
 ણા માટે જે રાગ, તે પ્રશસ્ત રાગ જાણવો તે યદ્યપિ ગુણ્યપનો હેતુ છે, ત
 થાપિ ઠતા આત્મગુણને સ્થિર થવાનો તથા નવા પ્રગટ કરવાનો હેતુ છે
 ગુણ્યુવધી ગુણ્યનો હેતુ છે, એ શ્રી હરિનંદ પૂજ્યે પંચ વસ્તુમયમાં કહ્યું છે ॥
 ગાથા ॥ નાણાં ગુણરૂઝ સ્વલુ, તારસીય ગુણસપયં સપત્તો ॥ ધન્નો ગુણસપત્તો
 પત્તરાગ તિહિ કુણં ॥ ૧ ॥ ગુણરૂઝ મૂલ એયં, તેણ ગુણબુદ્ધિદેવથ ન
 ણિયં ॥ જહ્ન શ્લાઙ્ગુત્તો, પત્તરાગેણ ગુણપત્તો ॥ ૨ ॥ ઇતિ વચનાત્ ॥ ૬,
 હાં કોં પૂઠે જે, શ્રી ગૌતમસ્વામીને ત્રિષ્ટવન દયાલ, ત્રિજ્ઞાનદન, શ્રીવીર
 પરમાત્મા ઉપર રાગ હતો, તે કેવલજ્ઞાનનેરોધક કેમ થયો? તેહને ઝ
 નર કહે છે જે શ્રીગૌતમનો પ્રશસ્ત રાગ, દ્વ્યાપશમ રત્નત્રયનો તો દીપક
 હતો, પણ શ્રીવીર વિદ્યમાન ઠતાં, રાગની મદતા અં નહીં, કેમ કે ઠતે કા
 રણે રાગ ટલવો હુ કર છે, પણ જેવાં કારણ મટ્યું તેથી રાગની અવસ્થા
 અટકી, તેવાર ઐણી થઈ, તેમ પ્રશસ્ત રાગ સર્વે જીવોને દ્વ્યાપશમી રત્ન
 ત્રયનો વિરોધી નથી, દ્વાયકતાની રૂંદાણુક, દ્વાયકતાને નજીક કરે, પર

તુ ક્ષાયકરત્રયી થવા દીધે નહીં ॥ ઠકં ચ શ્રીસંવિદ્ગુરુભ્યે શ્રીજિનેશ્વર
સૂરિપૂજ્યે સવેગરગસાલાયાં ॥ સિદ્ધે રત્નો તત્ત્વગુણ, રૂપાણિ લગ્નગુણે સર્વે ॥
નેણ અરિહતાઈ, સુગુણ સુરાગ સમાહિત ॥ ૧ ॥ તે માટે પ્રશસ્ત જાવ
જા તે પણ સાધકતામાં છે હવે શુદ્ધનાવપૂજા તે, જે આત્માનું સામાન્ય
ચક્ર, વિશેષચક્ર, ક્યોપશમી ચેતનાવીર્ય, તે સર્વ, શ્રીઅરિહતપરમાત્માના
ક્ષાયકસિદ્ધતાદિગુણાનુયાયી પ્રવૃત્તે, તે શુદ્ધનાવપૂજા જાણવી, એટલે ગુણ
રાગી થઈને ગુણવદ્ધુમાની થવું પઠી સ્વસ્વરૂપમા તન્મયથયે થકે સ્વરૂપપૂર્ણ
તા નિપજે, એ મોહનો માર્ગ છે હવે પ્રશસ્ત જાવ પૂજાનું સ્વરૂપ કહે છે શ્રી
અરિહત વાસુપૂજ્ય સ્વામી, સ્વયં કેતાં પોતાથી બુદ્ધ થયા, એવા ત્રિબુવન
નાથ તે પરમ કેતાં અત્યંત ઇષ્ટ કેતાં રજિયામણા વદ્ધન કેતા વાલ્હા જાગે,
તે પ્રશસ્તરાગરૂપ જાવ પૂજા જાણવી ॥ ૨ ॥ ઇતિ દ્વિતીય ગાથાર્થ ॥

અતિશય મહિમા રે અતિ ઉપગારતા રે, નિર્મલ પ્રજ્ઞ ગુણરાગ ॥
સુરમણિ સુરઘટ સુરતરુ તુ ઘટે રે, જિનરાગી મહાજાગ ॥ પૂર્ણાશ્રમ ॥

અર્થ - વલી પ્રશસ્તરાગીપણું ઝંજીરાવે છે જે શ્રી અરિહત અતિશયના
મહિમા ઉપર અદ્ભુતતા આશ્ચર્યતા તથા આવ પ્રાતિહાર્યની વિસ્મયતા
ઇત્યાદિ દેખીને અથવા સાનલિને જે રાગ ઉપજે, તે સર્વ, પ્રશસ્તરાગ
જાણવો, તથા જગતના જીવોને માહામોહાધકાર નિવારવારૂપ ધર્મદે
શના દેઈને વિસરી ગયેલો જે આત્મધર્મ, તેને દેખાડે સર્વ સદેહ ટાલે એ
ઉપગાર, જાવઅજીવિકાના દાતાર, તત્ત્વથી નૂલે પડ્યા જીવોને તત્ત્વ
ના દેખાડનાર, એવું ઉપકારી પણ શ્રીઅરિહતનું છે, તે ઉપકારીપણા ઉપ
ર જે ઇષ્ટતા, તથા નિર્મલ કર્મ આવરણે રહિત કેવલ જ્ઞાન, કેવલ દર્શન, વી
તરાગતા, અસંગતા, સ્વરૂપ જોગી પ્રમુખ ગુણ ઉપર રાગ તે પણ પ્રશસ્ત રાગ
કહિયેં વલી સુરમણિ કેતા ચિતામણિ રત્ન અને સુરઘટ કેતાં કામકુન્ડ ત
થા સુરતરુ કેતાં કટપવૃદ્ધ તે સર્વ તુષ્ટ જાસે કેમકે એતો રૂપલોકસુખના
હેતુ, તથા જાવઅશુદ્ધતાના વધારવા વાલા છે, તેને અસાર જાણીને તુષ્ટ
ગણે, અને શ્રીઅરિહતનો રાગ તે પરપરાયે આત્મસુખનો હેતુ છે, આત્મા
ના ગુણની વૃદ્ધિ કરવાનું પુષ્ટ નિમિત્ત છે, તે માટે શ્રી જિનરાજ, પરમદયાળ,
સ્વગુણજોગી, માહાગોપ, પરમોપકારી, માહારી, તત્ત્વ સપાદના ઉપદેશક,

તે ઘર જે જીવને સાર્થી ઝંઝલાણેં રાગ પ્રગટે, તે જીવ માહાનામ્પવાન્,
તથા પરિત્ર જાણવા, જે જીવ કામરાગ, દષ્ટિરાગ, સ્નેહ રાગનો નોડ ટાલીને,
શ્રીપુરુષોત્તમ, પરમાનંદી શ્રીવાસુપૂજ્ય પ્રત્યુ ઘર રાગી થયો, તેને ધન્ય છે
તે મહત્ જીવ, મોહોટા નામ્પનો ધણી જાણવો, એ સર્વ પ્રશસ્ત રાગનાવ
પૂજા કહી ॥ ૬૩ ॥

દર્શન જ્ઞાનાદિકગુણ આત્મના રે, પ્રત્યુ પ્રત્યુતા લયલીન ॥

શુદ્ધ સ્વરૂપી રૂપેં તન્મયીરે, તસુ આસ્વાદન પીન ॥ ૫૦ ॥ ૪ ॥

અર્થ - હવે શુદ્ધનાવપૂજા કહે છે તિહા જે આત્માના ક્યોપશમનાવી
વર્ણનગુણ, તથા જ્ઞાનાદિગુણ, તે સર્વ પ્રત્યુની પ્રત્યુતાથી લયલીન થયા છે,
બહુમાન શ્રીઅરિહંતનું છે, નાસન પળ અરિહંત ગુણની અનતતાનું છે રમણ
શ્રી અરિહંત ગુણનાં સ્વરૂપ નાસનનું છે, અનુનવ પળ અરિહંત ગુણના
નાસનનો છે, એમ જેટલી આત્મશક્તિ પ્રગટી છે, તે સર્વઅરિહંત ગુણને અ
નુયાયી કરીને, તન્મયતારૂપ કરે, તે શુદ્ધનાવ પૂજા જાણવી તે આવીરીતે -
પ્રત્યુતાનો નિરધારનાસનનું આસ્વાદન, તે આનંદતાયે મગ્ન રહેવું, શુદ્ધસ્વ
રૂપો પરમાત્મા તેહનુસ્વરૂપ જે વસ્તુધર્મ, તેમધ્યેં તન્મયી થઈને, તેના આ
સ્વાદને અનુનવે, પીન કેતા પુટ રહે, તે નાવથી નક્તિ જાણવી, તથા વદન
નમનાદિકતે યોગ નક્તિ જાણવી તથા પ્રત્યુ ઘર ઇષ્ટતા તે રાગ નક્તિ જાણવી,
તથા હું સદુથી મોટા માહરે અરિહંત પરમેશ્વર જેવો ધણી છે, હું મોહના
માર્ગને પામ્યા, અને પોતાના આત્મગુણને પ્રત્યુની પ્રત્યુતાને અનુયાયીપણે
વર્તીવે, એહવો લીન થકો રહે, તેહને તત્ત્વનકિવત કહિયે એહવા સમ
કેનિ, વેશવિરતિ, સર્વવિરતિ, જેણેં પોતાની મૂળપરિણતિ પ્રત્યુતાથી મેજવી
છે, આત્મપરિણતિરૂપવત્સર્ગે પ્રત્યુની પ્રત્યુતાને રમાવી રહ્યા છે, માહાત્મ
નાવ છે, તે શુદ્ધનાવપૂજા જાણવી ॥ ૪ ॥

શુદ્ધતત્ત્વ રસ રંગી ચેતના રે, પામે આત્મસ્વનાવ ॥ આત્મા

લવી નિજગુણ સાધતોરે, પ્રગટે પૂજ્યસ્વનાવ ॥ ૫૦ ॥ ૫ ॥

અર્થ - એમ શુદ્ધનિર્મલ તત્ત્વી શ્રીઅરિહંતદેવ સિદ્ધ જગવાન્ તેહનારસેં
રંગાણો થકો તેહના ગુણની નોગીજવારે ચેતના થયી, અન્ય વિકલ્પ ટાળી

अनुनवजावना सहित प्रह्वस्वरूपे रसीनी यइ तेवारे ते चेतना पोताना आत्मस्वजावने पामे, आत्मस्वजावरुचि, आत्मस्वजावोपयोगी, आत्मस्वजावरमणी, आत्मानुनवी थयो, एटले उपादानावजवी अवस्था पामे, अने जे वारें एनव्यजीव आत्मावजवी थाय, तेवारे पोताना गुणने साधतो निज जावतो, सम्यक् दर्शनादिक गुणने प्रगट करतो; गुणस्थान क्रमें बोझनी हाणी गुणप्राग्जाय स्वरूपएकत्व स्वरूपानुनव थतो थको तल्लीनताने नि पजाववे पोतानो अनादिकाजनो सत्तागतपूज्य स्वजावने प्रगट करे, एटले पहेला हू परमपूज्य अनतगुणी हु, ए निर्धाररूप सम्यक् दर्शन प्रगटे, स्याद्वादसत्ताहु नासन थाये, पठी जे सत्ता प्रगटी, तेहनो रमण अनुनवरूप चारित्रगुण प्रगटे, पठी शुक्ल-यान प्रगटे, पठी निरावरण केवजज्ञान नीपजे, ए परमपूज्य श्रीअरिहतने पूजवाथी पोतानो पूज्यस्वजाव प्रगटे ॥ ५ ॥

आप अकर्ता सेवाथी हूवे रे, सवक पूरणसिद्धि ॥ निजधन न दीए पण आश्रित लेहे रे, अक्षय अक्षर रुद्धि ॥ पू० ॥ ६ ॥

अर्थ — श्री बीतराग पोते परजीवना मोक्षना अकर्ता ठे, केम जे परकर्ता पणुं जीउड्यनो धर्म नथी, तेमाटे पोते परजीवनी सिद्धिना अकर्ता ठे, पण श्रीप्रभुजीनी सेवाथी सेवक जे नक, तेहने हूवे केता थाय शु थाय तो केसपूर्ण सिद्धता निपजे निज केतां पोतानो धन जे अनत ज्ञानादिकगुण ते प्रभु कोइ बीजाने थापता नथी, एटले कोइ पोतानो गुण बीजाने थापे नहीं, अने ते गुण पण पोतानी ड्यने मूकी बीजामां वत्तें नहीं अने कोइ ड्य कोइ ड्यनो गुण ग्रहे पण नहीं, सर्व ड्य पोतें पोतानी सत्ताना स्वामी ठे, तेमाटे अरिहत पोते कोइ थापताज नथी परंतु जे अरिहतने आश्रित सेवे, ते निश्चे अक्षय केता जेहना क्षय न थाय तथा जे विनाश नपामे, तथा अक्षर केता खरबु जरबु जेहमा नथी, एवी अविनाशी अक्षर अनत आत्मसपदा पूर्णनिदादिक रुद्धि लेहे केता पामे, माटे जिननकि तेहीन सिद्धता नीपजववाना पूर्ण उपाय ठे ॥ ६ ॥ इति पष्ठ गायार्थ ॥

जिनवर पूजा रे ते निजपूजना रे, प्रगटे अन्वयशक्ति ॥ पर मानद विलासी अनुनवे रे, देवचञ्च पद व्यक्ति ॥ पू० ॥ ७ ॥

ત્રયોદશ શ્રી વિમલજિન સ્તવન.

૮૯

અર્થ - જે જિનરાજની પૂજા નકિ કરવી, તે પોતાના આત્માની પૂજા ના કરવી છે, આત્મગુણ વધારવા છે, આત્મસપદાની ઘટ્ટિ કરવી છે, કેમ જે જિનસેવનાપકો પોતાના અન્વયી ગુણ જે સદ્જ્ઞાનાનવાદિક અનત શક્તિ તે પોપે, વધે, પ્રગટે, નિરાવર્ણ થાય, તે જીવપરમાનવનો વિજાતી પડે, અનુનવે કેતા ઝોગવે, સર્વદેવમાં વડ્ડમા સમાન જે પદ પરમાત્મતા, પૂર્ણતા, નિરાવર્ણતા, નિરામયતા, તત્ત્વઝોગતા, સ્વરૂપાનંદતારૂપ, તેહની વ્યક્તિ કેતા પ્રગટતા જે કર્માવર્ણે અનાદિની આવૃત્ત છે, તે સર્વ કર્મદ્યે પયે અક્રિય, અનવધિનતા, શક્તિ પ્રગટે, છુદ્ધ થાયે, તેમાટે નિષ્પન્ન જિ નની નકિ તે પરમાત્મતા રૂપ આત્મસિદ્ધતાનુ કારણ છે, તેમાટે હે મા ક્ષાર્યાં જીવો તમે શ્રીવીતરાગ અરિદાનોપૂજના તે ત્રિધિ સહિત નિરનિજા પે તત્ત્વસાધ્યતાયે કરો, અહજ ઇત્તમવપાય છે ॥ ઈતિ શ્રીવાસપૂજ્યનિનગ ॥

॥ અથ ત્રયોદશ શ્રી વિમલજિન સ્તવન ॥

॥ વાસથરવાસ સીપરે કરે જી એ દેશી ॥

વિમલ જિન વિમલતા તાદરી જી, અવર વીજે ન કદાચ ॥ લઘુ નદીજિમ તિમ લઘીયેં જી, સ્વયંનુરમણ ન તરાય ॥ વિ ૦ ॥ ૧ ॥

અર્થ - હવે શ્રી વિમલનાથ પ્રયુજીની સ્તુતિ કહે છે હે વિમનજિન ! પરમેશ્વર ! તાદરી વિમલતા કેતાં તમારી નિર્મલતા કહેવી છે ? જે નમ્તદ્યકર્મ નાવકર્મપરાનુજાપીતાદિ વાપ રહિત પછેજે અહવી નિર્મલતા તે અવર કેતાં વીજા કોઈ વ્યસ્ય જીવને ન કદાચ કેતાં ફદ્દિ વાત્. તેનવનુનશક્યતે કેન ઇતિનાપ્યવચનાત્ તેમાટે કહેવાય નદી તે પર દૃષ્ટાત કહેજે જેમ લઘુનદી કેતાં નાન્દીનદી તેને જેમ તેન તયોયેં, ઇતરિયેં, પણ અસરભ્યાતા કોઢી ઝોનનનો સ્વયંનુરમણ નામા સ તે કોઈ પામર જનથી તરો જાય નહીં, અને પ્રદેના ગુણનો સ્વયંનુ સમુદ્ધી પણ અનત ગુણ છે, તે સર્વ વચને કહ્યા જાય નહીં ॥ ૧ ॥

ત પુદયો ગિરિ જલ તરુ જી, કોઈ નોલે એક દાય ॥ તેદ તુજ ગુણગણ જણી જી જાણવા નહીં સમરથ ॥ વિ ૦ ॥ ૨ ॥

અર્થે-તથા સયલ કેતાં સર્વે દૃશ્યો, નિરિ તે પર્વત, જલે તે પાણી, તરુતે વનસ્પતિ, એ સર્વને કોઈ એક હાર્યે તોલે કેતાં ઘપાડે એહવો બલવત પણ તે બાલે વીર્યવત હોય તેથી તેપણ પ્રજુજી તાહરા ગુણના ગણ કેતાં સમૂહ તેને જાણવા કેતા કેહવાને સમર્થ નહીં, કારણ તેહમા બાલવીર્યની શક્તિ છે, થને તમારું નિર્મલ સ્વરૂપ તે કેવલજ્ઞાની ક્ષાયકવીર્યવતને ગમ્ય છે, તેને પણ સર્વવચને ગોચર થાયેજ નહીં, તો બાલવીર્યવતથી કેમ કેહે વાય ॥ ૬૩ ॥ ૬૩ ॥

સર્વ પુજ્જલ નજ ધર્મના જી, તેમ અધર્મ પ્રદેશ ॥ તાસ ગુણ ધર્મ પચવ સહુજી, તુઝ ગુણ એક તણો લેશ ॥ વિ૦ ॥ ૩ ॥

અર્થ-સર્વે પુજ્જ દૃશ્ય તથા નજ કેતા આકાશ દૃશ્ય, ધર્મે કેતાં ધર્માસ્તિ કાય દૃશ્ય, તેમજ અધર્માસ્તિકાયના પ્રદેશ, એટલે એ પંચાસ્તિકાયના પ્રદેશ અનતા તેહના ગુણ અનતા તે ગુણધર્મે નિત્યત્વાદિ તે પણ અનતા તેહના પર્યાય બલી તેહથી અનત ગુણ છે, તે સર્વ મજી પણ હે પ્રજુજી તાહરો એક ગુણ જે કેવલજ્ઞાનરૂપ તેહનો લેશમાત્ર છે, કેમ જે એ સર્વે પંચાસ્તિકાયના નાવ વર્તમાન કાલે છે, થને કેવજીતો એ સર્વના અતીત, અનાગત, થને વર્તમાન, એ ત્રણે કાલના પર્યાય ઉત્પાદ, વ્યય, ધુવરૂપ તેહને એક સમયમા જાણે, તથા એથી અનંતગુણા બીજા ધર્મને પણ એક સમયમાં જાણે, તેમાટે કેવલ જ્ઞાનની શક્તિ અનંતગુણી છે ॥ ઝકું જાણે વિશેષાવશ્યકે ॥ એ હિ કેવજસ્ય નિ શેષજેયગતા વિષયજૂતા પર્યાયાસ્તે જ્ઞાનાદેતવાદિનયમતેન જ્ઞાનરૂપત્વાદર્થાપત્યેવ સ્વપર્યાયા પ્રોક્તા નતુ પરપર્યાયાપેક્ષ્યા હત્યવિશેષકેવલત્વવિરોધો નાશકનીય ઇતિ ॥ ૬૪ ॥

એમ નિજનાવ અનંતની જી, અસ્તિતા કેટલી થાય ॥ નાસ્તિતા સ્વપરપદ અસ્તિતાજી, તુઝ સમ કાલ સમાય ॥ વિ૦ ॥ ૪ ॥

અર્થ-એ રીતે જેમ કેવલ જ્ઞાન ગુણ અનંતપર્યાયી છે, તેમ જે કેવલ દર્શનાદિક નિજકેતા પોતાના નાવ ગુણ પર્યાય અનંતા છે, તેહની અનંતતા કેટલી થાયેજે જે સ્વદૃશ્ય ક્ષેત્ર કાજ નાવ રૂપ અસ્તિપણ તે અનંત છે, તેમ પરપર્યાય જે બીજા જીવદૃશ્ય તથા પુજ્જાદિ અજીવ દૃશ્ય તેહના પ્ર

देश तेहना स्वभाव तेहना गुण पर्यायनी जे. अथनतता ते सर्वतु नास्तिपणु
तमारामां ठे, ते पण अथनतु ठे, ते तस्तसपञ्जाया, सेसा परपञ्जवा सवे
॥ इतिश्री पूज्यपादा तथा च हेम सूरि ये यम्य समवेता स्ते तस्य स्व
पर्याया प्रोच्यते. अस्तित्वेन सत्रक्षास्ते च अथनता येच पटादिगता भास्य
पर्यायास्तेन्यो व्यावृत्तित्वेन नास्तित्वे ससवक्षा इति ॥ ए नास्तिपर्याय ते
पण इव्यनिष्ठित ठे. तेपामपि व्यावृत्तिरूपतया परमार्थिक स्वपर्यायत्वेन
विरुद्धपते एटले नास्तिपणु ते पण वस्तुना पर्याय ठे, एम नास्तितानी प
ण अथनतता ठे, ते स्वपदे केतां पोताने पदे ज्ञानगुणना अमूर्तत्व, चेतन
त्व, सर्ववेदुत्वाप्रतिपातित्व निरावर्णत्वादय केवज ज्ञानस्यस्वपर्याय एम के
वज ज्ञानना स्वपर्याय अस्तिरूप अथनता ठे, हवे केवल दर्शनादि अथनत गु
णना जे पर्याय ठे, ते सर्व केवलज्ञानमां नास्तिपणे रक्षा ठे, ते जेम केव
ल ज्ञान अस्तिनास्तिपणे ठे, तेमज केवल दर्शन तथा चारित्र सुख, अरू
पता, अगुरुलघुता, परमदानादि अथनतगुण, ते सर्व पोतानी जाति एक
जीवइव्य मिश्रित अथनतगुणनी नास्तिताने जीपाथका रक्षा ठे, तेमज बी
जा जीवइव्य तथा पुञ्जादिक अजीवइव्य, ते सर्वना गुणपर्यायनी पण ना
स्तिताने जीपाथका रक्षा ठे, एम स्वपदे नास्तिता तथा परपदेपण नास्तिता
ठे, ते सर्वनास्तितापणु ते इव्यमांहेज अस्तितापणे रह्यो ठे, नास्तिधर्मनी
अस्तिता ते इव्यमांज ठे, तिहा जाचना कहेठे जे जीवने विपे ज्ञानादिक
गुणनी अस्तिता तेम वर्णादिकनी नास्तिता ठे, ते वर्णादिकपणु जीवमां
नयी पण तेनी नास्तिता जीवमांरही ठे, एम तत्त्वाधेमां कहु ठे ॥ “यदि
परनास्तिस्वाजीवादिषु न स्यात् तदा जीवादीनां परत्वपरिणति स्यात्
इति” माटे जीवमां अस्तिपणु तथा नास्तिपणु ते घेहु आन्तिपणे रक्षा
ठे, उक्त च पित्रोपावश्यक

“द्विविध हि वस्तुन सरूप अस्तित्व च नास्तित्व च तनो ये यत्रास्ति
त्वेन प्रतिवक्षा स्ते तस्य स्वपर्याया येतु नास्तित्वेन सत्रक्षास्ते तस्य परप
र्याया प्रतिपाद्यते इति निमित्तनेदृश्यापनपरावेव स्वपरगद्दौ नस्येकेषां तत्र
सर्वथा संयधनिराकरणपरी अतो अस्तित्वेन सत्रपा इति परपर्याया वच्यंते
न पुन सर्वथा ते तत्र न संयक्षा नास्तित्वेन तत्र सवक्षा इति वचनात्”
तेमाटे नास्तिपणानो वस्तुधी सवपज ठे, ते स्वपद केतां स्वइव्यना

ગુણાંતરેની વિવક્ષિતગુણમાં નાસ્તિતા તથા પરપદ કેતાં પરદ્વ્યના ગુણની નાસ્તિતા એ નાસ્તિતા. સર્વ વસ્તુધર્મે પારિણામિક જાવે રહી છે, તે સર્વેનિ રાવર્ણપણે હે શ્રીવિમલ પ્રજ્ઞ ! તમારી પરિણામિકતામધ્યે તથા કર્તૃતામધ્યે નોકૃત્તામધ્યે સમકાલે કેતાં પ્રતિસમયે સમાયે છે, એટલી ધનતતા તમારે વિપે છે, હે પ્રજ્ઞજી તમારી નિર્મલતા તે સમકેતિ જીવને શ્રદ્ધાગોચર છે, તથા પૂર્વધરને પરીક્ષાસન ગાચર છે, અને કેવલીને પ્રત્યક્ષ છે, એ રીતે અનિજાપ્ય તથા અનનિજાપ્યની અનંતતા છે, તે વીજા કોઠી કહા ય નહીં, માટે હે નાથ તાહૂ જ્ઞાન, દર્શન, સુખધર્મની અનંતતા તે જે ન વ્યજીવને સ્યાદાદોષેત જાસન પ્રતીત ગોચર થડ, તે જીવને પણ ધન્ય છે, તો હે પ્રજ્ઞજી ! તમારી શીવાત કહુ તમે તો માહાપૂજ્ય ઠો, મોહોટા ઠો॥૪

તાહરા શુદ્ધસ્વજાવને જી, આદરે ધરી બહુમાન ॥ તેહને
તેહિજ નીપજે જી, એ કોઈ અદ્રુત તાન ॥ વિ૦ ॥ ૫ ॥

અર્થ - હે પ્રજ્ઞજી તાહરો જે શુદ્ધનિર્દોષ સ્વજાવ, અનંતાનંદાદિ રૂપ અક્રિય, અરૂપ, તેહને જે આદરે કેતાં અંગીકાર કરે, વદન, સેવન, સ્મરણ, ધ્યાનાદિકપણે આદરે, વલી બહુમાન કેતાં અત્યાદરપણે જે ગ્રહે, તે સાધ્યાર્થી સેવકનો તેહવોજ પોતાનો સ્વજાવ શુદ્ધ થાય, નિ કર્મતા નીપજે પ્રજ્ઞના જેહવો સ્વજાવ નિર્મલ થાય, માટે હે પ્રજ્ઞ ! એ કોઈ અદ્રુતતાન કે કેતાં તંત્રે જે અરિહંત પ્રજ્ઞુ શુદ્ધસ્વરૂપ ચિતવતાં ધ્યાન કરતાં, પોતાનું સ્વરૂપ નીપજે, એહિજ આશ્ચર્ય છે ॥ ૫ ॥ ઇતિ પચમ ગાથાર્થ ॥

તુમ પ્રજ્ઞ તુમ તારક વિજ્ઞજી, તુમ સમો અવર ન કોય ॥ તુમ
દરિસણયકી હું તરચોજી, શુદ્ધ આલબન હોય ॥ વિ૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ - માટે હે શ્રીવિમલનાથ ! માહરા પ્રજ્ઞ અધિપતિ તુમેજ ઠો, ઘજીમુજને સસારમાથી તારવા વાજા પરમનિર્યામક પરમસામર્થ્યવત તુમે ઠો, હેદવ ! હે નાથ ! હે રૂપાસિધુ ! હે જ્ઞાનજાનુ તુમસમાન માહરે વીજો કોઈ નથી ત્રિભુવનમાંહે તમેજ દયાજ ઠો, હે જગત્વત્સલ તાહરો દર્શન કેતાં દેસવુ થયવા દર્શન તે સમક્ષિત તેને પામે થકે હુ તપો, સસાર સમુદ્રને ઝંજગી પાર થયો ઇંહાં કારણ પામે થકે જનકિના હરપે અપધાર

चतुर्दश श्री अनंतजिन स्तवनं.

७९

वचन कस्य, एम बुद्धनिर्मज स्वरूपनो ध्याजवी यपो यको हे नाथ ! ता हरा स्वरूपने अयजंवे, में माहारु स्वरूप उज्जल्यु, ते उज्जल्यधी स्वरूप रुचिउपनी, पठी स्वरूपविश्रामी धनुनवध्यानी थये तखो ए जावी कार्य नो वर्तमानरोप नैगमनयनु वचन ठे ॥ ६ ॥ इति पद्य गाथार्थ ॥

प्रभुतणीविमलता उलखी जी, जे करे थिरमन सेव ॥ देव चड पद ते लहे जी, विमल आनंद स्वयमेव ॥ वि० ॥ ७ ॥

अर्थ - ए रीतें प्रभुजीनी विमलता केता निर्मजता तेने उज्जलीने जे प्राणी थिरमन केता इढमने सेवा नकि करे, ते समकेति, देशविरति सर्वे विरति जीर, सर्वदेवमां चडमा समान पद परमात्मपद लहे केता पामे अनादि सततित्तपोगी नावकर्म उपाधीने ह्य करीने, निर्मल सिद्ध बुद्ध आत्मतत्त्वनी पूर्णता ते पामे, इहा स्तुतिकर्तानु नाम पण देवचड ठे, ते सूचय्यु ए पद कहेवु ठे जे मध्ये विमज केता निर्मल आनंद ते स्वय मेव केता पोतेज ठे. ते पोतानो आनंद पोते जोगवे एहवा अनंत धर्म प्राग्जाव रूप श्रीविमलनाथनी सेवना करो, मोक्षार्थी जीवने श्रीअरिहत सेवना तेहिज मोक्षकारण ठे, अनादिनी घाति टालवानु पूरनिमित्त ठे, ॥ ७ ॥ इति त्रयोदशम श्री विमल जिन स्तवन संपूर्ण ॥

॥ अथ चतुर्दश श्री अनंत जिन स्तवनं ॥

॥ दीर्घा प्रष्ट दीर्घी जग गुरु तुज ॥ ए देशी ॥

मूरति हो प्रभु मूरति अनंत जिणद, ताहरी हो प्रभु ता हरी मुऊ नयणे वसी जी ॥ समता हो प्रभु समता रस नो कद, सहेजे हो प्रभु सहेजे अनुभव रस लसी जी ॥ १ ॥

अर्थ - हवे चौदमां प्रष्ट श्री अनंतनाथजीनी स्तवना करे ठे हे अ नंतनाथजिणद ताहरी केता तुमारी मूरति केता मुझ एटसे आकार ते माहारा नयणे केता नेत्रने विपे वसी ठे ? ते मुझ कहेवी ठे ता के समता जे राग द्वेष रहितपणु ते रूप जे रस तेना कद ठे यजी सहेजे प्रयास विना अनुभव स्वजोगीपणु तेहना रसपी लीन ठे तन्मय ठे ॥ १ ॥

गुण अनंत हो प्रभु गुण अनंतनो छंद ॥ नाथ हो प्रभु
नाथ अनंतने आदरे जी ॥ देवचंद्र हो प्रभुदेवचंद्रने
आणद ॥ परम हो प्रभु परम महोदय ते वरे जी ॥ ७ ॥

अर्थ — एम ज्ञानादिक अनंत गुणना वृद्ध केतां समूह एहवा नाथके
तां श्रीअनंतनाथ स्वामी तेने जे आदरे, उपादेय करे, ते प्राणी देवचंद्र जे
स्तुतिकर्ता अथवा देवचंद्रते चोसठ इष्ट तेहने आनंद केता परमानंदमयी
एवो जे परममहोदयवत मोक्षरूप स्थानक ते नक्तिवत जीव वरे केता पामे
ए नियामक ठे ए प्रभुजीने सेवता कर्म क्लेशयी रहित थाय ॥ ७ ॥ इति चतु
र्विंश श्रीअनंत जिन स्तवन संपूरण ॥ १४ ॥

॥ अथ पचदश श्री धर्मनाथजिन स्तवन ॥

सफल संसार अवनतार ए हु गणु एवेशी ॥

धर्म जगनाथनो धर्म शुचि गाईये, आपणो आत
मा तेहवो जाविये ॥ जाति जसु एकता तेह पलटे
नहीं, शुद्ध गुणपङ्कवा वस्तु सत्तामयी ॥ १ ॥

अर्थ — हवे श्रीधर्मनाथ जगवाननी स्तुति करेछे अने आत्मइव्यने सा
धनताना बाधरुतानो उपयोग थाए छे तहा धर्म एहजे नामें पन्नरमाती
थंकर जगदुपगारी परमतत्त्वी जगत्ना नाथ, तेहने परमहितकारी धर्म प्र
गटयो छे, ते आत्मस्वजावी धर्म छे ॥ उक्त च ॥ धर्मसंग्रहणां ॥ जो पुण
थाय सहावो, धम्मोपगिरस इत्यादि अथवा वनयस्कयहेक इत्यादि पुन
जावधर्माधिकारे ॥ जीराण जावधम्मो, कम्मानावेण जो खनु सहावो ॥ इत्या
दि ॥ कम्मस्सिमुक्कसरूवो, अण्हिदियत्ता अण्हित्तनेत्ताउ ॥ रुग्गादि विरहत्तो
वा, अण्णाइ परिणाम जावाउ ॥ १ ॥ इत्यादिधर्मस्य स्वरूप उक्त ॥

एहवो श्रीधर्मनाथ स्वामीनो धर्म शुचि केतां पवित्र निरावरण परानुवा
यी पणारहित तेने गाईयें, बारवार सजारीयें, तत्त्वप्रगटरूप ते स्तवियें, अने
पोतानो आत्मापण तेहजो ज जातीयें, केता विचारीयें, एटले जेहवो धर्म
नाथस्वामीनो धर्म छे, तेहजो ज अमारो आत्मानो धर्म छे तथा च निबद्ध

पंचदश श्री धर्मनाथजिन स्तवन

नृत्तटीकाया ॥ जारित्तिरुसहावो, तारित्तिजावो दु सब जीवाण ॥ ते
 वतरुइ, कायवा नवजीवोहि ॥ १ ॥ तथा च तत्त्वार्थटीकाया ॥ जीवो
 तावस्योसिइ इति तेमाटे सिइपणुते जीवनी पोतानी थवस्था ठे,
 कोइ पूठे जे सिइ तथा सततारी सकर्मा, समोही, मिथ्यात्वी, थस्य
 बुय केम कहो ठो तेहने कहे ठे जे वस्तुनी जातोएकता पणे ठे, ते
 वारें पजटे नही माटे जीव इत्थनु, एहिज धर्मजे जे थनादिनो कर्मावर्त
 यो तो पण पलटे नही स्वजाति मुके नहीं, तो मारी तथा श्रीधर्मनाथ स
 मोनी जीवनीजाति एकजे, श्रीगणगमा कहु ठे, एगेआया इत्यादि तेमाटे
 यपि थत्पत मोहतीअ थवोधमा पढ्यो तो पण जीउत्वपणु सग्रह न
 तेवाज ठे जे शुइ निर्मेज गुणपर्यायमयी वस्तुनी सत्ता ठे, केमके सर्व
 शर्ये गुणपर्याय सयुक्त ठे, उक्तच तत्त्वार्थे "गुणपर्याय च इत्थ ॥ इति ॥
 थ पल्लवविक्रय, दवविउत्ता य पक्षवा नठी ॥ उप्पाय छिन्नगाई, दगोप
 लक्षण एय ॥ १ ॥ इति समतित गाथा ॥ उप्पकृति चपनि, परिणम
 गुणाण दवाए ॥ दव प्पसवाय गुणा, न गुणप्पल्लवाएदवाए ॥ १ ॥ थ
 करे जाणणा नठी तथा थायश्यकनिर्युक्ती ॥ गुणाणामासउदव ॥ एगदव
 या गुणा ॥ लक्षण पञ्जराण बु, वनठं निस्तिया नवे ॥ १ ॥ इति उत्तराभ्यय
 ते माटे जीशदिक वस्तुनी सत्ता, शुइ गुणपर्यायमयी ठे, यद्यपि जीअ
 परिणामी ठे, थन ज्ञानादिक गुणसर्व, कर्म थावर्त ठे, ता पण सत्तायें
 ठे, निरामय ठे माटे थापणो आत्मानु सरूप, ते श्रीधर्मनाथसामो
 समान विचारबु एहज तत्ताजवनी थवानो मार्ग ठे ॥ १ ॥ इति प्रथम ॥

नित्य निरवय व वलीएक अक्रियपणे, सर्वगत ते
 ह मामान्यजावे नणे ॥ तेदथी इतर मावयववि
 शेषना, व्यक्तिजेठे पडे जेदनी जेदता ॥ ७ ॥

अर्थ - हवे सामान्य विना वस्तुनी वनी आधारता नहीं, थने विगेरवि
 ना कार्य नहीं, पर्यायप्रवृत्ति नहीं, तेमाटे पञ्चानिस्सय ते सामान्यन्यनार
 थने विगेरस्वभावमयी ठे तिहां सामान्य स्वभावटु जठण कहे ठ जे
 नित्य अविनाशी हाय पण आकाशनी परे सावयव हाय, थने जे निर
 वयव जेहने विनाग थग नथो, तेथी अक्रिय ते पण एहन पण जेमा ठे

નહીં સ્વજ્ઞાતિમાં વિધાનાવ નહીં, તે એકપણે જાણવારૂપ, અથવા પરસ્પર રૂપ ક્રિયા કરે નહીં, તેથી અક્રિય તે પણ કોઈપર્યાયમાં વ્યાપે, કોઈ પર્યાયમાં ન વ્યાપે, તેહવા નહીં પણ સર્વપર્યાયમાં વ્યાપે એ લક્ષણ જેહમાં છે, તેહને સર્વજ્ઞ દેવે સામાન્યસ્વજ્ઞાવ કહ્યો છે એ સામાન્યલક્ષણ શ્રીવિજોષાવચ્ચકે કહ્યું છે એમ નિષ્ણ નિરવયવ, મક્રિય સદ્ગુણ ચ સામન્ન ॥ એ ગાથાના વ્યાખ્યાનથી જાણ્યો તિહા જાવના જે નિત્યપણુ સામાન્ય ધર્મ છે તે પદાર્થમાં નિત્યપણુ સદા છે, તે નિત્યપણાને પર્યાયપ્રદેશરૂપ અવયવ નથી, તે નિત્ય પણ સર્વ એકજ છે, અને જાણવાદિક કોઈ ક્રિયા કરતો નથી, તેથી અક્રિય છે, તે નિત્યપણુ પ્રદેશમાં, ગુણમાં, પર્યાયમાં, મર્મમાં વ્યાપક છે, તેથી સર્વગત છે, એટલા લક્ષણને પહોંચે, તેમાટે નિત્યપણુ તે સામાન્ય છે, એમ અનિત્યત્વાદિક પણ સર્વ સામાન્ય સ્વજ્ઞાવમાં જાણવું હવે વિશેષ સ્વજ્ઞાવનું લક્ષણ કહે છે તે સામાન્યથી ઇતર કેતા વીજા જે સાવયવ કેતા સપ્રદેશી અવિનાશપર્યાય સચુક અનેક અનિત્ય સાવયવ, સક્રિય, તે વિશેષ સ્વજ્ઞાવ જાણ્યો, પણ વ્યક્તિ જે પદાર્થ તથા ગુણાતર તેહના જેદે જેહની જેદતા કેતા જુદાપણુ પહે, એટલે સર્વવ્યક્તિને વિષે વિશેષપણુ જુડ જુડ છે માટે વિશેષની સર્વત્ર જુદાઈ છે, તે વિશેષ સ્વજ્ઞાવમાં જ્ઞાનાદિકગુણના જેદ જાણવા એ સામાન્યવિશેષનું લક્ષણ કહ્યું એ સામાન્યવિશેષસત્તામયી ઇચ્છે

એકતા પિન્નને નિત્ય અવિનાશતા, અસ્તિ નિજ
રુદ્ધિથી કાર્યગત જેદતા, જાવશ્રુત ગમ્ય અન્નિ
લાપ્ય અનતતા, નવ્યપર્યાયની જે પરાવર્તિતા ॥ ૩ ॥

અર્થ - એ સર્વ ધર્મનાથ પ્રજ્ઞનો ધર્મ છે હવે સામાન્યસ્વજ્ઞાવના લક્ષણ કહે છે ૧ પ્રથમ એકતા કેતાં એક સ્વજ્ઞાવ તે જે પિન્ન કેતા પિન્નપણુ તેહ વ્યના સર્વપ્રદેશ, ગુણ, પર્યાય, તેહનો સમુદાય તે એક પિન્નરૂપ છે, પણ, નિર્નરૂપ વર્તતો નથી, તેને એકસ્વજ્ઞાવ કહિયે

૨ વીજો નિત્ય અવિનાશતા કેતા અજગુરતાપણુ ધ્રુવપણુ તજાચાવ્યય નિત્ય ઇતિ ત્વાર્થવચનાત્ તે ઇચ્છના વીજો નિત્યસ્વજ્ઞાવ કહિયે

૩ ત્રીજા સર્વેચ્છાપોતાને સ્વજ્ઞાવેતતા છે, પણ કોઈ કાલે પોતાની રુદ્ધિને મૂકતા નથી, તે ઇચ્છમા પોતાની રુદ્ધિથી ત્રીજા અસ્તિસ્વજ્ઞાવ કહિયે

પચદશ શ્રી ધર્મનાથજિન સ્તવન

૧૫

૪ ચોથો જેદસ્વનાવ તે કાર્યગત છે, એટલે જે જ્ઞાનાદિક ગુણ તે સર્વ પોતા પોતાના કાર્યને કરે છે પરંતુ એકગુણ તે વીજા ગુણના કાર્યને કરતો નથી, જ્ઞાન તે જાણવારૂપ કાર્યને કરે છે, વર્ણન, તે લેખવારૂપ કાર્યને કરે છે, તથા ચારિત્ર તે રમણતારૂપ કાર્યને કરે છે જોગગુણ તે જોગ્યને કરે છે, શ્યાદિક કાર્યના જેદેં હ્યમાં ચોથો જેદસ્વનાવપણુ તે ૫ પાંચમો અગ્નિનાપ્ય સ્વનાવ છે, તે વચનથી કહિ શકાય તેહવા પણ આત્મહ્યમા અનતા ધર્મ છે, જે નાવ શ્રુતજ્ઞાને કરી જણાય માટે શ્રુતજ્ઞાનની શક્તિપણ અગ્નિનાપ્ય નાવ સીમ છે, તે પાંચમો સ્વનાવ છે ૬ ઠાં સર્વહ્યમા પર્યાયની પરાવર્તિતા કેતાં પજટણતા છે, તે જ્ય સ્વનાવકહિયે એ ઠ સ્વનાવ. હ્યમા, ગુણમા, પર્યાયમા છે, માટે એ ઠ ને સા માન્યસ્વનાવ કહિયે ॥ ૩ ॥ ઇતિ તૃતીય ગાયાર્થ ॥

કેત્ર ગુણનાવ અવિનાગ અનેકના, નાશાઉપાદ અનિત્ય પરનાસ્તિતા ॥ કેત્ર વ્યાપ્યત્વ અજેદ અ વ્યક્તતા, વસ્તુતે રૂપથી નિયત અજવ્યતા ॥ ૪ ॥

અર્થ - હવે વિગેષ સ્વનાવ કહેત્રે ત્યાં પેહેનો અનરૂ સ્વનાવ તે જેદે અથવા અવિનાગ પ્રદેશ તેથી પદાર્થ અનેક સ્વનાવી છે તથા ગુણાગિનાગ એકાકગુણના અનતા અવિનાગ છે, જેમ ચારિત્રના અગ્નિનાગ તયમથ્રે ના કહ્યા, વીર્યના અવિનાગ યોગસ્થાન અગ્નિનાગ કમ્મપયઢીમા કહ્યા તે માટે ગુણાગિનાગપણે પણ અનેક સ્વનાવ છે એક એક હ્યમાં અ ગુણ છે, તે ચલી એકમા ગુણમા અનતા ગુણાગિનાગ છે, તે અનેક થતા છે, તથા નાવાગિનાગે જે પર્યાય ધર્મ તે જ્ઞાનાદિક ગુણના અ પર્યાયની સુદમતા ગહન છે, તે પણ અનેક સ્વનાવ છે, એટલે દેત્રે ગુણે અને પર્યાયે સર્વે રીતેં હ્યમાં અનેકતા છે ૧ીનો નાશ કેતા વ્યય તથા ઉત્પાદ કેતા ઉત્પાદ એ પરિપતિ તે ૨માં અનિત્ય કેતાં અનિત્યસ્વનાવ છે ૩ીજા પર કતાં આપણથી વીજા જે હ્ય તેદના ધર્મ તે અન્યહ્ય એટલે એક હ્યના જે ધર્મ તે વીજા હ્યમાં નપાનીયે, તે હ્ય તા કેતા નાસ્તિસ્વનાવ છે

૪ ચોથો આત્માના સર્વ ગુણપર્યાય તે નિન્નનિન્નકાર્ય કરે છે,પરંતુ ક્રેઃ કેતા નાજન તે સર્વનો આત્મા છે,માટે ગુણપર્યાયની અનતતા છે,પણ કોઃ મૂલદ્વ્યને તજી શકતો નથી, એકદેત્રે એકાધારપણે વ્યાપત્વ કેતાં શ્રવણ હી રહ્યા છે તે દ્વ્યમા અન્નેદતા કેતા અન્નેદસ્વનાવ છે

૫ પાંચમો વજી વસ્તુને સ્વરૂપે કેવળ જ્ઞાનગમ્યપણે વચને અગોચર અનતધર્માત્મક પણે દ્વ્યનુ અનનિજાપ્યપણું તે અવક્તવ્યસ્વનાવ છે, ઠક્ક ચ ॥ શ્રીધિગોપાવશ્યકે ॥ અનિજાપ્યે નાવેન્ય અનનિજાપ્યા અનતગુણાં ઇતિ

૬ ઠક્કો અનેક પર્યાયનોપરાવર્તે છે,પણ વસ્તુના મૂજરૂપથી પડતે નહીં, તે રૂપેજ રહે છે, એ નિયતપણા માટે વસ્તુમા અનવ્યસ્વનાવ છે

એ સર્વ સ્વનાવ સમ્મતિતર્કે તથા ધર્મસમૂહણીના વ્યાખ્યાનથી જોવા, એ સામાન્યસ્વનાવ છે તે પદાર્થનો દ્વ્યાસ્તિકમૂજધર્મ છે, એહવા પરિણમન પણાથકી સર્વ પદાર્થ સ્યાદાદાદિ કહેવાય છે, જે સમયે એક તે સમયે અન્ય જે સમયે નિત્ય તે સમયે અનિત્ય, જે સમયે અસ્તિ, તે સમયે નાસ્તિ, જે સમયે નિન્ન તે સમયે અનિન્ન, જે સમયે વક્તવ્ય, તે સમયે અવક્તવ્ય, જે સમયે નવ્યત્વ તે સમયે અનવ્યત્વ, ઇત્યાદિક એમ વજી એક અનેક નિત્યાનિત્યાદિક એક એક સ્વનાવની સત્તજગી થાયે તેવા અનતા સ્વનાવે અનતીસત્તજગીયો દ્વ્યનેવિપે થાય, તે સ્યાદાદરત્ત્વાકરાવતારિકામા કહ્યું છે જે “નિત્યાનિત્યાઅનતસ્વનાવન્નેદતૌ પ્રતિધર્મે નિન્નાનિન્ના સત્તજગી એવ મનતા સત્તજગ્યો નવતિ ઇતિ ॥” તથા ચ શ્રીજિનવદ્વજસૂરિવાક્ય ॥ બહુ વિદ્ નયજગ,વહુણિચ્ચ અણિચ્ચ ॥ સદસદનનિજાપ્યા,જાપ્યમેગ અણેગા ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ એ સ્વનાવ મહોપાધ્યાય શ્રીયશો વિજયજી સ્વરૂતદ્વ્યગુણપર્યાયના રાસમધ્યે સમર્પ્યા છે, તિહાથી જોઈ લેવા ॥ ૪ ॥ ઇતિ ચતુર્થ ગાથાર્થ ॥

ધર્મ પ્રાગ્જ્ઞાવતા સકલ ગુણ શુદ્ધતા, જોગ્યતા કર્તૃ તારમણ પરિણામતા ॥ શુદ્ધ સ્વપ્રદેશતા તત્ત્વચૈતન્ય તા, વ્યાપ્ય વ્યાપક તથા ગ્રાહ્ય ગ્રાહકગતા ॥ ૫ ॥

અર્થ - હવે વિશેષસ્વનાવ કહે છે દ્વ્યનો ધર્મ જે જ્ઞાનાદિક તેહની પ્રાગ્જ્ઞાવતા કેતા પ્રગટપણુ તે આધિનાઈધર્મ, વીજો જ્ઞાનદર્શન, ચારિત્રાદિ, સર્વ ગુણની શુદ્ધતાયે સર્વ સ્વગુણનુ જોગીપણુ તે જોગ્યતા ધર્મ તથા

કર્તૃતા કેતા કર્તાપણુ સર્વ પ્રદેશકાર્યાનુગત સમુદાયપ્રવૃત્તિ કાર્યોત્પાદકક
ર્તૃત્વ તે ધર્માસ્તિકાયાદિ ડ્વ્યને પ્રદેગે પ્રદેગે ચલનાવિતહાયરૂપ કાર્ય
નો ધાવો, તે નિન્નજિન્ન પ્રદેશને આશ્રયે છે. અને જીવડ્વ્યનુ જાણવા
દેખવા રૂપકાર્ય, તે સર્વ, અસલ્યપ્રદેશના મજવાથી છે, તેમાટે જીવ ડ્વ્યને
વિપે કર્તાપણુ છે તે કર્તાપણુ વિગેષ સ્વજાવ છે વલી રમણ જે કોઈકને
વિપે રમવુ તથા પરિણામિકતા જે પરિણામિકપણુ તે શુદ્ધ સ્વપ્રદેશીપણુ તે
પણ વિગેષ સ્વજાવ છે તથા તત્ત્વ કેતાં વસ્તુમા મૂલધર્મે જે ચૈતન્યતા તે
પણ વિગેષ સ્વજાવ છે, વ્યાપ્ય વ્યાપકપણું તથા ગ્રાહ્ય ગ્રાહકપણુ તથા ગ્રા
ધારાધેયપણુ સરક્ષણપણુ સ્વસ્વામિજાવાદિક એ સર્વ વિગેષ સ્વજાવ જાણ
વા એ રીતે સામાન્ય સ્વજાવ તથા વિગેષસ્વજાવ, તે સર્વ શ્રીધર્મનાથ પરમે
શ્વરના વિગેષ ધયા, તેહમા પણ સામાન્યસ્વજાવ તો નિર્દોષ સદા
હતા, પરતુ પર તયોગે વિગેષ સ્વજાવનો હિધાનાવ થયો હતો, તે હે શ્રી
ધર્મનાથ પ્રજુજી તુમે સ્વરૂપાલવની ઘઈ કરણયુગે જે જ્ઞાન, દર્શન, ચા
રિત્ર, ધ્યને વીર્ય, તેહને સ્વરૂપથી એકત્વ કરી, સ્વરૂપ પ્રાગ્જાવ કરી, સ્વ
રૂપે વસ્યા ઠો, માટે નિરામય થયા ઠો ॥૫॥ ઇતિ પચમ ગાથાર્ય ॥

સગ પરિહાથી સ્વામિનિજ પદ લહ્યુ, શુદ્ધઆત્મિક
આનંદપદ સંગ્રહ્યુ ॥ જહવિ પર જાવથી હું જવોદ
ધિ વસ્યો, પરતણો સગ સસારતાયે અસ્યો ॥ ૬ ॥

અર્થ - હવે એહવી અનંત ગુણ નિર્મલતા પ્રજુજીને જે રીતે નીપતી,
તે રીત કહે છે હે દેવ, હે પરમેશ્વર! તુમે પુજનાદિકનો સગ સર્વથા પરિ
હાર કેતાં ત્યાગ કર્યો, તેહથી નિજ કેતા પોતાનુ પરમપદ અવ્યાવાધાનદ
રૂપ ચિદ્રૂપાવસ્થાનરૂપ લહ્યુ કેતાં પામ્યો માટે તમે શુદ્ધ કેતાં નિર્મલ
આત્મિક કેતાં જે આત્મ ડ્વ્યનો આનંદ અવ્યાવાધાદિકતે સમગ્ર કેતા
જાધો અને હે પ્રજુજી! જહવિ કેતા જો પણ હું પરજાવથી કેતાં પરજાવ
નિમિત્ત પામીને પરજાવરૂપ પરિણમીને, વર્તમાનપરાનુપાયી જવોદધિ
કેતાં જવસમુદ્ધને વિપે વસ્યો હું, જવનિવાસી થયો હુ, તથી પુજનાદિકને
સગે સસારતા જાવથી નહુ નહુ અધ્યવસાયીપણુ પામીને ડ્વ્યથી ચારગતિરૂપ
સસારમાં જાવપણે કરીને એ માહારો આત્મા અસ્યો છે એટલે એ સસારે

મુજને ગ્રામ કરી લીગે છે માટે હે દેવ ! તુમે અસગી, હું સગી, તુમે મુક, હું વદ, તુમે અરુમાં હું કર્માંથિત તુમે સત્પનોગી, હું પુજનોગી, તુમે સ્વગુણપરિણામિ, હું પુજનાથિત રાગદેવ પરિણામિ, તેથી હે પ્રભુ ! માદારે તો માદારી જ્ઞાત્રી કોડક નવુ જે સત્તામા, કર્તાપણામા, પરિણામિકતામા ન હતો તે નીવનો. એ અશુદ્ધકર્તાપણુ મે રહ્યું. તેથી સ્વગુણ આપરી ને પુજ્જનો ગ્રાહક થયો, તે પુજાને લેગથી માદારે આત્મા પુજાનોગી થયો, છડે તારે મારે અતર પડીગયો, તેથી હું મમારી હું અને તમ નિહ ધેવ ઠો ઇતિ પદ્ય ગાથાર્થે ॥ ૬ ॥

તદપિ મત્તાગુણે જીવ એ નિર્મલો, અન્યમલેપ જિ
મ ફિટક નારિ મામલો ॥ જે પરોપાધિથી હુટપરિ
ણિ ગ્રહી, જાવ તાદાન્વિમા માદેરૂ તે નહી ॥૭॥

અર્થ - તો પણ મત્તાગુણે ઇચ્છાસ્થિત સમગ્ર નય એ માદારે જીવ નિર્મલ છે, નિષ્કાલ છે, અસગી છે, અરુપીને, કાળ દૃષ્ટાતે ? જેમ શ્યામાદિક પુર સયાગે ફટિર રત્નના વા સ્યામ દીકામાં આવે છે પરંતુ ફટિર કાંઈ શ્યામ થયા નથી, પણ અપરીટ તાક નેન શ્યામ જાણ છે, પણ જાતે જ દરો હતો તેદરાત્ર છે, તમ રમેસગ આત્મા અશુદ્ધવ દયાય છે, પરંતુ ત ત્વજ્ઞાની અને જાતે નિર્મલ જાણ ન તમ શ્વાસતપણ નિર્મલ જાણે ન અને ને પરોપાધિથી હુટપરિણિ કર્મેષ્તા પળારૂપ મટીને તદાત્મજનાર માતાદાન્વિમરૂંડે કરી ન, તે સર્વ ઉપાધિજનાર માદારા નથી, સયાગ મ વર મારો છે પરંતુ સમગ્રસરૂંડે નથી જરિનાયતેન હુન્વનિગયવત્ર પરંતુ ત દાન્વિમરૂંડે નથી અને નારવુ ॥ ઇતિ સત્સંગાથાર્થે ॥ ૭ ॥

તિણે પરમાત્મપ્રજ જલ્લિ સ્ત્રી થઈ, શુદ્ધકારણ રમે
તવ પરિણિતિ મયી ॥ આન્મગ્રાહકથયે તજે પર
ગ્રહાત્મા, તવજોગી થયે દલે પરજાગ્યતા ॥ ૮ ॥

અર્થ - માટે એ વિત્તપરિણિતિ તેમાદાર મૃત રમે નથી, નથી અને વિતાર્થિય, તો જાયે તેરા એ માદારે આત્મા સ્વરૂપારન્વિત થાય, અને વિતારી તે નો વધાય વિતરે છે જે એ સમાગી આત્મા પગવૃજન થઈ રહ્યા છે, તેદન

જો હમણા સ્વરૂપથી જોડોળ, તો ટકી શકે નહીં. અને પરિજ્ઞાતિથી જો
 દયા થયા થધને ચારે ઝે, માટ પરસ્વજાતી જીવ જે શ્રમોદ્ધી, શુદ્ધજ્ઞાની તેથી
 જાહોયે, તો સ્વજાતી સ્વરૂપ રંગી ધાય અને શ્રદ્ધિતત્ત્વ સ્વરૂપ તથા શ્રા
 વણા આત્માત્મ સ્વરૂપ તુલ્ય ન. તેથી તેહના સ્વરૂપે રતિક ધાય. તો
 પત્રો કમિ આપણા પણ, આત્મસ્વરૂપનો સુતિ વપન, તે સુતિથી પોતાના
 સ્વરૂપન નરેદ. જાણે રમે, યયમ કર, પરનાથ તજે ન અનુક્રમથી સંપૂર્ણ
 રસપ પામ, તેમાટ પરનાત્મા પ્રત્યુ શ્રી ધર્મનાથજીની નક્કિના રંગી ચડેને શુ
 ઢ નારણને રસ આત્મા તત્ત્વપરિણતિમાં મગ ધાય, પોતાના આત્મસ્વરૂપ
 જાગે ધ્યાય મનારે તથા તેહનજ પ્રાટ કરાના યજ કર. તથા મીતે
 નગરે આત્માનો પ્રાટર ધાય તેશર આનાદિની પરમાત્મતા તજ, એમ
 જે આત્મસ્વરૂપના ધાત્વ ધયા, તે પરનાથન મલ નરે નટાનો આત્મરતિ
 નતિ આત્મરમે ધાટર ધડ તે રમાદિકન ટાકે તેવ નારપરિણતિ રતિ
 ધે રત્તીનત્તરનાગી ધયા, પરનાગોશણ ટકે, તથા આત્માન જાગરે ॥ ૬ ॥

ગુઢ નિ પ્રયાસ નિજનાય જોગી યદા, આનંદેત્રે
 નેહી અન્યરક્ષણ તદા ॥ એક અમટાય નિન્મગ નિર્ઢ
 ઢના ગતિ ઉન્મર્ગની તાય મહુ વ્યવતા ॥ ૭ ॥

અર્થ - જોગરે શુદ્ધ પુણ્ય નારતિન નિ પ્રયાસ નિજનાય જેના આત્મ
 નારતા જાગો ધયા, તેશર આત્મપ્રકાશ અન્ય જેતા પુણ્યરમે તથા રાગ
 દિગ્દુષ્ટતા જેતા રાગરા તથો એટલે સ્વરૂપ પ્રાટર ચંતનાટુ યોરે
 પાપ તથા શુદ્ધ રમે આત્મપ્રકાશ નરવાવણ રત નરે, મરેદુષ્ટતાયરતિ
 આત્મા નિ રમા ધાય, પત્રો મરેદનગ મરિન, અસલાયો નિર્ઢ ઢ અન્મર્ગની રતિ
 મરિન, અન્મતા જેતા પ્રાટના નિપરણવણ પાન ॥ ૬ નિ વરમ નાથાર્થ ૯

તરો મુગ આત્મા મુગઅલી મીતે, નાટરો મરદા
 મરલ મુગ મરવે ॥ નેલે મન મરિરે ધર્મ પ્રજા ધ્યા
 ઢયે પરમેદેવવદ નિજ નિર્ઢ મુગ પાટરે ॥ ૧૦ ॥

અર્થ - તેથી ર ર ર ર મરનાથા' હમણે રિરિર નરારો તત્ત્વ
 નેરવે, રાત રાત નરવે નેરવે નહીં તરારો આત્માટ નિર્ઢ રાત ને

ताहारा स्वरूपने श्रवजंवे नीपजे, माहरो अनतगुणपर्यायरूप स्वरुत्ताप
 पु स्वनोक्तापणु स्वरूप ऐश्वर्यता सर्व कर्मावर्त ठे, ते मुने सपजे, एट
 से दु माहारी श्ररूपी सत्तागत तत्त्वसपदानो धणी तथा जोगी, श्रि
 नाशीपणे धाऊ, ए प्रभुजीनो परम उपकार जाणु, ते कारणे मनमदिरने
 रिपे श्रीर्मनाथ प्रभुने ध्याइए पण बीजी उपाश्रितिए नही, ए प्रभुना
 गुण तथा उपगारनु बहुमाने ध्यान करिये, नवा सायकने एहिज आधार
 ठे, तेवारे परम उच्छ्रष्ट देव जे स्वरूपरमणी मुनि तेहमा चडमा समान
 जे परमात्मपदरूप निज केता पोताना निद्रि केता निष्पन्नसुख, श्रव्यावाया
 दिक् तेन पाइये केता पामिये, एहीज मोक्षनो उपाय ठे, तेमाटे श्रीश्रि
 रत्ननुं मंगन निरनुष्ठानपणे करनु ॥ १० ॥ इति श्रीधर्म जिनस्तवन संपूर्ण ॥

॥ अथ षोडश श्री शांति जिनस्तवन ॥

॥ आगडोये में आज सेतुंजो दीगो रे ॥ ए देगो ॥

जगतदियाकर जगतरूपानिधि, वाढाला मारा समवसर
 लमां वेग रे ॥ चनुमुख चनुविह धर्म प्रकाशे, ते मे नयण दीठा
 रे ॥ जरिक जिन हरसो रे ॥ निरसी शांति जिणद ॥ ज० ॥
 उपशम रसनो कद ॥ नही डणे सरसो रे ॥ ए आरुणी ॥ १ ॥

अर्थ - हवे मानमा जिन श्रीशान्तिनाथ प्रभुनी स्तवना कदे ठे ते प्र
 वेदमा ठे ? जगत्तुनेरिये दियाकर कतां सूर्यनी पर ज्ञानकरीव्यातना करन
 र तथा श्राना निधि एदमा प्रभुने मुक्तने परमगहन ठे समग्रमणम
 विरानमान यका चार मुने करी चार प्रशान्ता धर्मेने प्रशान्तेतां उपदेश
 करना यका, एग तीर्थकर देव श्रीशान्तिनाथ प्रभु त म नयण केता श्र
 म्म श्रवण रूप चकृण दीठा माटे हनरिस्त्रीया ! तुम जिणद कतां मा
 मान्यदेवनीमां इहमान एदमा श्रीशान्तिप्रभुने निग्याने दरवात पाउ
 उदगम जे परमहन्ता नदग्य जे रम तेनु ए कदने एना तुम यीता काइ
 नयो ए प्रभु परम शान्तमनयी न ॥ इति प्रथम गायार्थ ॥ १ ॥

प्रानिदार्थ अनिग्रह गोना ॥ ३० ॥ ते तो कदिय न जाये रे ॥

चक्रवालरथी गिरिहरजरनुं, वगन केणी परे थाये रे ॥ ज० ॥ ७ ॥

અર્થ - વલો પ્રભુનો જે આઠ પ્રાતિહાર્યનો તથા ચોત્રીશ અતિશયની મોના તે મુજ સરિલા વ્યામોહિ જોવયો કહો જાય નહો, દણંત જેમ ધૂરુવાલકયો કેતા ધૂવડના ઘાજકયો રચિકર કેતાં સૂર્યના કિરણોનો નર કેતાં સમૂહ તેહનુ વર્ણન કેવી રીતે થાય ? અર્થાત્ નહીંજ થાય તેમ મુજ સરલાયો પણ પ્રાતિહાર્યાદિકની મોના કહો જાયે નહોંં ઇતિ ॥ ૨ ॥

વાણી ગુણ પાત્રીશ અનોપમ ॥ વાળ ॥ અવિસવાદ સરૂપે રે ॥
નવહુલવારણ શિવસુલકારણ, સૂધો ધર્મ પ્રરૂપે રે ॥ જળ ॥ ૩ ॥

અર્થ - વલો પ્રભુનો જે વાણી તેહને વિપે ડપમા રહિત પાત્રીશ ગુણ રહ્યા ઢે, તે વાણી ચિત્તવાદપણાયો રહિત અવિસવાદ સરૂપમયો ઢે, તે વાણીય કરીને નવ્યજીવોના નવ કેતા સસારના હુલ નિવારવાને અર્થે અને શિવ કેતા માહુસુલના પ્રવજકારણને અર્થે સૂધો કેતા યથાર્થ ધર્મ નીપ્રરૂપણા શ્રીપ્રજૂજી સમવસરણમા કરે ઢે ॥ ઇતિ તૃતીય ગાથાર્થ ॥ ૩ ॥

દક્ષિણ પશ્ચિમ ડત્તર દિસિમુલ ॥ વાળ ॥ ડવણાજિન ડપગારીરે ॥ નસુ
આલવન લલિય અનેકે, તિહાં થયા સમકિત ધારીરે ॥ જળ ॥ ૪ ॥

અર્થ - તે સમવસરણમા પૂર્વદિશિ સન્મુલના વારણે તો શ્રીતીર્યકર પોતે મૂલગે રૂપે વેસે, અને દક્ષિણ પશ્ચિમ તથા ડત્તરદિશિને વારણે શ્રી અરિહતના પ્રતિચિત્ત વેસે, તે પ્રતિમારૂપ ડવણાજિન કેતાં થાપના જિનઢે તે ડપગારી ઢે, તેહનુ પણ આજ્ઞવન પામીને અનેક જન તિહા સમવસરણને વિપે સમકેત ધારી થયા, ંટલે વ્રતના લેનાર તે પૂર્વદિશિના વારણે વેસે, અને વીજો પરિપદામધ્યે જિનસેવનયો સમકિતનો લાન ઢે, તેથી ં પન્યતા ઢે તે થાપનાનિરૂપાનો ડપગાર ઢે ॥ ઇતિ ચતુર્થે ગાથાર્થ ॥ ૪ ॥

પટ્ નયકારજ રૂપે ડવણા ॥ વાળ ॥ સગ નયકારણ ડાણીરે ॥ નિમિત્ત
સમાન થાપના જિનજી, ં આગમની વાણીરે ॥ જળ ॥ ૫ ॥

અર્થ - હવે વજીવિશેષ થાપનાનુ ડપગારીપણુ તથા સત્યપણુ કહે ઢે, તેમધ્યે શ્રીઅરિહત તથા તિહજી પણ આપણા આત્મના નિમિત્ત કારણ ઢે, અને શ્રીજિનપ્રતિમા તે પણ આપણા તત્ત્વસાધનનુ નિમિત્ત કારણ

ઠે, તેહમાં યાપના જિનને વિષે અરિહતમિહપણુ ઠ નયે ઠે, હા
 કોઈ પૂઠે જે અરિહત થયા અથવા સિહ થયા તેહનો યાપના ઠે, તા
 સાત નય મૂકીને, ઠ નય કેમ કહો ઠો ? તેહને ઉત્તર કહે ઠે જે મૂલ તા
 યાપનાનિદ્દેષામધ્યે યાપના તે ગ્રણ નયે ઠે “નામ સ્થાપનાદ્વ્યનિદ્દેષપત્રપ
 નૈગમાદિનયવર્તિત્તિ ઇતિ ॥ ” અતઃ ઓચ્યતે ॥ હવે હા નામાદિ એકેક નિદ્દે
 પાના ચાર ચાર જોડ થાય ઠે ॥ ઓક્ત ચ નાપ્યે ॥ નામાદિ પ્રત્યેકચતુરૂપ
 ઇતિ ॥૧॥ તેથી પ્રથમ એ સ્થાપના એહવુ નામ સ્થાપનામોઢે તે સ્થાપનાનો
 નામ નિદ્દેષા ઠે વીજો એ સ્થાપના ગ્રહણ હેતુ થાય ઠે, તે સ્થાપનાનો સ્થાપ
 ના નિદ્દેષો જાણવો ત્રીજો સમુદાયતા અનુપયાગતા તે સ્થાપનાના દ્વય
 નિદ્દેષો જાણવો ચોથો આગારોનિષ્પાઠ એ ધર્મને કારણિક થાયે તે યાપના
 નો જાવ નિદ્દેષો ઠે એમ યાપના ચાર નિદ્દેષે ઠે અથવા નઙ્ગિએહિ વિદુણ,
 સુતોઅહોયજિણમએ ફિંચિ ॥ આસક્કંસાચાર, નયનયવિસારં વૂઆ ॥૧॥
 ઇતિ તેથી શ્રીઅરિહત તથા સિહજીની સ્થાપના ઠે, તેમાટે તેહના નય કહેઢે

૧ જે સ્થાપના દીઠે અરિહત સિહનો સકલ્પ સ્થાપનામા થાય ઠે, ત
 થયા અસંગાદિ તદાકારતા રૂપ અશ એ સ્થાપનામા ઠે, તે નૈગમનય યાપના

૨ અરિહત તથા સિહના સર્વગુણનો સગ્રહ કલ્પનાબુદ્ધિ ધરીને યાપ
 નાકરી ઠે, તેમાટે એ સગ્રહનય અરિહત સિહરૂપ સ્થાપના ઠે

૩ અરિહતના આકારને વદન નમનાદિ સર્વ વ્યવહાર શ્રો અરિહતનો
 થાય ઠે, તેહવુ કારણપણુ એ યાપનામા ઠે તે વ્યવહારનય યાપના કહોયે

૪ એપ્રતિમારૂપ યાપના દેહી, સર્વજન્યને બુદ્ધિનો વિકલ્પ એહવો ઓપ
 જે ઠે, કે એ શ્રીઅરિહતજીઢે તે વિકલ્પેજ સ્થાપનાકરી ઠે તે રુદ્ધસૂત્રન
 ય સ્થાપના ઠે

૫ અરિહતસિહ એહવો શબ્દ “સદ્પ્રકૃતિપ્રત્યયસિહ” હા પ્રવૃત્તે ઠે,
 તે શબ્દનય સ્થાપના જાણવી

૬ અરિહતના પર્યાય વીતરાગ સર્વજ્ઞ તીર્થકર તારક જિન પારગત ડ્યા
 દિક સર્વપર્યાયની પ્રવૃત્તિ પણ સ્થાપના મધ્યે ઠે, તે સમનિરુટનય સ્થાપના
 અઽ પરતુ કેવલજ્ઞાન કેવલદર્શનાદિગુણ, ઓપવશકતા તે ધર્મ, સ્થાપનામા
 નથી માટે એવજૂતનયના ધર્મ, તે એ સ્થાપનામા નથી તેથી એ વચ્ચા કેતા યા
 પના તે કાર્ય કેતા નિષ્પન્નતા, અરિહત, મિહતારૂપ તે પદ્ કેતા ઠ નયે ઠે,

એક પવનૂત નયે નથી કેમ કે પવનૂતનય તે શ્રીપ્રસ્થિત સિદ્ધને વિષેજ છે તેમાટે કાર્યપણે પ્રસ્થિત મધ્યે પણ ઠ નય છે હજી સ્થાપના નિર્દેષમા શ્રી વિગેષાયશ્વક આગ્નિ પ્રાણ નય કહ્યા છે અને હજી ઠ નય કહ્યા તે ઉપચાર જાપનાયે કહ્યા છે નમનિઘટનુ લક્ષણ, વચનપચાંચવર્તિ છે, તે લક્ષણ હજી પાહોયે છે, તેમાટે એ ઠ નય કહ્યા

હવે એ શ્રી જિનપ્રતિમારૂપ સ્થાપના તે નમનિનિ વેસવિરતિ, સર્વપ્રસ્થિતને મોહમાધનનુ નિમિત્ત કારણ છે તે નિમિત્ત કારણ માતનયે ઠ તે કારણના ધર્મે રક્ષાને વળ મેં તે નિમિત્તકારણપણુ માત નયે છે, તે રહે છે,

૧ પહેલો સત્તારાનુયાયી જીરને ૭ જિનપ્રતિમા ઘોઠે પ્રસ્થિતનુ સ્મરણ ધાય છે, અથવા જિનપરનને જીવની સન્મુખતા થાય છે તેમારે સન્મુ સ્થનાના જે નિમિત્ત તે નૈમનનય નિમિત્ત કારણ પણ છે

૨ જિન પ્રતિમા ઘોઠ સર્વગુણના અગ્રદ ધાય છે સાધકતાની પંતનાદિ સર્વના સમગ્ર તે તત્ત્વની અદ્વિતતાન સન્મુખ ધાય છે તે સમગ્રનય નિમિત્ત

૩ ઘટન નમનાદિક સાધકશ્રવ્યહારનુ નિમિત્ત તે વ્યવહારનય નિમિત્ત,

૪ તત્ત્વરૂપ ઉપયોગ સમાગવાના નિમિત્ત તે અદ્વિતનય નિમિત્ત

૫ સપૂર્ણ પ્રસ્થિત પાનાના ઉપયોગે જ ઉપાદાન ૭ નિમિત્તે તત્ત્વસાધનને પરિણમ્યા તે અદ્વિતનય, સ્થાપનાના નિમિત્ત છે, સમસ્તિ પ્રમુખને અધ્યોગે

૬ અનેક રીતે ચતનાના ચીરની પરિણતિ સર્વસાધનતાને સન્મુખ થઈ તે સમનિઘટન સ્થાપનાનું નિમિત્ત કારણ પણ જાણવું,

૭ ૭ સ્થાપનાનુ કારણ પામી તત્ત્વરૂપ તત્ત્વરમણી ધરને જે શુદ્ધ શ્રદ્ધાધ્યાનમા પરિણમે તે સપૂર્ણ નિમિત્ત કારણતા પામીને, ઉપાદાનની પૂર્ણ સમગ્રતા નીરમી તે પવનૂત નયનિમિત્ત કારણ પણ છે, અદ્વિત નિમિત્ત કારણતા એ ધર્મે છે જ ઉપાદાનન સમગ્રપણે સમાટે, અને ઉપાદાનકારણ તે કાર્યપણે નીરમ ૮ રીત છે

તેથી જિનપ્રતિમા તે મોહનુ નિમિત્ત કારણ છે, તે નિમિત્ત માત નય છે તેમા સ્થાપનાદિને અધ્યતન નીમ કારણ પણ અને શુદ્ધ નીરમે વ્યવહારનય નીમ નિમિત્ત કારણ પણ થાય નયા માર્ગનુયાયી સમરેતિની ગાઠ પટ્ટી જે પોંગટટ્ટી સન્મુખમા રહી છે, તેમાની દશદિ

ની ચાર દૃષ્ટિ વાલાને ક્ષુદ્ર સૂત્ર નય સીમ, નિમિત્ત કારણપણ થાય છે અને પુણ્યાદ્યાદિકને એ જિનપ્રતિમા સંપૂર્ણ એવનૂતનયે કારણ રૂપ થઈ દેશાય છે તેવારે હા જાવનાયે એ થયું જે થાપનાને વિષે તો સંપૂર્ણ સાત નયરૂપ નિમિત્ત કારણતા છે પછી કાર્યનો કર્તા જિહા સુચી એહને ની પજાવે, તેટલો નીપજે, તેથી એ સ્થાપના તે સગનય કેતા સાતે નયે કરી કારણગણી કેતા નિમિત્તકારણપણાનું સ્થાનક છે, તે થાપના શ્રીચરિત્ પદના મૂલ તો હ્ય અને જાવ એ વે નિદેષાવત છે, પરંતુ નિમિત્તકારણના ચાર નિદેષા સાતનય સંયુક્ત છે ઓકત ચ ॥ નિમિત્તસ્થાપિ સત્પ્રકારત્વનય પ્રકારેણ નિમિત્તસ્ય દ્વિવિધ હ્ય જાવાત્ ॥ તથોપાદાનસ્થાપિ સત્પ્રકારત્વ નયોપદેશાત્ “નો અનિહાણમણ્ય” ઇતિ વચનાત્ ॥ નદિ એહિ વિદુણ, સુત્ત અગ્નિય જિણમ એ કિંચિ ॥ આસક્કાસોયાર, નયે નયવિસારંબુથા ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ માટે નિમિત્તપણે સ્થાપના કેતા જિનપ્રતિમા અને જિનજી કેતા શ્રીચરિત્ એ વેદુ સમાન કેતા તુલ્ય છે એટલે વિચરતા ચરિત્ તથા તેમની સ્થાપના જે મૂર્તિ, તે વેદુ સમાન કેતા વરોવર છે, તેથી વિચરતા ચરિત્ તથા તેહની સ્થાપના એ વે સાધક જીવને નિમિત્ત કારણ છે, પણ ઉપાદાન નથી સર્વમાં નિમિત્તતા છે, એ આગમ કેતા સિદ્ધાંતની વાણી છે, જે ચરિત્ તને વાંચાનું તથા ચરિત્તની પ્રતિમાને વાદવાનું ફલ સિદ્ધાંતમા સરસું કહે છે, માટે સમાન છે ॥ ઇતિ પચમ ગાથાર્થ ॥ ૫ ॥

સાધક ત્રિનિદેષા મુખ્ય ॥ વા૦ ॥ જેવિણ જાવ ન લહિયે રે ॥

ઉપગારી હગ જાપ્યે જાસ્યા, જાવવટકનો ગ્રહિયે રે ॥ ખ૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ - અને, ૧ નામ, ૨ સ્થાપના ૩ હ્ય એ ત્રણ નિદેષા તે જાવના કારણ છે ઓકત ચ જાપ્યે ॥ અહવા નામઠવણા, દવાડ જાવમગલ ગા ॥ પાણ જાવમગલ, પરિણામનિમિત્ત જાવાત્ ॥ ૧ ॥ માટે એ ત્રણ નિદેષા સાધક કેતા કારણ છે, એ ત્રણ નિદેષા વિના જાવનિદેષો થાયજ નહીં, અને નામ તથા સ્થાપના એ વે નિદેષા જાપ્યને વિષે ઉપગારી કહ્યા છે, તે કહે છે, જે હ્યનિદેષો છે, તે પિમરૂપ છે, માટે અહવાય નહીં, અને જાવનિદેષો તો ચરૂપી છે, તે યાચના નામ તથા સ્થાપના એ વે નિદેષા વિના અહવાયે, સેવાયે, નહીં. તેમાટે આદિના વે નિદેષા તે ઉપગારી

ઠે ઠક ચ ॥ વનુસરૂવ નામં, તપ્પચ્ચય હેઠ ઠં સથમ્મવ ॥ વનુ નાણા
વિહાણા હોહ્લા જાવોચિવહ્લાસો ॥ ૧ ॥ વનુસ્ત લક્ષણત, વવહારો
વિરોહ્તહ્લાર્ઠ ॥ અનિહાણાહિણાર્ઠ, બુદ્ધિસદ્ધો અકિરિયાય ॥ ૨ ॥ ઇતિ
વાક્યાત્ નામ પ્રધાનત્વ ॥ ગાથા ॥ આગારોનિપ્પાર્ઠ બુદ્ધીકિરિયાફલ ચ પા
ણ ॥ જહ્ દીમિહ્ ઠવણા, ન તહા નામે ન દર્શિદો ॥ ૧ ॥ આગારોચ્ચિ
યમર્ઠ, સદ્વત્તુકિરિયાનિહાણા ॥ આગારમય સવ, જમણાગારા તયા
નઠિ ॥ ૨ ॥ ઇત્યાદિ તેમાટે નામ તથા થાપના એ વે નિદ્દેષા ઉપગારી
ઠે, અને મોક્ષમાધવામા સવર નિક્કારા કરવાને તો વદકનો જાવ જે ઠે તે અ
હ્યો કેમ જે શ્રીઅરિહતનો જાવનિદ્દેષો તો શ્રીઅરિહતને વિપેજ ઠે, તે
જો પરજીવને તારે. તો કોઈ જીવને સસારમા રહેવું પડેનહીં, તેતા થાતો
નથી પરતુ થાપણો જાવ અરિહતાજવનો થા, તો મોક્ષમાર્ગ લહિયેં,
તેમાટે પ્રજ્ઞની થાપના તથા નામના નિમિત્તથી પણ સાધકનો જાવ સમરે
તેથી નામ તથા થાપના એવેજ ઉપગારી ઠે વજીસમવસરણામા વિરા
જમાન શ્રીઅરિહત તેહતુ પણ નામ તથા આકાર, સર્વ જીવને ઉપગારી
થાય ઠે, તેહીજ ઠગ્ગસ્યને ગ્રાહ્ય ઠે, અવજ્ઞવીપે તેમાટે નામ તથા થાપના
પ્રમાણ ઠે, નિમિત્તાજ્ઞવી રૂપી ગ્રાહકને શ્રીજિન થાપના તે પુષ્ટ
નિમિત્ત ઠે ॥ ઇતિ પઠ ગાથાર્થે ॥ ૬ ॥

ઠવણા સમોસરણે જિનસેતિ ॥ વા૦ ॥ જો અજ્ઞેદતા વાધીરે ॥

એ આત્મના સ્વસ્વજાવગુણ, વ્યક્તયોગ્યતા સાધીરે ॥ જ૦ ॥ ૭ ॥

અર્થ - તે માટે ઠવણા સમોસરણે એટલે મૂજગો સમોસરણ તો શ્રી
નિનરાજ વિચરતા હતા તે કાજે તો એ માહરો જીવ, કોઈ ગત્યાતરમા
હતો, તે હમણા થા જવમા સમોસરણની થાપના કરી, તિહા નિનમુડા
ઢેલીને, જિનરાજના ગુણાવજેવી ચેતના કરી પઠી તે સેવના કરતા પ્ર
જ્ઞની નિદ્ધાવસ્થારૂપ પરમ અનતગુણીના સ્વરૂપથી જે માહરા ચેતનાની
અજ્ઞેદતા એકત્વપરિણામતા તે વાપિકેતા વધી, તેવારે એ આત્માને એહ્યો
અનુમાન સધ્યો, જે તત્ત્વીઢેવથી અજ્ઞેદપણુ વહુમાનપણે જન્નુ તો એમ
જાણુ વું જે એ માહારો આત્મ સ્વસ્વજાવ અનત જ્ઞાનાદિપૂર્ણાનંદ ગુણની
વ્યક્ત કરતા પ્રગટતાનુ થવું તેહની યોગ્યતા સાધિ, એમ અનુમાને નિશ્ચારી,

એટલે એ જીવ સદા સર્વદા વિપયરંગી હતો, તે તત્ત્વી પ્રજ્ઞા નિર્વિપયીને રંગે રમ્યો, તો કોઈક અવસરે સ્વરૂપરમણી થાગ્ને એહવું અનુમાનયયુ જો કારણથી અજેદ થયો, તો કારણ નીપજાવગ્ને એ પલટવા પણુ અનતે કાલે ન થયુ હતુ તે થયુ, તો એ ઇચ્છમા પલટવાની યોગ્યતા છે, અનાદિની ચાલથી પલટવું એ નચ્ચતાપણાના લિંગનું અનુમાન તો થાય છે, એટલે ન વ્યપણુ જણાય છે, એ નક્તિની વહુજતાયે હરપણુ વચન છે ॥ ૭ ॥

નલું થયુ મે પ્રજ્ઞુગુણ ગાયા ॥ વા૦ ॥ રસનાનો ફલ લીધો રે ॥
 દેવચન્ન કહે માહારા મનનો, સકલ મનોરથ સીધોરે ॥ જ૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ - માટે હે પ્રજ્ઞા આજ મુજને નજી કેતા અત્યંત રૂઢુ થયુ જેમ પ્રજ્ઞા શ્રીસોલમા શાંતિનાથ પરમાત્મા પરમ શાંતરસમયી તેના ગુણની સ્તવના કરી, તેથી મેં માહરી રસના કેતા રસેડિ જે જિઘ્ઘા તેનું રૂઢૂફલ લીધું એટલે રસનાનું સાર્થકપણુ થયુ એહવા હર્ષસહિત દેવચન્નનામા મુનિ કહે છે, જે માહારા મનનો જે મનોરથહતો, તે સકલ કેતા સંપૂર્ણ પણે સીધો કેતા સિદ્ધ થયો ॥ ૭ ॥ इति षोडश श्री शांतिजिन स्तवन संपूर्ण ॥

॥ અથ સત્તદશ શ્રી કુચુજિન સ્તવનં ॥

॥ ચરમ જિણેસરૂ ॥ એદેશી ॥

સમવસરણ વેસી કરી રે, વારહ પરપદ માહે ॥ વસ્તુસ્વ
 રૂપ પ્રકાશતા રે, કરુણાકર જગનાહોરે, કુચુ જિને
 સરૂ ॥ ૧ ॥ નિર્મલ તુજ મુખ વાણી રે, જે શ્રવણે સુણે ॥
 તેહિજ ઘુણમણિસ્વાણી રે ॥ કુ૦ ॥ ૨ ॥ એ આકણી ॥

અર્થ - હવે સત્તરમા શ્રીકુચુનાથજીની સ્તવના કરે છે, જે શ્રીકુચુનાથ જી સમવસરણમાં ત્રિગંધે વેસીને વારહ પર્યદા મધ્યે વસ્તુ જે ઇ ઇચ્છ તેહ નાં મૂલસ્વરૂપને પ્રકાશતા, એટલે જીવસ્વરૂપ જીવપણે, અજીવસ્વરૂપને અજીવપણે, ડપાદાનકારણને ડપાદાનપણે, નિમિત્તકારણને નિમિત્તપણે, શુદ્ધકાર્યને શુદ્ધકાર્યપણે, ડપદેશદેતા તથા ઇચ્છથી શુનપરિણતિ તે કારણ રૂપ તથા જાવથી શુનપરિણતિ તે કાર્યરૂપ અતેનાથ સાધન પરિણતિ તે

कारणरूप तथा जावतिह परिणति ते कार्यरूप वपादेय तेहिज करवो. ते हनी रुचिएं रेहेबु एहन साधन ठे, एहवो उपदेशकरता तथा करुणाकर केतां कृपाना करणहार जगवचना नाथ, एहवा श्रीकृष्णनाथ स्वामी, तेहना मुखनी निर्मेज याणी, उपदेशप्वनि, ते जे प्राणी श्रवणे सुणे, तेहिज प्राणी, गुणरूपमणि रत्ननी खाण ठे, एहवा कृष्णनाथस्वामीने नमो ॥ इति ॥ २ ॥

गुणपर्याय अनंतता रे, बलिय स्वभाव अगाढ ॥ नय
गम जंग निक्षेपना रे, देयादेय प्रवादो रे ॥ कु० ॥ ३ ॥

अर्थ - गुण ते जे वस्तुना सहजावि धर्म "इष्टार्थेषानिगुणानिगुणा इतितत्वायें धक्तत्वात्" ते तथा क्रमनायि धनयाधितत्वं ते पर्याय अने इष्ट, गुण, पर्याय, ए सर्वमां वनें, तेने स्वभाव, फलीयें एहने गुणनी अनंतता, तथा पर्यायनी अनंतता, अने स्वभावनी धन तता, ए सर्व अगाढ केतां अगाध ठे, जे अगाधहवाने दाहजी ठे वजि नय केतां अनेक धर्मात्मक वस्तुने विषे एकधर्मावलंबन ते नय कहियें ॥ यका च तत्त्वायें ॥ अनेकधर्मवदबोपेतस्य वस्तुन एकेन धर्मेण धनयन धरधारणात्मक निव्यएव अनित्यएव एवविधनयध्वपदेशमास्कदति ॥ एहवा मूल नय सात, अने उत्तर नयसात सय पवी विस्तार बहुत ते, तथागमा गम्य ते, इति गमा अंशनेदेन धन्यधर्मधनेदेन वस्तुनिरूपणात्मकवाग्य गमात्मक धन्यते तथा जगा नस्यादादोपदेशा अस्तित्वादय जग म्यादाद सापेक्ष-स्यात् ए द्यन्तिप्रमुख तथा निक्षेपानामादिक तेहनी अनेक प्रवाद अनेक जातिना वस्तुधर्म उपचारधर्म कारणधर्म स्वरूपें उपदेशो ते वनि हे य धर्मेना नय निक्षेपा जागा ते देयरूप वदेनां अने उपदेय धर्मेना नय निक्षेपा. ते उपदेयरूप धरूपता, एहवी श्रीकृष्णनाथनीनी देवता ठे, वनी एक इष्टमां गुण अनता, पर्याय अनता, स्वभाव अनता, उपदेशो इहा जावना जे गुणपर्यायने आरपें ठे, स्वभावने आरपें नपी, अन्तित्व नित्यत्वादिक जे ठे ते मण्ये रिगोररवनाय रिगदे एण गामान्यरवनाय रिग देनही, तथा सर्वधर्म नय तथा जगा अने निक्षेपा सज्जि उपदेशो ठे, एहवी श्रीकृष्णजिननी देवता ठे ॥ ३ ॥ इति द्वितीय गाथायें ॥

કુચુનાથ પ્રચુદેશના રે, સાધન સાધક સિદ્ધ ॥ ગૌણ મુર્ય
તા વચનમા રે, ગ્યાન તે સકલ મમૃદ્ધો રે ॥ કુ૦ ॥ ૪ ॥

અર્થ - વલી શ્રીકુચુનાથ પ્રચુની દેશના કેહેરી છે જેમધ્યે સાધક
કેતા રત્નત્રયી પૂર્ણ અજેદતારૂપ નિપજાવવાના ઉપાય તે જિનમુદ્ધાસેવક
મુનિવદન અનુકપાદિકથી લહી શુક્લધ્યાન પર્યંત કહ્યા છે, તથા માર્ગા
સારીથી લહી દ્વિણમોહી પર્યંત અપવાદે અને ંસર્ગે અયોગી લગે સ
ધક જીવ જાણવા તેહનુ તારતમ્ય યોગ કહે છે, પહેજો માર્ગાનુમારી તે સમ
કેતને સાધે, અને સમકેતિતે ગિરિતિને સાધે, વિરિતિતે શુક્લધ્યાનને સાધે તથા
શુક્લધ્યાની દ્વાયકગુણને સાધે, દ્વાયકગુણી સિદ્ધને સાધે, એ સાધકનો
રૂમ છે તે સર્વ પ્રચુદેશનામા કહે, તથા સિદ્ધપણુ સપૂર્ણ નિષ્પન્નનિરાવ
ર્ણતા પણ કહે વલી કુચુનાથજીની દેશનામા વચન જે વોજાય તે, અનતા
ગૌણ ધર્મ રાહીને જે વચનમાં ગ્રાહ્ય તે ધર્મને મુખ્ય કરી કહે એટલે એક
વસ્તુમા અનતા ધર્મ એકસમયમા પરિણમે છે, તે સર્વ એકસમયમાં જાણે,
પરંતુ વચનેકરી જે ધર્મ મુખ્ય કરી કહેવાય, તેને મુખ્ય કરી કહે વીજા
સર્વજ્ઞાનમા ગૌણપણે જાણે, એમ વચનમા ગૌણપણુ તથા મુખ્યપણુ છે,
પણ શ્રીકુચુનાથ સ્વામીનુ કેવલ જ્ઞાન તે સકલ જ્ઞેયને જાણવે કરી સમુ
દિવાનું છે, એટલે જ્ઞાનમા એક હમણા જાણે વીજા પઠી જાણમે એમ નથી,
સર્વ જાવને તે સમયે જ જાણે છે, તેથી જ્ઞાનમા ગૌણતા મુખ્યતા નથી,
અને વચનનુ ધર્મક્રમ પ્રવર્તન છે, તે એક કહ્યા પઠી વીજો કહેવાય, માટે
વચનમાં ગૌણતા અને મુખ્યતા છે ॥ ઇતિ ચતુર્થ ગાયાર્થ ॥ ૪ ॥

વસ્તુ અનત સ્વજાવઠે રે, અનત કથક તસુ નામ ॥ ગ્રાહક
અવસર વોધથી રે, કહેવે અર્પિત કામો રે ॥ કુ૦ ॥ ૫ ॥

અર્થ - વસ્તુ જે જીગદિષ્ય તે અનતસ્વજાવમયી છે. સર્વ વસ્તુ અન
તતા યુક્ત છે, તથા વસ્તુનો જીવ અથવા પુરૂજ એહુ જે નામ છે, તે પણ
અનતતાને કહેતો છે, એટલે જીવ એવો શબ્દ ઉચાર કરતા જીવના અનતા
ધર્મ છે, તે સર્વ વોલાણા એમ સર્વ સ્થાનકે સમજવો માટે જે વસ્તુનુ નામ તે
તે વસ્તુના સર્વધર્મના ગ્રાહક છે, તેથીજ નામનિદેષામા સમ્રહ તથા વ્યવહાર
એ વેદુ નય મુખ્ય છે, અને નૈગમ કારણ છે, એ રીત છે, પરંતુ ગ્રાહક જે

श्रोता तेहनो जेहवो धवसर होये. तथा श्रोतानो जेहवो बोध केता जाणपणु होये तेहवो वचनमां अर्पित करीने उपदेशो, एटले ज्ञान तो सर्वने एक समपमा जाणे ठे, परंतु उपदेशकाले केवली जगवान् जेहवा श्रोता होय, तेहलो कहे, तेथी केहेवामा अर्पित नय आगज करवानो कामपडे ठे. ते अर्पित तथा अनर्पिततु स्वरूप तत्त्वार्थमा कसु ठे, “अनेक धर्मांच धर्मातत्र प्रयोजनवशात्कदाचित् कश्चिद्धर्मोवचनेनार्पिते त्रिवर्हिते तत्तुअर्पिते सन्नपि वचनविवदते प्रयोजनान्नावात् तत् अनर्पितं इति” जे धर्मोपदार्थ, तेहना अनेक धर्म ठे, तेहने विषे जे अचसरे जे धर्म, कहेवानु प्रयोजन उपजे, ते अचसरें ते धर्मने वचननेविषे अर्पित करीए, त्रिवर्हा क रीने ग्रहियें, ते अर्पित जाणवो अने जे धर्म सत् केता ठतोठे तो पण प्र योजन बिना तेने गवेपे नहो, अक्षामा अपेक्षामाठे, ते अनर्पित कहिये, उअ द्यनुं ज्ञान, तथा बोझवो ते अर्पित अनर्पित वेमट्याज शुद्ध थाये, अने केवलीनु ज्ञान तो सर्व एक समयें ठे, परंतु वचन ते अर्पित मव्या शुद्ध ठे ॥ इति पंचम गाथायें ॥ ५ ॥

शेष अनर्पित धर्मने रे, सापेक्ष श्रद्धा बोध ॥ उजय रहित

जासन होवे रे, प्रगटे केवल बोधो रे ॥ कु० ॥ ६ ॥

अर्थ - जे वचन बोझगथी शेष रह्या, ते अनर्पित धर्म रह्या, तेहने सापेक्ष श्रद्धा, सम्यक्सद्दहणा राखवी, बोधज्ञान पण राखनु ए ठसस्थ समकेती, देशविरति, सर्वविरति, क्षीणमोहिपर्यंत एम जाणनु अने उजय केता ए अर्पित अनर्पित वेदुथी रहित जे जासन होवे ते बोध केता के वलीनु ज्ञान ते सर्वो ज्ञायक समकाले ठे, तेथी तेहमा अर्पित अनर्पित पणु नथी, वचनमां अर्पितानर्पित ठे, परंतु जाणवामा नथी ॥ इति ॥ ६ ॥

वति परिणति गुणवर्तना रे, जासन जोग आणठ ॥ समका

ले प्रभु तादरे रे, रम्यरमण गुणवृद्धो रे ॥ कु० ॥ ७ ॥

अर्थ - वती हे प्रभुजी तमारामा ज्ञाननी, दर्शननी, चारित्रनी, वीर्य नी, सुखनी, श्रुपतानी, इत्यादिक अनता तमारा गुणरूप धर्म, तेहनी ठती ठ, तेमच अनत पर्यायनी पण ठती ठे, ते स्वध्यादिक पणे सदा

સર્વદા ઠતી ઠે, તેમ સ્વજાવિ ગુણપર્યાયની પરિણતિ પરિણામિકતા ઇચ્છને
 ત્રિપે પરિણમતુ, તે ઉત્પાદ, વ્યય, ધ્રુવપણે તથા પદ્મગુણ હાણી વૃદ્ધિપ
 ણે પરિણમે ઠે, તથા તેહિજ જ્ઞાનાદિ ગુણપર્યાયની વર્તના, તે જે સ્વસ્થકા
 ર્યનો કરવાપણુ તે જ્ઞાને જાણે, વર્ણને દેશે, ચારિત્રે રમે, કર્તાપણથી
 કરે, જોક્તાપણથી જોગવે, એમ સર્વગુણ પોતપોતાની વર્તનાએ વર્તતા
 પોતપોતાના કાર્યને કરે ઠે, તે વર્તના જાણવી એ સર્વ હે પ્રજુજી તમારા
 માં ઠે થને તે સર્વગુણ પર્યાયનું જાસન કેતા જાણવું તે તમારામાં ઠે
 તે સર્વગુણને જોગવો ઠો, તે થનતા ગુણના જોગનો થાનદ હે પ્રજુજી તમારા
 માં ઠે એટલે થનત ગુણ પર્યાયની ઠતિ પરિણતિ થને વર્તના તથા જાસ
 ન જોગ થને થાનદ તે સમકાલે કેતા એક સમયમા એ સર્વપરિણમન
 ઠે, માટે એહવા થાનતા પરમાનદના જોગી ઠો, માહા સુખી ઠો વજી હે
 પ્રજુ હે સર્વજ્ઞ ! હે સર્વાનંદમયી ! હે નાય ! હે સુધોપગારી ! તુમે કેહેવા
 ઠો ? જે રમ્ય કેતાં રમવા યોગ્ય જે થનતાત્મસ્વરૂપ તેહમા રમણ કેતાં
 રમવું તે ગુણના તુમે વૃદ્ધ કેતા સમૂહ ઠો ॥ ૭ ॥ ઇતિ સત્તમ ગાથાયે ॥

નિજજાવે સી અસ્તિતા રે, પર નાસ્તિત્વ સ્વજાવ ॥ અસ્તિપ
 ણે તે નાસ્તિતા રે, સીય તે ઝનય સ્વજાવો રે ॥ કુ૦ ॥ ૮ ॥

અર્થ - હવે સત્તત્ત્વગીરૂપે પ્રજુતા કહે ઠે તિહાં કોઈક તો સત્તત્ત્વગી ૮
 રજા પર્યાયાસ્તિક નયનીજ કહે ઠે, તેતો ઘટે નહીં, ઇચ્છાસ્તિક પર્યાયાસ્તિક
 ક નય ઇચ્છમાત્ર વસ્તુ ઠે, તિહાં સ્યાત્ થસ્તિ, સ્યાત્ નાસ્તિ, સ્યાત્ અવક
 વ્ય, એ ત્રણ જાંગા સકલાદેશી ઠે, તે ઇચ્છાસ્તિકનયી ઠે, “એવ એતે ત્રય
 સકજ્ઞાદેશા જાગ્યાનુસારી એ સમગ્રહવ્યવહારાનુસારીણ થાત્મઇચ્છે વિરજા
 દેશા ચત્તારિ પર્યાયનયાશ્રયા ઇતિ તત્ત્વાયે ” એવ ચાર તે વિકલાદેશી ઠે,
 તેહનો પરમાર્થ એમ ઠે જે સ્યાત્ થસ્તિ એ જાંગામાં થસ્તિપણુ વધુ અર્પિત ઠે,
 વીજો નાસ્તિયમે, અવકચ્છયમે, તે મ્યાત્પણામા થાચ્છો, એટલે મ્યાત્થ
 નિ કહ્યાથી વધુ ઇચ્છ્ય ગ્રહવાય ઠે, તેમજ સ્યાત્ નાસ્તિ તથા સ્યાત્ અવક
 વ્ય એ જાંગામાં પણ વધુ ઇચ્છ્ય ગ્રહવાય ઠે, થને ૧ સ્યાત્ થસ્તિ નાસ્તિ,
 ૨ સ્યાત્ અસ્તિ અવકચ્છ્ય, ૩ સ્યાત્ નાસ્તિ અવકચ્છ્ય, ૪ સ્યાત્ અસ્તિ ના
 ન્તિ ગુણપત્ અવકચ્છ્ય, એ ચાર જગતે વસ્તુના થશને એટલે પર્યાયને ગ્રહ

૭ કરે છે તેહનો જાવાયી એ છે જે પ્રથમ સ્યાત્ થસ્તિ સ્યાત્નાસ્તિ એ ચોયોજંગ છે, તેમાં અવકલ્પ્ય એ ધર્મ નાવ્યો, તો કોઈ કહેજો જે સ્યાત્પદે અવકલ્પ્ય ધર્મ લહીશુ તેને ઘર જે સ્યાત્પદ તે અસ્તિ તથા નાસ્તિ એ ધર્મની અનેકાંતતાનો ગ્રાહક છે, પરતુ અવકલ્પ્યનો ગ્રાહક નથી અને સ્યાત્ અસ્તિ અવકલ્પ્ય, એ પાંચમો જગો છે, તેહમાં વસ્તુનો અસ્તિધર્મ એકતમ થી છે, તેવચનમાં કહ્યા થકા ઉપયોગમાં લાવતાં અસંખ્યાતા સમય લાગે છે, તેમાટે એ અસ્તિપણુ અનેકાંતપણે છે, પરતુ વચને ગોચર નથી એમજ સ્યાત્ નાસ્તિ અવકલ્પ્ય, એ ષષ્ઠો જગો પણ જાવયો, તથા સ્યાત્ અસ્તિ નાસ્તિ યુગપત્ અવકલ્પ્ય, એ જગામાં સ્યાત્ કેતાં અનેકાંતે અસ્તિ કેહેતા અસંખ્યાતા સમય લાગે, નાસ્તિ કેહેતા પણ અસંખ્યાતા સમય લાગે, તેમાટે અવકલ્પ્ય છે, ખેલા છે, પણ જે રીતે વસ્તુમાં પરિણમે છે, તે રીતે કેહવાતા નથી, તેથી એ ચાર જગામાં સર્વ ધર્મનું ગ્રહણ ન થયું તેમાટે એ ચાર જંગા વિકલાદેશી છે, પણ સકલાદેશીનથી હવે એ સાતે જગાનું સરૂપ કહે છે.

૧ એ આત્માવર્તમાન સમયે જ્ઞાન દર્શનાદિ સપર્યાયની પરિણતિપણે અસ્તિ છે, એટલે અતીતપર્યાય તો બિન છે, અનાગતપર્યાય અનુત્પન્ન છે, માટે વર્તમાનપર્યાય ગ્રહણ કર્યો, હજી સ્યાત્ તે નાસ્તિ અવકલ્પ્ય ધર્મનો અનર્પિતતાનો દ્યોતક છે, એ રીતે સ્યાત્ અસ્તિ એ પહેલા જગા થયો.

૨ તથા સ્યાત્ તે કષયચિત્ પણે ગતિસ્થિતિઅવગાહોપકારી વર્ણાદિ અષ્ટેનાદિ પરદૃષ્યધર્મ તથા પોતાના અનાગત પર્યાય તે. સાંપ્રતિક વર્તવા પણે નથી, એ નાસ્તિ જગા દૃષ્યને દૃષ્યપણે શાસ્ત્રારૂપ છે, નહીં તો કાઈ કાલે જીવ તે અજીગતાને પામે, એ સ્યાત્નાસ્તિ ધીનો જગો થયો.

૩ તથા અસ્તિધર્મ પણ વચને અગોચર છે, અસ્તિ નાસ્તિધર્મ પણ વચને અગોચર છે, તે વચનગોચર ધર્મથી વચન અગોચરધર્મ અનતગુણ છે, તેમાટે સ્યાત્કષયચિત્પણે દૃષ્યમાં અવલક્ષ્યપણે છે, એટલે અનય નય યુગપત્ અર્પણ કરતાં સર્વેપદાર્થ અવલક્ષ્યપણે છે, માટે એ પ્રણ જગા સકલાદેશી તે દૃષ્યાન્તિક નયપણે જાણવા, એપણે જગામાં સમગ્ર તથા અવહારનયની પ્રવૃત્તિ છે, એ સ્યાત્ અવલક્ષ્યનામા પ્રીતો નાંગો થયો.

૪ તથા ઘોષો જગ સ્યાત્ અસ્તિનાસ્તિ છે, તે સમુદયશ્રવણી નદૃષ્યાર્થે પર્યાયાર્પના અસ્તિતાપણે તથા તેરિજ નિર્જાનયોગપણે તે અતીત અના

ગત પરિણામિકપણે નાસ્તિતા છે, એ વે ધર્મ પોતાનાજ ગણેણા છે
 ૫ તથા જે પ્રિવક્તિત વચનગોચર ઇચ્છાર્થે મુખ્ય આત્મધર્મને અપેક્ષા
 યે અસ્તિ છે, તેહિજ આત્મઇચ્છાનો સામાન્યવિગેષ ઇચ્છાની નિન્નપ્રવૃત્તિ ધર્મ
 સમકાલે અગીકાર કરતા સ્યાત્યસ્તિ અચક્તવ્ય એ પાંચમો જગા થયો

૬ ઠઠો સ્યાત્નાસ્તિઅચક્તવ્ય એ એમજ પાંચમાની પર જાવવો, એ પર્યા
 યની સ્પષ્ટતા અનતતામ્હીને કહ્યો એ ઠઠો જગ થયો

૭ સાતમો સ્યાત્યસ્તિ સ્યાત્નાસ્તિ યુગપત્ અચક્તવ્ય નામે જગો છે તે
 કોઈકઇચ્છાર્થેવિગેષ આશ્રી અસ્તિપર્યાયવિગેષઆશ્રી જે નાસ્તિ તેહીજ સ્વે
 જે નિન્નપણે અચક્તવ્ય એ સર્વપર્યાય તે નયની પ્રવૃત્તિ છે એ સાતમો જગ

એ સત્તજંગી તે નિત્ય અનિત્ય જેદ અજેદાદિક ધર્મની તથા જ્ઞાનદર્શના
 દિક ગુણની સત્તજંગી થાય તે જાવે છે જ્ઞાન જેઠે તે જ્ઞાયક પરિઠેદકાદિ
 સ્વપર્યાયે અસ્તિઠે, તથા દર્શનચારિત્રાદિ તે સ્વપર્યાયે અસ્તિ ઠે, અને જડતાદિ
 પરપર્યાયે નાસ્તિ ઠે, એમ અનતી સત્તજંગી સજયે, તે બુદ્ધિવતે જાવવી,
 તથા તત્ત્વાર્થે વૃત્તિને વિષે વલીસમ્મતિવૃત્તિને વિષે વિસ્તારથી કહી ઠે,
 અને સ્યાદાદરજ્ઞાકરે એહનુ સ્વરૂપ તથા ઉપપત્તિ, પ્રવૃત્તિ, પરિણતિ, નય
 સર્વે વચાણ્યા ઠે તિહાંથી જોઈ લેજો હવે ગાથાનો અર્થ લખે ઠે

નિજ કેતા પોતાને જાવે, સ્વઇચ્છ, સ્વદેત્ર, સ્વકાલ, સ્વજાવપણે સીપ
 કેતાં સ્યાત્ કથચિત્પણે અસ્તિ ઠે, અને તેહીજ ઇચ્છ, પરઇચ્છ, પરદેત્ર,
 પરકાલ, પરજાવ પણે નાસ્તિ ઠે, તે નાસ્તિપણુ ઇચ્છમાં અસ્તિ કેતાં
 ઠતા પણે રહ્યો ઠે, વલીસીય કેતા સ્યાત્ કથચિત્ અનય કેતા અચક્તવ્ય
 સ્વજાવ એટલે આદિ જાંગો તથા અતનો જાંગો સજારતાં સાતે જગા કેહે
 વાણા, એહવી સ્યાદાદપરિણતિ તે હે પરમેશ્વર તુમે પ્રત્યક્ષ જ્ઞાને સર્વઇચ્છ
 ની જાણીને ઉપદેશ કહ્યો, એહવી તાહરી વાણી ઠે, એ રીતે બુદ્ધ અનતતા,
 એકતા, અનેકતા, સત્તવતા, સાધકતાયુક્ત શ્રી અરિહતનો ઉપદેશ ઠે ॥૭॥

અસ્તિસ્વજાવ જે આપણો રે, રુચિ વૈરાગ્યસમેત ॥ પ્રજ્ઞ સન્મુ
 ખ વંદન કરી રે, માર્ગીસ આત્મ દેતો રે ॥ કુ૦ ॥ ૯ ॥

અર્થ -હવે પોતાનો મનોરથ કહે ઠે એહવો જે અસ્તિસ્વજાવ અનત જ્ઞા
 ન, દર્શન, ચારિત્ર, અચ્છાવાધ, પૂર્ણનિદતારૂપ, જે માહારો સજાગત સ્યા

झाट उपयोगे ग्रहो तेहनी नचि पीपासा करीने. बैराग जे सत्तारथी उदासी पणु ए सत्तारीनाव विनावोपाधि माहरे थपटती ठे. तेहन कवारें सर्वथी तल्लु. एम विपन्नक्षण तथा तत्तजोह पदधृति समान जाणीने उदासीन थयो. मोक्षानिजापी केवजज्ञानानदने थनिजापे हे प्रभुजी ताह रे सन्मुख उनी रहीने वदना करीने माणु तु, जे हे तारक ' मुजने तार तार नात्रमणची उगार, ए सत्तारजनित डुख मुकथी ह्वं ग्यमाता नथी जे माहरो थनता स्वाधीन ध्यानद ते पराधीन थयो थने हु पुत्र लयाही थयो तेथी तत्त्वनोगी तु, पण तत्त्वने जाणी शकतो नथो. उदै कनारूप थगुरुपर्यायनी श्रेणिमां पढीरह्यो वुं, थने हरे ह नाथ ताहरे सरणे धाव्यो वुं माटे मुजने माहरो अस्तिस्वजाव प्रगटे एहवो आत्मानो हित समकैत दर्शनयुक्त, चारित्रनो प्रसाद करो, एहवो हु जेवार मागीश तेहीज दिन धन्य मानीश एहवो मनोरथ करवो ॥ ९ ॥ इति नवम गायार्थ ॥

अस्ति स्वजावसुचि थयी रे, ध्यातो अस्तिस्वजाव ॥ देव चड पढ ते लहे रे, परमानन्द जमावो रे ॥ कु० ॥ १० ॥

अर्थ - माटे थहो नव्यजीवो तुमैं जो सर्वजीव सुखना अर्थीतो तो जे सत्तागत अस्तिवर्म तेहना रुचि थनिलापी थयीने जे अस्तिस्वजावनी थनतता तेहनेज ध्याता ध्यान करता थका सर्व देवमा चडमासमान जे सिद्धपरमात्मपद ते लहे केतां पामे, थशरीरता, निर्मलानदता, नि सगता रूप परमानन्द स्वाधीन आत्पतिक थव्याबाध सुख तेहनोज जहमा जमाव ठे, सधन केता एकीपणु ठे, एहवुपद श्रीप्रभुनी सेवाथी पामे तमाटे तत्त्वस्वरूपी, थरूपी, ज्ञानस्वरूपी, एहवा श्रीकुशुनाथनां चरणनु सवन करा, हे नव्यजीवो ! एहीज परम सुखना हेतु ठे, ॥ १० ॥ इति कुशुनाथ ॥

॥ अथ अष्टादश श्रीअरनाथजिनस्तवन ॥

॥ रामचदके वाग चांपो मोरी रह्यो री ॥ एदेशी ॥

प्रणमो श्रीअरनाथ, शिवपुर साथ खरोरी ॥

त्रिजुवन जन आधार, नवनिस्तार करोरी ॥ १ ॥

અર્થ — હવે અઢારમા શ્રીઅરનાથ જિનની સ્તવના કારણતા પણે કરેઠે પ્રણમો કેતાં વારવાર નમસ્કાર કરો, શ્રીઅરનાથ સ્વામીને, એહીજ અમો હી પરમેશ્વર વાદવા યોગ્ય ઠે, શિવ કેતા નિરુપડ્વ જે સિદ્ધતા, તેહીજ ડપમાયે પુર કેતાં નગર તિહા પોહોચાડવાને સ્વરો સાથ ઠે, તેથી સાર્ય વાહની ડપમા શ્રીઅરિહતનેજ ઠે, જે નિ સ્વાયં નવચટવીમાથી પાર કરી ને મોહનગરને વિષે પરમાનંદપદે પહોચાડે એહવા કારણપણે શ્રીઅરિહત જો ઠે, વલી ત્રણ હુવનના જનને આધાર ઠે, મિષ્યાત્વ અસયમ વ્યચાયે પીડિતને આધાર ડવજારૂપ ઠે વલી ચારગતિરૂપ નવ કેતા સતાર તદ્દમા થી દ્વ્યે તથા જાવે નિસ્તારના કરણહાર ઠે ॥ ૧ ॥ ઇતિ પ્રથમગાથાર્ય ॥

કર્તા કારણ યોગ , કારજ સિદ્ધિલહે રી ॥

કારણ ચાર અનૂપ, કાર્યાર્યો તેહ ગ્રહે રી ॥ ૨ ॥

અર્થ — હવે મોહકાર્ય નિપજાવવા માટે કારણ કાર્યની નીતિ કહે ઠે સર્વ કાર્ય ઠે, તે કર્તાના કીયા થાયે ઠે, તેમા નિન્નકાર્યનો કર્તા પણ નિન્ન, જેમ ઘટનો કર્તા કુજકાર નિન્ન ઠે, અને અનિન્નકાર્યનો કર્તા પણ અનિન્ન ઠે, જેમ જ્ઞાનનો કર્તા આત્મા ઠે, તેમ સપૂર્ણ સિદ્ધત્વનો કર્તા પણ આત્માજ ઠે, તે કર્તા જેવારે કારણની યોગવાર્યી પામે, તેવારે કાર્યની સિદ્ધિ નીપજવાપણુ લહે, એટલે એકલો કર્તા તે કારણ સામગ્રી વિના કાર્ય કરી શકે નહીં, કારણ સામગ્રી મલેજ, કાર્ય નીપજાવે તે કારણના ચાર જેદ ઠે, જે કાર્ય નીપજાવવાનો અર્થો થાય, તે ચાર કારણને ગ્રહે ઇહા ઘણા શાસ્ત્રોમાં તો કારણના વે જેદ કહ્યા ઠે, એકડપાદાનકારણ, વીજો નિમિત્ત કારણ, અને વિજોપાવશ્યકને વિષે સમવાયકારણ એ નામ કહ્યા ઠે, તથા આત્મમીમાસામા કારણ ત્રણ કહ્યા ઠે, “સમવાયસમવાયી નિમિત્તજેદાત્” તેમા સમવાય કારણ તે ડપાદાન કારણ અને અસમવાય કારણ તે નામાતર અસાધારણ કારણ કહેવાય ઠે, તથા નિમિત્ત કારણ ના વે જેદ કરીયે તેમા એક તો નિમિત્ત કારણ વીજુઅપેક્ષાકારણ તે ત ત્વાર્ય ટીકામા વચ્ચાણુ ઠે, “તથા અપેક્ષાકારણ પૂર્વમિત્યનેન ડચ્ચતે યથા ઘટસ્યોત્પત્તાવપેક્ષાકારણ વ્યોમાદિ ડપેક્ષતે ઇતિ ડપેક્ષા” તેમાટે યદપિ કારણ, વે મા ચારે અતર્જીત ઠે, તોપણ વિસ્તારરુચિને નિન્નોપયોગી

अष्टादश श्री धरनाथजिन स्तवनं.

११७

करवाने चार कारण कहाँ थे एक उपादान, बीछुं असाधारण, त्रीछुनिमि
त, चोथो अपेक्षा ए चारे कारण जेवारें कार्यरुचि कर्त्ता ग्रहे, थने जगारें
ए चार कारणने कार्यरुचि कर्त्ता प्रवर्त्तावे, तेवारें ते कारण समजवा पण
कर्त्ताना प्रयोजन बिना कारणता नहीं एम जायना करवी ॥ इति ॥ २ ॥

जे कारण ते कार्य, थाये पूर्ण पढे री ॥ ३
पादान ते हेतु, माटी घट ते बढे री ॥ ४ ॥

अर्थ - हये प्रथम उपादान कारणनु स्वरूप कहे थे जे कर्त्ताना कार्यने
मनुष्य पाय तथा जे कारण तेहीन पूर्णपदें केता पूर्णता ना अग्रसर कार्य
रूप पाय तेने उपादान हेतुकेता कारण कहीये उक्त मन्त्रानाम्य ॥
तद्व्यकारण तं, तयोपदस्तेहजेण तम्मइया ॥ विजरीय मन्त्रारण मिउ
बोमादउ तस्त ॥ १ ॥ ए गाथाने व्याख्याने यदात्मक काय दृश्यत तदि
ह तद्व्यकारण उपादानकारण यथा तंतव पटन्य इति एटसे नम न
तुहता ते कर्त्ताने प्रयोगें पट थपां, ते उपादान कारण जेम पटरूप काय
तेहने माटी ते उपादान कारण थे, पढी माटी तेहन पटपणु पामी, ए
तेले कारण तेहीन कार्यपणु पाम्यो, इहां कारण कार्यनु एक समयपरप
जे व्याख्यान थे, ते पण उपादान कारणनु थे एम मदानाम्ये मतिज्ञाना
धिकारें जमानि न्दनवना अधिकारें कहुवे इहां काइ पुत्रे जे कारण त
कार्य थाये एम कहो वो तो कारण कार्यनु एकरणु थाअ ? तेहन उन
जे अनियान, फल लक्षण, सख्या, मस्थानादिकनो जेद थे तथा
नेम जाणु जेम प्रथम माटी एहनु नाम हनु पढी घटनाम थपु माटी
मृडता, इक्ष्वापमेवत हतो, पट ते जज्जहारण परमउत थे, माट नि
ता थे, ए प्रथम उपादान कारण बतान्यु इति तृतीयगाथार्थ ॥ ३ ॥
उपादानथी जिन्न, जे विणु कार्य न थाये ॥ न दुवे कारजरु
प, कर्त्ताने व्यवसायें ॥ ४ ॥ कारण तेद निमित्त, चक्रादिक
पटजावें ॥ कार्य तथा समयाय, कारण नियतने दावें ॥ ५ ॥
अर्थ - हये निमित्तकारणनु लक्षण बहे थे जे कारण उपादान कार
नी जिन्न कर्त्ता जुड थे, जे तेना मन्त्रा बिना कार्य थाय नही, बह।

तेहने विषे जे कारण पणु ते कर्त्ताने व्यवसाये केता कर्त्ताने उद्यमे ठे. ते निमित्त कारण कहिये, जेम घटनावे घटकार्य ठे तेहने चक्र, चीवर, दंढा दिक ते निमित्त कारण ठे अने माटी उपादानकारण ठे ते उपादान कारणथी निमित्तकारण जे चक्र चीवरदंढादिक ठे ते सर्व निम्न ठे, अने ए निमित्त मट्या विना माटीनो घट थाय नही, तेमन ते चक्रादिक कदापि कोऽकालें कार्यपणु पामे नही, अने ए चक्रादिकने जेवारें कर्त्ता जे कुनकार ते घट करवारूप व्यापारे प्रवृत्तावे, तेवारे एने कारण कहीयें, नहीतो कारणतापणु कहेवाय नही, ते पण समवायकारण केता उपादानकारण ते हने नियतनेदावे केता कर्त्ता जेवारे उपादान कारणने कार्यरूपे करतो होये, तेवारे जे उपगरण कामे लगडवा, ते सर्व निमित्तकारण कहिये, अने तेज उपगरण जेवारें कर्त्ता कार्यने करतो न होय, तेवार तेहने कारण कहिये नही, कारणनु स्वरूप एहबुज ठे जे कार्यने करे, ते कार्यान तर अथवा प्रथम अग्रयुक्तकालें जे दंढादिकने कारण कहे ठे, ते थारोप मात्र नेगमनयमते जाणवो, परंतु स्वरूपें नथी, ते माटे कार्यनो जे कर्त्ता, ते उपादानकारणने कार्यरूप करता तेहमा जे जे उपगरण प्रवृत्तावे, ते ते निमित्तकारण जाणवु एटले जे जे कार्यनी नियत जे नियामिकी ठे ते ते कार्यना निमित्त जाणवा जेम घटकार्यने चक्रादिक अने पटकार्यने तुरीय्यो मादिक एम सर्वत्र जाणवु ए निमित्तकारण कह्यु इति चतुर्थपचम० ॥४॥५॥

वस्तु अचेद स्वरूप, कार्यपणु न ग्रहेरी ॥

ते असाधारण हेतु, कुजे थास लहेरी ॥ ६ ॥

अर्थ - हवे असाधारण कारणनु स्वरूप कहे ठे ते वस्तु जे उपादान कारण तेहथी अचेदस्वरूपें ठे, अने कार्यपणु पामतो नथी, एटले कार्य नीपने ते रहेतो नथी, जेम घटकार्य नीपज्यु तोपण तेमाहे माटीपणु रह्यु ठे, तेनी परे ते रहेतो नथी, ते असाधारण हेतु केता कारण कहीयें, जेम घटरूप कार्य करता थास कोश कुसजाकार थाये ठे, ते मृतपिप्पल १२५५. अचेद ठे, परंतु घटरूपकार्य नीपने ते रहेता नथी, तेमाटे १२५५. असाधारण कारण जाणवा, उक्त च “प्रमाणनिश्चयेन उपादानस्य १२५५. अवातरावस्था असाधारण इति” ॥ इति षष्ठगाथार्थ ॥६॥

જેઠનો નવિ વ્યાપાર, નિત્ર નિયત વદુનાવી ॥

નૂમી કાલ આકાશ, ઘટ કારણ સદનાવી ॥ ૭ ॥

અર્થ - હવે અપેક્ષાકારણ કહે છે, જે કારણનો વ્યાપાર પ્રવર્તન નથી. તથા કર્તાને પણ તે મેજવવાનો પ્રયાસ કરતો, પડતો નથી, અને કાર્ય થી નિત્ર કેતાં છુદો છે, તથા નિયત કેતાં નિયમો નિશ્ચે તે જોડ્યે, અને વદુનાવી કેતા અનેક વીજા સર્વે કાર્યમાં નાવી છે, એ રીતે કારણીક છે, તે અપેક્ષાકારણ કહીય જેમ નૂમી તથા આકાશ એ વિના કોઈ ઘટાડિ કાર્ય થતુ નથી અને નૂમી પ્રમુખ જેમ ઘટનુ કારણ છે, તેમ અન્યગ્રીના કાર્યોનુ પણ કારણ છે અને ઘટનુ કારણપણુ પણ ઠતુ છે, વગીરુત્તી જેમ ઉપાદાન તથા નિમિત્ત કારણનો વ્યાપાર કરે છે, તેમ એનુ પ્રવર્તન કરતો નથી ॥ ૭ ॥

એટ અપેક્ષાદેતુ, આગમ માટે કહ્યો રો ॥

કારણપદ ઉપન્ન, કાર્યથયે ન લહ્યો રી ॥ ૮ ॥

અર્થ - તેથી એ અપેક્ષા હેતુ કેતા કારણ આગમમા તથા તત્ત્વાર્થાદિક યથોમાં રહુને 'યથા ઘટસ્યોત્પત્તી અપેક્ષાકારણ વ્યોમાદિ અપેક્ષતે તેન વિના તદનાવાનાવાતુ ॥ નિર્ધારિતમપેક્ષાકારણ સ્તિતત્ત્વાર્થત્વતૌ' ॥ તથા વિશેષાવશ્યકેશ્વરધિજ્ઞાનાધિકારે 'હાં દારનૃત શિલાતત્ત્વાદિદ્વ્યાનુત્પદ્યમા નસ્યાવધિ સદ્કારકારણાનિ જવતિ થત્ર સદ્કારકારણગવેષ્યં સ્તિ' એ ચાર કારણનુ સ્વરૂપ કહ્યુ હવે કારણપદ કેતાં જેહમાંહે કારણપણુ તે ઠતો મુલગા ધર્મ નથી, પણ વત્પન્ન છે, અને તે જેવારે કર્તા તે કાર્યનો અર્થો યડને જે ઉપકરણ તથા મૂલર્પિત તે રૂપે કાર્યપણે પ્રવર્તીવે, તેવારે તે તેઢનુ કારણ કહીયે એટલે જેમ કાષ્ઠમાદમાદિક અનેક પદાર્થના ઠતાપણાની યાગ્યતા છે, પણ કોઈ કર્તા, દમનુ કારણ વત્પન્ન કરે, કોઈ પુત્રનોનુ કારણ વત્પન્ન કરે, તેમજ દમાદિકને કોઈ ઘટધ્વસપણે પ્રવૃત્તાવે, નો ઘટચ્ચન કરે, તથા કર્તા જો દમાદિકને ઘટ કરવાપણે પ્રવૃત્તાવે તેનેઢનુ કારણ થાય, માટે જે કારણપણુ છે તે કર્તાનુ કહ્યુ થાય છે એવેનુ કારણ કહ્યુ છે, 'યે કારકા કર્તુરાધીના સ્તિ કારણ કાર્યોત્પાદક તન્ કાર્યોત્પન્નૌ કારણત્વ નચકાર્યાકરણે' તે માટે કારણપણુ ને વત્પન્ન ન હવે માટે કેહેજે જે વસ્તુમા કોઈ કાર્યના કારણ તો ઠતા છે, તો વત્પન્ન ન, એમ શાવાસ્તે

કહો ઠો ? તેહને ઉત્તર જે વિવક્ષિત કાર્યની કારણતા ઇત્પન્ન છે, અથવા જે કાર્યતા જે કાર્ત્તે તે કાર્યતા કર્તાના પ્રયોગની છે, તેમાટે ઇત્પન્નજ છે, પણ કાર્ય નિપજ્યા પઠી તેમધ્યે કારણપણુ ન પામીયે, જેમ અનાદિ મિથ્યાત્વીજીવ યદ્યપિ સત્તાવત્ત છે, તેમજ અનવ્ય જીવ પણ સત્તાવત્ત છે, પરતુ તેહનુ ઉપાદાન સિદ્ધતાના કાર્યનુ કરણહાર નથી, તેથી કાર્ય નીપજતુ નથી જેવારે કોઈક જીવનુ ઉપાદાન અરિહતાદિક નિમિત્ત પામીને, કારણતાપણે પરિણમે, તે કાર્ય કરે, માટે તે ઇત્પન્ન છે, અને તે કાર્ય સિદ્ધ થયા પઠી તે કારણ રહે નહીં, જો સિદ્ધતામા સાપ્રકૃતાની ઠતી માનીયેં તો, સિદ્ધાવસ્થાયે પણ સાધકપણુ રહ્યુ માનવુ પડે તે સિદ્ધાવસ્થામા સાધક પણ તો નથી માટે કાર્ય નીપજે, કારણતા રહે નહીં, તથા નિમિત્ત જે દ માદિક તે પણ કર્તા નિન્ન કાર્યના વ્યવસાયેં કારણતા કરે, તો તે નિન્ન કાર્ય થાયે, પરતુ તેજ કાર્યની તે કારણતા રહે નહીં, એમ વારવુ ॥ ૬ ॥

કર્તા આતમજ્વ્ય, કારયસિદ્ધિપણો રી ॥ નિ

જસત્તા ગત ધર્મ, તે ઉપાદાન ગણો રી ॥ ૭ ॥

અર્થ - હવે સિદ્ધતારૂપ કાર્યના ચાર કારણ દેલાડે છે સિદ્ધતારૂપ કાર્ય તે આત્માનુ અજેદસ્વરૂપ છે, માટે એહનો કર્તા આત્મા ઇવ્યપોતેજ છે, અને સિદ્ધપણુ તે આત્માનુ કાર્ય છે, જે આત્મા સિદ્ધતાને પરમાનંદપણે જાણે તથા એહીજ માહરુ હમણા કરવાનુ કાર્ય છે, એકાર્ય કરવાની રુ ચિવિના અનંતો કાલ સસારમા જમ્યો સ્વરૂપત્રષ્ટ થયો, માહામોહેં ગ્રહો હવે મેં માહરો મૂલધર્મ શ્રદ્ધાનાસન ગોચર કહ્યો તેથી એ કાર્ય કરવુ એમ નિર્ધાર કરી તદનુગત ચેતનાવીયેં કરીને સ્વસ્વરૂપ કરવાનો કર્તા થયો, તો સિદ્ધતાના કાર્યને નિપજાવે, તે આવી રીતેં જે પ્રથમ તો અગ્નેકર્તા થાય, પઠી ગુણવૃદ્ધિથવે, સર્પૂળ કર્તાપણુ પામીને કાર્ય નીપજાવે હવે એ સિદ્ધતારૂપ કાર્યનો ઉપાદાનકારણ કહે છે, જે પોતાના સત્તાગત જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, વીર્યાદિક, અનંતગુણ છે, તેહિજ પોતાનુ સત્તાગત ધર્મ તે સિદ્ધિરૂપ થાય છે, માટે તેહીજ ઉપાદાન કારણ જાણવુ ઉપાદાન તે વસ્તુનો મૂલ ધર્મ અરૂપી સત્તા તેહીજ સિદ્ધ થાય છે, એસિદ્ધતા રૂપ કાર્ય નુ ઉપાદાન કારણ દેલાડયુ ॥ ૭ ॥ ઇતિ નવમગાથાર્થ ॥

योग समाधिविधान, असाधारण तेह वदे री ॥ विधि
आचारणा नक्ति, जिणे निज कार्य सधे री ॥ १० ॥

अर्थ - हवे सिद्धतारूप कार्यनु असाधारण कारण केहे ठे मन, वच
अने कायाना योग तेहने इव्यची तथा जावची स्वगुणरमणमां धरागी,
अवेपीपणे प्रवर्त्तावबु, ते आत्मसमाधि कहीये तेनो जे विधान केतां क
रयो एटले घोथा गुणगणची मामीने सिद्धपर्यंत जे गुणनी वृद्धि करची,
एटले अनिनव गुणनो कारणपणु ते सर्व ज्ञान, दर्शन, चारित्र, श्रेणीगत
ध्यान परिणाम, कृपोपशमीनाच, विधिसहित आचरणा, तथा नक्ति, अने
गुणीनु वदुमान, जेची पोताना कार्यनी सिद्धि निपजे ते ज्ञानक्रियारूप
साधक अवस्थानी तरतमता ए सर्व असाधारण कारण कहेवु ए असाधार
ण कारण ते आत्मगुणरूप दाननी निन्न निन्न कणता थकानी अवस्था
ठे, सदा पूर्वपर्याय उत्तरपर्यायनुं कारण ठे, ते समयेज क्रियाकाल निष्ठा
कालतो अजेठ ठे ए असाधारण कारण कहा ॥ १० ॥ इति ॥

नरगति पदम सधयण, तेह अपेक्षा जाणो ॥ नि
मित्ताश्रित उपादान, तेहने लेखे आणो ॥ ११ ॥

अर्थ - हवे सिद्धतारूप कार्यनु अपेक्षा तथा, निमित्त एवे कारण कहेठे
नरकेतां मनुष्यनी गति पदमकेतां पहेलु सधयण वज्रकृपननाराच, पचेडि
पणु इत्यादि सिद्धतारूप कार्यनु अपेक्षा कारण जाणो इहा कर्त्तानो व्या
पार नथी, पण ए निभे जोड्ये ए पाम्या विना मोक्षरूप कार्यनी साधना
थाय नहीं, तेमाटे अपेक्षा कारण कहीये, पण ए मनुष्य गत्यादिक सर्व जे
जीरनु उपादान परिणमन, धर्मार्थीचइने निमित्त जे देव गुरु सिद्धात तेहने
जेणे आश्रयो तो तेहनी मनुष्यगत्यादिक लेखे केता कारणपणे आणजो,
अने जेणे निमित्तने आश्रयो नथी, तेहनी मनुष्यगत्यादिक कारण पणामां
गणतो नहीं, ते हजी अनादिनी चालमा ठे, पटाटण करतो नथी,
तेमाटे ए अपेक्षा तथा निमित्त एवे कारण कहा ॥ ११ ॥ इति ॥

निमित्त हेतु जिनराज, समता अमृत खाणी ॥

अनुअपलवन सिद्धि, नियमा एह वखाणी ॥ १२ ॥

અર્થ— હવે આત્માને સિદ્ધતારૂપ કાર્ય કરતા નિમિત્ત કારણ શ્રીજિન રાજ વીતરાગ છે, તે વીતરાગ, સર્વજ્ઞ કહેવાય છે, સમતારૂપ અમૃતની ટ્રાણ છે, ઇષ્ટ અનિષ્ટતા રહિત સમતાના ધણી છે, શુદ્ધ ચારિત્ર પરિણામ તેહીજ અમૃત છે, તેહની ટ્રાણ છે, એહવા પ્રભુ પરમેશ્વર પરમ વ્યાજ, પરમાત્મા, શુદ્ધતત્ત્વરૂપ જોગી, પૂર્ણાનંદો, ચિદાનંદ જે શ્રીઅરનાથ પ્રભુ તેહને અવ લવવે પોતાનો જાસન પ્રભુના તે ગુણ જાણવાને જોડી એમ અનતા ગુણ તે સર્વગુણના જાસનની રીજ તથા તે ઉપર વહુમાન એહવે યાજવને રેહુ, તેથી નિયમા સિદ્ધ નિરવાણ થાય એમ આગમમા વચ્ચાણો છે, એહીજ મોહનુ ઉપાય છે એ નિમિત્તકારણ કહ્યું ॥ ૧૨ ॥ ઇતિ ॥

પુષ્ટ હેતુ અરનાથ, તેહને ગુણથી હલીયે ॥ રી

જ નક્તિ વહુમાન, જોગધ્યાનથી મલીયે ॥ ૧૩ ॥

અર્થ—માટે પુષ્ટકેતા નિયામક હેતુકેતા કારણ તે જિનરાજ શ્રી અરનાથ પ્રભુ તેહના ગુણ જે કેવલ જ્ઞાન, અનતાનંદરૂપ તેહથી હલીયે કેતાં આપણો આત્મા તેવિસે જોડીયે, પ્રગટગુણોના ગુણથી આપણી ચેતના જોડવી, રીજ કેતા રાગનીમગ્રતા, નક્તિકેતા સેવના, વહુમાન, યાદર, મોટા ઇજોગકેતા આસ્વાદન, ધ્યાનકેતા ચિત્તની એકાગ્રતા, તે શ્રીઅરનાથ પ્રભુના ગુણની કરીને શ્રીપ્રભુથી એકત્વપણે, તન્મયપણે મલિયે સાધકને શુદ્ધદેવ તત્ત્વને અવલવહુ તે પ્રધાન છે ॥ ઇતિ ત્રયોદશગાથાર્થ ॥ ૧૩ ॥

મોટાને ઉત્સગ, વેઠાનેસી ચિંતા ॥ તિમ પ્રજુ

ચરણ પસાય, સેવક યયા નિચિતા ॥ ૧૪ ॥

અર્થ—તથા લૌકિક દૃષ્ટાંત કહે છે જે મોહોટાને ઉત્સગે કેતા ચોલા મા વેઠો તેહને કોઈ ચિંતા નહીં, તે નિચિંત થયો, તેમ સેવક પણ પ્રભુજી નિરામય દેવ તેહના ચરણને સેવવે, ચિંતારહિત થયો, જે પરમોત્તમ, સર્વગુણજોગી, નિરાલવી, ચિન્મયી, અનંત દાન, લાજ, જોગ, ઉપજોગ, વીર્ય મયી, શ્રીજિનેશ્વર નિ કર્મ દેવતત્ત્વ, પરજાવના અકર્તા, પરજાવ અજોગી, પરાનુયાયીતા રહિત, એહવો દેવ જો આદર્યો છે, તો મોહનુ શુ જોર છે ? સસાર કોને છે ? કર્મની વીરુ કોને છે ? જો પરમોત્તમ ધણીમે માહરે માથે કચ્ચો છે જેહના ધ્યાનથી માહારો મોહ નીપજે, તે દેવનો યોગ મિત્રો છે, તેમાટે

चिंता नथी ॥ उक्त च श्रीजिनवद्वज्रन पूज्यै ॥ पसरैइ तीयलोए, तावमोहध
मारनमइ जई ॥ सिचमताव मिष्ठतं, सित्र फुरइ फुडफुरताण ॥ १ ॥ तंनाणस
पूरो, पयडमजीयसत्तोजाणसुरो ॥ १४ ॥ इति चतुर्विंश गायार्थ ॥

अर प्रनु प्रनुता रग, अतर शक्ति विकासी ॥ देव
चउने आणट, अक्षय जोग विलासी ॥ १५ ॥ इति ॥

अर्थ - माटे श्री अरनाथ प्रनु अठारमा परमेश्वर जेणे तत्त्वरुचि थइ
ने तत्त्वानिलापी तत्त्वसाधक तत्त्वध्यानी थउने, तत्त्वप्रगट कथ्यु, ते प्रनुनी
प्रनुता, शुद्धज्ञायकता, शुद्धरमणता, शुद्धानुभवता, थपौजजिकता, असाग
ता अयोगिता, सकज प्रदेश निराचरणता, प्राग्जावी शुद्धसत्तानोग्यता,
तेहने रगें जे रगणा ठे, ते साधक सम्पगृह्ण्टि, देशविरति, सर्वविरतिनी
अतरग शक्ति तत्त्वप्राग्जाव करवानी साधक कारकता, साधक कर्त्तापणु,
परमसवर पूर्वक परम सकामनिर्जरा रूप शक्ति, विकस्वर थवे, प्रगट थवे ते
शक्तियी सर्वकर्म विगम थवे, सर्व आत्मिक धर्मेने प्रगटवे करी, परमात्मा
देवमाहे चइमा समान श्रीनिष्पन्न परमेश्वर तेहनो जे ध्यानद, अय्यायाय,
शिव, थचज, अरुज, अविनाशी, तेहनु जे अक्षय स्वरूप, तेहनो जोग के
तां अनुभव तेनो विलासी आत्मा थाय, एटजे स्वसपदा तत्त्वता आरमथु
अपरिणति, तेहने सादि धनतो काज जोगवे, अथवा वेवचइ जे स्तुति
कर्त्ता ते अक्षय ध्यानदना जोगनो विलासी थाय, माटे स्वरूपतिष्ठ, अरु
पी, चिडप, श्रीपरमेश्वर, तेहने सेवा, ध्यावा, नमो, गावा, तेहना गुण स
जारा, एहीज मोह साधननु पुष्ट निमिन ठे, ए निमित्तें उपादानकारणरूप
थउने असाधारण कारणताए चढतो मनुष्यादिगति थपेक्षा कारणपणें करी
तत्त्वानन्द रूप कार्यने करशे, तेमाटे उपादानादिक त्रणे कारणनी कारणता
निमित्तने थवजरे प्रगटे, तेथी निर्दोषपणे आगसादि दाप वर्जिने शुद्धनिमित्त
ने सेवे, त सेवनथी कर्त्तापणु समरे अने कर्त्तापणु समरेथी स्वकार्य करे, माटे
श्री अरनाथजीनी जकि ते परमाधार ठे ॥ १५ ॥ इति श्री अरजिनस्तवन ॥ १५ ॥

॥ अथ एकोनविंशति श्रीमल्लिनाथ जिनस्तवन ॥

देखी कामिनी दोऽ के, कामे व्यापियो रे के का० ॥ ए देशी ॥

मल्लिनाथ जगनाथ, चरणयुग व्याड्ये रे ॥ च० ॥

शुद्धातम प्राग्जाव, परम पद पाड्ये रे ॥ प० ॥

साधक कारक पट्क, करे गुण साधना रे ॥ क० ॥

तेहीज शुद्धसरूप, आय निरावाधना रे ॥ था० ॥१॥

अर्थ — हवे उगणीशमा श्री मल्लिनाथ परमेश्वरनी स्तवना करे ठे तिहा कारकशक्ति पलटवाथी सिद्धता निपजे ठे, ते पलटवानो उपाय श्री अरिहंतनी सेवना ठे, तेरूप स्तुति करे ठे श्रीमल्लिनाथ, परमेश्वर, परमज्ञानी, ते जग केता लोकना नाथ मोहनो जय एटले अतरंग जावरि पुथी ठोडाववाना परम कारण ठे, तेहना चरणयुग केता पदकमलनु जोडु तेहने ध्यायीयें, बार बार सन्नारियें, एहवा प्रभुने ध्यायवाथी ध्या ताने शु नीपजे ? ते कहे ठे शुद्ध जे आत्मानो परमात्मजाव अनतगुण निर्मलतारूप तेहनो जे प्राग्जाव केता प्रगटपणु निर्मज शुद्धतारूप परम पद निर्मज पद ते पामीयें, एटले पोतानी आत्मता निर्मलपणु नजे, ते आत्म सिद्धिरूप कार्य करवाने ठ कारक ठे तिहा सर्व कार्यमा कारक प्रवृत्तिनी कारणता ठे, कारकचक्र जिना कार्यनी निष्पत्ति नथी जेम १ कुनकार ते कर्त्ता, २ घट ते कार्य, ३ मृत्पिप्प चक्रादिक कारण, ४ माटीना पिप्पने, नया पर्यायनी प्राप्ति ते सप्रदान, ५ पिप्प स्यासादि पर्यायनो चय ते अ पादान, ६ घटादि पर्यायनु आधारपणु ते आधार, एम घटरूप कार्यमा पट् कारक ठे, तेमज आत्माने अनादि कालना ए ठ कारक बाधक रूपें परिणम्या ठे, ते देखाडे ठे

१ आत्मा परविजाव रागादि ज्ञानावरणादि इव्यकर्मनो कर्त्ता थयो ठे
२ जावकर्म इव्यकर्मने जे आत्मा करे, ते कार्य नामा बीजु कारक
३ अशुद्धविजाव परिणतिरूप जावाअत्र थने प्राणातिपातादि इव्या अत्र, ए वे कारणथी कर्म वधाये, माटे ए करण नामा त्रीजु कारक
४ अशुद्धतानो तथा इव्यकर्मनो लाज ते सप्रदान नामा चोथुं कारक
५ स्वरूपरोय, ह्योपशमनी हाणी, तथा परानुजयायिता ते अपादान

६ अतः श्रुतिविज्ञावता, तथा ज्ञानावर्णादि कर्मने राखवा रूप जे शक्ति ते आधार नामाठहु कारक जाणवु ते

ए रीते ए ठ कारकसु चक्र अनादिनु श्रुतिपणे बाधकतापणे आत्मा ने परिणामी रहु ठे, ते जेवारें साधक आत्मा, पोतानी स्वधर्म नीपजाववा पणे परिणामाये, तेवारें ए ठए कारक साधकपणे प्रवृत्त्या गुणनी आत्मधर्मनी साधना करे ए रीते ए ठ कारक साधक पणे परिणाम्या कार्य नीपजे शुद्धस्वरूप थाय ए स्वरूपपरिणामिकता रूप स्वकार्य कारण पणु कोने परिणामे ? ते कहे ठे जे निराबाध, श्रीसिद्धजगवत, तेहना ठ कारक, ते शुद्धपणे प्रवृत्ते ठे, अने बाधक जीवोना बाधकपणे परिणामे ठे, तथा सम केत गुणगणायी मानीने श्रयोमी गुणगणा पर्यंत, साधकपणे परिणामे ठे, तथा सिद्ध जगवतना शुद्धस्वरूपरूपे परिणामे ठे, कारक ते आत्मानामा जे कर्तारूप, इव्य तेहनी ए परिणति ठे, उक्त च श्रीविज्ञोपावश्यके

कारण व्याख्यानावतरे ॥ गाथा ॥ ठव्हिह कत्ता इ, कारण कम्म च तत्तो य ॥ सपयाणा बायाण, तद् नासमिहाणाय इति ॥ १ ॥ गायार्थ ॥ तथा च कारण पोढा ॥ यथा ॥ कारण महवा ठक्षा, तत् सततोत्ति कारण कत्ता ॥ वज्र पसाहगतम, कारणस्मिदं पिमदमा ॥ १ ॥ कम्म किरिया कारण, इत्यादि गाथायी जाणवु ॥ दोइ पमथ मोक्षस्त कारण इह वन्मोक्षस्य कारणहेतु तत् प्रशस्तनावारण उच्यते ॥ इति वचनात्

माटे साधकपणे कारक परिणाम्या तो सिद्धतारूप कार्यने करे, तेमाहे निराबाध जे सिद्ध निरावरण अव्याबाध सुखतेमा तेहना कर्तादिक शुद्ध परिणामिक नाव शुद्धपणे थाय, स्वस्वरूप कर्तृत्वपणे परिणामे ॥ १ ॥ इति ॥

कर्ता आत्म इव्य, कार्य निज मिश्रता रे ॥ का० ॥

उपादान परिणाम, प्रयुक्त ते करणता रे ॥ प्र० ॥

आत्म मंपद दान, तेह मंप्रदानता रे ॥ ते० ॥

दाता पात्रने देय, त्रिजाव अनेदता रे ॥ त्रि० ॥ १ ॥

अर्थ - १ पहेलु कर्ता नामा कारक कहे ठे तिहा कर्ता आत्मा इव्य ते आत्मशुद्धता निपजाववा रूप कार्य प्रवर्तन पाम्यु, पोतानु कर्ता ठे

२ जे आत्मा पोतानी सिद्धता तर्बेगुण पूर्णता तर्बेजनाव स्वरूपाव

स्थानता ते कार्यनामा वीजुं कारक जाणवु, ते कार्य जेणें परिणतिचक्रने प्रवर्तवा रूपें क्रियायें नीपजे, ते क्रियानु प्रवर्तविवु ते कार्य ते कार्यने कारकता, नीपजाववा कालेंज ठे, नीपना पठी कार्यमा कारकता नथी, उक्त च जाण्ये ॥ तस्मात् शुद्धध्यावसित कार्य अम्यात्मकारणमेष्टव्य इति ॥

३ उपादानपरिणाम आत्मा स्वगुणनी परिणति, सम्यग्दर्शन, ज्ञान, चारित्ररूप रत्नत्रयीनी जे परिणति, तत्त्वनिर्धार, तत्त्वरुचि, तत्त्वज्ञान, तत्त्वरमणादिक रूप स्वगुण अहिंसकता, वधहेतु अपरिणमन रूप, स्वरूप यथार्थनासनरूप, परजाव अग्रहणरूप, परजाव अज्ञोक्तारूप, स्वरूपग्रहण, स्वरूप जोगी, परजाव अक्षरणरूप, स्वरूप एकत्व रूप तत्त्वाराधन, चेतनास्वरूप प्रगटतानुयायी वीर्य, ते उपादान कारण अने इव्ययोग समारवा रूप अरिहताजवनादि, यथार्थ आगमश्रवणादि ते निमित्त कारण तेहनु प्रयुजवु आत्मकार्य करवा पणे आत्मानो प्रयोग करवो, ए उल्लुष्ट कारण माटे करणनामा त्रीजु कारक जाणवु, “साधकतम कारण कारण” इति वाक्यात् आत्मसिद्धिरूप कार्यनु उल्लुष्ट कारण अने आत्मशक्तिस्वरूपानुयायी तथा शुद्धदेव प्रमुख ते कारण नामा कारक कहियें

४ आत्मानो सपदा जे ज्ञानपर्याय, दर्शनपर्याय, चारित्रपर्याय, तेहनु दान आत्माने आत्मगुण प्रगट करवारूप देवु, तेहथी जे जे आत्मधर्मनि पजता जाय, ते सप्रदान कहियें ॥ उक्त च ॥ गाथा ॥ देउ स जस्त त स पयाणमिह तं पि कारण तस्त ॥ होइ तद्वित्ताउ, न कीरइ तं विणा जसो ॥ इति माटे जे आत्माना अस्तिधर्मनु थवु ते सप्रदानकारक जाणवु इहा दाता आत्मा तथा पात्र पण आत्मा अने आत्माने देव केता देवा योग्य ते पण आत्मधर्म, ए त्रणे जावनी अजेदता ठे, एटले गुणनु प्रगट करवु ते देव अने आत्मा दाता तथा आत्मगुणने प्रगट करे ते दातापण अने गुणनु पात्र पण आत्मा एटले दान, दाता अने ग्राहक, त्रणे अजेद ठे ॥ २ ॥

स्वपर विवेचन कारण, तेह अपादानथी रे ॥ ते०॥

सकल पर्याय आधार, सर्वेय आस्थानथी रे ॥ स०॥

बाधक कारक जाव, अनादि निवारवा रे ॥ अ० ॥

साधकता अवलधि, तेह समारवा रे ॥ ते० ॥ ३ ॥

अर्थ - ५ जे आत्मायी समवायें रह्या तेहने स्वधर्म आत्मधर्म कहियें
थने तेहणी विपरीत जे मोहादिक कर्म अशुद्ध प्रवृत्ति ते परजाव कहियें,
तेहनु विवेचन करवु, निन्न करवु, अशुद्धतानो उन्नेद करवो, दोषनो त्याग
करवो, एटले जे दोषविश्लेष करवो, अर्थात् अनादिसत्तार कर्त्तापणु तथा
नोक्तापणु ते तजीने जे आत्मस्वरूप कर्त्तापणु नोक्तापणु तेहीज प्रगट क
रवु, ते पाचमु अपादान कारक कहियें

६ सकज केता समस्त सर्वपयाय तेहनों आधार ते आत्मा ठे, आत्मा
तथा आत्मपर्याययी स्वस्वामित्वसम्बध ठे, व्याप्य व्यापक सबध ठे ग्राह्यग्रा
हक सबध ठे, आधाराधेय सबध ठे, ए सर्वनु आस्थान केता ते कारण
रूप क्षेत्र ते आत्मा ठे, ते आस्थानता माटे आत्मा आधार ठे, ए आ
धारनामा ठहु कारक जाणवु ए ठ कारक साधक पणाना कहा हरे ए
साधकपणु केम पामे ? ते कहे ठे बाधक जे परजाव तेहने अनुयायी अ
शुद्ध कर्त्तादि कारक पणु मिथ्यात्व असयम कषाय रूप जाव अशुद्धतारूप
सामान्य चक्र अशुद्धसाध्यानुगत अशुद्धकर्त्तापणु तेहने निवारवु ते चक्र
रोकीने स्वरूपानुगत करवु, तेमाटे ए अनादिनी नृज टाजवी, जिहा सुधी
कर्त्ता परजावकारक ठे, तिहा सुधी काऽ साधकता नथी जिहा सुधी कर्त्ता
अशुद्धसाध्यानुयायी सामान्य चक्र ठे, तिहा सुधी शुद्धसाधकतानो अश प
ण उपन्यो नथी, श्रीपूज्यें कलु ठे, जे आत्मा तत्त्वकर्त्ता पणो यथा बिना
सर्वशुभ प्रवर्त्तन ते वाजकनी चाल ठे, तेमाटे कारकचक्र बाधकतायी वारी
ने, साधकताने अयजवीने ते कारकचक्रने समारवु स्वरूपानुयायी करवु
थने पोताना आत्माने एम कहेवु जे हे चेतन ! तु परजावनो कर्त्ता तथा
नोक्ता थने ग्राहकता नही, तुतो सपुणनिदनो शुद्धविज्ञासी ठो, थने तु जे
परजावमा रमा रह्यो ठा, तथा परजावनो जागी थऽ रह्यो ठो ? ए तुजने घटे
नहीं, ताहुरु कार्य, तो थनत गुण पारिणामिकरूप स्वरूपनोक्तापणु ठे,
तेमाटे हे चैतन्यहस्त ! हवे तु यथार्थ चिनवाणीरूप अमृत पान करीने,
अनादिविज्ञाव विष वारीने पोतानु तत्त्व सनारी स्वपर विवेचनकारी थऽने
पोतानो जे सहजानंद तेहने कर एहीज ताहुरु कार्य ठे, तु तेहनु उपादा
न कारण शक्तिवत ठो, तेहनों सेवायाजो ठो, तु ताहरी गुणनपदा ताहरे
प्रदेजो प्रगट करवारूप दाननो संप्रदानो ठो, माटे हे चेतन ! ए अनादि थ

शुद्ध परिणामने तुंहीज त्याग करीश, अने ताहरी सत्तानो आधार पण तु
हीज ठो, माटे तुहीज ताह्या तत्त्वने कर, ताह्यु तत्त्व तु नीपजावीश एम
पोतें पोताना आत्माने कहिने. साधकपण आदरबु ते आदरतां कारक सम
रे, कारकने समरवेथी अनुक्रमें आत्मानु स्वकार्य नीपजे, पठी एहीज आ
त्मा सिद्ध थाय, माटे एहीज साधनना मार्ग ठे, साधन कीधे कार्यनी
सिद्धि थाय, ए क्रम ठे ॥ ३ ॥ इति तृतीय गायार्थ ॥

शुद्धपणे पर्याय, प्रवर्तन कार्यमे रे ॥ प्र० ॥ कर्तादिक परिणाम,
ते आत्म धर्ममे रे ॥ ते० ॥ चेतन चेतन जाव, करे समवे
तमे रे ॥ क० ॥ सादि अनतो काल, रहे निजयेतमे रे ॥ २० ॥ ४ ॥

अर्थ - पहेलो शुद्धपणे निष्पन्न आत्माना ज्ञानादिक पर्यायनु जा
णवा देखवा रूप कार्यनु प्रवर्तन, उत्पाद व्ययरूप परिणमन, ते कार्य
नो कर्ता आत्मा ठे, बीज आत्मगुणनु परिणमन ते कार्य, बीज आ
त्मगुणज्ञानादिक ते करण, चोथु आत्मगुणनो लान ते सप्रदान, पांच
सु परजाव त्यागपरिणति ते अपादान, षष्ठु अनतगुणनु राखबु, ते आ
धार, ए ठ कारकनु चक्र ते निष्ठावस्थाने पिपे सदा स्वाधीनपणे फिर
रह्यु ठे, तेह्यी शुद्धनिष्पन्नपणे जे स्वपर्यायनु प्रवर्तन, तेहने कर्तादिक
ठ कारक तेहनु जे परिणमन ते आत्मधर्ममाहेज ठे, एटले सिद्धपणे
जे कर्तादिक ठ कारक ते स्वरूपमध्येज ठे चेतन केतां आत्मा ते
पोतानो चेतनजाव केता आत्मजाव करे, समवेतमे केतां समवाय
सवधमा ठे, एटले आत्मा आत्मजावनो कर्ता ठे, ए समवायसबधे
मूलपणे सादि अनता कालपर्यंत निजयेतम केतां पोताना असख्या
ता प्रवेशरूप क्षेत्रमध्ये आत्मधर्ममा निष्पन्न सिद्धपणे रहे, सिद्धनी
आदि ठे, परंतु अत नथी, माटे सादि अनतो काल स्वक्षेत्र स्वस्वरूपमा
आत्मा रहे ॥ ४ ॥ इति चतुर्थ गायार्थ ॥

परकर्तृत्व स्वजाव, करे ता लगे करे रे ॥ क० ॥

शुद्ध कार्य रुचि जास, अये नवि आदरे रे ॥ थ० ॥

शुद्धात्म निज कार्य, रुचे कारक फिरे रे ॥ रु० ॥

तेहिज मूल स्वजाव, ग्रहे निज पद वरे रे ॥ ग्र० ॥ ५ ॥

अर्थ -पर केतां जे जाचकर्म, इच्छकर्म अने नोकर्म, तेहने कर्तापणा ने न्यजावे करे तिहां सीम तेहनेज करे, एटले ए परकर्ता पणु अनादिका लयी रे रे जिहां सुधी परनो रागी, परनो जोगी, तिहां सुधि परकर्ता पणु ए आत्मा करे, पण जे यारें शुद्ध, निर्मल, निरावरण, स्वगुण प्रगट करवा रूप, कार्यनी रुचि थाय, तेयारें परकर्तापणु आदरे नहीं, शुद्ध आत्मस्वरूपनु म्यादाद रीतें परमानंदपणे जासन तथा रुचि तेहोज कारक पलटाववाना बीज ठे ते माटे जे सम्यक् दर्शन सम्यक् ज्ञान ते मोहनु मूल ठे, शुद्धात्मजनतज्ञान, दर्शन, अव्यायाध सुखमयी, अरुपी, सहजा नदरूप आत्मधर्म सत्ताप्राग्जाव, मकल परजावव्यतिरेकी, अरागी, अद्वेषी, असगी अपोगी, अलेशी, अकपायी, असहायी, एहबु शुद्धानंदरूप स्वकार्य, तेहनी रुचि थये थके कारक चक्र फिरे, जिहां सीम परपौजजिक सुखनी रुचि ठे तिहां सीम परनो कर्ता ठे तेहयी सर्वकारकनु चक्र ते रूपेंज परिणमे ठे, थने जे अवसरें जेदज्ञान धारायी, आत्मा परविजेंज न करीने पोतानु आत्मस्वरूप एक उद्योग धर्म जाणु, तेहनेज हित मानु, तेयारें ते आत्मिक धर्मनीज रुचि उपजे, पटी जेहनी जेहने रुचि उपजे, ते तेहीज कार्य करे, तेयारें कर्ताधर्म स्वकार्यने करे, सर्व कारकचक्र स्वकार्याश्रित थाय, तेयारें तेहीज पोतानो अचल, अखन अविनाशी, नि प्रयासी, स्वरूपपरिणमन रूप जे मूजसज्जाव स्वधर्म तेहने ग्रहण करे, केम जे ए कारक मूजधर्मने ग्रहे ठे, तेहयी निज केता पोताना परमात्म, पूर्णब्रह्म, पूर्णानंद पदने वरे, पामे, कृतकृत्य, अक्रिय, थकप, अनत, चिष्टकि, अरुपी, अव्यायाधसुखी, एहीज आत्मा थाय ॥ इति ॥ ५ ॥

कारण कार्यरूप, अठे कारक दशा रे ॥ अ० ॥

वस्तु प्रगट पर्याय, एह मनमें वस्या रे ॥ ए० ॥

पण शुद्धस्वरूप ध्यान, ते चेतनता ग्रहे रे ॥ ते० ॥

तव निजसाधक जाव, सकल कारक लहे रे ॥ स० ॥ ६ ॥

अर्थ -ए ठ कारक ते कारण तथा कार्यरूप ठे, कार्यने निपजाववा रूप ठे, माटे कारणनाज जेद ठे, सर्वकार्य कर्ताने आधीन ठे कर्ता जे कार्य करे, ते कारणादि विना थाय नहीं, माटे वस्तु केतां आत्म पदार्थ, तेह

ના એ ઠ કારક તે પ્રગટ નિરાવરણ પર્યાય છે, એમ મનમા વસ્તુ જે કર્તાપણ તેને આવરણ નથી, કર્તાપણું વિશેષ સ્વનાવ છે, અને વિશેષ ગુણને તથા પર્યાયને આવરણ છે, પરંતુ સ્વનાવને આવરણ નથી, સ્વનાવ તેહના કારણ નૂત ગુણ ચેતના તથા વીર્ય તેને આવરણે કર્તાપણાની પ્રવૃત્તિ મદ પડે, પરંતુ કર્તાપણ મૂલગુ અવરાય નહીં, તે ચેતનાવીર્ય પ્રિપરીત પરિણમવે, પરંતુ વ કર્તાપણે પ્રવર્ત્યો, તેહથી પોતાનું સ્વરૂપ અવરાયીજ ગયું, તે અગરાણુ તેહથી સ્વસ્વનાવને કરી શકે નહીં, અને અદ્વરનો અનતમો જાગ, ચેતના અને યોગસ્થાનરૂપ વીર્ય, ક્ષયોપશમી રહ્યો, પરંતુ તે અનાદિ ચાલથી પરનાવાનુયાયીજ છે, તેહથી સ્વરૂપકર્તા પણુ તો થયું નહીં, તેવારે કર્તાપણે પરનાવને કર્યો, આશ્રવવચરૂપ કાર્યનો કર્તા થયો, એટલે અશુદ્ધકાર્ય કણુ, પરંતુ અવરાણુ નહીં, તેહથી કર્તાપણુ અનાવૃત્ત થકે કારક પણ અવરાણું નહીં, જો કારકનું ચક્ર અવરાય, તો આશ્રવનાવ વંધપદ્ધતિ કેમ કરે ? તેહનો આદાતા અન્નિનવપર્યાયનો ત્યાગી પૂર્વપર્યાયનો આધાર, અશુદ્ધતાનો કોણ થાય ? માટે કારક નિરાવરણ છે, પરંતુ વિકારી થયા, તેહથી મૂલસ્વરૂપથી ચૂક્યા એમ થયું હવે એનું પલટણપણુ પણ આત્મા કરે, તો થાય, તે કહે છે જે ચેતન કેતાં ચેતના જેવારે સાકાર અનાકારને યથાર્થ જાસન કરીને પોતાના શુદ્ધસ્વજાને યદે, જાસનપ્રતિરુચિનું આચરણ પણ અગીકાર કરે, તેવારે એહીજ સકલ કેતા ઠા કારક નિજ કેતાં પોતાનો સાધકનાવ જે કર્મપિદારણ સ્વરૂપ પ્રગટ કરવારૂપ જાય, તેને લહે કેતા પામે, એટલે એહીજ કારક તે ૧ સ્વધર્મકર્તા તે કર્તા, ૨ સ્વધર્મપરિણમન તે કાર્ય, ૩ સ્વધર્માનુયાયી ગુણપરિણતિ, ચેતનાવીર્ય શક્તિ, તે કરણ, ૪ સાધનગુણશક્તિનું પ્રગટવું, તે સપ્રદાન, ૫ પૂર્વપર્યાયનું નિવર્તન તે અપાદાન, ૬ સ્વગુણનું આધારીપણુ તે આધાર એમ પટ્ટકારક સાધકપણુ પામીને સિદ્ધતા પરમોત્તમતાનો ઝઘ્ઘરણ સમાપ્તિ સકલ નિર્મજતા નિપજાવે ॥ ૬ ॥ આ સ્વધર્મ અવલગ્રવાની જાવના લરે છે ॥ ગાથા ॥ અદ્વિત્ત્વો સત્ત્વ સુદ્ધા, નિમ્મમઝ નાણ દસણ સમગ્ગો ॥ તસ્મિન્નિત્ત્વો તદ્વિત્તો, સવેણ સપનેમિ ॥ ૧ ॥ અદ્વિત્ત્વો આત્મા જ્ઞાનાદિ અનન્ત ગુણપર્યાય રૂપ, અનન્તસ્વધર્મમયી તથા દિવ્યપણે, અત્તમપણે, સમુદાયપણે એક નું વજી નિશ્ચયનયથી શુદ્ધ નું, યદ્યપિ અનાદિ પરનાવમા લુપ્ત, સ્વનાવ પ્રપ્ત થકો અશુદ્ધ થયો, તો પણ સ્વજાતિથી મૂજ

एकोनविंशति श्री मल्लिनाथजिन स्तवनं १५९

धर्मं धनतज्ञानादि गुणमय, शुद्ध, निष्कलक, निरामय, नि संग, निर्दोषी
तु सर्व ममकार परभाव माहारा पणायी रहित तुं, ज्ञान सकलजासन, प
रितेदनरूप, दर्शन सामान्योपयोग तेहिज मयी तु, एहवा जासन रमण, प
रिणमनरूप, ए आत्मा रह्यो थको सर्व परोपाधिने ह्य करी, स्वशुद्धस्वरू
पने ग्रही, सर्व परभाव जेद करी, निर्मलानन्द निपजाये ॥ ६ ॥ इति ॥

मादरु पूर्णानन्द, प्रगट करवा जणी रे ॥ प्र० ॥

पुष्टालवन रूप, सेव प्रजुजी तणी रे ॥ से ० ॥

देवचंड जिनचंड, जकि मनमें धरो रे ॥ ज० ॥

अव्याबाध अनंत, अक्षय पद आदरो रे ॥ अ० ॥ ॥ ॥

अर्थ - एहवा बाधकता परिणम्यो, मादरु कर्त्तादिक कारकपरिणाम ते
श्रीअरिहंत परमज्ञाता, स्वरूपपरमणी स्वरूपविश्रामी, स्वरूपानदी, तेहनु
स्वरूप जाता, गाता, ते अशुद्ध कर्त्तापणु पलटे, ते पलटवाधी कारक पण प
लटे, कारक पलटवाधी कार्यशुद्धसिद्धत्वारूप, अनंत सत्तपदारूप नीपजे,
तेचारें जय जीउने पोतानी तत्त्व नीपजावचारूप शक्ति, ते श्रीअरिहंतजी
नी सेवनाथी थाप, तेमाटेज निर्धार कखो ठे, जे हे प्रजुजी । मादरु जे
पूर्णानन्द, पूर्ण अव्याबाध सुख ते प्रगट करवाने पुष्टालवन केता पुष्ट
नियामकी आलवन केता आधार ते श्रीप्रजुजी जय जीवना आधार, सु
निजनना प्राणाधार, आचार्य उपाध्यायजीना परम दयाज, जावचिता
मणि समान, समकेती जीवना ध्येय, ध्याताने प्रतिबुद्ध रूप अनंत गुणाकर,
निर्मल ज्ञानानन्दना पात्र, एहवा श्रीजिनराज, माहारान, सुखममाज,
तेहनी सेवना तेहीज पुष्टालवन ठे, तेमाटे सर्वदेव जे इन्द्रादिक तेमध्य
चंडमा समान, एहवा जे जिनचंड श्रीरीतराज अरिहा, तेहनी जकि, से
वना आज्ञा मानवा रूप. तदनुयायीपणु तेहीन त्राण शरण ठे, एहवा
जकि मनमा धरा, हियर राखा, अथ स्तुतिकर्त्तावृत्त सवापन, हे देवचंड ।
श्रीजिनचंडनी जकि केता चरणसेवना ते मनमा धरा, ता अव्याबाध,
जिहा परभावनी पीडा नहीं, परमानन्दरूप, जेहना अनंत गुण ते गला
जाय नहीं, अक्षय केता जेहना वेद नहीं, बिनाउ नहीं, एहवु जे परमा
त्मरूप पद, त आदरा, एहले पामा माटे ए आत्मजायकता तल साधकता

मां रमे, सिद्धि थाये, एहीज प्रभुसेवानु फल ठे, माटे हे सिद्धरुचि जीवो !
तमे श्रीमल्लिनाथ परमपुरुषोत्तम परमेश्वर, नि कारण, जगद्वत्सल, तेहनें
गाछ, स्तवो, सनारो, ध्याछ, प्रथमथी साधक जीवने एहीज आधार ठे,
एहीज जीवन ठे ॥ ४ ॥ इति मल्लिनाथजिन स्तवन ॥

॥ अथ विशतितम श्री मुनि सुव्रतजिन स्तवनं ॥

॥ उजगढी उजगढी सुहेली हो, श्री श्रेयांसनी रे ॥ ए देशी ॥
उजगढी उजगढी तो कीजे, श्री मुनि सुव्रत स्वामीनी रे ॥
जेह्यी निज पद सिद्धि ॥ केवल ज्ञानादिक गुण
उल्लसे रे, लहिए सहेज समृद्धि ॥ उ० ॥ १ ॥

अर्थ - हवे श्रीमुनिसुव्रत परमेश्वर थजुत स्वरूपी परम अद्विष्टकनी
स्तयना करे ठे, मुनि जे निर्ग्रथ तेहना सुव्रत केतां नज्जा व्रत एहवाश्रीमुनि
सुव्रत प्रभु तेहनी उजग केतां सेवा एटले गुणग्राम करियें जेह्यी निजपद
केतां पोतानुं पद जे परमानंद पद तेहनी सिद्धि केतां निष्पत्ति थाये, वज्जी
केवल ज्ञानादिक गुण उल्लसे केता प्रगटे, ज्ञानामृतरसनो नोगी थाय, तथा
सहज अरुत्रिम स्वरूपसमृद्धिने पामे, ए प्रभुसेवानुं फल ठे ॥ १ ॥ इति ॥

उपादान उपादान निज परिणति वस्तुनी रे, पण
कारण निमित्त आधीन ॥ पुष्ट अपुष्ट इविध
ते उपदेइयो रे, ग्राहक विधि आधीन ॥ उ० ॥ २ ॥

अर्थ - हवे इहा आत्मसाधन करवामध्यें उपादान ते निज केतां
पोतानी परिणति ते वस्तुनो मूजधर्म ठे, एटले जे आत्मसत्ता ठती ठे, ते
उपादान कारण ठे, पण ते निमित्त कारणने आधीन ठे, निमित्त सेवन
कर्ता उपादान कारण समरे, ते निमित्तकारणना वे जेद ठे एक पुष्ट
निमित्त, बीजु अपुष्टनिमित्त, तेने ग्राहक जे कार्यनो कर्ता, ते जे बिधें कार्य
थाय, ते बिधें कार्य ग्रही प्रस्तावे, तो ते निमित्तकारण कार्यनो हेतु थाय
पण अविधें ग्रहण करे, तो निमित्त कारण कार्य करे नहीं, जेस कुन
कार चक्रने फेरवे, तो माटीना पिमने घटपणे पमाडे, थने नहीं केखे तो

न पमाडे. एटसे श्रीअरिहतजी मोक्षना निमित्त कारण तो ठे, परंतु जे रीते आगममध्ये कसु ठे, तेविषे आशातना टाली, पुज्जाशता रहित केवलज्ञानादि गुणनी उजखाण सहित जो सेवे, तो मोक्षना निमित्त कारण थाय, पण अविषे सेवना, ते कामनी नहीं. माटे आहकने विधि सहित कारण ग्रहबु, तो ते कार्यने करे ॥ २ ॥ इति द्वितीय गायार्थ ॥

साध्य साध्य धर्म जेमाहे ढावे रे, ते निमित्त अपुष्ट ॥ पु
प्पमाहे तिलवासक वासना रे, नवि प्रध्वसक छुट ॥ ३ ॥

अर्थ - हवे पुष्टनिमित्तनु स्वरूप कहे ठे. साध्य केता करवा योग्य, जे कार्यधर्म, ते जे कारणमां होय, ते तेनु पुष्ट कारण कहिये, ते पुष्ट कारण विधिये कार्य करवाने अर्थे ग्रहो अको कार्यने करे, पण ते कार्यनो ध्वसक न थाय, तेहनो दृष्टांत कहे ठे जेम तेलने सुगंधवातना करवा रूप कार्य, तेहनो कारण पुष्प ठे, परंतु वातना करवी ते साध्य ठे, ते वातना फुजमध्ये ठे, अने ते फुज ते तेज तथा तेलनी वातनाना ध्वसक नथी, तेमाटे ते पुष्टनिमित्त ठे ॥ उक्त च विगोपावश्यक. कार्यस्य आसन्ननिमित्तं इति तदेव पुष्ट दूरतर कारणनैमित्तिकतत् अष्ट ॥ इति ॥ तथा च श्रीसिद्धसे नपूज्य ॥ पुष्टहेतुर्जिनेन्द्रोयं, मोक्षसद्भावसाधने ॥ इति ॥ तेहची श्रीअरिहतदेव ते माहूरूप कार्यना पुष्ट निमित्त ठे, जेमाटे साध्य जे निरावरण, परमात्मपद ते श्री अरिहतने रिपे ठे, माटेज श्री अरिहत ते पुष्ट निमित्त ठे, जो विधिये सेवन थाय, तो एही मोक्षकार्य निपजे ॥ ३ ॥ इति ॥

दमदमनिमित्त अपुष्ट घडा तणो रे, नवि घटता तसु माह ॥ साधक साधक प्रध्वसकता अठे रे, तिणे नहीं नियत प्रवाह ॥ ४ ॥

अर्थ - हवे अपुष्टनिमित्त देखाडे ठे, जेम दम ते घडानु अपुष्ट निमित्त ठे, कारण के जेम फुजमाहे सुगंधवातना ठे तेम घटता केतां घट पण ते दममाहे नथी, कर्ताने प्रेरवे कारण ठे, ए दम घटनु साधक निपजाववानु कारण पण ठे, अने घटनु प्रध्वस करवानु कारण पण ठे, जो घट ध्वसकर्ता तेहीज दमने घट ध्वस करवाने प्रवर्त्तावे तो घट ध्वस करवानु कारण पण तेहीज दम थाय, माटे ए नियत प्रवाह केता निश्चयी एक चालनो नथी, जे निश्चे घट करे, ए धर्म एहमा

नयी, अने श्रीयरिहत परमात्मानु सेवन ते निश्चै सिद्धितानुं कारण ठे, एहने सिद्धिकार्यनी रुचे जे सेवे, तेहने नियमा सिद्धि निपजे ॥ ४ ॥ इति ॥

पट् कारक पट् कारक ते कारण कार्यनुं रे, जे कारण स्वाधीन ॥ ते कर्त्ता ते कर्त्ता सदुकारक ते वसु रे, कर्म ते कारण पीन ॥ ३० ॥ ५ ॥

अर्थ - हवे कारणनी पुष्टता कहेवा निमित्ते कारक कहे ठे १ कर्त्ता, २ कर्म, (कार्य) ३ करण, ४ सप्रदान, ५ अर्पादान, ६ अधिकारण ए ठ कारक ठे, ते हरेक कार्य, निपजाववाना कारण ठे जिहा कर्त्ता क्रिया करे, तिहां ए ठ कारक जाणवा, इहा आत्मा पोतानु सिद्धितारूप कार्य तेने करवा रूप क्रिया करे, तेवारे ए ठकारक सर्व होय, तिहा कर्त्ता जे आत्मा तेहनु सिद्धरूप कार्य अचेद ठे, ते माटे तेना कारक पण अचेद ठे, अने निन्नकार्यनो कर्त्ता निन्न होय, तेवारे कारक पण निन्न होय, ए नीति ठे, परंतु निमित्त कारण तो सर्वकार्योमा निन्नज होय, माटे सिद्धरूप कार्यनु निमित्त कारण श्रीयरिहत ठे, तेहने कारक उपादान पणे सर्व पहाँचे ठे, ए नीति ठे

हवे ठ कारकमा प्रथम कर्त्ता नामे कारक ठे, तेहनु लक्षण कहे ठे जे कार्य निपजवानु स्वाधीन कारण एटले सर्वकारक तेहने आधीन होय ते कर्त्ता कारक कहीये स्वतंत्र कर्त्ता, इति वचनात् ॥ कारणमहवा उक्ता त उस्ततोत्ति कारण कत्ता ॥ श्रीजाप्यसुधापुविवाक्य ॥ सर्वकारक ते कर्त्ताने वगै ठे आधीन ठे हवे बीजु कर्मनामा कारक, ते जे कारणे पुष्ट थाये अने कसु थाय, ते कर्मकारक कहीये ॥ उक्त च ॥ कम्म किरियाकरण इति ॥

कार्य कार्य सकटपे कारकदशा रे, उत्ती सत्ता सद्भाव ॥ अथवा तुल्य धर्मने जोयवे रे, साधारोपण दाव ॥ ३० ॥ ६ ॥

अर्थ - इहा कोई पृष्ठो जे कर्म तो कार्य ठे, पण कारण नयी, तेहने उत्तर कहे ठे जे कर्त्ताने पहेला तो कार्यनो सकटप थाय ठे, ते वखतें ते कर्त्ता पहेला सकटपे कार्यने उचारे, तेवार पठी कार्य करे, तेमाटे कारण कहीये ॥ उक्त च विशेषावश्यके ॥ सर्वेऽपि बुद्धौ सकृत् कार्य करोति इति ॥ व्यवहारस्ततो बुद्धादयवसितस्य कुनस्य चिकीर्षितो मृन्मय कुनस्तदुद्धा लवनतया कारण जवति ॥ अथवा स्यास्तादि काज ते घटकार्यनु कारण

અને કર્તાને તો સ્વાસ્થાદિ કાર્ય છે, અથવા જે કાર્ય નિપજાવવાનું
 ઈતિહાસિક મૂલ ઉપાદાન, તેહમા જે કાયની સ્થિતિ સત્તાયે યોગ્યતાપણે
 હી છે, તે કાર્યપણ સત્તાગત તે પ્રાગ્નાવી કાર્યનું કારણ છે ॥ ઠક ધ ॥
 અથવા નથો યોગ્ય સ્વરૂપલાનસ્યેતિ શક્ત્યુત્પાદયિતુમત સુકરત્વાદિકાર્ય
 આત્મન કારણમિષ્યતે અવશ્ય ચ કર્મણ કારણત્વમેષ્ટવ્ય ॥૬તિ॥સત્ જાવ
 નીક પણે જે કારણ ઉપાદાન નિમિત્ત તે સર્વ નજીક કરે, કાર્યને
 ર્યે તે કારણનું સત્ જાવ ઠતાપણું તે કાર્ય યુક્તિયે મેજવે, તેમાટે કાર્યને
 કારણ કહે, અથવા તુલ્યધર્મનું જોડુ, જે મુજને એહવુ કાર્ય નિપજાવવુ છે,
 એમ કોડ આત્મા મોક્ષ પૂર્ણાનંદ કરવાને યદમી થયો, તે તિલ્કરૂપનિષ્પન્ન
 ત્વને જોવે, અને વિચારે જે મને માહારુ એહવુ તત્ત્વ નિપજાવવુ છે, એમ સ
 ત્ત્વ કરવો. તે તુલ્ય ધર્મ જોડ કાર્યનો યદમ ઘણો થાય, તેમાટે
 કાર્યને પણ કારણ કહેવુ ॥ ઠક ધ શ્રીપૂજ્યે કિંબદ્વના ॥ યથા યથાપુક્તિતો
 ટતે તથા સુધાયા કર્મણ કારણત્વ વાચ્યમન્યથા કર્મણો કારણત્વે કરોતિ
 તિ કારકમિતિ પશ્યું કારકત્વાહુપપત્તિરેવ મ્યાદિતિ ॥ એ રીતે કર્મને
 પે કારકપણ માનવુ એમજ કારકતા છે, સાધ્યનું આરોપણ કરવુ એ
 કર્મને કારકપણુ જાણવુ ॥ ૬ ॥ ઇતિ પદ્ય ગાયાર્થ ॥

અતિશય અતિશય કારણ કારક કરણતા રે, નિમિત્ત
 અને ઉપાદાન ॥ સપ્રદાન સપ્રદાન કારણ પદ જવ
 નથી રે કારણ વ્યય અપાદાન ॥ ૭૦ ॥ ૭ ॥

અર્થ -અતિશય વલ્લુષ્ટપણે જે પ્રવર્તેન તે કરણનામા ગ્રીહુ કારક કહિ
 , તેહના વે ખેદ છે એક નિમિત્ત કારણ, વીહુ ઉપાદાન કારણ, તે
 આત્માના સત્તા ધર્મનું નિમિત્ત કારણ શ્રીઅરિહતાદિક અને કારણ પદનું
 વન ધણુ એટલે ઉપાદાન અધિક અધિક કરણતા પામે, તે કારણપર્યાય
 નો જાન, તે સપ્રદાન પણ જાણવુ, જે ઉપાદાન કારણમાં નવુ નવુ
 કારણ પર્યાય પામે, તે ઘોણુ સપ્રદાનકારક કહિયે, અથવા કાર્યના
 વા નવા પર્યાયનું પ્રાટ ધણુ તે સપ્રદાન કહિયે એટલે કાર્યપદનું જ
 ન તે સપ્રદાન કહિયે, અને પાદજા કારણ પર્યાયનો વ્યય રેતાં વિનાય
 અપાદાન પાચમુ કારક કહિયે, જીર્ણ કારણપર્યાયનો નાશ નવ્ય કારણ

તાનુ નિપજનુ, તે રીતેં કાર્યની નિષ્પત્તિ છે ॥ ૪ ॥ इति सप्तम गाथार्थ ॥

નવન નવન વ્યય વિણુ કારજ નવિ હોવે રે, જિમ દૃપદે ન ઘટત્વ ॥

શુદ્ધાધારશુદ્ધાધાર સુગુણનો હવ્ય ઠેરે, સત્તાધાર સુતત્ત્વ ॥૩૦॥૫॥

અર્થ - કોઈ કહેશે જે સપ્રદાન તથા અપ્રદાન તેહને શી કારણતા છે ? તેહને ઉત્તર કહે છે જે નવન કેતા નવા પર્યાયનુ થયુ, વ્યય કેતા પૂર્વપર્યાયનો નાશ, એ થયા વિના કાર્ય નિપજે નહીં, જેમ માટીનો પિંદ, તે પિંદપર્યાયનો વ્યય, સ્થાસપર્યાયનુ નવન તથા સ્થાસપર્યાયનો વ્યય કોશપર્યાયનુ નવન, કોશપર્યાયનો વ્યય, કુશલ પર્યાયનુ નવન, કુશલ પર્યાયનો વ્યય, કપાલ પર્યાયનુ નવન, કપાલ પર્યાયનો વ્યય, ઘટપર્યાયનુ નવન, એ રીતેં કાર્યની ઉત્પત્તિ છે, તેમ સિદ્ધતાને નીપજાવવાને વિષે પણ મિથ્યાત્વપર્યાયનો વ્યય, સમ્યક્ પર્યાયનુ નવન, તેહના સાધકપર્યાયનો જીર્ણનો વ્યય, નવાનો ઉત્પાદ, એ રીતેં કાર્યની નિષ્પત્તિ છે, પરંતુ નવન તથા વ્યય વિના કાર્ય થાય નહીં, જેમ દૃપદને વિષે ઘટપણ ન થાય, યદ્યપિ કર્તા ચક્રાદિક વ્યાપાર કરે, તો પણ દૃપદ (પાપાણનો) ઘટ ન થાય, શ્યા માટે જે દૃપદ (પાપાણને) વિષે સ્થાસાદિ ઘટપર્યાયનુ નવન વ્યયપણ નથી, તેમાટે નિપજે નહીં,

હવે ઠહુ આધારકારક કહે છે સ્વગુણ જે જ્ઞાનાદિક તેહનો શુદ્ધ આધાર હવ્યપદાર્થ છે, એટલે જીવ, હવ્ય, જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, દાન, લાજ, જોગ, ચપજોગ, અધ્યાવાધ, અમૂર્તતા, અગુરુજયુતા, અસમતા, નિર્મલતા, કર્તૃતા, પારિણામિકતાદિ મૂલગુણ, સર્વનો અધાર જીવહવ્ય છે, એમ ધર્માસ્તિકાયાદિ સર્વ હવ્ય પોત પોતાના ગુણના આધારે છે, તેહથી ધર્માસ્તિકાપને આધાર નામે કારક કહો ? એમ કોઈ પૂછે, તેહને ઉત્તર જે ધર્માસ્તિકાપને ગુણાધારીપણ છે, પરંતુ કર્તૃત્વપણ નથી, તેમાટે કારકપણ ન ગણેવું શુદ્ધતત્ત્વને સત્તાનો આધાર છે, સત્તા તે આત્માનો મૂળધર્મ જે નિરામય, તેહનો આધાર સુતત્ત્વ છે ॥ ૫ ॥ इति अष्टम गाथार्थ ॥

આતમ આતમ કર્તા કાર્ય સિદ્ધતા રે, તસુ સા

ધન જિનરાજ ॥ પ્રજુ દીઠે પ્રજુ દીઠે કારજ

રૂચિ ડપજે રે, પ્રગટે આત્મસમાજ ॥ ૩૦ ॥ ૬ ॥

अर्थ - हवे उपनय करे ठे आत्मा स्वरूपरुचि, नवोद्दिप्त, मोहान्ति
जाशी, सम्यक्दर्शन गुण प्रगटे, जे स्वरूपनुं कर्त्तापण विरतिपण तत्त्व
ध्यान, तत्त्वतन्मयतादिकने करवे कर्त्ता ठे एटले तत्त्वार्थी आत्मा, कर्त्ता,
कार्यसिद्धता, सकलगुणप्रगटतापण, नि कर्मावस्था, तेहनु साधन निमि
त कारण श्रीजिनराज सर्वज्ञ ठे, जे कारणें प्रभु श्रीपरमात्मा दीठे यथा
र्थ जासन पाय, कार्यनी स्वसत्ता प्राग्जावन्नोगीपणानी रुचि उपजे, ते
रुचि सपूर्णसिद्धतानुं मुख्य कारण ठे, ते रुचि वधती साधनजाव, ध्याना
वस्थाबलवीने पूर्णनिदता निपजावे, आत्मानो समाज केता सम्राज
प्रगटे, तेह्यो मोहूनो कर्त्ता आत्मा खरो पण मोहूनी रुचि विनानु कर्त्ता
पण प्रगटे नहीं, अने ते रुचि श्रीअरिहंतदेवने दीठे निपजे, माटे श्री
अरिहंतनु दर्शन, ते रुचिनु कारण ठे, अने रुचिते मोहूनुं कारण ठे एवी
रीतें मोहूरूप कार्यनु मूलकारण श्री अरिहंतज ठे, तेमाटे माहारे मोहू
निपजे, ए उपकारतत्त्वहितना करनार, श्रीअरिहंतनो जाणु ॥ ९ ॥ इति ॥

वदन वदन नमन सेवन वली पूजना रे, स्मरण
स्तवन वली ध्यान ॥ देवचंङ् देवचङ् कीजें जगदी
शनु रे, प्रगटे पूर्ण निधान ॥ ३० ॥ १० ॥

अर्थ - तेमाटे वदना केतां कर जोडन, नमन केतां शीश नमाववा
रूप, सेवना ते आज्ञा मानवारूप, वली पूजना ते पुष्पादिकनी, तथा स्म
रण ते वारंवार गुणनु सनारबु, स्तवन ते वचनें करी गुणनु कथन, ह
र्षथी करबु, तथा ध्यान ते प्रभुगुणे चित्तनी एकाग्रतानु करबु, एटला सर्व
उपाय ठे, ते सर्व देवचङ् स्तुतिकर्त्ता ते पोताने कहे ठे जे वदनादिक क
र्त्तव्य कीजें, श्री जगदीशनी त्रैलोक्यदयाजनी ते करता सेवा प्रगटे केतां
प्रकाश पामे, पूर्ण निधान, अनंतगुण, आत्मशक्ति, परमानंदरूप निधान
प्रगटे एटले श्रीजिनराज परमात्मानी सेवा करता पोतानी पूर्णपरमा
त्मता निपजे, अविनाशी धन प्रकाश पामे, ए श्री मुनिसुव्रत देवाधि देवनो
परम उपकार ठे ॥ १० ॥ इति श्री मुनिसुव्रतस्तवनं सपूर्ण ॥ २० ॥

वर्षांमार्जे सर्वलोक पोताने परे रहे तेम इहां पण अनादिनो वक्षत
परनावजिजायी आत्मा ते अनेक विषय विहाररूप जागमां रहेतो
होतो, तेने श्रीनि कर्मदेवने निमित्ते स्वरूपनी प्राप्ति थइ, चेतनसमताने
सग रंगे केतो रीज करीने कमळो थको समतामां रमी रहे, स्वात्म
मनावमां अनुनव रंगे रमी रहे ॥ २ ॥ इति तृतीय गाथायै ॥

सम्यग्दृष्टि मोर, तिहा ढरपे घणु रे ॥ ति० ॥

देगी अद्भुत रूप, परम जिनपर तणु रे ॥ प० ॥

प्रभुगुणना उपदेश, ते जलपारा वढी रे ॥ ते० ॥

धर्ममयि चित्त जूमि, माहे निश्चल रढी रे ॥ मा० ४ ॥

अर्थ - जिनगिह्य मेर वळीने सम्यग्दृष्टि तत्त्वचिह्नरूप मोर ते
हो अर्थ अर्थ आनंद वषजे, श्रीतीर्थकार देवतु रूप केहेतु ते ? जो अ
रंग परमात्मदृश्य गर वचता मजीग तिहुं, तो पण श्री अरिहंतना
पणा अगुता समान रूप करी शक नही, एतवु परमशीला निर्विकारी पामे
भरतु रूप इतीने सम्यग्दृष्टि जीव वर्षांमार्जा मारपी पर हर्ष आनंद पामे
प्रभु श्री तीर्थकार ने, तेनी नकिमां परिणम्या, एता तत्त्वमयि चोद,
ते पोताना वचन वचार करीत प्रभुना गुणग्राम करे, ते प्रभुगुणगानरूप मे
घतो वन शरा, वर्द्धन त जनशरा धर्ममयि जीवना चित्तरूप नूमिका माहे नि
श्चन रहे, एतउ तत्त्वमयिचिह्न जीवना चित्तमां प्रभुना गुण समाइ रहे ॥ ४ ॥

च'तक श्रमण समृद्ध, करे तय पारणां रे ॥ क० ॥

अनुनव रम आम्वाड, मकल छ स पारणां रे ॥ म० ॥

अज्ञाचार नियारण, तणु अकरता रे ॥ त० ॥

विरति तणा परिणाम, ते बीजनी पूरता रे ॥ ते० ॥ ७ ॥

अर्थ - प्रभुमैत्रेयना वज्रमय समता श्रमण विषय तत्त्वमयि
महानुति तउ जे आनंद ते पारणु करे ते, एतने सम्यग्दर्शन कार्ये
तत्त्वमयि वचन अमुनानी बीजना थइ जनी त बीजमा श्रीजिन नकि
कर कारण पामे ते आत्ममयप्रभु वयायें दान ते रूप अनुनव नहना रत
तु आत्ममय केत नमदशावस्थ ते रूप पारणु करे, एत ए पारणु करे

बुद्धे? जे सकल सांसारिक विजाय जे कर्मनार उपता गुणवरणतादिक तेनो
वारणो केता वारणहार ठे, एटजे तइपड्ड खड्डु निवारण करे ठे

इहे परांशालें नीना तण ऊगे, तेम जिननकिरूप मेहमाहे पण थण
जश्राचारतुं निवारण थण, ए हणना नीना थकूर प्रगटया.

वर्षाकालें पर्दणी लोक धरतीमां बीज वावे, तेम इहां आश्रवची
निरमयारूप विरतिना परिणाम उपना, तेहीज बीजनी पूर्णता पइ ॥ ५ ॥

पंच महाव्रत धान्य, तणा कर्पण वध्या रे ॥ त० ॥

माध्यन्नाय निज थापी, साधनतायें सध्या रे ॥ सा० ॥

द्वार्याक दरिसण ज्ञान, चरणगुण उपनार रे ॥ च० ॥

आदिक बहुगुण सस्य, आतम धर नीपनारो ॥ आ० ॥ ६ ॥

अर्थ - वर्षाकालमां जे बीज राव्या होय, ते कमीने वधे, इहां इष्य
तथा जावची पांच माहाव्रत “सत्ताठ पाणाइवायाठ निरमण” इत्यादिक
धान्य कमीने वत्सगांरलत्री माहाव्रत ते निरतिचार थया, तेहीज ध्याननां
कर्पण वृद्धि पाम्या, पण साध्यजाय केता साध्यपणु निज केता पोतानो
आत्मजाय ते साध्यपणे थापीने साधन कार्य निपजाववानी शक्ति,
तेपणे सध्या, एटजे साधनरूप थया, जावार्थे जे आत्मानो सत्ता सपूर्ण
प्राग्जाय करवी एहवा साध्य धारीने, माहाव्रत परिणतिरूप साधनार्यें
परिणम्या, ह्यायकनिरावरण, सपूर्ण केवल ज्ञान, केवल दर्शन, यथा
ग्यात चारित्र प्रभाव गुण कपना प्रगट थया इत्यादिक स्वगुणनी थन
तता तेहीज सस्य केता धान्य ते जे आत्मा जिनसेवनमयी थयो हतो,
तेहना घरे नीपना, आत्मप्रदेशसर्व ज्ञान, दर्शन, चारित्रनी पूर्णता पाम्या ॥ ६ ॥

प्रजुःरिसण महा मेह, तणे प्रवेशमे रे ॥ त० ॥

परमानंद सुजळ, थया मुज देशमे रे ॥ थ० ॥

देवर्चज जिनचज, तणा अनुचव करो रे ॥ त० ॥

साठि अनतो काल, आतमसुख अनुसरो रे ॥ आ० ॥ ७ ॥

अर्थ - एहवा एकवीशमा जिनेइ श्री नमिनाथ, परम दयालु, गुण
समुद्, जगपथजीवना जावनास्कर, कर्मरोगना माहावैद्य, तेहनु जे

દર્શન કેતાં મુદ્દાનુ જોરું, અથવા શાસ્ત્રન, અથવા દર્શન શબ્દે સમક્ષિત, તેહીજ માહાવર્ણાદિ, તેહને પ્રવેગે કેતાં પેસવે કરીને પરમાનન્દ આત્મિક ધ્યાનરૂપ સુનદ્ર કેતા સુગાજ થયો, માહારા દેશ કેતાં અસહ્યાત પ્રવેશ રૂપ ક્ષેત્રને વિષે તેમાટે દેગ્રમાંહે ચડ્મા સમાન અથવા દેવચડ્ જે સ્તુતિકર્તા તેહનુ સચોપન હે દેવચડ્ ! શ્રીજિનચડ્ શ્રીગીતરાગ, સર્વજ્ઞ, સર્વદર્શી, તેહના અનુજવ ગુણજ્ઞાનાદિનુ આસ્વાદન કરો, તેહનાજ ગુણ વદુમા નમાહે લીન રહો, તો થોડા કાજમા સાદિ કેતા જેહની આદિ ઠે, પરતુ અનન્ત કેતા ઠેહો નથી, એહવુ જે અગિનાશી આત્મિક સુખ, તેહને અનુસરો કેતા પામો, એટલે અહો જ્યજીયો ! તુમેં શ્રીનિર્મજ્જાનદી સપૂર્ણસ્વરૂપનોગી, એહવા શ્રીજિનેશ્વર તેહના ગુણનુ વદુમાન તથા તેહની આજ્ઞાનુ માનવુ, તેમધ્યે રહો, તો સપૂર્ણમિદ્ર અગિનાશી, અરૂપઆત્મિક, અનન્ત સપદા પામો, સ્વસપદા પ્રગટ કરવાનો એ નિયમા પુટ ઘપાય ઠે ॥ ૭ ॥

૬તિ શ્રીનમિનાથજિનસ્તવન સપૂર્ણ ॥ ૨૧ ॥

॥ અથ દ્વાવિંશ શ્રીનેમિનાથજિનસ્તવન ॥

॥ પદ્મપ્રજ્જિન જડ્ અજગા વસ્યા ॥ એ દેશી ॥

નેમિ જિનેસર નિજ કારજ કર્યુ, ગાંધ્યો સર્વ
વિજાવો જી ॥ આતમશક્તિ મરુલ પ્રગટ કરી,
આસ્વાધો નિજ જાવો જી ॥ ને૦ ॥ ૧ ॥

અર્થ - હરે વાવીશમા શ્રીનેમિનાથની સ્તુતિ કરે ઠે જાદવકુળમાં નિનક સમાન, માહાવર્ણારી, એહવા શ્રીનેમિનાથ જિનેશ્વર નિજ કેતાં પોતાનુ કાર્ય કર્યુ, ક્યાંહી પણ આત્માને સ્વરૂપ દીગ્રા નહોં, ગાંધ્યો કેતાં તજ્યો સર્વ કેતાં સરૂજ ચાર નિદ્રેપે વિજાય તે અતરંગ તથા વાહ્ય કારણથી સર્વેવિજાય તજ્યો, આત્માની શક્તિ અસહ્યાત પ્રવેશને વિષે જે અનન્તજ્ઞાન, અનન્ત દર્શન, અનન્ત ચારિત્ર, અનન્ત સુખ, અનન્ત અશુરુનધુ, અનન્ત દાન, અનન્ત લાજ, અનન્ત જોગ, અનન્ત ઘપનોગ, અનન્ત વીય, અવર્ણ, અગર, અરમ, અસ્પર્શી, પરમ અત્તગતા, અયોગીનારૂપ પોતાનુ પ્રસુત્વ, વિભુત્વ, કારણત્વ, કાર્યત્વ, વ્યાપકત્વ, નિચ્ચત્વ, અનિચ્ચત્વ, અતિત્વ,

त्रिचक्षुः, त्रि एतं पद्यं शब्देभ्यः नष्टं, केन के एतं शब्देन केन शब्देन केन ॥
 त्रिचक्षुः पश्य ॥ ३ ॥ त्रिचक्षुः पश्य ॥

राजीसिंह दे रातदंडा बंधु, आप लिये सुझाये की॥ नीमकी
आरे रागमे जाइवै, लखिहैं सबनो पास की॥ रे० ॥ ४८ ॥

शब्द - इदं पाचमं जीतद्वयं ते शून्यकं आरम्भं ते, वली स्वर्गातिं पण
 ते कहे ते, ते सप्तमी जीत ते रंग द्वय सयुक्तं ते, माटे तेदने रंग कीडे
 ते जाणवते पण रंग दशा वधे शून्य रंगदशा ते अनिवार्यवती हेतु ते,
 अतिदूरेवता आगम जोता अने आरम्भयें जोता, रंग ते नवजा
 योय ते, रंगधी चार गतिरूप सप्तम याए वधे, माटे ए पण आरम्भित न
 हो, तेमाटे जीताली, जीतरंगा, परमचारिणी, सर्वपरमाख्याणीची, जो रंग जो
 होय, ते नजने पार पामीय, यद्यपि क्षेप ते रंगानेन करी ते, पण
 प्रथम रंग पणतयजानी ए उपाय ते, ते जीरणीची रंग जेहीय, एटहे
 ते जीरणी रंग करे नहो, तेची अतिक्रम ए आपण रंग पण क्षेप पामी,
 तेमाटे ए आरम्भ वीतरंगत्व नते ॥ ४ ॥ इति चतुर्थं पाद्यादि ॥

॥ श्री भद्रा देवि नमः ॥ श्री भद्रा देवि नमः ॥ श्री भद्रा देवि नमः ॥

[illegible][illegible]

॥ અથ ત્રયોવિશ શ્રીપાર્શ્વનાથજિનસ્તવન ॥

॥ કઢલાની દેશી ॥

સહજગુણ આગરો સ્વામી સુખસાગરો, જ્ઞાનવૈરાગરે પ્રત્નુ સવાયો ॥
શુદ્ધતા એકતા તીક્ષ્ણતાજાવથી, મોહરિપુજિતિ જય પઢહ વાયો ॥૨॥

અર્થ - હવે ત્રેવીશમા શ્રીપાર્શ્વનાથ પુરપાદાની પરમેશ્વરની સ્તુતિ કરે છે શ્રીપાર્શ્વનાથ પ્રત્નુજી કહેવા છે ? સહજ અકૃત્રિમ વસ્તુના મૂળ ધર્મ જ્ઞાનાનંદાદિક તેહના આગર છે, અનંત આત્મગુણ ઓપજવાના ધામ છે, સ્વામી કેતાં સ્વત્તપદાના અધિપતિ છે, સુખના સાગર છે, એટલે જે અ તીંડિય, સ્વામીન, નિરામય, નિ પ્રયાસ, અવિનાશી સુખ તેના સમુદ્ધ છે, નિ સગ સુખના પાત્ર છે, કેવલજ્ઞાનરૂપ ચર કેતા વજ્ર તે હીરો તેહના આગર છે, સદા સર્વદા પ્રત્નુ તુમેં સવાયા ઠો, એ શ્રીપાર્શ્વનાથ સ્વામીનો શુદ્ધતા, જ્ઞાનની અર્થતા, નિર્મલતા, એકતા, તે ચારિત્રની સ્વરૂપ તન્મ યતા તીક્ષ્ણતા, તે વીર્યની તીવ્રતા, વીર્યની તીક્ષ્ણતા તે ધારા છે, અને ચારિત્રની એકતા તે પુઝલથી પ્રેરણા છે, તથા જ્ઞાન તે પ્રકાશ દેલાડણ દાર છે, તેમાટે એ મલેજ મોહ છે કોઈ કહેશે જે સમ્યક્દર્શન કાં ન કલુ ? તેહને યત્તર જે જ્ઞાન તે દર્શનયુક્તનેજ કહે છે, એટલે જ્ઞાનમધ્યે દર્શનનુ એકપણ છે, તથા તપ તે વીર્યની તીક્ષ્ણતા કહી છે, યત્તર ચ આવશ્યકનિર્યુક્તો ॥ નાણ પયાસગતો, હગો ય તવો સયમો ય ગુત્તિકરો ॥ તિએહવિ સમાઝંગો, મોહકો જિણસાસણે જણીઠ ॥ ૧ ॥ એટલે શુદ્ધતા, એકતા, તીક્ષ્ણતાથી મોહરિપુને જીતીને અર્થાત્ જ્ઞાન, ચારિત્ર, તથા તપના વલેં મોહાદિક કર્મને હણીને, જયનો પઢહો વજાવ્યો ॥ ૧ ॥ ઇતિ પ્રથમ ગાથાર્થ ॥

વસ્તુ નિજનાવ અવિજ્ઞાસ નિકલંકતા, પરિણતિ
વૃત્તિતા કરી અનેદે ॥ જાવ તાદાત્મ્યતા શક્તિઠ
હ્લાસથી, સતતિ યોગને તુ ઝહેદે ॥ સ૦ ॥ ૭ ॥

અર્થ - હવે શુદ્ધતાદિકનુ સ્વરૂપ કહે છે વસ્તુ જે જીવાદિક ય દ્વ્ય, તેહના જે નિજ કેતાં પોતાના જાવ તે ગુણપર્યાયરૂપ ઉત્પાદ, વ્યય પરિણતિનો અવિજ્ઞાસ કેતા જાણવુ, તે પણ નિકલક એટલે એકાંતતા અથ

दोष गुण वस्तुनी लखीय यथार्थता, लही उदासी
नता अपरजावे ॥ ध्वसि तङ्गन्यता जावकर्त्तापणुं,
परम प्रभु तु रम्यो निज स्वजावे ॥ स० ॥ ३ ॥

अर्थ - हवे वली एज शुद्धता, एकता, तीक्ष्णता ए त्रणेनो अथांतर
कहे ठे वस्तु जे वस्त्र, वन, वनिता, शीत, आतप, पिपादि, तेना दोष
ते अशुचि वर्णादिक तथा गुण ते शुचिवर्णादिक, तेहने लखे केता जाणे,
यथार्थपणे एटले अशुचिदोष सहित वस्तुने अशुचिदोषी सहित जाणे
अने शुचिगुणवत वस्तुने शुचि जाणे, जड वस्तुने जडपणे जाणे, चेतन
वस्तुने चेतनपणे जाणे, ते यथार्थ स्यादादपणे जाणे, ए शुद्धता कहीये
अने ते वस्तुने इष्टता, अनिष्टता रहितपणे जाणे, ते उदासीनता क
हिये एहबु उदासीनतापणु तेने लही केता पामीने एटले एबु उदासी
नपणु जे पाम्यो, तेथी एक पोतानो आत्मा असख्यातप्रदेशी तेहने विपे
व्याप्यव्यापकजावे रह्या जे गुणपर्याय, तेहथी अपर जाव केता अन्यजावने
एटले बीजा अन्य केता जुदा जे अनन्ता जीव तथा अनन्ता पुज्जादिक
अजीव पदार्थ, ते सर्वथी उदासपणे सर्वना अग्राहक अजागी असगी
थया, ए सर्व चारित्र परिणतिने एकता कहिये अने ध्वसी केता उद्येदीने
तङ्गन्यताजावे केता तडुत्पत्तिजावे जे विजावकर्त्तापणु तेहने उद्येदीने वेद केता
शक्ति ते तीक्ष्णता जाणवी ए कार्य करवे हे प्रभुजी। तू निज केता पोताने
स्वजावे रम्यो, आत्मस्वजावरमणी थयो ॥ ३ ॥ इति तृतीय गाथार्थे ॥

शुचि अशुचि जाव अविज्ञास तद्दकीकता, शुचि अशु
चि जाव तिहा प्रभु न कीयु ॥ शुद्धपरिणामता वीर्यक
र्ता अइ, परम अक्रियता अमृत पीयु ॥ स० ॥ ४ ॥

अर्थ - वली एहीज त्रिजगीनो अथांतर कहे ठे शुचि केता प्रशस्त अशु
चि केता अप्रशस्त जे जाव, तेहनी जे अविज्ञास केता उलखाण, तद्दकीकता
केता तेहने निवारिं तेशुद्धता पणे ए सर्व तमें जाणु परतु हे परमेश्वर।
तुमें तिहा रागीरेपीपणे शुचिअशुचि जाव पणु कखुं नहीं, एहीज एकता, चा
रित्र धर्मनी थरागी, अरेपी, परिणति ते एकता शुद्धनिरावरण परिणामता,

તે પારિણામિકનાર્થે જે વીર્યગુણ, તેહના કર્તા થઈને એટલે રાગદેવને અત્રુ
યાપીપણે વીર્યનો વિકાર છે, તે રાગદેવ રહિતપણે થયે, વીર્ય ગુહ યાય
તેવારે સ્વવીર્યવલ્લે પારિણામિકકર્તા થઈને, એટલે સ્વપરિણામિકતાના કર્તા
થઈને પરમ કેતા ઇત્રુષ્ઠ અક્રિયપણારૂપ અમૃતત્રુ પાન તમે કહ્યું એટલે
વિનાય કર્તૃતા તથા સાધકરૂપ કર્તૃતા તજીને અકપ, અચલ, વીર્યપણે
હે પરમેશ્વર ! તમે અક્રિય થયા ॥ ૪ ॥ ઇતિ ચતુર્યે ગાથાર્થે ॥

શુદ્ધતા પ્રત્નુ તણી આત્મનાર્થે રમે, પરમ પરમાત્મ
તા તાસ યાએ ॥ મિશ્રનાર્થે અઝે ત્રિગુણની નિન્નતા,
ત્રિગુણ એકત્વ તુજ ચરણ યાએ ॥ સ૦ ॥ ૫ ॥

અર્થ - એહવી શુદ્ધતા, નિરાવરણતા, તથા અનંતગુણનોગીપણાની જે
પ્રત્નુતા, તે આત્મનાર્થે કેતા પોતાને આત્મપણે રમે, એટલે પ્રત્નુની પ્રત્નુતા તેનો
રંગી જે જીવ, તેહને પરમ ઇત્રુષ્ઠ ગુહ પરમાત્માપણુ યાય, મિશ્રનાર્થે જે ક્ષ
યોપશમ નાર્થે ત્રિગુણ જે સમ્યક્દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર, તેહની નિન્નતા કેતા
નૈદગ્નત્રયી છે, સાધક છે, પરતુ સવિકલ્પ છે, તે ત્રિગુણ જે રત્નત્રયી, તેહ
ત્રુ જે એકત્વ કેતા એકપણુ અનૈદપણું તે યાય, તુજ કેતા તાહરે ચરણ
પથારત્વાત ક્ષાયક ચારિત્ર યાવે, પ્રગટે, એટલે ક્ષીણમોહગુણત્રણે એકત્વ ત્રિ
તર્કે અપ્રતિચાર શુક્લધ્યાન ડપને, જે દર્શન નિર્ધારરૂપ, તથા ચારિત્ર સ્થિર
તારૂપ, એ વે ધારા, જ્ઞાનધારાથી અનૈદ થઈ, એટલે પ્રથમ મિથ્યાત્વકાળે તો
જ્ઞાન વિપર્યાસ રૂપે હતુ તે સમ્યક્દર્શન પ્રગટે. વચાર્યજ્ઞાન થયુ, તેવારે
જ્ઞાનસ્વરૂપ રમણી થયો, પછી તે જ્ઞાન સ્વરૂપ રમણી સ્થિરતા નાવને નજે,
એમ ધ્યાનારૂઢ થયો, વિકલ્પ તજતા, પોતાની આત્માને તત્ત્વપરિણતિમધ્યે
તન્મયતા પમાડતો પછી જ્ઞાનત્રુજ રમણ, જ્ઞાનનોજ નિર્ધાર, એટલે પર્યાય
નૈદે તે મૂજગુણે એકત્વ પામે. એ અનૈદરત્નત્રયીત્રુ સ્વરૂપ, ધ્યાનિગમ્ય છે, પ
રતુ મૂજનયે આત્મા જ્ઞાન, દર્શન, એ વે ગુણે સહિત છે, એહવી આત્માય છે,
શેષ નિર્ધારથિરતાએ સર્વ ચેતના ગુણની પ્રવૃત્તિ છે, તેમાટે એ જ્ઞાનમાંદેજ
સ્થિરત્વપરિણતિ તે અનૈદતા કહેવી, પ્રથમ ક્ષયોપશમી ચત્રીર્યતાએ ચેત
કાપર્યાયની પ્રવૃત્તિ અત્તરત્વસમયી હતી, તે નાસનપ્રવૃત્તિ પછી ક્રમે કારણ
નાર્યમાં થિરતાપરિણતિએ હતી, તે ક્ષીણમોહકાળે રોધરૂને ક્યે સમરાજ

અસહ્યસમયી પ્રવૃત્તિ થઈ, તે કેવલજ્ઞાન થયે નિરાવરણતાયે એકસમયી થઈ, એ રીતે અજેદતા રત્નત્રયી થાય છે. એ શ્રી નાપ્યથી સમજવી ॥ ૫ ॥

ઉપશમ રસ જરી સર્વ જન શંકરી, મૂર્તિ જિનરાજ
ની આજ જેટી ॥ કારણે કાર્યનિષ્પત્તિ શ્રદ્ધાન
ઠે, તેણે જવભ્રમણની જીડ મેટી ॥ સ૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ - ઉપશમ રસ જે કપાયનો અજાવ, તેહથી જરી અને સર્વલોકને શકરી કેતા કલ્યાણની કરનારી એહવી પ્રચુની થાપના કેતા મૂર્તિ તેહ ની શાત થચલ અસ્પદમુડા, તે આજ જેટી કેતા નમસ્કારરૂપે સેવી હવે કારણે કાર્ય નિપજે, એહવી શ્રદ્ધા પ્રતીત છે, તેણે મોક્ષનું નિમિત્ત કારણ, શ્રીજિનમુડાનો યોગ થયો, અને ઉપાદાન કારણ આત્મોપયોગ પ્રમુખ અધ્યવસાય જિનગુણજાસન રાગહર્ષે પરિણમ્યા, એહવા કારણને મજબે, જાણુ તુ, જે કારણતા તે કાર્યનો હેતુ છે, માટે કારણ મહે કાર્યની નિષ્પત્તિ થશે, એહવો આગમિક જ્યેષ્ઠાદ્યોત ઉપયોગ થયો, તેહથી જાણુ જે એ પરમપુરુષોત્તમ દેવ શ્રી વીતતરાગની ઇષ્ટતા તો ઉપની, તો કોઈ દિવસે એ આત્મા ગુણી થનાર છે, એ અનુમાને જાણો જે કારણ મલ્યુ તો કાર્ય નિપજશે અને જવભ્રમણ પણ ટલશે, એ હર્ષનું વચન છે, જવભ્રમણની જીડ મેટી, એ કારણે કાર્યોપચારી વચન છે, એ નાવના કરવી જો પ્રચુની પ્રચુતા ઇષ્ટ લાગે છે, તો આત્મા સિદ્ધતા વરશે ॥ ૬ ॥ ઇતિ પદ્યગાથાર્થ ॥

નયર સ્વનાયતે પાર્શ્વપ્રજ્ઞુ દર્શને, વિકસતે ઢર્પ
નુત્સાહ વાઘ્યો ॥ હેતુ એકલતા રમણ પરિણામ
થી, સિદ્ધિ સાધક પણો આજ સાઘ્યો ॥ સ૦ ॥ ૭ ॥

અર્થ - એહવા અધ્યવસાય શ્રીસ્વનાયત તીર્થે શ્રી સુલતાગર પાર્શ્વજિન નું વદન કરતા, કોઈક પ્રચુની પ્રચુતા ઋપર અપૂર્વ રાગ ઉપનો તે હર્ષે એ વચન જાણુ છે, તે માટે સ્વનાયતનું નામ આણુ છે, જે એ સ્વનાયત નગરમાં વિકસિત હર્ષને વિકસ્વર થયે નુત્સાહ વાઘ્યો કેતા વધ્યો હેતુ જે કારણ શ્રી અરિહત દેવ, તેહથી એકલ પણે અત્યંત રાગે રમ્યો જે પરિણામ, એટલે પ્રચુથી અતિરાગી પરિણામ થવાથી, સિદ્ધિ જે મોક્ષ તેહનું સાધકપણું

ए श्यामामाहे ठे, एहबु अनुमान सधु एटले प्रचुरागें अनुष्ठान रहित
कासारहित परिणम्यु, तो जाण्यु जे ए जीवमोक्ष निपजावदानी योग्यतावत
ठे, माटे एहबु अनुमान कीधु जे आज केता जे दिवसे प्रचुने जेटयो, ते
विसें माहरो सिद्धिदायकपण सधु ॥ ७ ॥ इति सप्तम गायार्थ ॥

आज कृतपुण्य धन्य दीह माहरो थयो, आज नरज
न्म मे सफल जाव्यो ॥ देवचड स्वामि त्रेवीशमा
वदीयो, नकिन्नर चित्त तुळ गुण रमाव्यो ॥ स० ॥ ८ ॥

अर्थ - आज जे वेलायें अनुष्ठानादिक दोष रहित आत्मा प्रचुनके प
रिणम्यो, ते दिवस कृतपुण्य केतां पुण्योदय थयो, ए दिन धन्य थयो, ए
दिने निननकि रत्त अध्वस्ताय थवे ए नर जन्म सफलपणे विचार्यो जे
माहरो ए जन्म सफल ठे, जे में नीरागी, निस्पृही, परमगुणी, सर्वदर्शी
देव, श्रीपार्श्वनाथस्वामी त्रेवीशमा तीर्थकर तेने जेटयो, वाव्यो, स्तव्यो,
थने तेहनी नकिन्नरने विपे चित्त केता मन रमाव्यु एटले पुज्जरमणता
तजी, श्रीअरिहतगुणनी रमणताए मन रमाव्यु तेहीज दिन कृतार्थ कृतपुण्य
सफल मानवो, ए दिन लेखानो जाणवा, सर्वदेवमाहे चडमा समान थथवा
स्तुतिकर्ता जे देवचड ते एहवो लाज पाव्यो ॥ ८ ॥ इति श्री पार्श्वजिनस्तवन ॥

॥ अथ चतुर्विंश श्रीमाहावीरजिनस्तवनं ॥

॥ टाल कडखानी देशीए चाले ठे ॥

तार ढो प्रजु तार मुळ सेवक जणी, जगतमां एटलु
सुजश लीजें ॥ दास अवगुण नरयो जाणी पोतात
णो दयानिधि दीनपर दया कीजें ॥ ता० ॥ १ ॥

अर्थ - कोइक थवसरें श्रीजिनागमना अग्याने करिने सनार भ्रमण
ज्ञानावरणादि आवरणे आवृत पोतानी अनत आत्मशक्ति जाणीने थना
दि परजावानुपगता दोषने डु खे वडिअ आत्मा ते पोतानी साधकता शक्ति
अणदेखतो परमनिर्दामक समान चोयीशमा श्रीवीरनायना चरण शरण
निर्धारिने श्रीवीरप्रभुनी आगज प्रार्थना सहित, विनति करे ठे जे हे

નાથ ! હે દીનદયાલ ! હે પ્રભુજી ! મુજ સરિલો જે તત્ત્વમાધન તથા આજ્ઞા નિર્વાહમા અસમર્થ, તેને માત્ર નામથી સેવક જાણી તાર તાર, એ ગુણરોધક રૂપ હાલથી નિસ્તાર, તુજ સરીલો પ્રભુ વિના વીજા કોને કહુ ? જગત્માં એટલું મુજશ લીજે, યદ્યપિ પ્રભુ તો જશના કામી નથી, પરંતુ ઉપચારે નક્તિ આતુરતાએ કહે છે, જે મુજ સરીલો દાસ તે યદ્યપિ રાગ, દેષ, અસયમ, અનુષ્ઠાનાશસાદિ દોષ, એકતાદોષ, અનાદરાદિદોષરૂપ અવગુણે કરી જલો છે, તો પણ સાહરો કહેવાય છે, તેમાટે હે દયાનિધિ ! કેતા જાવકરુણાના નિધાન ! દીન જે દુઃસ્થ, અશરણ, હાલિત, તત્ત્વશૂન્ય, જ્ઞાનાદિ સપદારહિત, જાવદરિદી, માર્ગનો વિરાધક, અસયમસચારી, માહા વિકારી, તમારી આજ્ઞાથી વિમુક્ત, અનાદિનો ઝડત, એવા મુજ કપર દયા કરીજે તાહરી રૂપા તેહીજ ત્રાણ (શરણ) થશે યદ્યપિ અરિહત તો રૂપાવતજ છે, તો રૂપા શી કરવો છે ? તો પણ અર્થો વિચારે નહીં માટે અર્થોનું એ વચન છે, જે દયાવતનેજ એમ કહેવાય છે, જે હે દેવ ! તમે દયાના નંદાર થો, તમનેજ અવજવે તરીશ, એજ સત્ય છે ॥ ૧ ॥ ઇતિ પ્રથમ૦ ॥

રાગદેષે જરથો મોહ વૈરી નહયો, લોકની રીતમા ઘ
ણુએ રાતો ॥ ક્રોધવશ ધમધમ્યો શુદ્ધગુણ નવિ ર
મ્યો, જન્યો જવમાહે હુ વિષય માતો ॥ તા૦ ॥ ૨ ॥

અર્થ - દાસ કહેવો છે, રાગદેષે જલો, જગત્માં પદ્યો, ગુણીથી ર્થાકરે છે, મોહ જે મુજિતપણું તે તત્ત્વની અજાણતા વિષયાસતા, હેતુર્યે મોહવૈરી નહયો તેથી દવાણો છે, તથા લોકની જે રીત કેતા ચાલ તેમાહે ઘણોજ માતો છે, લોકની ચાલમાહે મગ્ર છે, લોકરજનનો અર્થો છે, ક્રોધ જે તાતા ચતુરિણામ તેહને વિષે ધમધમી રહ્યો છે, જેમ ધમણ ધમતાં અગ્નિ તપે, તેમ તપી રહ્યો છે, શુદ્ધ ગુણ જે સમ્યગ્દર્શન, સમ્યક્જ્ઞાન, શુદ્ધ ચારિત્ર, ક્રમા, માર્ગ, આર્યવાદિ આત્મગુણ, તેને વિષે રમ્યો નહો, તન્મયી ન થયો તે રૂપ ન થયું વળી જન્યો ચતુર્ગતિરૂપ જવચક્રમાહે દ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ, જાવ રૂપ સાર તેને વિષે હુ વિષય જે પાચેંડિયના સ્વાદ, તેમાહે માતો કેતા મગ્ર થયો, વિષયયસ્ત થયો થકો એમ સસારચક્ર અનુનમ્યુ તે હવે મુજને તાર તાર હે નાથ ! દીનવધુ ! નિંકારણ દયાજ ! મુજને તાર જવહાલ જગાર ॥ ૨ ॥

आदरयो आचरण लोक उपचारयी, शास्त्रअन्यास
पण कोइ कीयो ॥ शुद्ध श्रद्धान बली आत्मअवलव
विनु, तेहवो कार्य तेणे को न सीधो ॥ ता० ॥ ३ ॥

अर्थ - कदाचित् कोइ केहेइ जे आवश्यककरणादिक आचरण थाद
रु अंगीकार कसु, परंतु ते सर्व लोकोपचारयी एटले बिद तथा गरल
तथा अन्योन्यानुष्ठानयी जावना धर्म विना उपचारें अंगीकार कसु तथा
राइ केहेइ उद्योगोत्र पशादिक कर्मना रिपाकें ज्ञानावरणीय ह्योपशम
पाणें शास्त्रनो अन्यास पण कीयो, शास्त्र नष्ठा, शास्त्रना यथार्थ अर्थ पण जा
ला, तथा अध्यात्मजावनाए स्पर्शज्ञानानुभव विना श्रुतान्यास कीयो, परंतु
एव यथार्थस्यादादोषेत् जावधर्म ते विना जेप जावधर्मनी रुचियें जे
प्रवर्त्तेन दान दयादिक करियें ते सर्व कारण समजवा, परंतु मूल धर्म नहीं,
धर्म ते वस्तुनी सत्ता, आत्माने विषे स्वरूपपणे परिणामिकताए रह्यो ठे,
तेमाहे जे प्रगटयो ते धर्म, एहवु शुद्ध श्रद्धान, शुद्धप्रतीति, तथा बली आ
त्मानोस्वरूप प्रगट करवा रूप रुचि तथा आत्माना स्वगुणने आज्ञान विना
जे आचरण तेणे आचरणें तथा श्रुतान्यासें तेहवु कार्य जे कार्ययी आ
त्मानु साधन थाय, ते कोइ नोपस्यु नहीं, जे थकी आत्मगुण कोइ प्रगटे,
ते थपु नहीं, तेमाटे अहो परमेश्वर ! ताहरीज रुपा पार कतारे, निस्ता
रे, तेमाटे तार तार ॥ ३ ॥ इति तृतीय गाथार्थ ॥

स्वामिदर्शन समो निमित्त लही निर्मलो, जो उपा
दान ए शुचि न धाशे ॥ दोपको वस्तुनो अहवा उ
द्यम तणो, स्वामिसेवासही निकट लाशे ॥ ता० ॥ ४॥

अर्थ - स्वामी श्रीवीतराग जे परकार्यना अकर्ता, परजावादिना अनो
का इष्टा, जीजा, चपलता रहित एटले जे इष्टा ते तो कणतावतने ठे, अने
जे परमेश्वर तेतो पूर्णसुखी ठे, तेमाटे इष्टारहित, बली जीजा पण सुखनी
लाजच बाजाने हाय, अने लाजचीपणु ते सुखनी कणतायें थाय ठे, ते
माटे लाजचीपणु नहीं, एहवा स्वामीना दर्शन समान निर्मज निमित्त
लही केता पामाने जो ए आत्मानु उपादान मूलपरिणति ते शुचि केता

પવિત્ર નહીં ધાણે તો જાણીયે ઠણે જે વસ્તુ જે જીવ, તેહનોજ દોષ કેતાં
અવગુણ છે, એટલે રહે એ જીવનો દલ અયોગ્ય હોય ? એ જીવની સત્તા કેવી
રીતની છે ? અથવા પોતાના ઇચ્છામની લામી છે ? કેમ કે આકરે પ્રયત્ને ઇ
ચ્છા કરી આત્માને સમરવો જોઈયે, તે એ જીવ પોતાની કળાણે આત્માને
સમરતો નથી, તેમાટે હવે શું કરવું ? જે વીજો ઇપાય કોઈ નથી, તો શ્રીશ્ર
રિહતની સેવા તેહીજ નિશ્ચે નિકટ કેતા નજીકતા લાસે કેતા પમાડશે એ
લે એ આત્મા હટ છે, પરતુ શ્રીજિનરાજની સેવનાથી હટતા તજશે ॥ ૪ ॥

સ્વામિગુણ ઝંજલ્લી સ્વામીને જે નજે, દર્શન શુદ્ધ
તા તેહ પામે ॥ જ્ઞાન ચારિત્ર તપ વીર્ય ઝલ્લાસથી,
કર્મ જીપી વસે મુક્તિધામે ॥ તા૦ ॥ ૫ ॥

અર્થ - સ્વામી જે શ્રીશ્રિરિહત, તેહના ગુણને ઝંજલ્લીને જે પ્રાણી શ્રીશ્ર
રિહતને નજે, કેતા સેવે, તે દર્શન કેતા સમકેતરૂપ ગુણ પામે, દર્શનની
નિર્મલતા પામે, જ્ઞાન તે યથાર્થજ્ઞાસન, ચારિત્ર તે સ્વરૂપ રમણ, તપ તે
તત્ત્વેકાગ્રતા, વીર્ય તે આત્મસામર્થ્ય તેહના ઝલ્લાસથી કેતા ઝલ્લાસવે
થી જ્ઞાનાવર્ણાદિકર્મને જીપીને વસે કેતા રહે. મુક્તિ કેતા મોહ નિરાવરણ
સંપૂર્ણ સિદ્ધતારૂપ ધામે કેતાં ધ્યાનકે વસે ॥ ૫ ॥ ઇતિ પચમ ગાથાર્થ ॥

જગત વત્સલ મહાવીર જિનવર સુણી, ચિત્ત પ્રજુ
ચરણને શરણ વાસ્યો ॥ તારજો વાપજી વિરુદ્ધ નિજ
રાખવા, દાસની સેવના રહે જોશો ॥ તા૦ ॥ ૬ ॥

અર્થ - જગત્ત્રયવત્સલ કેતા જગત્ત્રયના ધર્મેહિતકારી, એહવા મહાવીર
શ્રીચોવીશમા જિનવર, તેહને સુણી કેતાં સાંજિનને ચિત્ત કેતાં મન તે પ્ર
જુને ચરણને શરણે વાસ્યો કેતાં વસાવ્યો, તેમાટે હે પ્રજુ પરમેશ્વર ! મા
હરો આત્મા તો પજડીને સર્વસાધન કરે, એહવો શક્તિ દેલાતી નથી માટે
નહક નકિએ કહુ તુ જે હે તાત ! હે વીનવધો ! મુજ દાસને તુમે તારજો,
તમારુ તારકતાનુ વિરુદ્ધ રાખવા માટે દાસ જે સેવક તેહની સેવના નકિ સા
મુ જોશો મા, જે એ આજ્ઞાપ્રમાણે નકિ કરે, તો તરે, એ વાત તો સ્વામી માહારા
મા થવી હજીન છે, પણ તમારે સયોગે તરીયે, એહીજ નિયમા આધાર છે ॥ ૬ ॥

विनति मानजो शक्ति ए आपजो, नावस्याघा
दता शुद्ध नासे ॥ साधि साधक दशा सिद्धता अनु
भवी, देवचन्द्र विमल प्रभुता प्रकासे ॥ ता० ॥ ७ ॥

अर्थ - माहरी एटली विनति मानजो, ए पण नष्टकपणाथी नक्तिनुं
वचन ठे, जे शक्ति सामर्थ्य एवी आपजो, ते कहे ठे, जे नाव केता वस्तुधर्म ते
स्या घादरीतें नित्य, एक, अनेक, अस्ति, नास्ति, जेद, अजेदपणें ठ इध्यना अ
नता धर्म शुद्ध, शकाटिक दूषण रहित नासे, केता जाणपणामध्ये थावे,
साधि केता नीपजावीने साधकदशा ते जेदरत्नत्रयी, सिद्धता, निष्पन्नता,
अनुभवे, केता नोगवे, सर्वदेवमाहे चक्षुमा समान सिद्ध जगवान् तेहनी
विमल केता निर्मल जे प्रभुता, ते प्रकासे केता प्रगट करे एटले न्याघाद
ज्ञानें साधकता प्रगटे, साधकताथी सिद्धता प्रगटे, एहीन सारपद्धति ठे ॥७॥

एटले ए चोवीश स्तवन थया पोताना जाणपणाप्रमाणे परमेश्वरानी
गुण ग्रामें स्तवना करी, तेमाहे जे यथार्थ ते प्रमाण, अने अथयार्थनु मिश्रामि
झुळड गीतार्थ गुण सेवा, दोष तजवो, में नष्टकतायें ए रचना करी ठे, मा
होटा पुरुषें द्रुमा राखी गुण सेवा ॥८॥ इति माहावीरजिन स्तवन ॥२४॥

अथ सामान्यकलशरूप पंचविंशतितम स्तवनं ॥

॥ कज्ज बोजवानी देशीमा ॥

चोवीशे जिनगुण गाईये, ध्याईये तत्त्वस्वरूपो जी ॥

परमानंद पद पाईये, अक्षय ज्ञान अनूपो जी ॥ चो० ॥ १ ॥

अर्थ - श्रीकृष्णदेवधी मामीने माहावीर पर्यंत अवतारिणी काजें शा
सनना नायक गुणरत्नाकर, माहामाहण, माहागाप, माहाविद्य, एदगा
चोवीश तीर्थस्वर थया, तेहने गाईये केता गुणग्राम करीये, अन पाताना त
स्वरूपने ध्यावीये तेहने ध्याये, तस्वनी एकाग्रता पामोये, तेदधी पर
मानंद अविनाशीपद पामीने बजी अक्षय, अविनाशी, एतनु दार्ष्टिक ज्ञान
ते अनूप केता अद्विज पामीजे ॥ १ ॥ इति प्रथम गाय ॥

चवददसें वाचन जला, गणधर गुणजगारो जी ॥ समनाम
वी सादु सादुणी, सावय सावयी सारो जी ॥ चो० ॥ २ ॥

અર્થ - ચોવીજો જિનરાજના ગણધર (૧૪૫૨) નજા ગણ ગણિ પિટક ના ધણી, ગુણના નમાર તથા સમતામયી સાધુ સાધવી, અને આવક, આ વિકા સાર કેતાં પ્રધાન ધર્મના ધોરી, સમ્યગ્વર્ણન, જ્ઞાન, ચારિત્રના પાત્ર, આ ચાર પ્રકારનો સચ તે સહિત ગાયત્રો ॥ ૨ ॥ ઇતિ દ્વિતીય ગાયાર્ય ॥

વર્ધમાન જિનવર તણો, શાસન અતિ સુખકારો જી ॥ ચૌ
વિઠ સચ વિરાજતો, હુમમ કાલ આધારો જી ॥ ચો૦ ॥ ૩ ॥

અર્થ - તથા હમણાં શ્રીવર્ધમાન માદાગીર સ્વામીનું શાસન અત્યંત સુસુતુ મારુ છે, આ શાસનમાં જે જે પેઠા, તે જીવ સમારનો પાર પામે, તથા હુમમ કાલ માંથી આરામન્યે નયજીવને આવાગૃત ચતુર્થ સચ વિરાજે છે, વર્તમાન જાણે નયતર વર્તમાનની ડંડાણ થાય મિથ્યાત્વ અસયમનો જે જે ત્રાસ થાય, તે વગર શ્રીગીરના શાસનનો છે, તે શ્રીગીરનાજ આગમ આધાર છે ॥ ૩ ॥

જિનસેવનથી જ્ઞાનના, લઢે દિતાદિત બોયો જી ॥ અદિત
ત્યાગ દિત આદરે, સયમ તપની શૌયો જી ॥ ચો૦ ॥ ૪ ॥

અર્થ - આ જિનસેવનાનું ફક્ત શ્રીવિશેષાવશ્યકને અનુસાર કદીયે થાય. તે શ્રીગીરના અવશેષા સુત્ર તે સાંનગાયી જાણવળુ વધ, તે જ્ઞાનથી દેત અદિતનો યોગ થાય, પત્રી અદિતના ત્યાગ કરે, તથા દિતને આદરે, તત્તમાધન આદરે તેદથી સયમ તપની શાય કતાં શુદ્ધતા થાય ॥ ૪ ॥

અજિનવ કર્મ અગ્રદળતા, જીર્ણકર્મ અનાયો જી ॥ નિ ક
મોને અગ્રાધતા, અગ્રદન અનાકુલ ખાયો જી ॥ ચો૦ ॥ ૫ ॥

અર્થ - સયમ તપની શુદ્ધતા થવાથી નવા કર્મની અગ્રદળતા થાય, તેને નવા કર્મ ન થાય, અને જીર્ણ કર્મો જુના કર્મના અનાય થાય, તેને સમાપ્ત કર્મ નિર્વરે અને નવાનો વધ નહીં થાય, તથા મૂનગા મ મગત ક્ય નાય, તેવાને આત્મા નિ કર્મો કેતાં સર્વકર્મગતિ થાય, અગ્રાધ ત કેના આધા રહિત થાય, જે આધા તે આત્મપ્રવેશ પુલ્નના સગની ન, પુલ્નમગ દહે આધા મટી ગડ તેવાને આત્મા અગ્રદન અનાકુલવળુ પામ્યો ન તકુલના પગોશિની બની તે ગડ, તે મર્ક પ્રવુનકિના વગર જાણ્યો તે તે ચોવીજો જિનને મનવીને આદીત માર છે ॥ ૫ ॥ ઇતિ પચમ ગાયાર્ય ॥

जावरोगना विगमयी, अबल अक्षय निराबाधो जी ॥

पूर्णनददशा लही, विलसे सिद्ध समाधो जी ॥ चो० ॥ ६ ॥

अर्थ - पत्नी जावरोग जे परानुयायीपण तेहनी विगम केता सर्वथी टलवे करीने अचज केता चपलता रहित अक्षय केता अविनाशीपणुं निराबाध केता अव्याबाध पद प्रगटे, ते सर्वनु भूल कारण जिनराज श्री बीतराग देवनी सेवना जाव रुचे, इच्छ तथा जावथी प्रगटे, माटे सेवना करवी एहीज हित ठे, पूर्णनद परमानद अनन्त गुणना जागरूप स्वसिद्धता दशा लही केता पामोने विलसे केता अनुनवे, सिद्धनिष्पन्न परनिष्ठितार्थ आत्मिक समाधि, ज्ञान दर्शन समाधि, अव्याबाधानदसमाधि जोगवे, पामे, ए श्रीजिनेश्वरना सेवननु फल एहीज परम निर्वाणपदनो प्राप्ति ठे, तेणें सर्वविकल्प कल्पना निवारीने, सर्वज्ञ सर्वदर्शी शुद्धतत्त्वी परमेश्वर निर्विकारी देवनु सेवन करो, एहीज परमसुखनु पुष्ट कारण ठे ॥ ६ ॥

श्रीजिनचडनी सेवना, प्रगटे पुण्यप्रधानो जी ॥ सुमति सा

गर अति उल्लसे, साधुरग प्रजु ध्यानो जी ॥ चो० ॥ ७ ॥

अर्थ - श्रीजिनचड अरिहत देव तेहनी सेवना करता पुण्यप्रधान प्रगटे थने श्रेष्ठ सुमति जे परमानद साधकमति, ते उल्लसे केता उल्लास पा मे थने प्रजुने ध्याने साधु केता जजो रग घाय बीनो अर्थ श्रीजिनचड सृजिहारक श्री खरतरगवाधेश्वर तेहना शिष्य श्रीपुण्यप्रधानोपाध्याय, तेहना शिष्य श्रीसुमति सागरापाध्याय, तेहना शिष्य श्रीसाधुरगवाचक, ए स्तुति कर्त्तानी परपरामा बहुश्रुत यथा, तेहना नाम कहा ॥ ७ ॥ इति सप्तम गाथा ॥

सुविहित खरत गजवरू, राजसार उवज्ञायो जी ॥ ज्ञानधर्म

पाठक तणो, शिष्य सुजस सुखदायो जी ॥ चो० ॥ ८ ॥

अर्थ - सुविहित कहता पचाणी प्रमाण रत्नत्रयीनो हेतु केता कारण ए हवी जेहनी ममाचारी एहवो जे खरतरगज ते मध्यं वर केता प्रधान सर्व शास्त्र निपुण मरुत्थजविषे अनेक निनचैन्यप्रतिष्ठा कारक आचर्यकोद्धार प्रमुख मघोना कर्त्ता गवा महाभाष्याय, श्रीराजसारजी यथा, तेहना शिष्य श्रीज्ञानधर्म उपाध्याय, न्यायादिक यथाध्यापक, जेण शाठ वर्ष पये

૨૭૬ શ્રી દેવચંડીકૃત વિશતિ વિહરમાનજિન સ્તવનં.

ત જિહ્વાના રસ તજી શાક જાતિ તજી, ને સંવેગવૃત્તિ ધરી, તેમના શિ
શિષ્ય રૂઢા યશના ધણી, સુખના દેવાવાજા એહવા ॥૫॥ ઇતિ અષ્ટમ ગાથાર્થ ॥

દીપચંડ પાઠક તણો, શિષ્ય સ્તવે જિનરાજો જી ॥ દેવચં
પદ સેવતા, પૂર્ણાનંદ સમાજો જી ॥ ચો ॥ ૯ ॥

અર્થ - તથા જેણે શ્રી શત્રુજય તીર્થે ઉપર શિયાસોમજીકૃત ચોમુલ્કની અ
નેક વિંચપ્રતિષ્ઠા કરી તથા પાંચ પાંચના ચિંચની પ્રતિષ્ઠા કરી, તથા સમોત્ત
રણ ચેત્ય તથા શ્રીકૃષ્ણનાથ ચેત્ય પ્રતિષ્ઠા કરી, શ્રીરાજનગર સદસ્રફળાપાર્થ
ગ્રંથની પ્રતિષ્ઠા કરી, એહવા ઉપાધ્યાય શ્રીદીપચંડજી, તેહના શિષ્ય પદ્મિત દેવચ
ંડગણિ તેણે એ ગાંગીશ પ્રવ્રુની સ્તવના જતિવર્ણ કરી, પોતાની જતિ પરિણતિ
મગ્ધાનંદ દેવુ ઠે, એહવા ગુણના નાથ, દેવચંડ પદ સેવતા પૂર્ણાનંદ જે સિદ્ધ અધ્યા
પાથ શ્યાનદના સમાજ કેતા સમુદાય તે પામે, એ જિનજતિ તે મોક્ષનો પ
રમોપાય ઠે ॥ ૯ ॥ ઇતિ શ્રી ચોગીશ જિનસ્તુતિનો બાજાવચોપ સંપૂર્ણ ॥

॥ ઇતિ શ્રી દેવચંડીમાહારાજકૃત બાજાવચોપસહિત
ચતુર્વિંશતિ જિનસ્તવનાનિ સંપૂર્ણાનિ ॥

॥ અથ શ્રીદેવચંડીકૃત વિશતિ વિહરમાનજિન સ્તવનાનિ ॥

॥ તત્ર પ્રથમ શ્રીમીનરગિન સ્તવન ॥ નિદ્યકપદ વદો ॥ ૯ દેશી ॥

॥ શ્રી સીર્મય જિનર સ્વામી વિનતડી અધારો ॥ છુંદ્યર્થ પ્રગટયો જે
તુમચે, પ્રગટા તહ અન્ધારા મે સ્વામી વિનગીયે મનરંગ ॥ ૧ ॥ જે પરિણામિક
ધર્મે તુમારો, તેહવા અમચા ધર્મે ॥ અદ્વાનામન રમણ રિયાગે, વનગો
વિનાવ અધર્મે મે સ્વામી ॥ વિ૦ ॥ ૨ ॥ રમ્તુ મનાર મજાતિ તેહના, મૂન
અનાર ન યાય ॥ પરિનાર અનુગત પરિણતિયો, કર્મે તે અવરાય મે
સ્વામી ॥ વિ૦ ॥ ૩ ॥ જે વિનાર તે પળ નૈમિનિર, સતતિ નાર અના
રિ ॥ પરિનિનિ તે રિવર સગાચિ, તે મયોગ સાદિ મે સ્વામી ॥ વિ૦ ॥
૪ ॥ અરુદ નિનિર્ ૭ સમસ્તા, અના કના પરનો ॥ શુદ્ધ નિમિત્ત મે
જર રિદૂવન, કર્નો જોના ધરનો મે સ્વામી ॥ વિ૦ ॥ ૫ ॥ જેહના ધર્મે અન

श्रीदेवचंडजीकृत विंशति विद्वरमानजिन स्तवन १५७

ता प्रगट्या, जे निजपरिणति वरीयो ॥ परमात्म जिनदेव अमोही, ज्ञाना
दिक गुण दरीयो रे स्वामी ॥ वि० ॥ ६ ॥ अचलजन उपदेशक रीतें, श्री
सीमधर देव ॥ जजोयें शुद्ध निमित्त अनोपम, तजीयें जवजय टेंप रे
स्वामी ॥ वि० ॥ ७ ॥ शुद्धदेव अचलवन करता, परद्वरीयें परनाव ॥ आ
तमधर्म रमण अनुनवता प्रगटे आतम जाव रे स्वामी ॥ वि० ॥ ८ ॥
आतमगुण निर्मज नीपजतां, ध्यानसमाधि स्वजावें ॥ पूर्णनिद तिष्ठता
साधी, देवचड पद पावे रे स्वामी ॥ वि० ॥ ९ ॥ इति सीमधरजिन स्तवन ॥
॥ अथ द्वितीय श्रीयुगमधरजिन स्तवन ॥

॥ देशी नारायणानी ॥ श्री युगमधर वीनबु रे, विनतडी अवधार रे ॥
दयानराय ॥ एपरपरिणति रगधी रे, मुजने नाथ उगार रे ॥ द० ॥ १ ॥
श्री० ॥ कारक आहक जोग्यता रे, में कीधी माहाराय रे ॥ द० ॥ २ ॥ पण तु
सरिखो प्रभु लहि रे, साची वात कहाय रे ॥ द० ॥ ३ ॥ श्री० ॥
अपि मूल स्वजावमें रे, परकर्तृत्व विजाय रे ॥ द० ॥ ४ ॥ अस्तिधरम जे मा
रो रे, एहनो तथ्य अजाव रे ॥ द० ॥ ५ ॥ श्री० ॥ परपरिणामिकता दशा
लहि परकारण योग रे ॥ द० ॥ ६ ॥ चेतनता परगत थड रे, राचो पुजन
ग रे ॥ द० ॥ ७ ॥ श्री० ॥ अशुद्ध निमित्त तो जड अठे रे, वीर्यशक्ति
हीन रे ॥ द० ॥ ८ ॥ तूतो वीरज ज्ञानथी रे, सुख अनते लीन रे ॥ द० ॥
श्री० ॥ तिण कारण निश्चे कखो रे, मुण निज परिणति जोग रे ॥
॥ द० ॥ १० ॥ तुण सेवाधी नीपजे रे, जाजे जवजय सोग रे ॥ द० ॥ ११ ॥
॥ शुद्ध रमण ध्यानदता रे, ध्रुव निस्तग स्वजाव रे ॥ द० ॥ १२ ॥ सकज
अमूर्तता रे, ध्यातां तिष्ठ उपाय रे ॥ द० ॥ १३ ॥ श्री० ॥ सम्पग्
जे उपदिश्यो रे, सुणतां तत्त्व जणाय रे ॥ द० ॥ १४ ॥ अक्षाज्ञानें जे
रे, तेहिज कार्य कराय रे ॥ द० ॥ १५ ॥ श्री० ॥ कार्यरुचि कर्ता
कारक सवि पलटाय रे ॥ द० ॥ १६ ॥ आतमगतें आतम रमे रे,
र मगल थाय रे ॥ द० ॥ १७ ॥ श्री० ॥ त्राण शरण आधार ठो
जुजी नव्य सहाय रे ॥ द० ॥ १८ ॥ देवचड पद नीपजे रे, जिनपदक
साय रे ॥ द० ॥ १९ ॥ श्री० ॥ इति श्रीयुगमधरजिन स्तवन ॥
॥ अथ तृतीय श्रीबाहुजिन स्तवन ॥

वजिन अवधारीयें ॥ ए देशी ॥ बाहुजिणद दयामयी, वर्तमान जगवा

१७८ श्री देवचञ्जकीकृत विशति विहरमानजिन स्तवन.

न ॥ प्रभुजी ॥ महाविदेहे निचरता, केवल ज्ञान निधान ॥ प्र० ॥ १ ॥ वा० ॥
 इत्यथकी ठ कायने, न हणो जेह लगार ॥ प्र० ॥ नावदया परिणामनो,
 एहीज ठे व्यवहार ॥ प्र० ॥ २ ॥ वा० ॥ रूप अनुत्तर देवधी, अनत गुण
 अनिराम ॥ प्र० ॥ जोतां पण जगीजतुनें, न वधे विषय विराम ॥ प्र० ॥
 ॥ ३ ॥ वा० ॥ कर्मउदय जिनराजनो, नविजन धर्मसहाय ॥ प्र० ॥ ना
 मात्तिक मनारता, मिथ्यादोष विज्ञाय ॥ प्र० ॥ ४ ॥ वा० ॥ आत्म
 गुण अविशयना, नावदया नदार ॥ प्र० ॥ क्वापिक गुण पर्यायमें, नवि
 परधर्मप्रचार ॥ प्र० ॥ ५ ॥ वा० ॥ गुणगुण परिणति परिणमे, बाधक
 नाग विहीन ॥ प्र० ॥ इय्य असगी अन्यनो, शुद्ध अद्विसकपीन ॥
 ॥ प्र० ॥ ६ ॥ वा० ॥ क्षेत्रे सर्वप्रदेशमें, नही परनाव प्रसाग ॥ प्र० ॥
 अतनु अयागी नायवी, अयागादना अनग ॥ प्र० ॥ ७ ॥ वा० ॥ उ
 र्याद व्यय ध्रुव पणो, सहेज परिणति आय ॥ प्र० ॥ वेदन योजना
 नही, वस्तुमनार समाय ॥ प्र० ॥ ८ ॥ वा० ॥ गुण पर्याय अनत
 ता, कारर परिणति तेम ॥ प्र० ॥ निज निज परिणति परिणमे, नाव अ
 द्विसर एम ॥ प्र० ॥ ९ ॥ वा० ॥ एम अद्विसरता मयी, दीतो तु
 निनगन ॥ प्र० ॥ ररु निज परजीयना, तारण तरण जिहाज ॥
 प्र० ॥ १० ॥ वा० ॥ परमात्म परमेस्वर, नावदया दातार ॥ प्र० ॥
 तेरो प्यारा एहने, देवचञ्ज सुगम ॥ प्र० ॥ ११ ॥ वा० ॥ इति ॥ ३॥

॥ अथ चतुर्थ श्रीगुगुजिन स्तवन ॥

ज्ञान ॥ माहरो गाना ब्रह्मचारी ॥ ए देवी ॥ श्रीगुगुजिन अतरजामी,
 मुक्त मनना विगामी रे ॥ प्रभु अतरजामी ॥ आत्म धर्म तणा आरामी,
 परपरिणति नि कामी रे ॥ प्र० ॥ १ ॥ कयन ज्ञान अनत प्रसागी, नवि
 नन कमन विगामी रे ॥ प्र० ॥ विदानद घन तत्परिज्ञासी, शुद्धस्वरूप
 निवामी रे ॥ प्र० ॥ २ ॥ यद्यपि दृ मोहादिर ठनीयो परपरिणतिशु न
 नीदा रे ॥ प्र० ॥ दवे नुरु सम मुक्त सादिय मारीग, निणे सवि नव
 नय टजिरो रे ॥ प्र० ॥ ३ ॥ ध्येय मनाय प्रभुअरगरी इयांता परिणति वा
 गी रे ॥ प्र० ॥ नगन रोय एफताफारी, व्यान मदज मनारी रे ॥
 ॥ प्र० ॥ ४ ॥ ध्याना ध्येय समावि अनेद, परपरिणति विगुदर ॥ प्र० ॥
 ध्याना माधक नाग उरु, ध्येय मिहना वेद रे ॥ प्र० ॥ ५ ॥ इत्यकि

श्री देवचञ्जीकृत विंशति विद्वरमानजिन स्तवनं १५९

या साधन विधि याची, जे जिन आगम वांची रे ॥ प्र० ॥ परिणति वृत्ति
विनावें राची, तिण नवि थाये साची रे ॥ प्र० ॥ ६ ॥ पण नवि नय
जिनराज पसायें, तत्त्वरसायण पाये रे ॥ प्र० ॥ प्रभुनगर्ते निज चित्त
वसाये, जावरोग मिट जाये रे ॥ प्र० ॥ ७ ॥ जिनवर वचन श्रमृत श्रुत
सरीयें, तत्त्व रमण आदरीयें रे ॥ प्र० ॥ इव्यजाव आश्रय परिहरीयें दे
वचड पद वरीयें रे ॥ प्र० ॥ ८ ॥ इति चतुर्थी श्री सुबाहुजिन स्तवन ॥ ४ ॥

॥ अथ पंचम श्रीसुजातजिन स्तवन ॥

॥ वेहु वेहु नणद हरीजी ॥ ए देशी ॥ स्वामी सुजात सुहाया, दीठा था
पद उपाया रे ॥ मनमोहना जिनराया ॥ जिणें पुरण तत्त्व निपाया, इ
व्यास्तिक नय ठहराया रे ॥ म० ॥ १ ॥ पर्यायास्तिक नयराया, ते मृज
स्वजाव समाया रे ॥ म० ॥ ज्ञानादिक स्व परजाया, निजकार्य करण वरता
या रे ॥ म० ॥ २ ॥ अशनय मार्ग कहाया, ते विकल्पजाय सुणाया
रे ॥ म० ॥ नय चार ते इव्य थपाया, शब्दादिक जाव कहाया रे ॥ म० ॥
॥ ३ ॥ दुर्नय ते सुनय चजाया, एकत्व अजेवें ध्याया रे ॥ म० ॥ ते स
वि परमार्थ समाया, तसु वर्तन जेद गमाया रे ॥ म० ॥ ४ ॥ न्यादादी
वस्तु फहीजें, तसु धर्म अतल लहीजें रे ॥ म० ॥ सामान्य विज्ञेपनु धाम,
ते इव्यास्तिक परिणाम रे ॥ म० ॥ ५ ॥ जिनरूप अतल गणीजें, ते दिव्य
ज्ञान जाणीजें रे ॥ म० ॥ श्रुतज्ञानें नयपथ लीजें, अनुभव आसादन
कीजें रे ॥ म० ॥ ६ ॥ प्रभुशक्ति व्यक्ति एकजावें, गुण सर्व रखा समजा
वें रे ॥ म० ॥ माहरे सत्ता प्रभु सरखी, जिनवचन पसायें परखी रे ॥
॥ म० ॥ ७ ॥ तुतो निज तपति नोंगी, हुतो परपरिणतिनो यांगी रे ॥
॥ म० ॥ तिण तुम्ह प्रभु माहारा स्वामी, हु सेवक तुज गुणग्रामी रे ॥
॥ म० ॥ ८ ॥ ए सवधे चित्त समवाय, मुक्त निठिनृ काण थाय रे
॥ म० ॥ जिनराजनी सेवना करवी, ध्येय ध्यान धारणा धरवी रे ॥ म० ॥ ९ ॥
तु पूरण ब्रह्म अरूपी तुंज्ञानानंद स्वरूपी रे ॥ म० ॥ इम तत्त्वान्वयन क
रीयें, तो देवचड पद वरीयें रे ॥ म० ॥ १० ॥ इति सुजातजिनस्तवन ॥

॥ अथ षष्ठ श्री स्वर्णप्रजजिन स्तवन ॥

॥ मोमनडोहेडावडोमिनरिठाडुरो महदरो ॥ ए देशी ॥ स्वामी स्वर्णप्रज
ने हो जाष्ठ नामणे, हरवे वार हजार ॥ बसुपर्म पुरण जनु नीरनो, जाय

૨૬૦ શ્રી દેવચંડીજીકૃત વિશતિ વિહરમાનજિન સ્તવન

રૂપા કિરતાર ॥ ૧ ॥ સ્વા૦ ॥ ઇવ્યધર્મે તે હો જોગ સમારવા, વિષયા
દિક પરિહાર ॥ આતમશક્તિ સ્વનાવ સુધર્મનો, સાધનહેતુ ઝઢાર ॥ ૨
॥ સ્વા૦ ॥ ડપશમ નાવેં હો મિશ્ર ક્ષાયિકપણેં, જે નિજ ગુણ પ્રાગ્જાવ ॥
પૂર્ણવિસ્થાને નીપજાવતો, સાધન ધર્મે સ્વનાવ ॥ ૩ ॥ સ્વા૦ ॥ સમકિ
ત ગુણથી હો ફેલેશી લગેં, આતમ અનુગત નાવ ॥ સવર નિર્જરા હો ડપાઢા
ન હેતુતા, સાધ્યાલબન ઢાવ ॥ ૪ ॥ સ્વા૦ ॥ સકલપ્રદેર્જેં હો કર્મે અ
નાવતા, પૂર્ણાનંદ સ્વરૂપ ॥ આતમ ગુણની હો જે સપૂર્ણતા, સિદ્ધ સ્વના
વ અનૂપ ॥ ૫ ॥ સ્વા૦ ॥ અચલ અવાધિત હો જે નિસ્તગતા, પરમાતમ
ચિડૂપ ॥ આતમનોગી હો રમતા નિજ પઢેં, સિદ્ધરમણ એ રૂપ ॥ ૬ ॥
॥ સ્વા૦ ॥ એહવો ધર્મે હો પ્રહુને નીપન્યો, નાસ્વ્યો એહવો ધર્મે ॥ જે આદ
રતા હો નવિયણ શુચિ હવે, ત્રિવિધ વિદારી કર્મે ॥ ૭ ॥ સ્વા૦ ॥ નામ
યર્મે હો ઠવણ ધર્મે તથા, ઇવ્યક્ષેત્ર તિમ કાલ ॥ નાવધર્મના હો હેતુપણેં
નજા, નાવ વિના સહુ આલ ॥ ૮ ॥ સ્વા૦ ॥ અરુદા નાસન હો તત્ત્વ રમ
ણ પણે, કરતા તન્મય નાવ ॥ દેવચંડ જિનવર પઢ સેવતા, પ્રગટે વસ્તુ
સ્વનાવ ॥ ૯ ॥ સ્વા૦ ॥ ઇતિ પઠ્ય શ્રી સ્વપ્રજ્ઞજિન સ્તવન સપૂર્ણ ॥

॥ અથ સત્તમ શ્રીરૂપજ્ઞાનનજિન સ્તવન ॥

॥ વારી હું ગોઢી પાસને ॥ એ દેશી ॥ શ્રીરૂપજ્ઞાનન વાઢીયેં, અચલ અનત
ગુણવાસ ॥ જિનવર ॥ ક્ષાયિક ચારિત્ર જોગથી, જ્ઞાનાનંદ વિલાસ ॥ જિ૦ ॥
૧ ॥ શ્રી૦ ॥ જે પ્રસન્ન પ્રહુ મુખ ગ્રહે, તેહીજ નયન પ્રધાન ॥ જિ૦ ॥ જિ
નચરણે જે નામીયેં, મસ્તક તેહ પ્રમાણ ॥ જિ૦ ॥ ૨ ॥ શ્રી૦ ॥ અરિહાપ
દકજ અરચીયેં, સ લહીજેં તે હુ ॥ જિ૦ ॥ પ્રહુગુણ ચિતનમે રમે, તેહજ
મન મુરુચ ॥ જિ૦ ॥ ૩ ॥ શ્રી૦ ॥ જાણો ઠો સહુ જીવની, સાધક બા
ધક જ્ઞાત ॥ જિ૦ ॥ પણ શ્રીમુખથી સાજજો, મન પામે નીરાત ॥ જિ૦ ॥
૪ ॥ શ્રી૦ ॥ ત્રીન કાલ જાણગ નણી, શુ કહિયેં વાર વાર ॥ જિ૦ ॥ પૂર્ણ
નદી પ્રહુ તણુ, ધ્યાન તે પરમ આધાર ॥ જિ૦ ॥ ૫ ॥ શ્રી૦ ॥ કારણથી
કારજ ટુપે, એ શ્રી નિનમુખ વાણ ॥ જિ૦ ॥ પુટ્ટહેતુ મુઝ મિદ્ધના, જાણી
કીય પ્રમાણ ॥ જિ૦ ॥ ૬ ॥ શ્રી૦ ॥ શુદ્ધ તત્ત્વ નિજ સપદા, જ્યાં લગેં
પૂર્ણ ન થાય ॥ જિ૦ ॥ ત્યાં લગેં જગ ગુરુ દેવના, સેવુ ચરણ સદાય
॥ જિ૦ ॥ ૭ ॥ શ્રી૦ ॥ કારજ પૂર્ણ કસા વિના, કારણ કેમ મુકાય

श्री देवचञ्जकीकृत विशति विहरमानजिन स्तवनं २६१

॥ नि० ॥ कारज रुचि कारणतणा, सेवे शुद्ध उपाय ॥ जि०॥ ८ ॥ श्री०॥
ज्ञान चरण संपूर्णता, अव्याबाध अमाय ॥ जि० ॥ देवचञ् पद पामीर्षे,
श्री जिनराज पत्ताय ॥ जि०॥ ९ ॥ श्री० ॥ इति श्री कृपज्ञाननजिन स्तवन ॥

॥ अथ अष्टम श्री अनंतवीरजिन स्तवन ॥

॥ चरणांली चामुनारण चढे ॥ ऐ देशी ॥ अनंतवीरज जिनराजनो, शुचि वी
रज परम अनंत रे ॥ निज आत्मम जावें परिणम्यो, गुणवृत्ति वर्तनावत रे ॥ १ ॥
मन मोक्ष अम्हारु प्रभुगुणें ॥ ऐ आंकणी ॥ यद्यपि जीव सद्गु सदा, वीर्यगुण
सत्तावत रे ॥ पण कर्म आवृतचज तथा, वाज बाधक जाव लहत रे ॥ २ ॥ म० ॥
अल्पवीर्य कृपोपशम अठे, अग्निनाग वर्गणा रूप रे ॥ पद्गुण एम अस्त
त्वयी, थाये योग स्थान सरूप रे ॥ ३ ॥ म० ॥ सुहृम निगोदी जीवथी, जात
घोर पङ्कत रे ॥ योगना वाण अस्तव्य ठे, तरतम मोहें परायत रे ॥ ४ ॥ म० ॥
सपमने चार्गे वीर्य ते, तुम्ह कीधा पमित दह रे ॥ साध्य रसी साधक पणे,
अनिसधि रम्यो निज लह रे ॥ ५ ॥ म० ॥ अनिसधि अवधक नोपने,
अननिसधि अवधक थाय रे ॥ स्थिर एक तत्त्वता वरततो, ते ह्यायिक शक्ति
समाय रे ॥ ६ ॥ म० ॥ चक्रव्रमणन्याय सयागता, तजी कीध अयोगी
धाम रे ॥ अकरण वीर्य अनंतता, निजगुण सहकार अकाम रे ॥ ७ ॥
म० ॥ शुद्ध अचज निजवीर्यनी, नैरुपाधिक शक्ति अनंत रे ॥ ते प्रग
टी में जाणी सही, तिणें तुमहीज देव महत रे ॥ ८ ॥ म० ॥ तुज
ज्ञानें चेतना अनुगमी, मुज जीर्य स्वरूप समाय रे ॥ पमित ह्यायिकता पा
मशे, ए पूरणतिद्धि उपाय रे ॥ ९ ॥ म० ॥ नायक तारक तु धणी, सेव
नथी आत्म तिद्धि रे ॥ देवचञ् पद सपजे, वर परमाणद समुद्धि रे ॥ १० ॥ म० ॥

॥ अथ नवम श्रीसूरप्रजिन स्तवन ॥

॥ देशी कडवान्नी ॥ सूर जगदीशनी तीक्ष्ण अति शृंगता, तेणें चिक्ताज
नो मोह जीत्यो ॥ जाव स्यादादता शुद्ध परमाश करि, नीरना परम पद
जग वदीनो ॥ १ ॥ सू० ॥ प्रथममिष्यात्व ह्यणि शुद्ध दमण निपुण, प्रगट
करि जेणें अविरति पणासी ॥ शुद्धचारित्र गत वीर्य एस्तव्यी, परिणति कजु
पता सवि विणाशी ॥ २ ॥ सू० ॥ वारि परजावनी कर्तता मृनयी, आत्म
परिणाम कर्तृत्व धारी ॥ श्रेणी धारोदतां वेद ह्याम्यादिनी, रागमी चेतना
प्रभु निवारी ॥ ३ ॥ सू० ॥ जेदज्ञानें यथा वस्तुता ठेनयी, इत्य पर्याय

१६९ श्री देवचंजरीकृत विंशति विहरमानजिन स्तवनं.

मे यऽ अजेदी ॥ जाव सविकल्पता ठेदि केवज सकज. ज्ञान अनंतता
 श्यामि वेदी ॥ ४ ॥ सू० ॥ वीर्यह्रायिक वलें चपजता योगनी, रोधि चेत
 न कखो छुचि अलेशी ॥ जाव शेलेशीमें परम अक्रिय यऽ, कृप करी चार
 तनु कर्मजोपी ॥ ५ ॥ सू० ॥ वर्ण रस गव त्रिनु फरस सस्यान विनु, यो
 गतनु सग विनु जिन अरूपी ॥ परम आनद अत्यंत सुख अनुनवी, तत्परत
 न्मय सदा चित्स्वरूपी ॥ ६ ॥ सू० ॥ ताहरी शूरता वीरता तीक्ष्णता, देखि
 सेरक तणो चित्त राख्यो ॥ राग सुप्रशस्तथी गुणी आश्चर्यता, गुणी अनुत
 पणो जीव माख्यो ॥ ७ ॥ सू० ॥ आत्मगुण रुचि थये तत्त्व साधन रसी,
 तत्त्व निष्पत्ति निर्वाण थावे ॥ देवचंद छुद्ध परमात्म सेवनथकी, परम आ
 त्मिक आनद पावे ॥ ८ ॥ सू० ॥ इति नवम सूरप्रजजिन स्तवन ॥ ९ ॥

॥ अथ दशम श्रीविशालजिन स्तवन ॥

॥ प्राणी वाणी जिनतणी ॥ ए देशो ॥ देव विशाल जिणदनी, तमे ध्यावा
 तत्पर समाधि रे ॥ चिदानंद रस अनुनवी, सहज अकृत निरुपाधि रे ॥ १ ॥
 सू० ॥ अरिहत पद वदोयें गुणवत रे ॥ गुणवत अनंत महत स्तवो, नवता
 रणो जगवत रे ॥ ए आंकणी ॥ नव उपाधि गढ़ टालवा, प्रभुजी ठो वैद्य
 अमोघ रे ॥ रत्नत्रयि औपध करी, तमें ताखा जविजन उंघ रे ॥ २ ॥ सू० ॥
 नव समुद्र जल तारवा, निर्यामिक सम जिनराज रे ॥ चरण ऊहाजें पामी
 यें, अक्षय शिवनगरनु राज रे ॥ ३ ॥ सू० ॥ नव अटवी अति गहनथी,
 पारंग प्रभुजी सद्यवाह रे ॥ शुद्धमार्ग दर्शक पणो, योग छेमकर नाह रे
 ॥ ४ ॥ सू० ॥ रक्षक जिन ठ कायना, वली मोहनिवारक स्वामी रे ॥ अम
 ण सघ रक्षक सदा, तेणें गोप ईश अनिराम रे ॥ ५ ॥ सू० ॥ जाव अ
 हितक पूर्णता, माहणता उपदेश रे ॥ धर्म अहितक नीपनो, माहण ज
 गदीश प्रजोप रे ॥ ६ ॥ सू० ॥ पुष्ट कारण अरिहतजी, तारक ज्ञायक मु
 निचंद रे ॥ मोचक सर्व विनावथी, जीपावे मोह अरिंद रे ॥ ७ ॥ सू० ॥
 कामकुन सुरमणि परें, सहेजें उपगारी थाय रे ॥ देवचंद सुखकर प्रभु,
 गुण गेह् अमोह अमाय रे ॥ ८ ॥ सू० ॥ इति श्री विशालजिन स्तवनं ॥

॥ अथ एकादश श्रीवज्रधरजिन स्तवन ॥

॥ नदी यमुनाके तीर ॥ ए देशी ॥ विहरमान जगवान, सुणो मुक्त प्रि
 नति ॥ जगत्तारक जगनाथ, थठो त्रिभुवन पति ॥ जासक लाकाजोक, ति

श्री देवचञ्जकीकृत विंशति विहरमानजिन स्तवनं १६३

णे जाणो ठतो ॥ तो पण वितक चात, कटू दु तुज प्रति ॥ १ ॥ हू सरूप
 निन गाहि, रम्यो पर पुज्जे ॥ जीवो वज्रट थाणी, विषय तृष्णाजर्जे ॥ था
 अर वधविनाय, करु रुचि थापणी ॥ नृच्यो मिथ्यावात, दाप यु परनणी
 ॥ २ ॥ अत्रगुण ठाकण काज, करु जिनमत क्रिया ॥ न तज्जु अवगुण चान,
 अनादिनी जे प्रिया ॥ दृष्टिरागनो पोष, तेह समकित गणु ॥ स्थादादनी
 रीत न देखु निलपणु ॥ ३ ॥ मन तनु चपज स्वभाव, वचन एकातता ॥
 वस्तु अतत स्वभाव, न चासे जे ठता ॥ जे लोकात्तर देव नमू लौकिक
 पो ॥ दुर्जन सिद्ध स्वभाव, प्रनो तहकीकपी ॥ ४ ॥ महाविदेह मजार के,
 तारक निनवरु ॥ श्रीवचधर अरिहत, अतत गुणाकरु ॥ ते निर्वात्मक
 श्रेष्ठ, सही मुक्त तारजे ॥ महावेद्य गुणयाग, रोग नव वारजे ॥ ५ ॥ प्रभुमुख नथ्य
 स्वभाव, सुणु जो माहरो ॥ तो पामे प्रमोद, एह चेतन खरो ॥ थाये शिव
 पद थाश, राशि सुखवृंदनी ॥ सहज स्वतंत्र स्वरूप, खाण थाणदनी ॥ ६ ॥
 वज्रगा जे प्रभुनाम धाम ते गुण तणा ॥ धारो चेतन राम, एह यिरवात
 ना ॥ देवचञ्ज जिनचञ्ज, हृदय स्थिर थापजो ॥ जिन थाणापुत नक्ति, शक्ति
 मुक्त थापजा ॥ ७ ॥ इति एकादश श्री वज्रधरजिन स्तवन ॥ १ ॥

॥ अथ द्वादश श्री चक्षाननजिन स्तवन ॥

॥ वीरा घटला ॥ ए दशी ॥ चक्षाननजिन, सांननीए अरदात रे ॥ मुक्त
 सेवरु जणा, ठे प्रभुनो विश्वासो रे ॥ १ ॥ च० ॥ जरतक्षेत्र मानव पणो
 रे, लाथा दु सम कान ॥ जिनपूरवधर विरहथी रे, झुजदा साधन चाजो रे
 ॥ २ ॥ च० ॥ इव्य क्रिया रुचि जीवडा रे, नाव धर्मरुचिहीन ॥ उपदेश
 क पण तेहवा रे, शु करे जीवनवीन रे ॥ ३ ॥ च० ॥ तत्त्वागम जाणग
 तजी न, बहुजन समत जेह ॥ मूढ हठी जन थादणा रे, सुगुरु कहावे
 तेह रे ॥ ४ ॥ च० ॥ थाणा साध्य विना क्रिया रे, लाकें मान्या रे धर्म ॥
 दसण नाण चरित्रनो रे, मूज न जाणो मर्म रे ॥ ५ ॥ च० ॥ गठ कदा
 ग्रह साचवे रे, माने धर्म प्रतिद्ध ॥ आतम गुण अरुशायता रे, धर्म न
 जाणो शुद्ध रे ॥ ६ ॥ च० ॥ तत्त्वरसिक जन थोडला रे, बहुजो जन स
 वाद ॥ जाणो ठा जिनराजजी रं, सयलो एह विवाद रे ॥ ७ ॥ च० ॥
 नाथ चरण वंदन तणा रे, मनमां घणो ठमग ॥ पुण्य विना किम पामीयें
 रे, प्रभुस्तवनना रग रे ॥ ८ ॥ च० ॥ जगतारक प्रभु यादीए रे, महाविद

१६४ श्रीदेवचञ्जीरुन विंशति विहरमानजिन स्तवन

६ मज्जर ॥ उत्तुरमं म्यादादता रे, सुणि करियं निर्धार रे ॥ ९ ॥ च० ॥
 वृत्त कर्ण महु उग्गे रे, सरखी ठे मझाराय ॥ पण श्रविरा रक जीउने रे,
 काण सक्तु थाय रे ॥ १० ॥ च० ॥ एहण पण नदि जीउने रे, देव नकि
 म्यागार ॥ प्रनुममरणयो पामीये रे, देव चइ पदसार रे ॥ ११ ॥ च० ॥ ६ति॥

॥ श्रय त्रयोदश श्री चण्डिकाजित स्तवन ॥

॥ श्री अरनाथ उपासना ॥ ए देशी ॥ चङ्गाटुजिन सेवना, जपनाशिनी
तेह ॥ पद्मगिणनिना पासने निष्कामन रेह ॥ १ ॥ च० ॥ पुज्जा नार आ
गमना अङ्गामन तेतु ॥ गम्यगदर्शन वाराना, जागनचरण समेत ॥
२ ॥ च० ॥ विरगण योग प्रगमना, गुणस्तपना रंग ॥ वदन पूजन नाव
ना विजयाना अग ॥ ३ ॥ च० ॥ परमात्म पद कामना, कामनाशन
एह ॥ सगामे प्राज्ञना हरता गुणगेह ॥ ४ ॥ च० ॥ परमेश्वर आजेव
ना, गव्या नेह जीव ॥ विमेल मायनी साधना, साधे तह सदीव ॥ ५ ॥
च० ॥ परमानंद उपायना, प्रभु पुष्ट उपाय ॥ तुज सम तात्क सेवती, प
रमेव न थाय ॥ ६ ॥ च० ॥ बुद्धात्म गपनि तणा, तुम्ह कारण सार ॥
देवउह अग्नितनी, मेरा गुणहार ॥ ७ ॥ च० ॥ इति चङ्गाटुजिन स्तवनं ॥

॥ अथ चतुर्थं श्रीनुजगम्यामि स्तवन ॥

॥ ऐसी नश्वरी ॥ गुणनाथ विनय दा, क विररे तीर्थपति ॥ प्रभुवर
एने मेदे दा, क मुन नर श्रमुपति ॥ नम गुण प्रगटदा दा, के सार प्र
देगना ॥ आनन गुणना दा क रिहरी अनत रमा ॥ १ ॥ सामान्य मनारनी
हो के पणिनि श्रमनाड ॥ समिगारना दा क गुणने श्रमुनाड ॥ गुण
महन प्रेश दा क निननिन कारि र ॥ समुदाय प्रते दा क कर्मा
नाड ॥ २ ॥ नर द्य चतुष्ट दा क करानाथ नरी ॥ सरे प्रवग
दा क नृनि निनन कदा ॥ चतन द्यन दा, क सार प्रग मिने ॥
गुणनना रने दा, क मनुने मज्ज वने ॥ ३ ॥ शरर गज्जारी दा, के
मज्जे गुण रने ॥ द्य, रिह पणिनि दा क नार श्रमुमन ॥ दानाधिक
नरि दा, क न ददे मज्ज रिना ॥ मज्जार श्रमना, क गुणरी मुनि
दना ॥ ४ ॥ पदाय अनना दा, क जे एह कारिण ॥ रने नेरने दा,
के निनर गुण वनी ॥ दानाधिक गुणनी दा, क राना तीर प्रने ॥
दमादि द्यने दा क मज्जार करने ॥ ५ ॥ माज्ज व्यापना दा, क

श्री देवचञ्जीरुत विशति विहरमानजिन स्तवनं १६७

प्रभुनुम धर्म रमी ॥ आतम अनुनययी हो, के परिणति अन्य रमी ॥
 तुज शक्ति अनती हो, के गाताने भ्याता ॥ मुज शक्ति विकासन हो, के
 घाये गुण रमता ॥ ६ ॥ इम निज गुणनोगी हो, के स्वामि छुजग मुदा ॥
 जे नित्य वदे हो, के ते नर धन्य सदा ॥ देवचङ् प्रभुनी हो के पुण्य नकि
 सधे ॥ आतम अनुनवनी हो, के नित्य नित्यशक्ति वधे ॥ ७ ॥ इति ॥ १४ ॥

॥ अथ पचदश श्री ईश्वरदेवजिन स्तवन ॥

॥ काल अनतानत ॥ ए देशी ॥ सेवो ईश्वर देव, जिणे ईश्वरता हो निज
 अद्भुत वरी ॥ तिरोनायनी शक्ति, आविर्भाव हो सहु प्रगट करी ॥ १ ॥
 अस्तित्वादिक धर्म, निर्मज जावे हो सहुने सर्वदा ॥ नित्यत्वादि स्वभाव,
 ते परिणामी हो जडचेतन सदा ॥ २ ॥ कर्ता नोक्ता जाव, कारक ग्राहक
 हो ज्ञान चारित्रता ॥ गुणपर्याय अनत, पान्या तुमचा हो पूर्ण पवित्र
 ता ॥ ३ ॥ पूर्णनिद स्वरूप, नोगी अयोगी हो उपपागी सदा ॥ शक्ति
 सकज स्वाधीन, वरते प्रभुनी हो जे न चले कदा ॥ ४ ॥ दास विनाय अ
 नत, नासे प्रभुनी हो तुज अवजगने ॥ ज्ञानानंद महत, तुज सेवाथो
 हा सेवकने बन ॥ ५ ॥ धन्य धन्य ते जीव, प्रभुपद वही हो जे देशन
 सुणे ॥ ज्ञानक्रिया करे छुट, अनुनय यागे हो निज साधक पणे ॥ ६ ॥
 बारवार जिनराज, तुज पद सेवा हो हाजो निर्मली ॥ तुज शासन अनु
 जाइ, वासन नासन हो तत्परमण वजी ॥ ७ ॥ छुटातमनिज धर्म, रुचि
 अनुनवयी हा साधन सत्पता ॥ देवचङ् जिनचङ्, नकि पत्ताय हो
 दोशे व्यकता ॥ ८ ॥ इति पचदश श्री ईश्वरनामानिज स्तवन ॥ १५ ॥

॥ अथ पाडश श्री नमिप्रनजिन स्तवन ॥

॥ अरज अरज सुणोने रुडा राजीया हाजी ॥ ए देशी ॥ नमिप्रन नमि
 प्रनप्रभुजी वीनबु हाजी, पामी पामीवर प्रस्ताव ॥ जाणो ठा जाणो ठा विण
 विनवे हो जी, तापण दासस्वभाव ॥ १ ॥ न० ॥ हु करता हु करता पर जायतु
 हाजी, नोक्ता पुजजरूप ॥ ग्राहक ग्राहक व्यापक एहनो हा जी, राच्या जड
 नव जूष ॥ २ ॥ न० ॥ आतम आतम धर्म विस्तारीया हा जी, मेया मिप्या
 माग ॥ आश्रय आश्रय वधपण कखु हा जी, सवरनिर्झर त्याग ॥ ३ ॥
 न० ॥ जडचज जडचज कर्म जे देहने हो जी, जाणु आतम तत्त्व ॥
 वहिरातम वहिरातमता म गद्दी हो जी, चतुरंगे एकत्व ॥ ४ ॥ न० ॥ के

१६६ श्री देवचञ्जकीकृत विंशति विद्वत्मानजिन स्तवन

वज्र केवज ज्ञानमहोदधि हो जी, केवज दंसण बुद्ध ॥ वीरज वीरज
 अनत स्वनायनो हो जी, चारित्र्य द्वायिक बुद्ध ॥ ५ ॥ न० ॥ विश्रामि
 विश्रामि निजनायना हो जी, म्यादादी अग्रमाद ॥ परमात्म परमात्म
 प्रभु देखता हो जी, नागि प्राति अनाद ॥ ६ ॥ न० ॥ जिनसम जिनस
 म सना उजखी हो जी, तसु प्राग्नायनी इह ॥ अतर अतर आत्म
 ता जहो हो जी, परपरिणति निरीह ॥ ७ ॥ न० ॥ प्रतिबद्धे प्रतिबद्धे जि
 नराजने हो जी, करता सायक नाय ॥ देवचञ् देवचञ् पद अनुनये हो
 जी, शुद्धात्म प्राग्नाय ॥ ८ ॥ न० ॥ इति पौडश नमिप्रनजिन स्तवन ॥

॥ अथ सप्तदश श्री वीरसेनजिन स्तवन ॥

॥ जावने मात मन्हार ॥ ९ देशी ॥ वीरसेन जगदीश, तादगी परम
 जगीश, आन हो दीमे रे वीरजता त्रिभुवनथी वणी जी ॥ १ ॥ अणदारी
 अणरीर, अरुय अजय अतिधीर, आज हा अग्निनाशी अनेशी धुर प्रभु
 ता वणी जी ॥ २ ॥ अतीन्द्रिय गत कोह, विगतमाय मय तोह, आज हो
 सोहे रे मोहे जगजनता जणी जी ॥ ३ ॥ अमर अरुम अरुप, पूर्णानंद
 सरुप, आज हा विदुषे दीपे विर समता वणी जी ॥ ४ ॥ वेदरहित अ
 कथाय, बुद्ध निरु अस्तदाय, आन हा ध्यायके नायकने ध्येयपद प्रदा
 ती ॥ ५ ॥ दानज्ञान निज नाग, शुद्धस्वगुण उपनोग, आज हो अजोगी
 करता जोका प्रभु नद्या जी ॥ ६ ॥ परिमण ज्ञान चारित्र, मरुत प्रत्य पवि
 त्र, आन हो निर्मम निम्मगी अरिहा वदाय जी ॥ ७ ॥ देवचञ् जिन चञ्,
 प्रणानिदना वृद्ध, आज हा जिनरमेवायी, विर आनदीये जी ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ अथ अष्टादश श्री महानन्दिन स्तवन ॥

॥ तट वसुनानु रे अति मनीषामणु रे ॥ ९ ॥ देशी ॥ महानन्दि जितराज, गान
 गानरिगने हा आन तुमारडो ती ॥ द्वायिकरीये अनत, धर्म अनग हा तु
 मादिय प्रदा ती ॥ १ ॥ दुःखनिहारो रे श्री जिनरगतणी ॥ कर्ता जाया जा
 य कर्म कारण हो तुम्हानी ठतो जी ॥ दानानंद प्रमान, मरीमनुतो
 हो धर्म प्रफावता जी ॥ २ ॥ दुःख ॥ सम्यग्दर्शन निज स्थिरनिर्धार रे अ
 रिमगदता ती ॥ अयावादि समाधि फल अनगर रे निज आनदता
 जी ॥ ३ ॥ दुःख ॥ दण अनाय प्रदेय, विजनिज गीते रे गुण मयनि नगा
 जी ॥ चारित्र्य ही अनत, आत्म शके हा परजय मय्या जी ॥ ४ ॥ दुःख ॥

श्री देवचंजकीरुत विंशति विहरमानजिन स्तवनं १६७

धर्मद्वमादिक सैन्य, परिणति प्रभुता हो तुज बल आकरो जी ॥ तत्त्व सरु
ल प्राग्नाय, साहिब अनती रे रीनें प्रभु धर्यो जी ॥ ७ ॥ हु० ॥ इव्य जाव अ
रिलेग, सकज निवारी रे साहिब श्रवतयो जी ॥ सहज स्वजाव बिलास, जो
गी उपयोगी रे ज्ञान गुणें नख्यो जी ॥ ६ ॥ हु० ॥ आचारिज ववजाय सा
यक मुनिवर हो देस विरत धरु जी ॥ आतम सिद्ध अनत कारणरूपें रे
योगद्वैमकरु जी ॥ ७ ॥ हु० ॥ सम्यग्दृष्टि जीय, आणारागी हो सह
निराजना जी ॥ आतम साधन काज सेवे पदकज हो श्री महाराजना
जी ॥ ८ ॥ हु० ॥ देवचंज जिनचंज, जगतें राचा हो जवि आतम रुचि
जी ॥ अच्यय श्रद्धय शुद्ध, सपति प्रगटे हो सत्तागत शुचि जी ॥ ९ ॥ हु० ॥

॥ अथ एकोनविंश श्रीदेवजमाजिन स्तवन ॥

॥ महाविदेह क्षेत्र साहामणु ॥ ए देशी ॥ देवजता दरिणकरा, विर
टे मोह विचार लान रे ॥ प्राटे शुद्ध स्वभावता, आनद लहरी दार ला
ल रे ॥ १ ॥ दे० ॥ स्वामी बसा पुष्कर वर, जपूनरतें दास लाज रे ॥ क्षेत्र
विभेद घणो पढया किम पाहाचे छळास लाज रे ॥ २ ॥ दे० ॥ होयत
जो तनु पांखडी आवत नाथ हजूर लाज रे ॥ जा हाती विन आसडी, देख
त नित्य प्रभु नूर लाज रे ॥ ३ ॥ दे० ॥ शासननक्त जे सुरवरा, विनपु गी
प नमाय लाज रे ॥ रुपा करा मुज ठपरें, तो चिनवदन थाय लाज
रे ॥ ४ ॥ दे० ॥ पृष्ठु पूर्व विराधना शी कीपी इणें जीय लाज रे ॥ अगिरति
मोह टले नहीं, दीठे आगमदीय लाज रे ॥ ५ ॥ दे० ॥ आतम शुद्ध स्व
भावने, सोपन सोपनकाज लाज रे ॥ रत्नत्रयि प्राति तणा, देवु कहा महा
राज लाज रे ॥ ६ ॥ दे० ॥ तुज सरियो साहिब मित्या, जांजे नरधूम
टय लाज रे ॥ पुष्टाजवन प्रभु लहि, काण कर परसेय लाज रे ॥ ७ ॥
दे० ॥ दीनदयाज रुपाजुड नाथ जरिक आधार लाज रे ॥ देवचंज जिन से
यना, परमाभूत सुपकार लाज रे ॥ ८ ॥ दे० ॥ इति श्रीदेवजमाजिन स्तवन ॥

॥ अथ विंशति श्री अनितवीरंजिन स्तवन ॥

॥ अनितवर्षजिन विचरता रे ॥ मनमोहनारे लाज ॥ पुष्पर अर्धरिदे
ह रे ॥ जरिबोहना रे लाज ॥ जगम सुरतन सारिगा रे ॥ मन० ॥ सेरे
धन्य धन्य तेह रे ॥ जरि० ॥ १ ॥ चिनहुण अमृत पानपी रे ॥ म० ॥
अमृतक्रिया सुपसाय रे ॥ न० ॥ अमृतक्रिया अनुष्ठानपी रे ॥ म० ॥

१६६ श्री देवचञ्जकीकृत विशति विहरमानजिन स्तवन

बल केवज ज्ञानमहोदधि हो जी, केवल दसण बुद्ध ॥ वीरज
अनत स्वभावना हो जी, चारित्र क्रायिक बुद्ध ॥ ५ ॥ न० ॥
विश्रामि निजभावना हो जी, म्यादादी अग्रमाद ॥ परमात्म ८
प्रभु देखता हो जी, नागि प्रांति अनाद ॥ ६ ॥ न० ॥ जिनस
म सत्ता उलखी हो जी, तसु प्राग्भावनी ५६ ॥ अंतर अ
ता लही हो जी, परपरिणति निरीह ॥ ७ ॥ न० ॥ प्रतिठवें
नराजनें हो जी, करता सायक जाव ॥ देवचञ् देवचञ् पद
जी, शुद्धात्म प्राग्भाव ॥ ८ ॥ न० ॥ इति षोडश नमिप्रन

॥ अथ सप्तदश श्री वीरसेनजिन स्तवन ॥

॥ लाठलदे मात मटहार ॥ ए देशी ॥ वीरसेन जगदी
जगीश, आज हो दीसे रे वीरजता त्रिचुपनथी धणी जी
अशरीर, अक्षय अजय अतिधीर, आज हो अविनाश
ता बणी जी ॥ १ ॥ अतींद्रिय गत कोह, विगतमाय
सोहे रे मोहे जगजनता नणी जी ॥ २ ॥ अमर अ
स्वरूप, आज हो चिडूपें दीपे थिर समता धणी ॥
कपाय, बुद्ध सिद्ध असहाय, आज हो ध्यायके
जी ॥ ५ ॥ दानलान निज नोग, बुद्धस्वगुण वप
करता नोक्ता प्रभु लह्यो जी ॥ ६ ॥ दरिसण ज्ञान
त्र, आज हो निर्मेज निस्तगी अरिहा वदीये
पूर्णनिदनो वृद्ध, आज हो जिनवरसेवाथी, ॥

॥ अथ अष्टादश श्री मद्राज

